

การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง
ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

นายธนวัฒน์ กันภัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

PROPOSED GUIDELINES FOR ART CRITICISM INSTRUCTION
TO ENHANCE HIGHER-ORDER THINKING OF
UNDERGRADUATE STUDENTS IN ART EDUCATION

Mr.Thanawat Kanpai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชา
ศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

โดย

นายธนวัฒน์ ก้นภัย

สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.ปยุตต์รัตน์ พิชญ์ไพบุลย์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปยุตต์รัตน์ พิชญ์ไพบุลย์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ วิโชค มุกดามณี)

ธนวัฒน์ กัณฑ์ : การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี (PROPOSED GUIDELINES FOR ART CRITICISM INSTRUCTION TO ENHANCE HIGHER-ORDER THINKING OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN ART EDUCATION)
 อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ.ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม :
 รศ.ดร.ปฎนรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์, 302 หน้า.

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงในวิชาศิลปวิจารณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปวิจารณ์ 4 คน นักศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ 17 คน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา 5 คน นักวิจารณ์ศิลปะ 5 คน และศิลปิน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน แบบสัมภาษณ์นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1/2554 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา แบบสัมภาษณ์นักวิจารณ์ศิลปะ แบบสัมภาษณ์ศิลปิน แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาศิลปวิจารณ์ และแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) **ด้านวัตถุประสงค์** ควรกำหนดให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณ์ศิลปะโดยบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ได้ 2) **ด้านเนื้อหาสาระ** ต้องบูรณาการความรู้ด้านศิลปวิจารณ์ให้เชื่อมโยงกับศาสตร์ด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญา และหลักการทางศิลปะ 3) **ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน** ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เน้นให้เกิดสังคมนวิจารณ์ในชั้นเรียน 4) **ด้านวิธีสอน** ควรให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา มีการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดของนักศึกษา เช่น การสอนมโนทัศน์ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ สื่อที่ใช้ประกอบการสอน ได้แก่ ผลงานจริง และบทวิจารณ์ศิลปะ 5) **ด้านการวัดและประเมินผล** ควรประเมินความสามารถในการแสดงออกทางความคิดเห็น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ผ่านการพูดปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์ศิลปะ โดยผู้สอนสร้างเครื่องมือการประเมินการวิจารณ์โดยตั้งเกณฑ์ยึดตามกระบวนการคิดขั้นสูงได้แก่ ชั้นการประยุกต์, ชั้นการวิเคราะห์, ชั้นการประเมินผล จนถึงชั้นการสร้างความรู้ 6) **ด้านผู้สอน** ควรมีลักษณะของนักจัดอภิปราย เป็นผู้ฟังที่ดี และรู้จริงในเรื่องศิลปวิจารณ์ 7) **ด้านผู้เรียน** ควรมีลักษณะของผู้แสดงความคิดเห็น และผู้ฟังที่ดี 8) **บรรยากาศการเรียนการสอน** ควรมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการสัมมนาในบรรยากาศที่เป็นกันเอง นอกจากนี้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษาลายมือชื่อ.....
 สาขาวิชา ศิลปศึกษาลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา 2554ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5283356727 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS : HIGHER-ORDER THINKING / ART CRITICISM INSTRUCTION /
UNDERGRADUATE STUDENTS IN ART EDUCATION

THANAWAT KANPAI : PROPOSED GUIDELINES FOR ART CRITICISM
INSTRUCTION TO ENHANCE HIGHER-ORDER THINKING OF UNDERGRADUATE
STUDENTS IN ART EDUCATION. ADVISOR : APICHART PHOLPRASERT, Ph.D.,
CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. POONARAT PICHAYAPAIBOON, Ph.D., 302 pp.

The objective of this research was to find guidelines for art criticism instruction to enhance higher-order thinking of undergraduate students in art education. The research samples consisted of four lecturers, seventeen students, five art education specialists, five art critics, and five artists. The research instruments were interview forms for lecturers, students, art education specialists, art critics, and artists; class observation form; and art criticism writing test for evaluating students' higher-order thinking.

The results showed that guidelines of art criticism instruction to enhance higher-order thinking of undergraduate students in art education were as follows: 1) **The objectives** should encourage students to analyze and criticize artwork by integrating knowledge from various disciplines. 2) **The contents** should include the integration of art criticism with other related subject areas such as art history, philosophy and principles of art. 3) **The teaching and learning activities** should encourage students to express their opinions, and to build a critical society in the classroom. 4) **The teaching methods** that encourage students' discussion include the following models: student-centered, concept attainment, group investigation, and synectics instructional model. Teaching media should include original works of art and examples of art criticism articles. 5) **The evaluation** should focus on the students' ability to express their higher-order thinking through writing and oral presentation. The teacher should create an evaluation form that provides description and criteria for each level of thinking. 6) **The instructors** should be a good discussion moderator, a good listener and specialized in art criticism 7) **The students** should be active discussion participants as well as good listeners 8) **The learning environment** should be set as a friendly group discussion or seminar. Finally, the art education students should develop their skills of effective presentation and improve their ability to transfer knowledge.

Department : Art, Music and Dance Education ... Student's Signature

Field of Study : Art Education Advisor's Signature

Academic Year : 2011 Co-advisor's Sig nature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความเมตตากรุณาจาก อาจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปยุตต์ พิชญ์ไพพบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทาง รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์วิโชค มุกตามณี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ให้สมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปินทุกท่าน รวมทั้งขอขอบคุณนิสิตนักศึกษาสถาบันต่างๆ ทุกคนที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ ความเข้าใจ และความช่วยเหลือและกำลังใจที่ดีในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณามอบทุนสนับสนุนบางส่วนสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอบคุณกำลังใจจากพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ครุศิลป์ เพื่อนปริญญาโทรุ่น 25 ทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา รวมทั้งขอขอบคุณผู้ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวถึงในที่นี้ได้หมด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัยคุณพ่อ คุณแม่ น้องสาว ลุง ป้า น้า อา ลูกพี่ลูกน้อง และหลานๆ ผู้ซึ่งคอยสนับสนุน คอยเป็นกำลังใจ และเป็นผู้ให้ความรักความห่วงใยเอาใจใส่เสมอมา รวมถึงคอยแนะนำและตักเตือนผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษาได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1.แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา...	9
1.1 องค์ประกอบการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.....	11
1.2 วิธีการสอนระดับอุดมศึกษา.....	13
1.3 องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	15
2.แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูง.....	19
2.1 ความหมายของการคิดขั้นสูง.....	19
2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุง.....	20
2.3 ขั้นตอนของการคิดขั้นสูง.....	24
2.4 รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด.....	28

บทที่	หน้า
3.แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปวิจารณ์.....	33
3.1 หลักสูตรการสอนวิชาศิลปวิจารณ์.....	33
3.2 ความหมายของศิลปวิจารณ์.....	40
3.3 องค์ประกอบของศิลปวิจารณ์.....	45
3.4 ทฤษฎีศิลปวิจารณ์.....	46
3.5 คุณค่าของศิลปวิจารณ์.....	48
3.6 แนวทางการสอนศิลปวิจารณ์.....	50
3.7 การประเมินผลในด้านการเรียนศิลปวิจารณ์.....	54
3.8 เทคนิคการใช้คำถามในการวิจารณ์.....	58
3.9 นักวิจารณ์ศิลปะ.....	59
4.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
1.การศึกษาค้นคว้าข้อมูล.....	74
2.การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	75
3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
4.การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
5.การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	89
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน.....	173
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษา เพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง.....	193
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	195
สรุปผลการวิจัย.....	197
อภิปรายผลการวิจัย.....	222
แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้น สูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	242

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	251
รายการอ้างอิง.....	252
ภาคผนวก.....	260
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	261
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์.....	263
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	266
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	303

สารบัญญัตราง

ตารางที่	หน้า
1	ทฤษฎีการเรียนรู้มิติด้านความรู้และมีติกระบวนการพุทธิปัญญา..... 23
2	ระดับขั้นการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของนักการศึกษา..... 27
3	แบบสำหรับการวิเคราะห์ลำดับขั้นการคิดขั้นสูง (สำหรับผู้วิจัย)..... 85
4	แบบสำหรับการวิเคราะห์ลำดับขั้นการคิดขั้นสูงผ่านการเขียนวิจารณ์ศิลปะ..... 86
5	ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอน..... 89
6	ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคัดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 91
7	ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคัดขั้นสูงของสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 93
8	ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคัดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชา ศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 95
9	ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคัดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 98
10	ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคัดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 100
11	ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคัดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 103

- 12 ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 105
- 13 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา..... 106
- 14 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 108
- 15 ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 110
- 16 ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 112
- 17 ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 114
- 18 ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 116
- 19 ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 119

20	ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญการจัดการ เรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลป วิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี.....	121
21	ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักวิจารณ์ศิลปะ.....	122
22	ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทาง การจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	124
23	ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ ศิลปะแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิด ขั้นสูงของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	128
24	ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้น สูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	130
25	ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็น ของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิด ขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับ ปริญญาตรี.....	132
26	ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนว ทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	134
27	ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	136
28	ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้น สูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	138
29	ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของศิลปิน.....	139

- 30 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 141
- 31 ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี..... 143
- 32 ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี..... 145
- 33 ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี.... 147
- 34 ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 149
- 35 ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี..... 151
- 36 ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 152
- 37 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์..... 153
- 38 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี..... 154

39	ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตร ศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี.....	158
40	ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	160
41	ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการ เรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี.....	163
42	ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	167
43	ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อ ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	170
44	ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี.....	172
45	ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปวิจารณ์ มหาวิทยาลัยแห่งที่ 1.....	173
46	ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปวิจารณ์ มหาวิทยาลัยแห่งที่ 2.....	178

47	ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะวิจารณ์ มหาวิทยาลัยแห่งที่ 3.....	183
48	ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะวิจารณ์ มหาวิทยาลัยแห่งที่ 4.....	188
49	ค่าความถี่ และค่าร้อยละของระดับการคิดขั้นสูงของนักศึกษา.....	193
50	ตัวอย่างเครื่องมือในการใช้ประเมินการวิจารณ์ของนักศึกษา.....	247

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบระหว่าง ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom รูปแบบเดิมกับแบบฉบับปรับปรุง Anderson and Krathwohl.....	21

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายในการให้ผู้เรียนนำสาระความรู้ และ ประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยสถาบันอุดมศึกษา ได้ชื่อว่าเป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่มีการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ซึ่งเป็น ปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ บุคคลทั่วไปจึงให้ความสำคัญแก่การศึกษา ตามแนวคิดที่ว่าผู้ ที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ได้ดี โดยจรัส สุวรรณเวลา (2540) กล่าวว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายในการสร้างผู้ที่มีความรู้ความ สามารถ และทักษะเฉพาะในรายวิชาหรือวิชาชีพสาขานั้นๆ ในหลักสูตรจะมีสาขาวิชาพื้นฐานเพื่อ สร้างความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาการหรือวิชาชีพนั้นๆ และมีวิชาชีพ เฉพาะที่มุ่งสร้างความสามารถในการประกอบวิชาชีพนั้นๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กล่าวว่าแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ได้ระบุไว้ว่านอกจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนในสิ่งที่ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดแล้วผู้สอนยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุง 2545) หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 24 วรรคที่ 2 และ 3 ระบุได้ว่า การจัดการเรียนรู้ต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ ใช้ เพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดเป็นทำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2545)

นักทฤษฎีและนักการศึกษาสรุปไว้ว่าการคิดเกิดขึ้นในสมองโดยเป็นกิจกรรมทางปัญญา ที่ช่วยในการแก้ปัญหา หรือการจัดระบบ หรือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทักษะการคิดเป็น พื้นฐานสำคัญในการคิด บุคคลจะคิดได้ดีจำเป็นต้องมีทักษะ มีทั้งการคิดขั้นพื้นฐานไปจนถึงการ คิดขั้นสูง ซึ่งการคิดที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อนนั้นส่วนใหญ่จะต้องใช้ทักษะพื้นฐาน หลายทักษะผสมผสานกันเรียกว่า ทักษะการคิดขั้นสูง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545; ศรีนคร วิหะศิริพันธ์ และคณะ, 2544; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550;

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา, 2544; Beyer, 1987)

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) ประกอบด้วยชั้นความสามารถของการคิดที่สลับซับซ้อนจากน้อยไปหามาก ดังนี้

- 1.) **ชั้นการจำ (Remembering)** คือ การรับรู้และจดจำความรู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยความจำระยะยาว
- 2.) **ชั้นการเข้าใจ (Understanding)** คือ ความเข้าใจความหมายผ่านการตีความ แบ่งประเภทของการสรุป, อนุมาน, การเปรียบเทียบและการอธิบาย
- 3.) **ชั้นการประยุกต์ (Applying)** คือ การดำเนินการหรือใช้ขั้นตอนผ่านการดำเนินการ
- 4.) **ชั้นการวิเคราะห์ (Analysing)** คือ การกำหนดวิธี ส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างโดยรวมหรือวัตถุประสงค์ความแตกต่างที่ผ่านการจัดการ
- 5.) **ชั้นการประเมินผล (Evaluating)** คือ การตัดสินจากเกณฑ์และมาตรฐานที่ผ่านการตรวจสอบ และการวิพากษ์วิจารณ์
- 6.) **ชั้นการสร้างความรู้ (Creating)** คือ การใส่องค์ประกอบร่วมกันเพื่อรูปแบบที่เชื่อมโยงกันหรือการทำงานร่วมกันทั้งหมดขององค์ประกอบ การปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่หรือโครงสร้างที่ผ่านการสร้างการวางแผนหรือการผลิต

การศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดของผู้เรียนควรมุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดขั้นสูง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลจากนักทฤษฎีและนักการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าระดับขั้นของการคิดขั้นสูงประกอบด้วย ชั้นการประยุกต์ (Application), ชั้นการวิเคราะห์ (Analysing), ชั้นการประเมินผล (Evaluating) และชั้นการสร้างความรู้ (Creating) (Anderson and Krathwohl, 2001)

จากเหตุผลข้างต้นความสามารถด้านการคิดจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการศึกษาทุกระดับชั้นและทุกสาขาวิชา แต่อย่างไรก็ตาม จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มาตรฐานผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีสถานศึกษาที่อยู่ในคุณภาพระดับดีมีอยู่น้อยมาก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549) จะเห็นได้ว่าผลการประเมินสะท้อนให้เห็นปัญหาด้านคุณภาพการคิดของนักเรียนที่สามารถเกิดการคิดขั้นสูงได้น้อย เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดจึงเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วนของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการคิดสังเคราะห์ เนื่องมาจาก

ความสามารถในการคิดทั้งสองประเภทจะช่วยส่งเสริมให้การคิดมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของการคิดในเรื่องนั้นๆ

เหตุที่ผู้เรียนในระบบการศึกษาไทยไม่ได้มีความสามารถด้านการคิดนั้น เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544) ได้กล่าวไว้ว่าเพราะในปัจจุบันผู้สอนในระบบการศึกษาไทยมักมีความรู้ความสามารถระดับปานกลางไม่ได้เป็นบุคคลชั้นยอด และการวัดผลในระบบการศึกษาไทยยังมุ่งเน้นการวัดสัมฤทธิ์ผลมากกว่าการวัดศักยภาพและการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนไม่ได้เน้นการสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรองและใช้ดุลยพินิจของผู้เรียนในการคิดขั้นสูง สอดคล้องกับ Short (1995) ที่กล่าวว่าในปัจจุบันครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจเพียงพอในเรื่องที่สอน เนื่องจากครูที่สอนอยู่ในปัจจุบันคือเด็กนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีคะแนนต่ำสุด ดังนั้นครูจึงไม่ได้สอนให้นักเรียนรู้จักคิดและแก้ปัญหา เพราะตัวของครูเองยังขาดความรู้ความเข้าใจและการฝึกฝนในเรื่องของการคิดขั้นสูงเช่นกัน สอดคล้องกับ ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2544) ที่กล่าวไว้ว่า เหตุที่ครูไม่ได้สอนหรือฝึกเด็กนักเรียนให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาเท่าที่ควรก็เพราะว่าตัวของครูเองก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคิดขั้นสูงเช่นกัน

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2544) กล่าวว่า รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะมีวัตถุประสงค์หลักที่เฉพาะเจาะจงของรูปแบบการสอนนั้นๆ รูปแบบการสอนจึงสามารถจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ได้ในลักษณะต่างๆ ตามวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ ดังนั้นรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด จึงหมายถึงรูปแบบการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการพัฒนาความคิด รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศึกษา ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศได้แก่ การสอนมนิทัศน์, การฝึกสืบสอบ, การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม, กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย, การสอนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน, การสอนแบบซักค้ำน, การสอนคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์, การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และ รูปแบบที่พัฒนาโดยนักการศึกษาไทยได้แก่ การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, การสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย

ดังนั้นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ก็คือครูของครู ตัวครู และนิสิตนักศึกษาครู ซึ่งทักษะที่นิสิตนักศึกษาขาดมากคือ ทักษะการคิดขั้นสูง (Higher order thinking skills) ซึ่งการคิดขั้นสูงนี้หมายถึง ทักษะที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อน อาศัยทักษะหลายๆทักษะ โดยกระทำร่วมกับข้อมูลที่มีอยู่เพื่อสร้างความคิด เหตุผล หรือตัดสินใจ (ศรีนคร วิทยะสิรินันท์, 2544)

ศิลปวิจารณ์เป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ในหลากหลายด้าน แต่ก็ไม่ได้รับการปลูกฝังและการพัฒนาเท่าที่ควร โดยเฉพาะนาควัชนะ (2546, 2549) ได้กล่าวว่าสังคมไทยอาจอ่อนด้อยในวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์เพราะแม้แต่เรื่องของศิลปะซึ่งศิลปินไทยมีความสามารถในการสร้างสรรค์อันโดดเด่น ก็ยังหานักวิจารณ์ซึ่งอยู่ในฐานะที่จะสร้างงานวิจารณ์ขึ้นมารองรับศิลปกรรมอันทรงคุณค่านี้ได้ยาก สอดคล้องกับจักรพันธ์ วิลาสินีกุล (2547) ที่กล่าวว่า การวิจารณ์ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมลายลักษณ์อักษรเต็มรูปแบบในสังคมไทยทั้งนี้การวิจารณ์เป็นแค่กิจกรรมริมขอบ โดยที่ส่วนใหญ่เปิดทางให้แก่การวิจารณ์ศิลปะน้อยมาก วงการวิชาการและสถาบันการศึกษาก็อาจจะไม่อยู่ในฐานะที่จะให้การฝึกฝนนักวิจารณ์ผู้มีความสามารถที่จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างงานศิลปะกับมหาชนได้ ทั้งนี้การวิจารณ์มิใช่จุดหมายปลายทาง แต่เป็นกระบวนการที่ใช้การศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ และถ้าการวิจารณ์จะทำหน้าที่เป็นพลังทางปัญญาให้แก่สังคมร่วมสมัยได้อย่างเต็มที่ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับการวิจารณ์ให้เป็นกิจสาธารณะ ทั้งนี้ กรมวิชาการ (2532) กล่าวว่า การวิจารณ์นั้นจะต้องตั้งอยู่บนฐานของความจริงที่มีเหตุผล ไม่ว่าจะผลงานนั้นจะมีลักษณะที่เป็นไปในเรื่องของข้อเท็จจริง ความคิดเห็น การแปลความหมาย หรืออารมณ์สะเทือนใจ ดังนั้นการจะเป็นนักวิจารณ์ที่ดีได้ จะต้องใช้เครื่องมือและวิธีการในการพิจารณาแยกแยะผลงานศิลปะ รวมทั้งต้องมีเครื่องมือการวิจารณ์อีกอย่างหนึ่งคือ ความรอบคอบ

การวิจารณ์ผลงานศิลปะนั้นมีด้วยกันหลากหลายวิธี หลากหลายทฤษฎีซึ่งก็ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ประสพการณ์ ความรู้ความสามารถ และความเข้าใจของแต่ละคน โดยอารีย์ สุทธิพันธ์ (2535) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของศิลปวิจารณ์มีสามประการด้วยกัน คือ ประการแรก เป็นการทำความเข้าใจในผลงานศิลปะที่เห็นว่าควรดูผลงานนั้นแนวทางไหน เมื่อเห็นแล้วเกิดความคิดอย่างไรและได้รับความรู้จากการเห็นนั้นมากน้อยเพียงใด จุดมุ่งหมายประการที่สองก็คือ เพื่อแสดงความคิดเห็นกับข้อเสนอแนะ เพื่อที่จะสามารถนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายประการสุดท้ายนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะว่าผู้ดูและผู้วิจารณ์ได้ค้นพบอะไรบ้างในผลงานศิลปะนั้นๆ แล้วแบ่งสาระของสิ่งที่ได้พบให้รับรู้

อย่างไรก็ตามการที่จะสามารถวิจารณ์ผลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้นั้นจะต้องมีความรู้ในสาขานั้นๆ ถนอม ซากักดี (2553) กล่าวว่า เราไม่อาจจะรับรู้เพียงว่า นี่คือนผลงานจิตรกรรม หรือประติมากรรมเท่านั้นแต่เราจำเป็นต้องเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของผลงานการสร้างสรรค์นั้นๆ ด้วย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การที่จะเข้าใจ รับรู้ ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยได้นั้นจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ ทฤษฎีทางศิลปะ ทฤษฎีทางวัฒนธรรม สังคม-มนุษยวิทยา และ

ประวัติศาสตร์ จึงจะทำให้ผู้สนใจในแวดวงศิลปะมีความลึกซึ้งในโลกศิลปะได้ และการเข้าใจศิลปะอย่างลึกซึ้งนี้ Stout (1995) กล่าวว่าผู้วิจารณ์สามารถพิจารณาได้ทั้งจากเนื้อหาภายนอกและภายใน เช่น รูปแบบผลงาน ลักษณะการบรรยายเนื้อหาในผลงาน ความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของผู้วิจารณ์รวมอยู่ด้วย โดยการวิจารณ์ศิลปะนี้มีวิธีการที่หลากหลายยืดหยุ่นไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ซึ่งเรียกว่าวิจารณ์ศิลปะในรูปแบบ organic ซึ่งจากผลการวิจัยของ Stout (1995) พบว่าการวิจารณ์ผลงานศิลปะในรูปแบบ organic นี้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งเกิดจากการค้นหาคำตอบต่อการสร้างความหมายใหม่ๆ ผ่านความซับซ้อน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความร่วมมือผ่านบทสนทนาทั้งในและนอกห้องเรียน ล้วนก่อให้เกิดการคิดขั้นสูงขึ้นได้ ดังนั้นการวิจารณ์ศิลปะจึงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทั้งในและนอกห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นการเขียนวิจารณ์ศิลปะ การสัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ และการวิจารณ์ศิลปะนี้ยังรวมไปถึง บทวิจารณ์สนทนาได้ตอบกันของผู้เรียนและผู้สอนในห้องเรียนได้อีกด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร บทความ งานวิจัยทำให้พบว่า ทักษะการคิดขั้นสูงมีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา เพราะหากบุคคลที่จะทำหน้าที่ครูต่อไปในอนาคตไม่มีทักษะการคิดขั้นสูงก็ย่อมจะไม่สามารถสอนผู้เรียนให้เกิดการคิดขั้นสูงได้ จะเห็นได้ว่าศิลปวิจารณ์มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา โดยการวิจารณ์ศิลปะสามารถแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการคิดขั้นสูง เนื่องจากการที่จะวิจารณ์ศิลปะได้ดีนั้นผู้วิจารณ์จะต้องมีความรู้ มีขั้นทักษะการคิดต่างๆ ที่หลากหลาย เช่นนี้แล้วทักษะการคิดขั้นสูง และการวิจารณ์ศิลปะ จึงมีองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ศิลปวิจารณ์จึงเป็นกลไกที่เสริมสร้างและสะท้อนการคิดขั้นสูงของนักศึกษา ผู้สอนจึงมีส่วนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเกิดการคิดขั้นสูงได้จากการวิจารณ์ศิลปะ

งานวิจัยนี้ศึกษากระบวนการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์, เนื้อหาสาระ, กิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน, วิธีสอน และการประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ว่ามีวิธีการส่งเสริมการคิดขั้นสูงอย่างไร โดยการสัมภาษณ์ผู้สอน, การสัมภาษณ์นักศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์, การสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน และการทดสอบการปฏิบัติการวิจารณ์ศิลปะของนักศึกษา ซึ่งผลที่ได้จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี เพื่อให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไปจะสามารถสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ในลักษณะใด ที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงในวิชาศิลปะวิจารณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การคิดขั้นสูง หมายถึงความสามารถในการคิดที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อน ต้องใช้ทักษะพื้นฐานหลายทักษะผสมผสานกัน มีการจัดการกับข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ในการวิจัยนี้ได้นิยามการคิดขั้นสูงจากทฤษฎีของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) ซึ่งขั้นของการคิดขั้นสูงประกอบด้วย ขั้นการประยุกต์ (Application), ขั้นการวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นการประเมินผล (Evaluating) และขั้นการสร้างความรู้ (Creating) ที่มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นการประยุกต์ (Applying) คือ การดำเนินหรือใช้ขั้นตอนผ่านการดำเนินการ
2. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysing) คือ การกำหนดวิธี ส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างโดยรวมหรือวัตถุประสงค์ความแตกต่างที่ผ่านการจัดการ
3. ขั้นการประเมินผล (Evaluating) คือ การตัดสินจากเกณฑ์และมาตรฐานที่ผ่านการตรวจสอบและ และการวิพากษ์วิจารณ์
4. ขั้นการสร้างความรู้ (Creating) คือ การใส่องค์ประกอบร่วมกันเพื่อรูปแบบที่เชื่อมโยงกันหรือการทำงานร่วมกันทั้งหมดขององค์ประกอบ และการปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่

วิชาศิลปะวิจารณ์ หมายถึง วิชาที่เน้นการจัดประสบการณ์ด้านการวิเคราะห์งานศิลปะ โดยใช้เหตุผลและหลักการทางศิลปะ ที่ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การพรรณนา (Description), การวิเคราะห์ (Analysis), การตีความ (Interpretation) และการประเมิน (Judgment) (Mittler, 1983)

การจัดการเรียนการสอน หมายถึงการจัดการดำเนินกิจกรรม การจัดองค์ประกอบการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้ ซึ่งการเรียนการสอนศิลปะมีองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. เนื้อหาสาระ
3. กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน
4. วิธีสอน
5. การประเมินผล

(มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545)

องค์ประกอบอื่นๆ

1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. บรรยากาศการเรียนการสอน (ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน)

(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่อาจารย์ผู้สอน และนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่สอนและเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา ที่เปิดสอนวิชาศิลปวิจารณ์ และเนื่องจากการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้จะเก็บในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจึงได้แก่ อาจารย์ผู้สอน, นิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554, ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา, นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการเกิดทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาศิลปวิจารณ์ของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

2. ได้แนวทางในการกำหนดส่วนประกอบที่สำคัญ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ในการวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังนี้

1. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
 - 1.1 องค์ประกอบการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา
 - 1.2 วิธีการสอนระดับอุดมศึกษา
 - 1.3 องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา
2. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูง
 - 2.1 ความหมายของการคิด การคิดขั้นสูง
 - 2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุง
 - 2.3 ชั้นของการคิดขั้นสูง
 - 2.4 รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด
3. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปวิจารณ์
 - 3.1 หลักสูตรการสอนวิชาศิลปวิจารณ์
 - 3.2 ความหมายของศิลปวิจารณ์
 - 3.3 องค์ประกอบของศิลปวิจารณ์
 - 3.4 ทฤษฎีศิลปวิจารณ์
 - 3.5 คุณค่าของศิลปวิจารณ์
 - 3.6 แนวทางการสอนวิชาศิลปวิจารณ์
 - 3.7 การประเมินผลในด้านการเรียนศิลปวิจารณ์
 - 3.8 เทคนิคการใช้คำถามในการวิจารณ์
 - 3.9 นักวิจารณ์ศิลปะ
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาล้วนมีจุดมุ่งหมายในการให้ผู้เรียนนำสาระความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนนั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพโดยสถาบันอุดมศึกษา ได้ชื่อว่าเป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ แหล่งเรียนรู้ การบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน ในการพัฒนาประเทศ บุคคลทั่วไปจึงให้ความสำคัญแก่การศึกษา ตามแนวคิดที่ว่าผู้ที่มีการศึกษา สูงจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ได้ดี จรัส สุวรรณเวลา (2540) กล่าวว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายในการสร้างผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และ ทักษะเฉพาะในรายวิชาหรือวิชาชีพสาขานั้นๆ ในหลักสูตรจะมีสาขาวิชาพื้นฐานเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาการหรือวิชาชีพนั้นๆ และมีวิชาชีพเฉพาะที่มุ่งสร้าง ความสามารถในการประกอบวิชาชีพนั้นๆ

อุทุมพร จามรมาน (2530) กล่าวว่า การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเป็นการเรียน การสอนที่มีความแตกต่างจากระดับอื่นในแง่ที่เป็นการการเน้นการเสาะแสวงหาความรู้ ความจริง การเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนาให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ เกิดความรัก และมีทัศนคติที่ดี ตลอดจนมีคุณธรรมในอาชีพที่จะทำในอนาคต ปณิธานของมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ต่างกำหนด อย่างสอดคล้องกันว่า มีหน้าที่บุกเบิก แสวงหา ทำนุบำรุงและถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนสร้าง เสริมคุณธรรมให้กับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา มีความรู้ความ เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่จะออกไปประกอบอาชีพ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่รู้จักตนเอง ใฝ่หา ความรู้อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นี้คือ สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยต่างเพียงมุ่งที่จะมอบให้กับ นิสิตนักศึกษา โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนและได้รับคำตอบจากผลการวัด ประเมิน

จำเนียร ศิลปวานิช (2538) กล่าวว่า การศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือปริญญาบัณฑิต มีเป้าหมายในการสร้างผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะเฉพาะในวิชาการหรือวิชาชีพสาขา นั้นๆ ในระดับต้น หลังจากนั้นอาจฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะหรือศึกษาเพิ่มเติมในระดับสูงขึ้น เพื่อประกอบวิชาชีพเฉพาะทาง ในหลักสูตรจะมีสาขาวิชาพื้นฐานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจใน ศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือวิชาชีพนั้นๆ โดยมุ่งให้มีหลักที่สามารถนำไปใช้ปรับตน ปรับวิชาการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ กับมีสาขาวิชาชีพเฉพาะที่มุ่งสร้างความสามารถ ในการประกอบวิชาชีพนั้นๆ นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นความรู้ทั่วไปเพื่อให้เป็นผู้รู้จักกว้างเพียง พอที่จะใช้ชีวิตในฐานะผู้ได้รับการศึกษาดีแล้วได้ ตลอดจนต้องสร้างคุณธรรมของนักวิชาการ เพื่อให้มีคุณธรรมไปกำกับพลังความรู้ สำหรับด้านวิชาการนั้น ความสามารถในการหาความรู้ เพิ่มจึงเป็นความสามารถหลักของบัณฑิต

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ได้กล่าวถึงการสอนในระดับอุดมศึกษาว่าจำเป็นที่จะต้องต้องเน้นการอบรมฝึกฝนคนให้มีความดี อาจารย์และผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะการค้นคว้าวิจัย ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงต้องส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การวิเคราะห์ การรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอข้อค้นพบใหม่ มีการปฏิรูปผู้สอนในด้านความคิด คือ ให้การสอนเป็นไปตามหลักกฎหมายปฏิรูปการศึกษา เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งไม่ขึ้นกับจำนวนผู้เรียน จัดกิจกรรมการสอนสาระครบตามหลักสูตร มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมประกอบการสอน ใช้อุปกรณ์และสื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น ในด้านพฤติกรรมผู้สอนควรพิจารณาเลือกวิธีการ ให้ความเมตตา ส่งเสริมให้กำลังใจมากกว่ามีจะแสดงอารมณ์อันไม่สมควร ตลอดจนเป็นตัวอย่งที่ดีในการแต่งกาย กิริยามารยาท การพูดจาและการวางตัวในสังคม ในด้านวิธีการสอนผู้สอนควรหาวิธีการที่จะพัฒนาการสอนให้ได้ผล โดยการสะสมรวบรวมงานเขียนใส่แฟ้มไว้เพื่อจะได้สาระการสอนที่หลากหลาย สามารถนำไปประกอบการสอนเพื่อบูรณาการกับศาสตร์อื่น ผู้สอนสามารถทำหรือเลือกใช้สื่อประกอบการสอนในรูปแบบต่างๆ มีการสืบค้นหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ทดลองรูปแบบการสอนต่างๆ ให้ดีขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอยากรู้อยากเห็น พยายามค้นคว้ารวบรวมคำตอบ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน และเสริมสร้างบุคลิกภาพ ความสามารถในการคิดและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ วิสัยทัศน์ และความเข้าใจชีวิต

หลักการสอนระดับอุดมศึกษา มี 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้สอน การวิเคราะห์ปัจจัยประกอบอื่นๆ เพื่อสามารถกำหนดทิศทาง วิธีการสอน และสื่ออุปกรณ์การสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น
2. ขั้นวางแผน คือ การจัดเตรียมวางแผนการสอนทั้งในระยะยาวคือการกำหนดทิศทาง การสอนจากชั่วโมงแรกจนถึงชั่วโมงสุดท้าย เขียนแผนการสอน (Course Outline) ของกรอบการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนตลอดภาคการศึกษา
3. ขั้นเตรียมการ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เขียนเรียบเรียงสาระรายละเอียดของวิชา เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม เตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอน และเตรียมการประเมินผล
4. ขั้นตอนปฏิบัติ คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนนำแผนการสอนไปสอนตามที่ได้เตรียมไว้ หรือเรียกว่า การดำเนินการสอน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจึงมีความแตกต่างจากการเรียนการสอนในระดับอื่นในแง่ที่ต้องมีการเน้นการแสวงหาความรู้ตามความเป็นจริง เป็นการ

พัฒนาให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ และมีทัศนคติที่ดีตลอดจนมีคุณธรรมในอาชีพนั้นๆ ปัจจัยที่มีความสำคัญในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ คือ ระบบการเรียนการสอนต้องประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเรียนการสอน กระบวนการสอนของผู้สอน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนการสอนจึงต้องส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การรวบรวมข้อมูล และการสร้างความรู้หรือค้นพบใหม่ขึ้นมา

1.1 องค์ประกอบการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ควรพิจารณาในการเรียนการสอน คือ ผู้เรียน ผู้สอน อุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขอื่นๆ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ,2530) และไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2527) กล่าวว่าในการพิจารณาถึงกระบวนการเรียนการสอนโดยเฉพาะในสถาบันการฝึกหัดครูนั้น มี 3 ข้อ ที่ควรนำมาพิจารณา คือ ผู้เรียน ผู้สอน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนผู้สอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนไว้ว่า สามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ

1.ด้านองค์ประกอบรวม หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่จะมาประกอบกันเป็นการสอน ประกอบด้วย

- 1.1 ครู ผู้สอน หรือวิทยากร
- 1.2 นักเรียนหรือผู้เรียน
- 1.3 หลักสูตร หรือสิ่งที่จะสอน

2. ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอนซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการเหล่านี้ จึงจะทำให้เป็นการสอนที่สมบูรณ์ ได้แก่

2.1 การตั้งจุดประสงค์การสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรกของการสอน ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเพื่ออะไร ให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใดบ้าง มากน้อยเพียงใด เป็นการสอนที่มีเป้าหมาย ขณะเดียวกันการตั้งจุดประสงค์การสอนจะเป็นประโยชน์ในการเตรียมเนื้อหา การสอน การเลือกใช้วิธีสอน การเลือกใช้สื่อ และการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

2.2 การกำหนดเนื้อหา รวมถึงการเลือกและการจัดอันดับเนื้อหาที่จะสอนด้วยการกำหนดเนื้อหาจะทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนอะไร ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ใดบ้าง ประสบการณ์ใดควรได้รับก่อน และขอบเขตมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม การกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้าจะทำให้การสอนมีสาระคุ้มค่ากับเวลาที่ผ่านไปและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญเช่นกัน เพราะจะ

ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนอย่างไร ใช้วิธีใดในการนำเสนอหรือสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนซึ่งจะต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม อาจใช้วิธีเดียวในการสอนแต่ละครั้ง โดยจะต้องเป็นวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชา กับผู้เรียน สภาพห้องเรียนและสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2.4 การใช้สื่อการสอน เป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและเร็วขึ้น ตลอดจนช่วยสร้างความสนใจได้ดี สื่อการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและสะดวกคล่องตัวแก่ผู้เรียน การเตรียมสื่อการสอนทำให้ผู้สอนทราบว่าจะใช้อะไรเป็นสื่อที่ช่วยสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

2.5 การวัดประเมินผล องค์ประกอบข้อนี้ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การสอนที่ผ่านมานั้นบรรลุผลหรือไม่ มีตอนใดหรือจุดประสงค์ข้อใดบ้างที่ยังไม่บรรลุ การวัดหรือประเมินผลนี้มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนจึงต้องทำการประเมินผลทุกครั้งที่สอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า การเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นระดับใด จะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ ผู้เรียน ผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การสอนแต่ละครั้งย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาสาระ การเสาะแสวงหาความรู้หรือกลวิธีการสอนที่ผู้สอนเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน วิธีสอนส่วนมากที่ใช้กันในระดับอุดมศึกษาได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การบรรยายและการอภิปราย การสาธิต การทดลองค้นคว้า การฝึกปฏิบัติ การสัมมนาและการศึกษาโดยอิสระ ดังนี้

1. ผู้สอน เมื่อทำการสอนในระดับใดก็ตามพื้นฐานของผู้สอนจะต้องมี คือ พื้นฐานทางความรู้ด้านวิชาการมีความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาชีพที่จะทำการสอน และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการสอน พื้นฐานทางด้านส่วนตัว ทรรศนะคติที่ดีต่อการสอน ซึ่งทั้งหมดจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพการสอน ดังที่ Gagne กล่าวว่า การสอนเป็นบทบาทของครูในลักษณะของวิธีการสอนจึงเป็นแต่เพียงการแนะนำวิธีการให้แก่ผู้เรียนอย่างมีวิธีการที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการสอนทั้งสิ้น

2. ผู้เรียน ข้อมูลส่วนตัวและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจะต้องศึกษาอย่างละเอียด อาจศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ ได้ดังนี้ เช่น

- 2.1 ความสามารถในการรับรู้
- 2.2 วิธีการแสวงหาความรู้
- 2.3 การสร้างความเข้าใจ
- 2.4 การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
- 2.5 การยอมรับผู้เรียนในสภาพที่เขาเป็นอยู่

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอให้ และเป็นผู้สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขันหรือความไม่มีระเบียบวินัยของการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน คือ การจัดองค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เป็นระบบเพื่อความสะดวกต่อการนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้ การนำความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนการสอน ย่อมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เพราะทั้งนี้ผู้สอนมีความเข้าใจและความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ขององค์ประกอบการสอนนั้นมีองค์ประกอบพื้นฐาน มีอย่างน้อย 4 ส่วนด้วยกัน คือ ข้อมูลนำเข้า (input) กระบวนการดำเนินงาน (process) ผลผลิต (output) ข้อมูลป้อนกลับ (feedback)

1.2 วิธีการสอนระดับอุดมศึกษา

วิธีการสอน คือ ขั้นตอนในการดำเนินการสอนให้สำเร็จด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นสถานะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น (ทิตนา เขมมณี 2544) การสอนเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้รวมถึงพฤติกรรมที่ครูกระทำหรือแสดงเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้มีคุณสมบัติ เช่น ทักษะคิดตามที่ผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้ (สุรพันธ์ ตันศรีวงษ์ 2538) ดังนั้น การสอนคือ การถ่ายทอดข้อมูลจากการเตรียมเพื่อใช้สื่อสารกับผู้เรียนโดยจะใช้วิธีการสอนได้ต้องต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญของวิธีการสอนนั้นๆ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า วิธีสอนในระดับอุดมศึกษามี 4 แบบ คือ การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบกลุ่มย่อย และการเรียนรู้เป็นรายบุคคล มีรายละเอียด ดังนี้

การสอนแบบบรรยาย เป็นการเตรียมข้อความหรือสาระที่จะเสนอในการพูดเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด โดยผู้ชำนาญในด้านนั้นๆ ส่วนใหญ่ค่อนข้างจะเป็นทางการ สิ่งที่ผู้บรรยายควรจะทำคำนึงถึง คือ การใช้ภาษาพูดจะต้องประสานสัมพันธ์กัน และแฝงไว้ซึ่งความสามารถที่จะกระตุ้นให้ผู้ฟังคิด ติดตามในขณะที่บรรยาย

การสอนแบบอภิปราย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีความรับผิดชอบและกลวิธีที่ใช้ประกอบการสอนนี้มีหลายรูปแบบ เช่น ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนเป็นรายงานที่ทำเป็นกลุ่ม เมื่อเสร็จแล้วมีการจัดอภิปรายปัญหาพร้อมกัน

การสอนแบบกลุ่มย่อย ผู้สอนจะมีบทบาทในการช่วยเหลือ แนะนำ และอธิบาย ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ผู้สอนได้มีการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น ผู้สอนผู้เรียนมีการโต้ตอบกันมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นผู้เรียนจึงมีความสำคัญมาก

การเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดถ้าผู้เรียนได้ทำกิจกรรม ดังนั้น ในการสอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งอาจทำได้ ดังนี้ 1) การมีปฏิริยาโต้ตอบกับผู้สอน 2) ผู้เรียนทำงานตามลำพัง 3) การร่วมมืออื่น ๆ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวถึงการสอนระดับอุดมศึกษาว่า การสอนที่ดีนั้นผู้สอนต้องรู้จักวิธีการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ให้ผู้เรียนโดยใช้วิธีการแตกต่างกันออกไปอย่างเหมาะสมและน่าสนใจ วิธีการสอนระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนทางทัศนศิลป์มีดังนี้

1) การสอนแบบบรรยาย การที่ผู้สอนพูด บอกเล่า หรืออธิบาย เนื้อหา หรือเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้เรียนฟัง ผู้สอนจะเตรียมค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ มาแล้ว ผู้เรียนเป็นฝ่ายมารับผลการศึกษาค้นคว้านั้น การสอนวิธีนี้ได้เรื่องราวและเนื้อหาวิชามากในวิชาที่ยุ่งยากซ้ำซ้อน จะทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาได้เร็วขึ้น (สุภาพ วาดเขียน, 2532)

2) การสอนแบบอภิปราย ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524) และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ได้อธิบายว่าการสอนแบบอภิปราย คือ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด พิจารณา วิเคราะห์ วิจัยสิ่งที่เรียนนั้นแล้วเสนอสิ่งที่พิจารณานั้นต่อผู้สอนหรือผู้เรียนด้วยกันเอง แล้วผู้สอนหรือผู้เรียนก็จะช่วยกันให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมแลกเปลี่ยนกัน หลักสำคัญอยู่ที่การเสนอความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นทราบแล้วผู้อื่นก็จะแสดงความคิดเห็นต่อความเห็นที่เสนอไปแล้วอีกทีหนึ่งเป็นอย่างนี้เรื่อยไป การสอนแบบอภิปรายผู้สอนและผู้เรียนจะอยู่หนึ่งเฉยไม่ได้ ทั้งความคิดเห็นและการแสดงออก ซึ่งการสอนแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านการฝึกการค้นคว้า การคิด การเขียน และการเสนอความคิดเห็น การรับฟังและการทำงานร่วมกัน

3) การสอนแบบสาธิต สุพิน บุญชูวงศ์ (2535) ได้อธิบายว่า การสอนแบบสาธิต หมายถึงวิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง

4) การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สุภาพ วาดเขียน (2532) ได้อธิบายว่า การสอนแบบให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกำหนดวิธีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ค้นพบเองซึ่งจะได้คำตอบเหมือนกับที่ครูบรรยายหรือเหมือนกับ

ที่เขียนไว้ในตำรา ครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมนำไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการส่งเสริมให้รู้จักคิดเป็น ทำ เป็น และใช้ความคิดของตนเอง โดยเน้นให้รู้จักตั้งสมมุติฐาน วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล รู้จักลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความจริงและตั้งกฎเกณฑ์ได้ด้วยตนเอง

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2524) กล่าวว่า วิธีการสอนในระดับอุดมศึกษามี 4 แบบ คือ การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบฝึกปฏิบัติและการสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเลือกวิธีสอนเหล่านี้ ต้องพิจารณาคัดเลือกกว่าวิธีใดจะเหมาะสมกับเนื้อหาแบบใด ซึ่งหลักในการเลือกนั้นอาจพิจารณาได้ ดังนี้

1. วิธีสอนแบบนั้นๆ เหมาะกับตัวผู้สอนมากน้อยเพียงไร ผู้สอนมีความรู้ด้านใดสนใจด้านไหน มีความถนัดด้านไหน ก็ควรพยายามใช้แบบนั้นเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ไม่ควรจะใช้แบบใหม่ๆ แต่ควรพัฒนาแบบใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับตนเองมากขึ้น
2. เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการสอน ถ้าเป็นเนื้อหาที่ข้อมูลเป็นทางทฤษฎี หลักการก็จะใช้การบรรยายได้ ถ้าเป็นเนื้อหาที่ยังเป็นปัญหาข้อถกเถียง ก็อาจจะใช้การอภิปราย ถ้าต้องฝึกฝนก็ควรปฏิบัติ
3. เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการสอน
4. เหมาะสมกับจำนวนและลักษณะของผู้เรียน
5. เหมาะสมกับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เราต้องการให้ผู้เรียนมีบทบาทมากน้อยแค่ไหน ถ้าบทบาทมากวิธีสอนก็เป็นแบบหนึ่ง ถ้าอีกบทบาทหนึ่ง วิธีสอนก็เปลี่ยนไป

1.3 องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

การจัดการเรียนการสอนนับเป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อนำนักเรียนไปยังจุดประสงค์การเรียนที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบในหลายด้าน ระบบการเรียนการสอน (Systematic Instructional) เป็นการวางแผนของกระบวนการเรียนการสอน เพื่อที่จะตอบคำถามขั้นพื้นฐาน 4 คำถามว่า การเรียนการสอนนั้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนในลักษณะใด อะไรคือสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผู้สอนจะต้องใช้วิธีการสอนอย่างไรเพื่อที่ผู้เรียนจะมีทักษะทางการเรียนที่ดีที่สุด และผู้สอนจะสามารถประเมินผลการเรียนของผู้เรียนอย่างไร ซึ่งคำถามทั้ง 4 คำถามมีความเกี่ยวข้องกับส่วนประกอบสำคัญของการเรียนการสอน คือ ผู้เรียน วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน วิธีการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งส่วนประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญขั้นพื้นฐานของการจัดระบบของการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน

มะลิฉัตร เชื้ออานันท์ (2545) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ ต้องควบคู่กับการประเมินผล เพราะเรามุ่งหวังตั้งใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใด เวลาครูจะประเมินผลต้องเข้าใจว่าผู้เรียนได้รับสิ่งนั้นหรือเกิดสิ่งนั้นหรือไม่
2. เนื้อหาสาระ เป็นการใช้ข้อมูล หรือจัดประสบการณ์อะไรให้กับผู้เรียนบ้าง ครูควรช่วยวางแผนให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ
3. กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดฝีมือทางด้านศิลปะ สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเอง และสอดแทรกการแสดงออก
4. วิธีสอน เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ทุกระดับการศึกษา เพียงแต่ต้องวางแผนกระบวนการให้เหมาะสมกับวัยนั้นๆ และควรเหมาะสมกับเนื้อหาหรือประสบการณ์แต่ละประเภทของผู้เรียน
5. การประเมินผล มีการประเมินผลทั้งกระบวนการเรียนและการประเมินผลการเรียน ซึ่งถ้าหลักสูตรนั้นให้ความสำคัญกับพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียน ในขณะที่เรียนอยู่หรือขณะที่ทำงานอยู่ การประเมินผลย่อมจะทำให้ผลบั่นปลายของความรู้และผลประการเดียวไม่ได้ ควรจะต้องพิจารณากระบวนการต่างๆ ขณะเรียนรู้ไปด้วย และควรใช้เครื่องมือผสมผสานกันมากกว่าหนึ่ง

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวว่า วัฏจักรองค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันในส่วนประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ ผู้สอน ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน

สุพิน บุญชูวงศ์ (2535) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนซึ่งประกอบด้วย 1) ครู เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ ฉะนั้นครูควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่ดี 2) นักเรียน เป็นที่สำคัญเท่ากับครูผู้สอนทั้งครูและนักเรียนต้องร่วมมือกันเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จโดยสะดวก 3) สิ่งที่จะสอน ได้แก่ เนื้อหาวิชาการต่างๆ ซึ่งครูจะต้องจัดเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์กัน มีความน่าสนใจเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมของการเรียนการสอน องค์ประกอบทั้งสามประการดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะเป็นกระบวนการที่แยกออกจากกันไม่ได้ จะต้องดำเนินควบคู่กันไปตลอดเวลา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีรูปแบบดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักสูตร โดยทำการวิเคราะห์ทั้งจุดมุ่งหมายและเนื้อหา การศึกษาหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องกระทำทุกครั้งก่อนวางแผนการสอน เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนพิมพ์เขียวหรือหลักยึดสำหรับผู้สอนจะนำไปปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสู่การสอน จึงจะต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของจุดประสงค์กับเนื้อหา การตรวจสอบคุณภาพของจุดประสงค์ รวมทั้งความคาดหวังของหลักสูตร การศึกษาหลักสูตรจะช่วยชี้ทางผู้สอนให้เห็นภาพว่า จะจัดการดำเนินการสอนอย่างไร จะปรับแก้อย่างไรเพื่อให้สาระการเรียนรู้ทันต่อสภาพแวดล้อมของสังคมขณะนั้น

2) การศึกษากลุ่มเป้าหมาย การศึกษาผู้เรียนก่อนสอนจะช่วยให้การสอนเป็นไปตามแนวทางที่ผู้สอนกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนควรสำรวจดูว่าผู้เรียนอยู่ในสภาพใด มีความพร้อมที่จะเรียนหรือไม่ มีพื้นฐานความรู้มากน้อยเพียงใด ผู้สอนควรพยายามจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ตรงกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อศึกษาหลักสูตรทั้งทางด้านจุดประสงค์และเนื้อหา รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว สามส่วนนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าว่าเมื่อสอนเสร็จแล้วผู้เรียนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านใดบ้าง สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนสามารถจำแนกได้ 3 ด้านคือ ด้านความรู้ (Cognitive Domain) ด้านทักษะ (Psychomotor Domain) และด้านทัศนคติ (Affective Domain) การกำหนดจุดประสงค์นั้นนอกจากการพิจารณาพฤติกรรมที่ต้องทำให้เกิดกับผู้เรียนแล้วยังต้องพิจารณาจุดประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นสอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน คณะและภาควิชาหรือไม่ และเมื่อกำหนดกิจกรรมลงไปแล้วจะเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ และผู้สอนเองมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่จะสอนมากน้อยเพียงใด สิ่งเหล่านี้ควรจะนำมาใช้พิจารณาในการกำหนดจุดประสงค์เพื่อช่วยให้จุดประสงค์ที่ตั้งขึ้นมามีความหมายและสามารถปฏิบัติได้

4) การประเมินผลก่อนการเรียน เพื่อให้การสอนเป็นไปตามแนวทางที่ผู้สอนกำหนด ผู้สอนควรทำการสำรวจเพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าผู้เรียนอยู่ในสภาพใด มีความพร้อมจะเรียนมากน้อยเพียงใด การประเมินผลก่อนการเรียนอาจจะกระทำโดยการซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนอย่างคร่าวๆ ไม่จำเป็นต้องใช้แบบทดสอบทุกครั้ง ผู้สอนก็จะสามารถวินิจฉัยได้ว่า จะปรับการสอนครั้งนี้อย่างไรจึงจะทำให้การสอนดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

5) การเลือกวิธีสอน การเลือกวิธีสอนในที่นี้จะรวมถึงการจัดประสบการณ์ สื่อการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชาและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ลักษณะการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

6) แหล่งบริการและสนับสนุน การสอนในระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องได้รับ บริการสนับสนุนการสอนด้านต่างๆเป็นอย่างดี การวางแผนการสอนจะให้ดีและมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาบริการเสริมการสอนด้วย เช่นงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เครื่องมือ วัสดุฝึก เวลา บุคลากร อาคารสถานที่และอื่นๆ

7) การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของการวางแผนการสอนเพื่อที่จะตรวจสอบดูว่าผลของการสอนที่ดำเนินไป ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลแต่ละครั้ง ผู้สอน จะต้องกำหนด

แนวทางการสอนศิลปะแบบ DBAE มะลิฉัตร (2545) กล่าวว่าแนวทางปฏิรูปหลักสูตร ศิลปศึกษาแบบใหม่ที่มีชื่อเรียกกันในภาษาไทยว่า หลักสูตรแบบยึดหลักเกณฑ์ แบบมีหลักเกณฑ์ เป็นพื้นฐาน แบบบูรณาการหรือทับศัพท์ที่ย่อภาษาอังกฤษว่า DBAE (Discipline-based Art Education) ที่เน้นการบูรณาการความรู้สี่แกน คือศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติและ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งพัฒนาในประเทศแถบตะวันตก โดยเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ในราว กลางทศวรรษที่ 1960 และแพร่หลายออกไปสู่ประเทศแถบตะวันตกและตะวันออก โดยที่หลักสูตร แนวทางนี้มีความหลากหลายในด้านเนื้อหาสาระความรู้ ส่งผลให้เกิดการศึกษาค้นคว้าที่ กว้างขวางหลากหลายไปด้วย หลักสูตร DBAE ถูกกล่าวขวัญถึงในลักษณะของแนวทางหลักสูตรที่มีมิติกว้างขวางครอบคลุมขอบข่ายหลากหลาย ซึ่งมีคำศัพท์ 4 คำที่ใช้สลับเปลี่ยนกันไปมาใน เอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ในต่างประเทศ เมื่อกล่าวถึงแนวคิด DBAE ในลักษณะเช่นนี้ คือ บูรณาการ (Integration) สหวิทยาการ (interdisciplinary) คตินิยมสรรผสมาน (Eclecticism) และบริบทนิยม (Contextualism) โดยการรับแนวคิดศิลปศึกษาแบบ DBAE มาใช้ในหลักสูตรศิลปศึกษาใน ประเทศไทย เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคสารสนเทศที่ไร้พรมแดน การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ไปสู่กันและกันทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งข้อมูลทางการศึกษาด้วย ดังนั้นวงการศึกษาของไทย ก็เช่นกัน ได้รับแนวคิดศิลปศึกษาไปปรับใช้ในหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสถาบัน ต่างๆ เช่นกัน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 กล่าวไว้ว่านอกจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ ให้นักเรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดแล้ว ยังต้อง ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2545) และรวมไปถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุง 2545) หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตราที่ 24 วรรคที่ 2 และ 3 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้

ต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันและ
แก้ไขปัญหา ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดเป็นทำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ความสามารถด้านการคิดจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการศึกษาทุกระดับชั้นและทุก
สาขาวิชา แต่อย่างไรก็ตาม จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์
สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีสถานศึกษา ที่อยู่
ในคุณภาพระดับดีร้อยละ 11.1 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน), 2549) จะเห็นได้ว่าผลการประเมินสะท้อนให้เห็นปัญหาด้านคุณภาพการคิดของ
นักเรียนซึ่งกระตุ้นให้ผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาจะต้องหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา
ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดจึงเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วนของประเทศไทย
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการคิด
สังเคราะห์ เนื่องจากความสามารถในการคิดทั้งสองประเภท จะช่วยส่งเสริมให้การคิดมี
ประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของการคิดในเรื่องนั้นๆ

2. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูง

2.1 ความหมายของการคิดขั้นสูง

Beyer (1987) กล่าวว่า การคิดนั้นเป็นกระบวนการโดยรวม ที่บุคคลจะกระทำต่อข้อมูล
ต่างๆ ที่ได้รับรู้เข้ามาโดยประสาทสัมผัส และข้อมูลเดิมที่มีอยู่ เพื่อสร้างความคิด ให้เหตุผล หรือ
ตัดสินใจ ดังนั้นความคิดจึงเกี่ยวข้องกับการรับรู้สิ่งต่างๆ ประสบการณ์เดิม การกระทำอย่างมีสติ การ
บ่มเพาะ และการหยั่งรู้

Ruggiero (1988) ให้ความหมายของการคิดว่า การคิด หมายถึงกิจกรรมทางปัญญาที่
ช่วยในการแก้ปัญหา หรือทำปัญหาให้เป็นระบบ ช่วยในการตัดสินใจ หรือทำให้ความต้องการที่จะ
เข้าใจสิ่งต่างๆ สำเร็จลงได้ การคิดเป็นการค้นหาคำตอบ การสร้างความหมายหรือการเข้าใจสิ่ง
นั้นๆ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) กล่าวว่า การคิด คือกิจกรรมของความคิดที่มี
วัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง รู้จักกำลังคิดเพื่อวัตถุประสงค์อะไรบางอย่าง และสามารถควบคุมให้
คิดจนบรรลุเป้าหมายได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวว่า การคิด เป็นกระบวนการ
ทำงานของสมองที่เกิดขึ้นภายใน ขึ้นอยู่กับความสามารถของสองแต่ละซีกของ มนุษย์ เป็น

ความสามารถเฉพาะบุคคล การคิดจึงเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสมองเกี่ยวข้องกับการสร้างและประมวลข้อมูลต่างๆที่ได้รับเข้ามา

ศรีนทร วิทยะสิรินันท์ และคณะ (2544) กล่าวว่า ทักษะการคิด หมายถึงความสามารถย่อยความคิดในลักษณะต่างๆ เป็นองค์ประกอบของกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน มีระดับการคิดตั้งแต่ระดับการคิดพื้นฐาน ถึงระดับทักษะการคิดขั้นสูง

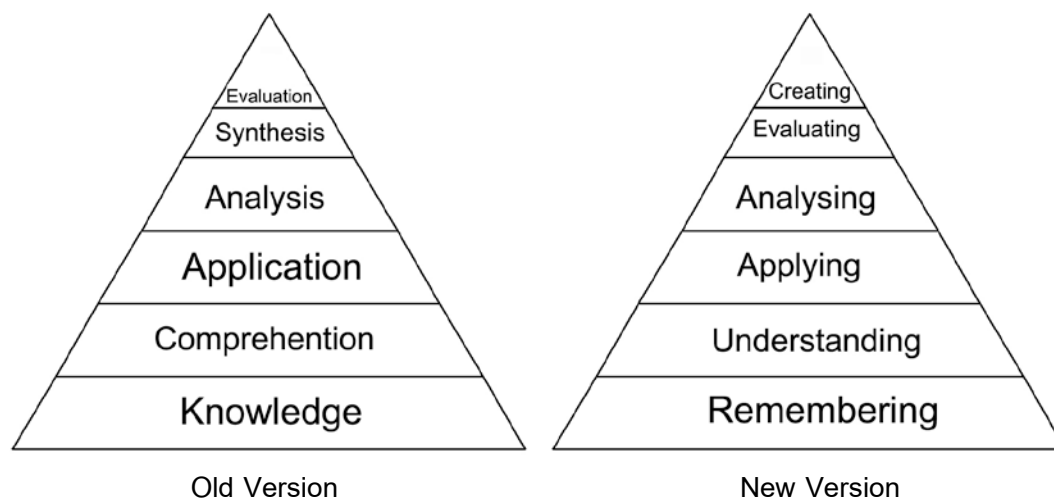
Kaplan (1990) กล่าวว่า ทักษะการคิดขั้นสูงเป็นทักษะที่ประณีต ซับซ้อน เช่นการวิเคราะห์ การเปรียบเทียบ การสรุปอ้างอิง การตีความ และการประเมิน ทักษะการคิดขั้นสูงจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่หลากหลาย ที่คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

จากความหมายของการคิด การคิดขั้นสูง ของนักทฤษฎีและนักการศึกษาต่างๆ สรุปได้ว่าการคิดเกิดขึ้นในสมองเป็นกิจกรรมทางปัญญาช่วยในการแก้ปัญหา หรือการจัดระบบ หรือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทักษะการคิดเป็นพื้นฐานสำคัญในการคิด บุคคลจะคิดได้ดีจำเป็นต้องมีทักษะ มีทั้งการคิดขั้นพื้นฐานไปจนถึงการคิดขั้นสูง ซึ่งการคิดที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อนซึ่งส่วนใหญ่จะต้องใช้ทักษะพื้นฐานหลายๆ ทักษะผสมผสานกันจะเรียกว่าทักษะการคิดขั้นสูง

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุง

ในระหว่างปี 1990 Lorin Anderson ได้จัดการประชุมวิชาการซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุง ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom เพื่อที่จะเป็นเครื่องมือให้ครูผู้สอนออกแบบการสอนได้มีประสิทธิภาพและมีความทันสมัยเป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมีการปรับคำจากคำนามเป็นคำกริยา และการเปลี่ยนแปลงโดยการสลับ ชั้นของการประเมิน (Evaluation) จากยอดบนสุดลงมาอยู่ชั้นรองจากยอดบนสุดของปิรามิด และ ชั้นการสังเคราะห์ (Synthesis) ย้ายไปไว้ที่ยอดของปิรามิด และเปลี่ยนชื่อเป็น ชั้นการสร้างความรู้ (Creating) (Anderson and Krathwohl, 2001) ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบระหว่าง ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom รูปแบบเดิมกับแบบฉบับปรับปรุง Anderson and Krathwohl

ที่มา: http://www.odu.edu/educ/lischult/blooms_taxonomy.htm

ลำดับชั้นทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของ Bloom ฉบับปรับปรุงใหม่ มี 6 ชั้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ชั้นของการจำ (Remembering) คือ ความสามารถในการรับรู้และจดจำความรู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยความจำระยะยาวเช่น ผู้เรียนสามารถจดจำข้อมูลความรู้ ทฤษฎีต่างๆได้

ชั้นของการเข้าใจ (Understanding) คือ ความสามารถในการเข้าใจความหมายผ่านการตีความ การแบ่งประเภทของการสรุปความรู้, อนุมาน, การเปรียบเทียบและการอธิบายเช่น ผู้เรียนสามารถอธิบายแนวความคิดทฤษฎีได้

ชั้นของการประยุกต์ (Applying) คือ ความสามารถในการดำเนินหรือใช้ขั้นตอนผ่านการดำเนินการ การประยุกต์เพื่อการแก้ปัญหาเช่น ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทฤษฎีต่างๆในการแก้ปัญหาได้

ชั้นของการวิเคราะห์ (Analysing) คือ ความสามารถในการกำหนดวิธีการส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างโดยรวมหรือวัตถุประสงค์ความแตกต่าง การเปรียบเทียบที่ผ่านการจัดการเช่น ผู้เรียนสามารถบอกความแตกต่างของสิ่งต่างๆ หรือความแตกต่างของทฤษฎีแต่ละทฤษฎีได้

ขั้นของการประเมินผล (Evaluating) คือ ความสามารถในการตัดสินจากเกณฑ์มาตรฐานที่ผ่านการตรวจสอบและ และการวิพากษ์ วิจรณ์เช่น ผู้เรียนสามารถตัดสินคุณค่าสิ่งต่างๆได้

ขั้นของการสร้างความรู้ (Creating) คือ การใส่องค์ประกอบร่วมกันเพื่อรูปแบบที่เชื่อมโยงกัน การปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่ที่ผ่านการสร้าง การวางแผนหรือการผลิตเช่น ผู้เรียนสามารถนำเสนอทฤษฎี นำเสนอสิ่งต่างๆที่แตกต่างไปจากเดิมได้

ดังนั้นตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุง จึงประกอบไปด้วย ขั้นของการจำ (Remembering), ขั้นของการเข้าใจ (Understanding), ขั้นของการประยุกต์ (Applying), ขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นของการประเมินผล (Evaluating) และ ขั้นของการสร้างความรู้ (Creating) (Anderson and Krathwohl, 2001)

นอกจากการเปลี่ยนแปลงในส่วนคำศัพท์ของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยของ Bloom แล้วนั้นยังได้มีการปรับเปลี่ยนในส่วนโครงสร้างให้เป็น 2 มิติ คือ 1.มิติด้านความรู้ที่ประกอบ ด้วย ความรู้ด้านข้อเท็จจริง ความรู้ด้านมโนทัศน์ ความรู้ด้านกระบวนการ และความรู้ด้านอภิปราย 2.มิติด้านกระบวนการพุทธิปัญญา ประกอบด้วยขั้นของการจำ ขั้นของการเข้าใจ ขั้นของการประยุกต์ ขั้นของการวิเคราะห์ ขั้นของการประเมินผล และขั้นของการสร้างความรู้ ดังตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 ทฤษฎีการเรียนรู้มิติด้านความรู้และมิติกระบวนการพุทธิปัญญา

The Knowledge Dimension มิติด้านความรู้	The Cognitive Process Dimension มิติกระบวนการพุทธิปัญญา					
	Remember การจำ	Understand การเข้าใจ	Apply การประยุกต์	Analyze การวิเคราะห์	Evaluate การประเมิน	Create การสร้างความรู้
Factual Knowledge ความรู้ด้านข้อเท็จจริง	List รายการ	Summarize สรุป	Classify จัดประเภท	Order จัดระบบ	Rank จัดลำดับ	Combine จัดกลุ่ม
Conceptual Knowledge ความรู้ด้านมโนทัศน์	Describe บรรยาย	Interpret แปลความหมาย	Experiment การทดลอง	Explain การอธิบาย	Assess การประเมิน	Plan การวางแผน
Procedural Knowledge ความรู้ด้านกระบวนการ	Tabulate การจัดระเบียบ	Predict การทำนาย	Calculate การคำนวณ	Differentiate การแยก	Conclude การสรุป	Compose การประกอบ
Meta-Cognitive Knowledge ความรู้ด้านอภิปราย	Appropriate Use การใช้ที่เหมาะสม	Execute การปฏิบัติ	Construct การสร้าง	Achieve การทำให้สำเร็จ	Action การกระทำ	Actualize การทำให้เป็นจริง

ที่มา: Copyright (c) 2005 Extended Campus -- Oregon State

University <http://oregonstate.edu/instruct/coursedev/models/id/taxonomy/#table> Designer/Developer -

Dianna Fisher

จากตารางสามารถแบ่งจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยของ Bloom ที่มีการปรับเปลี่ยนในส่วนโครงสร้างให้เป็นสองมิติคือ 1.มิติด้านความรู้ และ 2.มิติกระบวนการพุทธิปัญญา โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

มิติความรู้ด้านข้อเท็จจริง กับ มิติกระบวนการพุทธิปัญญา ในขั้นของการจำจะเป็นการจัดรายการของข้อมูล ในขั้นของการเข้าใจเป็นการสรุปองค์ความรู้ ในขั้นของการประยุกต์เป็นเรื่องของการจัดประเภท ในขั้นของการวิเคราะห์เป็นการจัดระบบข้อมูลความรู้ ในขั้นของการประเมิน

เป็นเรื่องของการจัดลำดับความรู้ และ ในขั้นของการสร้างความรู้ เป็นเรื่องของการจัดกลุ่มความรู้ต่างๆ

มิติความรู้ด้านมโนทัศน์ กับ มิติกระบวนการพุทธิปัญญา ในขั้นของการจำเป็นความสามารถในการบรรยาย ในขั้นของการเข้าใจเป็นความสามารถในการแปลความหมายข้อมูลต่างๆ ในขั้นของการประยุกต์เป็นเรื่องของความสามารถในการทดลอง ในขั้นของการวิเคราะห์เป็นเรื่องของความสามารถในการอธิบาย ในขั้นของการประเมินเป็นเรื่องความสามารถในการประเมินผลความรู้ และในขั้นของการสร้างความรู้ เป็นเรื่องของความสามารถในการวางแผนงานต่างๆ

มิติความรู้ด้านกระบวนการ กับมิติกระบวนการพุทธิปัญญา ในขั้นของการจำเป็นความสามารถในการจัดระเบียบ ในขั้นของการเข้าใจเป็นเรื่องของความสามารถในการทำนายผลต่างๆ ในขั้นของการประยุกต์เป็นความสามารถในการคิดคำนวณ ในขั้นของการวิเคราะห์เป็นความสามารถในการการแยกแยะประเภท ในขั้นของการประเมินเป็นความสามารถในการสรุปความรู้ที่ได้ และในขั้นของการสร้างความรู้เป็นความสามารถในการประกอบและสรุปความรู้ต่างๆได้

มิติความรู้ด้านอภิปราย กับมิติกระบวนการพุทธิปัญญา ในขั้นของการจำเป็นความสามารถในการใช้ข้อมูลต่างๆที่มีได้อย่างเหมาะสม ในขั้นของการเข้าใจเป็นความสามารถในการปฏิบัติ ในขั้นของการประยุกต์เป็นความสามารถในการสร้าง ในขั้นของการวิเคราะห์เป็นความสามารถในการทำให้สำเร็จ ในขั้นของการประเมินผลเป็นความสามารถในการกระทำ และในขั้นของการสร้างความรู้เป็นความสามารถในการนำข้อมูลความรู้ต่างๆที่มีการวิเคราะห์ประมวลผลมาดำเนินการทำให้เป็นจริง

2.3 ขั้นของการคิดขั้นสูง

การคิดของมนุษย์นั้นมีทั้งการคิดระดับต่ำขั้นพื้นฐานไปจนถึงการคิดขั้นสูง สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดของนักเรียนควรมุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดระดับสูง ซึ่งนักทฤษฎีและนักการศึกษาได้แบ่งประเภทของการคิดขั้นสูงไว้ต่างๆ ดังนี้

Anderson and Krathwohl (2001) ได้มีการปรับปรุง ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom เพื่อที่จะเป็นเครื่องมือให้ครูผู้สอนออกแบบการสอนได้มีประสิทธิภาพและมีความทันสมัยเป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยความสามารถที่ซับซ้อนจากน้อยไปหามากดังนี้ดังนี้

1. **ขั้นของการประยุกต์ (Applying)** คือ ความสามารถในการดำเนินหรือใช้ขั้นตอนผ่านการดำเนินการ การประยุกต์เพื่อการแก้ปัญหาเช่น ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทฤษฎีต่างๆ ในการแก้ปัญหาได้
2. **ขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing)** คือ ความสามารถในการกำหนดวิธีการส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างโดยรวมหรือวัตถุประสงค์ความแตกต่าง การเปรียบเทียบที่ผ่านการจัดการ เช่น ผู้เรียนสามารถบอกความแตกต่างของสิ่งต่างๆ หรือความแตกต่างของทฤษฎีแต่ละทฤษฎีได้
3. **ขั้นของการประเมินผล (Evaluating)** คือ ความสามารถในการตัดสินจากเกณฑ์มาตรฐานที่ผ่านการตรวจสอบและ และการวิพากษ์วิจารณ์เช่น ผู้เรียนสามารถตัดสินคุณค่าสิ่งต่างๆได้
4. **ขั้นของการสร้างความรู้ (Creating)** คือ การใส่องค์ประกอบร่วมกันเพื่อรูปแบบที่เชื่อมโยงกัน การปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่ที่ผ่านการสร้าง การวางแผนหรือการผลิตเช่น ผู้เรียนสามารถนำเสนอทฤษฎี นำเสนอสิ่งต่างๆที่แตกต่างไปจากเดิมได้

Byrnes (1996) ได้จำแนกความสามารถการคิดขั้นสูงโดยอาศัยจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Taxonomy of Educational Objective) ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom แบ่งการคิดขั้นสูงออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

1. **การประยุกต์ (The Application Level)** เป็นการนำนิยาม สูตร หลักการที่ได้เรียนไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตปัจจุบัน ในโลกแห่งความจริง
2. **การวิเคราะห์ (The Analysis Level)** เป็นการแยกแยะข้อมูลที่ซับซ้อนออกเป็นองค์ประกอบย่อย แล้วค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยนั้น
3. **การสังเคราะห์ (The Synthesis Level)** เป็นการนำองค์ประกอบย่อยมาสร้างสิ่งใหม่ที่มีความซับซ้อนมากกว่าสิ่งเดิม
4. **การประเมินผล (The Evaluation Level)** เป็นการตัดสินสิ่งต่างๆด้วยเกณฑ์มาตรฐาน

Reilly and Oermann (1999) ได้อาศัยจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Taxonomy of Educational Objective) ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom แบ่งการคิดขั้นสูงออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

1.การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการจัดกระทำกับข้อมูลที่ซับซ้อน โดยแยกแยะออกเป็น ส่วนย่อย และสามารถแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยเหล่านั้นได้

2.การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการนำข้อมูลหรือส่วนย่อยมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เพื่อสร้างสิ่งใหม่ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

3.การประเมินผล (Evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยอาศัยมาตรฐาน หรือเกณฑ์

Quellmalz (1987) แบ่งการคิดขั้นสูงออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

1.การวิเคราะห์ เป็นการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมและองค์ประกอบส่วนต่างๆ และเข้าใจว่าสิ่งต่างๆทำงานอย่างไร

2.การเปรียบเทียบ เป็นการอธิบายว่าสิ่งต่างๆ เหมือนและแตกต่างกันอย่างไร อาจจะเป็นได้ง่ายๆ หรือซับซ้อน การเปรียบเทียบที่ซับซ้อนต้องมีการตรวจสอบกลุ่มของคุณลักษณะที่จะนำมาเปรียบเทียบ 2 สิ่งขึ้นไป การเปรียบเทียบจะเริ่มจากการหาความสัมพันธ์ของส่วนรวมและ ส่วนย่อยในการวิเคราะห์ก่อน จากนั้นจึงนำไปสู่การเปรียบเทียบ

3.การสรุปอ้างอิง เป็นการลงสรุปเหตุการณ์ ข้อมูลต่างๆ โดยใช้เหตุผล อธิบายหลักฐานที่เกิดขึ้นเรียกว่าการใช้เหตุผลแบบนิรนัย ส่วนการให้หลักฐานรายละเอียดต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ บูรณาการข้อมูล เพื่อลงข้อสรุปทั่วไป เรียกว่า การใช้เหตุผลแบบอุปนัย

4.การประเมิน เป็นการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพ เชื่อถือได้ มีคุณค่า หรือปฏิบัติได้จริงโดยใช้เกณฑ์ที่มีอยู่

Marzano (1988) แบ่งการคิดขั้นสูงออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1.การจัดระบบข้อมูล (Organizing) เป็นการจัดระบบข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้ ประกอบด้วย การเปรียบเทียบ การบอกความเหมือนและความแตกต่างระหว่างกลุ่มหรือในกลุ่มต่างๆ การจัดประเภท การจัดกลุ่มและใช้ชื่อสิ่งต่างๆ บนพื้นฐานของคุณลักษณะของสิ่งนั้น และการนำเสนอที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบแต่ไม่เปลี่ยนแปลงส่วนประกอบข้อมูล

2.การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการทำข้อมูลที่มีอยู่ให้กระจ่างขึ้น โดยการตรวจสอบ ส่วนย่อยๆ และตรวจสอบความสัมพันธ์ต่างๆ ของข้อมูล ได้แก่ การระบุคุณลักษณะหรือ ส่วนประกอบต่างๆ การระบุความสัมพันธ์หรือรูปแบบ การระบุความคิดหลักหรือองค์ประกอบหลัก และการระบุข้อผิดพลาดหรือเหตุผลที่ไม่ถูกต้อง

3. การสร้างกรอบความคิด (Generating) เป็นการสร้างข้อมูลความหมาย หรือความคิดใหม่ ประกอบด้วยการลงสรุปอย่างเป็นเหตุเป็นผล การคาดคะเนเหตุการณ์ การอธิบาย หรือขยายความถึงผลที่จะตามมาจากเหตุการณ์นั้น

4. ทักษะการผสมผสาน (Integrating) เป็นการเชื่อมโยงและผสมผสานข้อมูลเพื่อสร้างโครงสร้างใหม่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างข้อมูลที่มีอยู่ไปสู่ข้อมูลใหม่ที่ผนวกไว้ด้วยกัน

5. การประเมิน (Evaluating) เป็นการประเมินความเป็นเหตุเป็นผล และคุณภาพของความคิด ได้แก่ การระบุเกณฑ์ หรือกำหนดมาตรฐานที่จะใช้ในการตัดสิน และการยืนยัน หรือตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

จากการศึกษาข้อมูลจากนักทฤษฎีและนักการศึกษาที่ได้แบ่งประเภทของการคิดขั้นสูงไว้สามารถกำหนดขั้นของการคิดขั้นสูงได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางระดับขั้นการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของนักการศึกษา

ขั้นของความสามารถในการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของนักการศึกษา					สรุปขั้น ความสามารถ ในการคิดขั้นสูง ในงานวิจัยนี้
Quellmalz (1987)	Marzano (1988)	Byrnes (1996)	Reilly and Oermann (1999)	Anderson and Krathwohl (2001)	
การสรุปอ้างอิง (การบูรณาการ)	ทักษะการ ผสมผสาน (Integrating)	ระดับการ ประยุกต์ (Application)		ขั้นของการ ประยุกต์ (Applying)	ขั้นการประยุกต์ (Applying)
การวิเคราะห์ การเปรียบเทียบ	การวิเคราะห์ (Analysis) การสร้างกรอบ ความคิด (Generating)	ระดับการ วิเคราะห์ (Analysis)	การวิเคราะห์ (Analysis)	ขั้นของการ วิเคราะห์ (Analysing)	ขั้นการวิเคราะห์ (Analysing)
		ระดับการ สังเคราะห์ (Synthesis)	การ สังเคราะห์ (Synthesis)	ขั้นของการ ประเมินผล (Evaluating)	ขั้นการ ประเมินผล (Evaluating)

การประเมิน	การประเมิน (Evaluating)	ระดับการ ประเมินผล (Evaluation)	การ ประเมินผล (Evaluation)	ขั้นของกาสร้าง ความรู้ (Creating)	ขั้นกาสร้าง ความรู้ (Creating)
------------	----------------------------	---------------------------------------	----------------------------------	---	--------------------------------------

จากตารางเปรียบเทียบความสามารถในการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของนักการศึกษาล้วนมีความสอดคล้องกัน โดยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ขั้นการคิดขั้นสูงตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ที่ได้รับการปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) ที่ประกอบด้วย ขั้นการประยุกต์ (Applying), ขั้นการวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นการประเมินผล (Evaluating) และ ขั้นการสร้างความรู้ (Creating) เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่มีความแตกต่าง มีความทันสมัย และมีจุดประสงค์ที่น่าสนใจ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และผู้สอน

2.4 รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2544) กล่าวว่า รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะมีวัตถุประสงค์หลักที่เฉพาะเจาะจงของรูปแบบการสอนนั้นๆ รูปแบบการสอนจึงสามารถจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ได้ในลักษณะต่างๆ ตามวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ ดังนั้นรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด จึงหมายถึงรูปแบบการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการพัฒนาความคิด รูปแบบที่นำเสนอไว้นี้มีโอกาสนำไปใช้ได้มากกับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศึกษา ดังนี้

1.) รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดซึ่งพัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศ
นำเสนอ 8 รูปแบบ ได้แก่

1.1) รูปแบบการสอนมโนทัศน์

หลักการ

รูปแบบการสอนมโนทัศน์ เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้มโนทัศน์ คือผู้เรียนต้องได้เรียนรู้ที่จะค้นหาคุณลักษณะที่สำคัญ (Essential Attributes) ของสิ่งนั้นๆ เพื่อใช้ในการจำแนกสิ่งที่ไม่ใช่และไม่ใช่อะไรสิ่งนั้น ดังนั้นการสอนมโนทัศน์จำเป็นต้องมีตัวอย่างที่หลากหลาย และมีทั้งตัวอย่างที่ระบุให้เห็นคุณลักษณะของมโนทัศน์นั้นชัดเจน เรียกว่าเป็นตัวอย่างทางบวก และมีตัวอย่างทางลบที่มีลักษณะของมโนทัศน์อยู่บ้าง แต่ไม่ทั้งหมด

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหาสาระต่างๆ ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะค้นหาคุณลักษณะที่สำคัญ และสามารถให้คำนิยามของมโนทัศน์นั้นด้วยตนเอง

1.2) รูปแบบการฝึกสืบสอบ

หลักการ

รูปแบบการฝึกสืบสอบ เป็นรูปแบบการสอนที่มีแนวคิดสำคัญว่า โดยธรรมชาติแล้วบุคคลมีแรงจูงใจในความต้องการสืบสวนสอบสวน เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่ยากหรือเผชิญกับเรื่องที่น่าสงสัยหรือเรื่องที่ยังไม่ชัดเจน จากธรรมชาติของบุคคลดังกล่าวนั้น จึงเป็นโอกาสที่จะสอนขั้นตอนในการค้นหาเพื่อหาคำตอบในเนื้อหาสาระ และสอนกลยุทธ์ต่างๆโดยผู้เรียนได้ตระหนักและเรียนรู้ที่จะวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเอง

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ทักษะการตั้งคำถาม การค้นหาคำตอบ และทักษะต่างๆที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ที่เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนเอง ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาทักษะเกี่ยวกับกระบวนการสืบสอบ

1.3) รูปแบบการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม

หลักการ

เป็นรูปแบบที่มีแนวคิดสำคัญว่า สิ่งที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกหรือความต้องการที่จะสืบเสาะแสวงหาความรู้คือ ตัวปัญหา โดยที่ปัญหานั้นจะต้องมีลักษณะที่มีความหมายต่อผู้เรียนและท้าทายเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะแสวงหาคำตอบ นอกจากนั้นมนุษย์อาศัยอยู่ในสังคมต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมเพื่อสนองความต้องการของตนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลหรือในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งที่บุคคลต้องพยายามหาหนทางขจัด แก้ไขหรือจัดการทำความเข้าใจระหว่างกันหรือยอมรับทั้งของตนเองและผู้เกี่ยวข้อง และความรู้เป็นสิ่งที่ได้จากการนำประสบการณ์หรือความรู้เดิมมาใช้ในประสบการณ์ใหม่

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อมุ่งพัฒนาทักษะในการสืบสอบ ให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยกลุ่ม ซึ่งเป็นเครื่องมือทางสังคมช่วยกระตุ้นความสนใจอยากรู้ และช่วยในการดำเนินการแสวงหาความรู้หรือคำตอบที่ต้องการ

1.4) รูปแบบกระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย

หลักการ

รูปแบบการสอนแบบอุปนัย เป็นรูปแบบการสอนที่มีความเชื่อพื้นฐานว่า การคิดเป็นสิ่งที่สอนได้และกระบวนการคิดจะค่อยๆ ก่อรูปอย่างเป็นขั้นตอน เช่น การคิดแบบอุปนัย จะเริ่มจากการสร้างความคิดรวบยอด การตีความข้อมูล แล้วจึงนำหลักการหรือข้อสรุปไปประยุกต์ใช้

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนากระบวนการคิดแบบอุปนัยของผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการจัดประเภทและสร้างความคิดรวบยอด อนุมานสู่หลักการ มีการตรวจสอบความตรงของหลักการหรือมโนทัศน์ โดยการนำหลักการหรือมโนทัศน์นั้นไปประยุกต์ใช้

1.5) รูปแบบการสอนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน

หลักการ

รูปแบบการสอนการคิดของ สเตอร์เบิร์กและเดวิดสัน พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีสามสกร (Triachic Theory) ของสเตอร์เบิร์ก ที่เชื่อว่าการพัฒนาทางปัญญาต้องครอบคลุมองค์ประกอบสามส่วนคือ องค์ประกอบด้านความรู้คิด (Metacomponent) องค์ประกอบด้าน การค้นหาความรู้ (Knowledge Acquisition) และองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Practical Component) การพัฒนาองค์ประกอบทั้งสามส่วนจะนำไปสู่การพัฒนาหาวิธีปัญญาแห่งความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนาการคิด 3 ประการ คือ การคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และการคิดเชิงปฏิบัติ (Practical thinking) เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างสร้างสรรค์

1.6) รูปแบบการสอนแบบชักค้ำน

หลักการ

รูปแบบการสอนแบบชักค้ำน เป็นรูปแบบการสอนที่นำแนวคิดของ โอลิเวอร์ และเชเวอร์ (Oliver and Shave) เกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดในประเด็นปัญหาขัดแย้งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องค่านิยมที่แตกต่างกันทำให้ยากแก่การกล้าตัดสินใจ การตัดสินใจอย่างชาญฉลาดจึงเป็นความสามารถเลือกทางที่เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยกระทบต่อสิ่งอื่นๆ น้อยที่สุด โดยใช้วิธีการสนทนาซักถามแบบเผชิญหน้า และไล่เลียงหาเหตุผลเพื่อตรวจสอบจุดยืน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อการสอนสาระที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาขัดแย้งต่างๆ ซึ่งยากแก่การตัดสินใจ ฝึกทักษะในการประมวลข้อมูล วิเคราะห์ ไตร่ตรองเพื่อตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

1.7) รูปแบบการสอนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์

หลักการ

รูปแบบการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์ เป็น

รูปแบบการสอนที่ใช้แนวคิดสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ คือ 1. คิดคล่องแคล่ว (Fluency) คือคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว สามารถสร้างคำตอบได้ในปริมาณมากในเวลาที่กำหนด 2. การคิดยืดหยุ่น (Flexibility) คือ การคิดหาคำตอบได้หลายประเภท หลายทิศทาง หลายรูปแบบ และ 3. การคิดริเริ่ม (Originality) คือความคิดแปลกใหม่ แตกต่างไปจากธรรมดา และไม่ซ้ำความคิดที่มีอยู่ทั่วไป องค์ประกอบทั้งสามจะนำมาใช้ประกอบกันกับกระบวนการคิดแก้ปัญหา และการใช้ประโยชน์จากกลุ่มซึ่งมีความคิดหลากหลาย โดยเน้นการใช้เทคนิคระดมสมองเกือบทุกขั้นตอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเรียนรู้ที่จะคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดจำนวนมาก

1.8) รูปแบบการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์

หลักการ

รูปแบบการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหา ด้วยแนวคิดใหม่ๆ ที่ไม่เหมือนเดิม ไม่อยู่ในสภาพที่เป็นตัวเองให้ลองใช้ความคิดในฐานะที่เป็นคนอื่น หรือเป็นสิ่งที่อื่น สภาพการณ์เช่นนี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ๆ ขึ้นได้ 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง (Direct Analogy) การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (Personal Analogy) และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง (Compressed Conflict) วิธีการนี้มีประโยชน์มากเป็นพิเศษสำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนและการพูดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการสร้างสรรคงานทางศิลปะ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่ใหม่แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ประโยชน์ได้

2.) รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดซึ่งพัฒนาโดยนักการศึกษาไทย

นำเสนอ 3 รูปแบบได้แก่

2.1) รูปแบบการสอนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4

หลักการ

รูปแบบการสอนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 เป็นรูปแบบการสอนที่นำหลัก

พุทธธรรมเกี่ยวกับแนวคิดแบบ อริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาเป็นแนวทางในการ กำหนดกระบวนการเรียนการสอน โดยเริ่มจากตัวปัญหาหรือทุกข์ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน สืบค้น สาเหตุของปัญหา เตรียมแก้ไขและวางแผนกำจัดสาเหตุของปัญหา

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน เกี่ยวกับแนวคิดแบบ อริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และ มรรค ผลที่ผู้เรียนจะได้รับคือการพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหาโดยผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล เรียนรู้ที่จะค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของ ปัญหา และหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น

2.2) รูปแบบการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ

หลักการ

รูปแบบการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบการสอนที่ ผสมผสานหลักพุทธธรรม โดยโยนิโสมนสิการ แปลว่าการทำให้ใจให้แยกคาย หรือคิดถูกวิธีแปล ง่ายๆว่า ความรู้จักคิด หรือคิดเป็น หมายถึงการคิดอย่างมีระเบียบหรือคิดตามแนวทางของปัญญา คือ การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การตัดสินใจอย่างไตร่ตรอง รอบคอบ และยัง พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม รวมทั้งพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต

2.3) รูปแบบการสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย

หลักการ

รูปแบบการสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย เป็นรูปแบบการ สอนที่มีแนวคิดมาจาก แนวคิดกระบวนการคิดของ โกวิท วรรณพัฒน์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นถึง ศักยภาพของมนุษย์ในการชี้นำชะตาของตนเอง โดยการพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้ ผสมผสานกลมกลืนกันด้วยกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วยการพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลตนเอง ข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการเพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือมี ความสุข

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น คือคิดโดยพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ เพื่อ ประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคมไทยอย่างมีความสุข

รูปแบบวิธีการเรียนแบบ Studio Thinking

ผลจากการวิจัยของ Lois Hetland, Ellen Winner, Shirley Veneema, Kimberly M.

Sheridan (2007) ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาวิชาศิลปะในสตูดิโอ เป็นข้อค้นพบที่ดีที่ว่า การสอนศิลปะควรเป็นอย่างไร และนักเรียนจะได้อะไรจากชั้นเรียนนี้

วิธีการเรียนแบบ studio thinking แบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1. การอธิบายในเรื่องของโครงสร้างห้องเรียนสตูดิโอ 2 .รูปแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนสตูดิโอนี้คือ รูปแบบของการเรียนวิชาสตูดิโอด้วยความเข้าใจ 8 รูปแบบ คือ 1.Develop Craft 2.Engage and Persist 3.Envision 4.Express 5.Observe 6.Reflect 7.Stretch and Explore 8.Understand Art World โดยในทุกวิธีการสอนจะมีการเปิดโอกาสให้ทั้งนักเรียนและครูได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้นครูและนักเรียนจะสามารถพิจารณาได้ตรงตรงในการทำงานและขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานได้ผลดีขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

- 1.เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาผลงานของตนเอง
2. การตอบสนองของนักเรียนโดยให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมาให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้โต้ตอบแลกเปลี่ยนทัศนะผ่านการวิจารณ์งาน
- 4.อภิปรายผลงานที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดมีลักษณะงานที่เฉพาะตัว ซึ่งลักษณะการวิจารณ์นั้นไม่ใช่รูปแบบการวิจารณ์ที่เข้มงวด แต่จะเป็นในลักษณะของการวิจารณ์ที่มีโครงสร้างที่หลากหลายคือมุ่งให้นักเรียนเกิดความสนใจในการวิจารณ์เกิดเป็นสังคมการวิจารณ์

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ คือการที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้ตลอดเวลา การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาข้อสรุปความรู้จากหลากหลายวิธีการที่มีระบบขั้นตอน ไปจนถึงขั้นสามารถแก้ปัญหา เกิดการสร้างความรู้และการคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้

3. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปวิจารณ์

3.1 หลักสูตรการสอนวิชาศิลปวิจารณ์

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้น จุดมุ่งหมายคือมุ่งให้ผู้เรียนนำสาระ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากแต่ละหลักสูตรไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งในส่วนของวิชาศิลปวิจารณ์นั้นไม่ได้มุ่งเน้นกิจกรรมทางด้านการสร้างผลงานศิลปะปฏิบัติ แต่อย่างมุ่งเน้นที่การสร้างเสริม

ประสบการณ์ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ด้านเนื้อหา หลักการ และ ทฤษฎี หลักการ เพื่อสามารถอธิบายให้ผู้อื่นได้รับรู้คุณค่าในผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ ได้ ดังที่ สนม สีมามาตรัง (2527) กล่าวว่า วิชาศิลปะวิจารณ์นั้นเป็นวิชาที่เน้นประสบการณ์ด้านการคิดวิเคราะห์โดยใช้เหตุผลเป็นอย่างมาก เพราะการวิจารณ์ศิลปะเป็นเรื่องของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะอย่างมีระบบวิธีการ ซึ่งได้แก่การสำรวจ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลที่วิจารณ์ออกมาเป็นความเห็นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ความประทับใจ และการประเมินคุณค่าของศิลปะที่น่าเชื่อถือ

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2536) กล่าวว่าศิลปะวิจารณ์ เป็นการเสริมประสบการณ์การใช้เหตุผล และการพินิจที่เป็นระบบ

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2533) กล่าวว่าการวิจารณ์นั้นเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนพูด หรือการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รู้จักกาลเทศะในการวิจารณ์ ในการสอนศิลปะวิจารณ์นั้นก็เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักพูดหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานศิลปะอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิจารณ์ได้ทั้งการพูดและการเขียน วิชาศิลปะเน้นการลงมือปฏิบัติเป็นสำคัญ แต่การปฏิบัติศิลปะอย่างเดียวไม่ช่วยให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ การสอนศิลปะปฏิบัติจึงต้องสอดแทรกความเข้าใจในเรื่องของความงาม การวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ตลอดจนได้ทราบประวัติความเป็นมาของผลงานทั้งที่เขาสร้างขึ้นเองและผู้อื่นสร้างขึ้นว่ามีลักษณะหรือรูปแบบอย่างไร เป็นต้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2538) กล่าวว่าการจัดประสบการณ์ศึกษาศิลปะให้แก่ผู้เรียน จะทำให้การแสดงออกของผู้เรียนเป็นไปอย่างกว้างขวาง การฝึกปฏิบัติงานศิลปะแต่เพียงด้านเดียว โดยที่ไม่มีการศึกษาให้สัมพันธ์กับการปฏิบัติย่อมไม่สามารถผลักดันให้การฝึกปฏิบัติพัฒนาไปได้อย่างที่ควร การดูงานศิลปะทั่วไป ดูอย่างชื่นชม วิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ จะเป็นประสบการณ์ที่มีค่าต่อการเรียนรู้ หรือการฝึกปฏิบัติอย่างมาก

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นวิชาศิลปะวิจารณ์จึงเป็นวิชาที่ฝึกประสบการณ์ด้านการคิดวิเคราะห์โดยการใช้เหตุผลให้กับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยการสอนศิลปะวิจารณ์มีขั้นตอนกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานศิลปะอย่างมีเหตุผล มีขั้นตอนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิจารณ์ได้ทั้งการพูดและการเขียน จากการลงมือปฏิบัติการวิจารณ์เป็นสำคัญ

ในประเทศไทยหลักสูตรศิลปศึกษามีเปิดสอนทั้งหมด 13 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, มหาวิทยาลัยบูรพา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างลักษณะรายวิชาศิลปวิจารณ์ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีไว้ 4 แห่งที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิชาศิลปวิจารณ์ในหลักสูตรศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552 (หลักสูตร 5 ปี) มีชื่อหลักสูตรภาษาไทย คือ ครุศาสตรบัณฑิต ภาษาอังกฤษ คือ Bachelor of Education Program จำนวนหน่วยกิต โดยมีรายวิชาบังคับ 56 หน่วยกิต และรายวิชาเลือก 20 หน่วยกิต วัตถุประสงค์หลักสูตร

1. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

2. เพื่อให้บัณฑิตตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ศิลปศึกษาและการมีคุณธรรมและจริยธรรมอันดี สามารถพัฒนาความคิดด้านคุณค่าให้เป็นระบบ และนำนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนและการดำรงชีวิต

ชื่อรายวิชา ศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)

คำอธิบายรายวิชา ความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินคุณค่าผลงาน

ทัศนศิลป์ (ความเข้าใจและความซาบซึ้งในผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งเป็น

พื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์ เพื่อการวิจารณ์และประเมินคุณค่าของผลงาน

ศิลปกรรมนั้นๆ ได้)

วัตถุประสงค์รายวิชา

- 1.ทราบความหมายการวิจารณ์ศิลปะ
- 2.เข้าใจหลัก วิธีการพิจารณา วิเคราะห์ เพื่อสามารถวิจารณ์งานได้
- 3.มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาขององค์ประกอบทัศนศิลป์ และสาระของการวิจารณ์

ผลงานทัศนศิลป์

4.สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินคุณค่าผลงานทัศนศิลป์ได้

จำนวนหน่วยกิต 2 หน่วยกิต

เนื้อหารายวิชา

- 1.นิยาม ความหมาย ขอบเขตการวิจารณ์ศิลปะ
- 2.องค์ประกอบของศิลปะ
- 3.ทัศนธาตุของศิลปะ
- 4.หลักองค์ประกอบของศิลปะ
- 5.ประเภทการวิเคราะห์วิจารณ์ และประเมินคุณค่าทางศิลปะ
- 6.ขั้นตอนกระบวนการในการพิจารณาผลงานศิลปะ เพื่อนำสู่การวิจารณ์และประเมินคุณค่า

แนวทางการบริหารการเรียนการสอน

- 1.วิธีการสอน บรรยายประกอบภาพ ตัวอย่างผลงานแนะนำวิธีและหลักการพิจารณา การสนทนากับผู้สังเกตการณ์ เช่น ศิลปิน นักวิจารณ์ นักวิชาการ (อภิปรายและวิจารณ์ประเมินคุณค่าผลงานศิลปะ)
- 2.วิธีการเรียน ฟังบรรยาย ค้นคว้าเพิ่มเติม ฝึกหัดการวิเคราะห์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง

สื่อการสอน

- 1.ภาพสไลด์ตัวอย่างผลงาน
- 2.ผลงานจริงในงานแสดงนิทรรศการ
- 3.ผลงานนิสิตรุ่นก่อนๆ

การประเมินผลการเรียนการสอน

- 20 % การเข้าชั้นเรียนการและมีส่วนร่วมในชั้นเรียน
- 30 % การปฏิบัติงานที่มอบหมาย
- 50 % การประเมินผลปลายภาค (รายงาน, สอบ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
พุทธศักราช 2547 ชื่อหลักสูตรภาษาไทย คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ภาษาอังกฤษ คือ Bachelor of Education Program in Art Education โดยหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 166 หน่วยกิต

วัตถุประสงค์หลักสูตร ดังนี้ คือ มุ่งผลิตครูวิชาชีพชั้นสูงให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยมีลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณใน วิชาชีพครู
2. มีความรู้ ความสามารถด้านสาขาวิชาศิลปศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบของอาชีพ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และศึกษาต่อในระดับสูง
3. มีเป้าหมายหลักการในการดำเนินชีวิต มีพลังความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและส่วนรวม รักชุมชนและท้องถิ่น
4. มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต
5. มีทักษะในการวิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. มีทักษะชีวิต ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเผชิญสถานการณ์และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

ชื่อรายวิชา ศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาเรียนรู้ภาษา การสื่อความหมายงานด้านทัศนศิลป์ นำไปใช้แยกแยะเปรียบเทียบ สู่การเรียนรู้ขั้นพื้นฐานทางการวิจารณ์งานศิลปะ

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เข้าใจแนวคิด สัญลักษณ์การสื่อความหมาย ภาษา แบบอย่างของงานทัศนศิลป์
2. สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างในความงามลักษณะเฉพาะของศิลปิน และแบบอย่างของผลงานได้
3. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์อิทธิพล แนวคิด รูปแบบของงานศิลปะแต่ละประเภท
4. สามารถประเมินผล ตัดสินคุณค่า วิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะได้

จำนวนหน่วยกิต 3 หน่วยกิต

เนื้อหาวิชา

1. ความสำคัญของศิลปวิจารณ์ คุณสมบัตินักวิจารณ์
2. หลักในการวิจารณ์ ขั้นตอนในการวิจารณ์

- 3.แบบอย่างงานศิลปะสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่
- 4.อิทธิพลที่มีผลต่อรูปแบบงานศิลปะ และแนวคิดของศิลปิน
- 5.การตีความ ภาษาและสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์
- 6.การวิเคราะห์วิจารณ์ในเชิงจิตวิทยา
- 7.การวิจารณ์ศิลปะกับสภาวะแวดล้อมทางสังคม
- 8.การวิเคราะห์วิจารณ์ในเชิงประวัติศาสตร์
- 9.คุณค่าจากศิลปวิจารณ์

แนวทางการบริหารการเรียนการสอน

- 1.บรรยายประกอบ Powerpoint
- 2.การศึกษาค้นคว้าจากบทความ และสรุปความ
- 3.การอภิปราย วิพากษ์ ชักค้ำยัน ตั้งประเด็นจากงานศิลปะ
- 4.การทดลองปฏิบัติวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน เพื่อน และตนเอง
- 5.การศึกษานอกสถานที่ และศึกษาจากผลงาน รวมถึงการบรรยายของศิลปิน

สื่อการสอน

- 1.เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชา
- 2.เอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ (เกี่ยวกับศิลปินและความเคลื่อนไหวในปัจจุบัน)
- 3.ภาพผลงานศิลปกรรม และผลงานจริง
- 4.สถานที่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

การประเมินผลการเรียนการสอน

- 15 % การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน
- 15 % คะแนนเก็บ
- 20 % การปฏิบัติงานและรายงาน
- 20 % การประเมินผลกลางภาค
- 30 % การประเมินผลปลายภาค

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551 ชื่อหลักสูตรภาษาไทย คือ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
วิชาเอกศิลปศึกษา ภาษาอังกฤษ คือ Bachelor of Education Program in Art Education โดย
หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 167 หน่วยกิต

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอนศิลปศึกษา
2. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ โครงสร้างของหลักสูตร คุณภาพผู้เรียน ตลอดจนมาตรฐาน และสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา อันจะนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เข้าใจในปรัชญา ขอบเขต ธรรมชาติ และข้อจำกัดของศิลปะ
4. เข้าใจหลักการ ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในทางศิลปะ เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ มีคุณภาพ และมาตรฐานในการเป็นครูสอนศิลปะ
5. มีทักษะกระบวนการทางศิลปะ เป็นผู้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ เป็นนักสร้างสรรค์ในทางศิลปะ
6. มีความตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับสังคม

ชื่อรายวิชา ศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาแนวคิด เป้าหมายในการวิจารณ์ วิเคราะห์ศิลปะในเชิงวิชาการ เน้นการวิจารณ์ที่สัมพันธ์กับสภาพ

วัตถุประสงค์รายวิชา

- 1.มีความรู้ ความเข้าใจความหมาย ศิลปวิจารณ์
- 2.เข้าใจในหลักการ แนวคิด เป้าหมายในการวิจารณ์ศิลปะ
- 3.มีความสามารถในการเลือกใช้เครื่องมือในการวิจารณ์เชิงวิชาการ
- 4.มีความสามารถวิจารณ์ตามหลักการ โดยเน้นการวิจารณ์ที่สัมพันธ์กับสภาพ
- 5.มีความซาบซึ้งถึงคุณค่าความงาม ความหมายของผลงานศิลปะ

จำนวนหน่วยกิต 2 หน่วยกิต

เนื้อหารายวิชา

- 1.ความหมายของศิลปวิจารณ์
- 2.หลักการ แนวคิด เป้าหมายของศิลปวิจารณ์
- 3.การวิจารณ์เชิงวิชาการแบบสัมพันธ์กับสภาพ
- 4.การวิจารณ์ผลงานศิลปะ
- 5.การวิจารณ์ผลงานศิลปะของศิลปิน
- 6.อภิปรายในหัวข้อ “ศิลปวิจารณ์มีผลอย่างไรต่อผู้เรียนศิลปะ”

แนวทางการบริหารการเรียนการสอน

- 1.บรรยาย ฝึกปฏิบัติ
- 2.ค้นคว้า นำเสนอผลงาน อภิปราย
- 3.ฝึกปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงาน

การประเมินผลการเรียนการสอน

- 40 % ภาคทฤษฎี (การสอบ)
60 % ภาคปฏิบัติ (ประเมินจากผลงาน)

มหาวิทยาลัยบูรพา

หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาการสอนศิลปะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2549

วัตถุประสงค์หลักสูตร เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ
ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อรายวิชา การวิจารณ์ศิลปกรรมและการออกแบบ (Art and Design Criticism)

จำนวนหน่วยกิต 2 หน่วยกิต

หลักสูตรศิลปศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นล้วนมีการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ และสามารถสรุปได้
ว่าเป็นหลักสูตรที่มีจุดประสงค์มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจในมิติทัศน์และเนื้อหาสาระของ
ศาสตร์ทางศิลปศึกษา รู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการ
เรียนรู้อ มีทักษะชีวิต ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเผชิญสถานการณ์และรู้เท่าทันการ
เปลี่ยนแปลง สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และการบูรณาการความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน
การประกอบของอาชีพ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และศึกษาต่อในระดับสูงได้อย่างสร้างสรรค์ และ
ในส่วนของวัตถุประสงค์รายวิชาศิลปะวิจารณ์ได้มีการมุ่งเน้นให้นิสิต นักศึกษาทราบความหมาย
การวิจารณ์ศิลปะ เข้าใจในหลักการ แนวคิด เป้าหมายในการวิจารณ์ศิลปะ มีความรู้ความเข้าใจใน
เนื้อหาขององค์ประกอบทัศนศิลป์ และสาระของการวิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ ความสามารถในการ
เลือกใช้เครื่องมือในการวิจารณ์เชิงวิชาการ สังเคราะห์อิทธิพล แนวคิด รูปแบบของงานศิลปะแต่
ละประเภท สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินคุณค่าผลงานทัศนศิลป์ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์
หลักสูตรศิลปศึกษาและรายวิชาศิลปะวิจารณ์ดังกล่าวข้างต้นล้วนมีความสอดคล้องกับเรื่องของ
การคิดขั้นสูงในส่วนของฝึกการคิดวิเคราะห์ ประเมินผลจนถึงขั้นการสร้างความรู้ได้ จึงกล่าว
ได้ว่าในสถาบันอุดมศึกษาล้วนมุ่งให้นิสิตนักศึกษาเกิดการวิเคราะห์ วิจารณ์และประเมินคุณค่า

ผลงานทัศนศิลป์ เปิดโอกาสให้นิสิตค้นคว้าเพิ่มเติม ฝึกหัดการวิเคราะห์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง เพื่อการพัฒนาการคิดขั้นสูงขึ้นไป

3.2 ความหมายของศิลปวิจารณ์

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่าศิลปวิจารณ์ (Art criticism) ไว้ว่า หมายถึง การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางศิลปะ ซึ่งศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นไว้ โดยให้ความเห็นตามกฎเกณฑ์ และหลักการของศิลปะแต่ละสาขา ทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และปรัชญาสาขาอื่นๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2530)

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูรย์ (2536) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ คือการสังเกตงานศิลปะ เพื่อเปรียบเทียบแบ่งแยกงานศิลปะที่ดีและเกือบดี ซึ่งช่วยให้มองในมุมเดียวกันได้ หรือมองมุมเดียวกับผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะที่ได้ตีความและพินิจ โดยใช้ภาษาแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2535) กล่าวว่าศิลปวิจารณ์ มิใช่เป็นเพียงหลักการส่วนตัว หรือสิทธิส่วนบุคคลของนักวิจารณ์ แต่เป็นการวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานร่วม (common standard) ในการตัดสินเพื่อสร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน

พระพงษ์ กุลพิศาล (2531) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ คือการเรียนรู้ความงามของผลงานศิลปะด้วยวิธีการวิเคราะห์แยกแยะแล้วถ่ายทอดออกมาด้วยการจดบันทึกหรือบรรยายเป็นคำพูดอย่างมีโวหาร ให้ผู้อื่นรับรู้ค่าของความงามอีกทอดหนึ่ง

พิชญ์ ศุภนิมิตร (2524) กล่าวว่าศิลปวิจารณ์ คือการแสดงออกของความคิดของนักวิจารณ์ในรูปแบบของการพูด บรรยาย อธิบายหรือเขียนเป็นภาษาหนังสือเพื่อให้คนทั่วไปได้รับรู้หรือได้เข้าใจในงานศิลปะนั้นๆ ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเป็นการพูด การเขียนของนักวิจารณ์ เพื่อที่จะตัดสินคุณค่าในงานศิลปะ

อารี สุทธิพันธุ์ (2535) ได้กล่าวถึง ความหมายของการวิจารณ์ไว้ว่า หมายถึงการแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามความรู้ความเข้าใจ จากประสบการณ์ของผู้วิจารณ์ ประกอบกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ปรับปรุงผลงานศิลปะนั้นๆ ในทางดี หรือหนักไปทางบวก การวิจารณ์ผลงานศิลปะ เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะที่มองเห็น หรือทัศนศิลป์โดยตรง ซึ่งตามความหมายของศิลปกรรมแล้ว เป็นศิลปกรรมสำหรับให้คนดู ไม่ใช่ให้คนอธิบาย แต่การอธิบายก็ยังมีประโยชน์ เพราะเท่ากับเป็นการเสนอให้ผู้ดูรู้จักเลือกดู รู้จักดูบางสิ่งบางอย่างที่อาจหลงหูหลงตาไปได้

กัจจ สุนพงษ์ศรี(2542) ให้ความหมายของศิลปวิจารณ์ไว้ว่า คือ

1. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะ

2. การแสดงออกของความคิดเห็นในลักษณะการพูดหรือการเขียนหนังสือ
3. การประเมินคุณค่าในงานศิลปะ
4. การแสดงออกถึงความคิดเห็นถึงความชอบ- ไม่ชอบ ความพึงพอใจ- การรังเกียจ ความดี – ความชั่ว ความงาม – ความน่าเกลียด ฯลฯ

สมโภชน์ ทองแดง (2536) กล่าวถึงการวิจารณ์ว่า กล่าวถึงการแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความเข้าใจหรือตามความรู้สึกที่ต้องการวิจารณ์หรือกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น การวิจารณ์ศิลปะเป็นการแสดงทัศนะ ความรู้ ความเข้าใจ เป็นการพิจารณาถึงรายละเอียดและส่วนประกอบของศิลปะ ด้วยการวิเคราะห์แยกแยะ เป็นการสร้างความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะ ด้วยการมองควบคู่กับการคิด เพื่อความรู้ความเข้าใจ ทั้งผู้วิจารณ์ ผู้ถูกวิจารณ์ (หรือสิ่งที่เรากำลังวิจารณ์) และผู้รับฟังคำวิจารณ์ เป้าหมายหลักของการวิจารณ์จะมุ่งเน้นไปในทางสร้างสรรค์ซึ่งการวิจารณ์ถ้าไม่เป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือในทางที่ดีแล้ว อาจจะเป็นการประจานมากกว่าวิจารณ์ ซึ่งต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงวัตถุประสงค์ของผู้วิจารณ์ และผลกระทบจากการวิจารณ์เป็นสิ่งสำคัญ

มะลิฉัตร เชื้ออานันท์ (2542) ได้กล่าวถึงความหมายของศิลปะวิจารณ์ไว้ว่า ศิลปะวิจารณ์นั้นเรามักจะเข้าใจกันผิดว่าเป็นกระบวนการค้นหาข้อผิดพลาด หรือข้อเสียหรือตำหนิในงานศิลปะ แต่แท้จริงกลับเป็นเรื่องตรงกันข้าม การวิจารณ์ผลงานศิลปะนั้นจะยกย่องว่าทำไมผลงานศิลปะชิ้นนั้นถึงควรได้รับความชื่นชม ศิลปะวิจารณ์จึงควรจะเป็นวิถีที่หมายถึงกระบวนการบรรยาย วิเคราะห์ตีความ และตัดสินคุณภาพต่างๆที่มีอยู่ในผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ โดยเป็นการกระทำที่มีเจตนาหรืออย่างมีจุดมุ่งหมาย การวิจารณ์ผลงานศิลปะนี้เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำหรือภาษา มักจะแสดงออกเพื่อสื่อความหมายว่า เรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับผลงานศิลปะชิ้นนั้นในเชิงทฤษฎี

สุชาติ เถาทอง (2537) กล่าวถึงความหมายของศิลปะวิจารณ์ว่า หมายถึง การแสดงออกของความคิดของนักวิจารณ์ในรูปแบบของการพูด การบรรยาย อธิบาย หรือเขียนเป็นภาษาหนังสือเพื่อให้คนดูทั่วไปได้รับรู้หรือได้เข้าใจในงานศิลปะนั้นๆประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเป็นการพูดการเขียนของนักวิจารณ์เพื่อที่จะตัดสินคุณค่าในงานศิลปะ

วุฒิ วัฒนศิลป์ (2541) กล่าวถึงความหมายของศิลปะวิจารณ์ว่า คือการแสดงความคิดเห็นที่เป็นส่วนตัวต่อผลงานศิลปะโดยมีข้อมูล เหตุผลและข้อเสนอนะ ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานของผลงานและเจ้าของผลงานนั้นๆ

เจตนา นาควัชร (2538) กล่าวว่า การวิจารณ์ศิลปะคือการแสดงออกความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นการพรรณนาประสบการณ์ทางอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่องาน

ศิลปะหรือเป็นการให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับศิลปะ หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นเชิงปรัชญาเกี่ยวกับศิลปะโดยทั่วไป ส่วนคำว่าศิลปินคือผู้สร้างงานศิลปะทุกสาขา

อิทธิพล ตั้งโฉลก (2542) กล่าวถึงความหมายของศิลปะวิจารณ์ว่า คือ การให้การศึกษา ให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยการแสดงความคิดเห็นต่อศิลปกรรมออกมาเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน

Mittler (1994) กล่าวว่าศิลปะวิจารณ์คือการมองดูและการพูดถึงศิลปะอย่างมีระเบียบแบบแผน อันจะเป็นแนวทางที่จะช่วยสนับสนุนต่อการค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏภายในผลงานศิลปะ

Dobbs (1998) กล่าวว่าศิลปะวิจารณ์ คือการบรรยาย ดีความ ประเมินเกี่ยวกับงานศิลปะ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความซาบซึ้งต่อศิลปะ และบทบาทของศิลปะในสังคม โดยจะรวมถึงการใช้ภาษา ด้านการเขียนและการพูดเกี่ยวกับศิลปะ ที่เป็นสิ่งที่เราสามารถเกิดความเข้าใจได้ดีและเกิดความซาบซึ้งต่อศิลปะ ศิลปิน ผู้ชมและบทบาทของศิลปะในวัฒนธรรมและสังคม

Smith (1968) กล่าวว่าศิลปะวิจารณ์คือการพูดบรรยายโดยใช้การอุปมาอุปไมย เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ต่างๆ เพื่อชี้ให้เห็นคุณสมบัติต่างๆ ของผลงานที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

การที่จะสามารถวิจารณ์ผลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้นั้นจะต้องมีความรู้ในสาขานั้นๆ ถนอม ชากักดี(2553) กล่าวว่า เราไม่อาจจะรับรู้เพียงว่า นี่คือผลงานจิตรกรรม หรือประติมากรรมเท่านั้น แต่เราจำเป็นต้องเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของผลงานการสร้างสรรค์นั้นๆ ด้วย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การที่จะเข้าใจ รู้จัก ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้ ทฤษฎีทางศิลปะ ทฤษฎีทางวัฒนธรรม สังคม-มนุษยวิทยา และประวัติศาสตร์ จึงจะทำให้ผู้สนใจในแวดวงศิลปะมีความลึกซึ้งในโลกศิลปะได้

เป็นที่แน่ชัดว่า การวิจารณ์นั้นจะต้องตั้งอยู่บนฐานของความจริงที่มีเหตุผล ไม่ว่าจะผลงานนั้นจะมีลักษณะที่เป็นไปในเรื่องของข้อเท็จจริง ความคิดเห็น การแปลความหมาย หรืออารมณ์สะเทือนใจ (พิชณุ สุภานิมิตร, 2524) จากความคิดเห็นดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่า จะไม่ให้นักวิจารณ์ใช้ความชอบของตนเองในการวิจารณ์เลย ความจริงนักวิจารณ์ก็มีอะไรมากมาย เหมือนๆ กับคนอื่น คือมีประสบการณ์และความชอบของตนเอง มีความลำเอียง มีช่องว่างระหว่างความรู้และประสบการณ์ แต่การจะเป็นนักวิจารณ์ที่ดีได้ จะต้องเป็นเครื่องมือและวิธีการในการพิจารณาแยกแยะผลงานศิลปะ รวมทั้งต้องมีเครื่องมือการวิจารณ์อีกอย่างหนึ่งคือ ความรอบคอบ (กรมวิชาการ, 2532)

การวิจารณ์ผลงานศิลปะนั้นมีด้วยกันหลากหลายวิธี หลากหลายทฤษฎีซึ่งก็ขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมาย ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ความเข้าใจของแต่ละคนเช่น อาร์ยี่ สุทธิพันธ์ (2535) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของศิลปวิจารณ์มีสามประการด้วยกัน คือ ประการแรก เป็นการทำความเข้าใจในผลงานศิลปะที่เห็นว่าควรดูผลงานนั้นแนวทางไหน เมื่อเห็นแล้วเกิดความคิดอย่างไร และได้รับความรู้จากการเห็นนั้นน้อยเพียงใด จุดมุ่งหมายประการที่สองก็คือ เพื่อแสดงความคิดเห็นกับข้อเสนอแนะ เพื่อที่จะสามารถนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายประการสุดท้ายนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะว่าผู้ดูและผู้วิจารณ์ได้ค้นพบอะไรบ้างในผลงานศิลปะนั้นๆ แล้ว แบ่งสาระของสิ่งที่ได้พบให้รับรู้

นอกจากนี้ อธิติ คงคากุล (2524) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของศิลปวิจารณ์ไว้ 3 ประการคือ

(1) เพื่อให้ผู้รู้ ครูอาจารย์ นักวิจารณ์ศิลปะ ถ่ายทอดความรู้ความงามความเข้าใจและ ประสบการณ์ของตนที่เกี่ยวกับศิลปะ ให้กับผู้ที่สนใจรวมทั้งนักเรียน นักศึกษา อย่างถูกต้องตาม หลักวิชาการ

(2) เพื่อให้ผู้สนใจรวมทั้งนักเรียนนักศึกษาได้รับความรู้ หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับศิลปะให้กับตนเองอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จนสามารถเข้าใจ หรือชื่นชมศิลปะได้ และในที่สุดสามารถที่จะประเมินคุณค่าผลงานศิลปะได้อย่างมีเหตุผล สำหรับ ความถูกต้องในการประเมินคุณค่างานศิลปะนั้น ย่อมต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้ศึกษา

(3) เพื่อให้ นักวิจารณ์ศิลปะได้ช่วยเผยแพร่ หรือบอกเล่าความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะ นักวิจารณ์ศิลปะยังทำหน้าที่เป็นตัวกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างศิลปินกับชุมชนและให้คำติ ชมแนะนำศิลปิน เพื่อที่ศิลปินได้ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานและคุณภาพของผลงาน ศิลปะทั้งยังทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมศิลปินให้เป็นที่รู้จักต่อประชาชน

จากทัศนะของนักวิชาการ นักการศึกษา สามารถสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของศิลปวิจารณ์ คือ การอธิบายและการประเมินคุณค่าของผลงานอย่างมีเหตุผล เป็นการเสริมสร้างความรู้ความ เข้าใจและความพึงพอใจที่มีต่องานศิลปะ อันเป็นการขยายขอบข่ายความสามารถในการชื่นชม งานศิลปะ ให้แก่ตนเองและผู้อื่นอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น ศิลปวิจารณ์จึงเป็นการสร้างเสริม ประสบการณ์ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ด้านเนื้อหา หลักการ และ ทฤษฎี เพื่อสามารถอธิบายให้ผู้อื่นได้รับรู้คุณค่าในผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ ได้โดยเน้นประสบการณ์ ด้านการคิดวิเคราะห์ให้เหตุผลในการอธิบาย วิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะอย่างมี ระบบขั้นตอนวิธีการ และด้วยธรรมชาติของขั้นตอนกระบวนการวิจารณ์ ที่ต้องมีการวิเคราะห์

สังเคราะห์ ประเมินผล สร้างความรู้ใหม่ๆ วิชาศิลปวิจารณ์จึงเป็นวิชาที่ผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการคิดขั้นสูง

3.3 องค์ประกอบของศิลปวิจารณ์

การทำความเข้าใจศิลปวิจารณ์จะต้องรับรู้องค์ประกอบ หรือวงจรที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ในการวิจารณ์เพื่อให้เข้าใจ ความสัมพันธ์อันเป็นเหตุปัจจัยอย่างต่อเนื่องกัน (สุชาติ เกาทอง, 2537)

พิษณุ ศุภนิมิตร (2524) กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของศิลปวิจารณ์คือ ศิลปิน ผลงานศิลปะ และผู้ชื่นชม ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่โดยขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ดังนี้

(1) ศิลปิน เป็นผู้ที่มีหน้าที่สร้างสรรค์งานศิลปะ และต้องเป็นผู้ที่มีความจริงใจที่จะสร้างผลงานขึ้นมาอย่างบริสุทธิ์ใจ โดยที่ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลใด ทั้งในด้านความคิด สร้างสรรค์และในด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ และศิลปินจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ประการสำคัญจะต้องเป็นผู้ที่มีโลกทัศน์อันกว้างขวาง มีความเข้าใจในชีวิตมนุษย์และปรัชญาการดำเนินชีวิตของมนุษย์

(2) งานศิลปะ คือ รูปของงานที่ศิลปินใช้เป็นภาษาหรือสื่อกลางที่จะถ่ายทอดความนึกคิด และอารมณ์ความรู้สึกของตนเองออกมา ภาษาในที่นี้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ภาษาพูดหรือเขียน หากแต่ภาษาที่ใช้สื่อสารจากการรับสัมผัสของมนุษย์ในด้านอื่นๆด้วย

(3) คนดูหรือผู้ชื่นชม คือ ผู้ที่ได้สร้างงานศิลปะ แต่เป็นผู้ที่รับรู้ถึงภาษาที่ศิลปินใช้สื่อความหมาย คนดูนี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะให้ความหมายของการสร้างงานศิลปะสมบูรณ์ขึ้น งานศิลปะใด ถ้าขาดการรับรู้ หรือผู้สร้างมีจุดประสงค์ที่จะสื่อความคิดต่อคนอื่น งานศิลปะนั้นก็สูญเสียความประสงค์ที่สำคัญไปเสีย คนดูนั้นย่อมรวมไปถึงนักวิจารณ์ศิลปะด้วย และจะต้องเป็นผู้ตัดสินหรือวิจารณ์ถึงความชอบ และไม่ชอบของตนเอง

จากองค์ประกอบของศิลปะวิจารณ์ข้างต้น กล่าวได้ว่าศิลปวิจารณ์เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างประโยชน์ให้แก่ศิลปิน นักวิจารณ์ศิลปะ คนดู และนักการศึกษาศิลปะ เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ศิลปินจะใช้ศิลปวิจารณ์เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ตรวจสอบแนวความคิดและวิธีการแสดงออกในผลงานศิลปะทั้งของตนเองและผู้อื่น ดังที่ สน สีมাত্রัง (2527) กล่าวว่านักวิจารณ์

ศิลปะจะใช้ศิลปวิจารณ์เป็นสื่อเชื่อมความคิด ความรู้ระหว่างศิลปินกับประชาชน คนดูอาศัยศิลปวิจารณ์เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ทางศิลปะ ส่วนนักการศึกษานั้นจะอาศัยศิลปวิจารณ์เป็นเครื่องมือค้นหาความรู้เกี่ยวกับศิลปะ แล้วนำความรู้ไปเผยแพร่พัฒนา

3.4 ทฤษฎีศิลปวิจารณ์

ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman, 1972) มุ่งที่จะสร้างหลักในการตีความและประเมินผลงานศิลปะ จุดมุ่งหมายหลักของทฤษฎีนี้คือ ความเข้าใจ (understanding) และความชื่นชม (delight) ในศิลปะ

เฟลด์แมน อธิบายถึงความหมายของคำว่า ความเข้าใจ ไว้ว่าบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนให้มีความเข้าใจต่องานศิลปะจนสามารถอ่านข้อมูลต่างๆ ทางศิลปะออก และข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์และตัดสินงานศิลปะ ข้อมูลของเฟลด์แมนคือ ข้อมูลด้านคุณภาพของศิลปะซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และความเก่าแก่ นั่นก็คือผู้เรียนหาหนทางที่จะเข้าใจถึงเหตุและผลว่างานศิลปะชิ้นนั้นให้อะไรแก่ตนเอง

ส่วนความชื่นชมนั้น เฟลด์แมน อธิบายว่า เมื่อบุคคลบังเกิดความเข้าใจในงานศิลปะชิ้นนั้นๆ บุคคลย่อมจะบังเกิดความพึงพอใจ ชื่นชม ในผลงานศิลปะชิ้นนั้นตามมาด้วย

ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ

ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การบรรยาย (Description)

ผู้วิเคราะห์ผลงานศิลปะจะสำรวจดูสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏแก่สายตาผู้ดูในทันทีทันใด ได้แก่ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิว แสง เงา และวิเคราะห์ถึงเทคนิค

วิธีการที่ผู้ดูคิดว่าเป็นวิธีการหรือเทคนิคใช้ในการสร้างงานศิลปะชิ้นนั้น

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal Analysis)

การวิเคราะห์โครงสร้างนั้น ผู้วิเคราะห์จะเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจในขั้นแรกคุณภาพของเส้น สี รูปร่างรูปทรง เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น

ขั้นที่ 3 การตีความ (Interpretation)

ผู้วิเคราะห์จะกล่าวหรือแถลงถึงความหมายของผลงานศิลปะ ที่มีต่อตน ในขั้นนี้ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับความคิด หรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่า ทำไมผลงานศิลปะชิ้นนี้มีผลต่อความคิดเห็นของตนเช่นกัน

ขั้นที่4 การประเมินหรือตัดสิน (Evaluation or Judgment)

เป็นขั้นตอนที่ต้องมีการสืบสวน ตรวจสอบถึงเจตนาและผลที่เกิดขึ้นของงานศิลปะชิ้นนั้น โดยการเปรียบเทียบกับงานศิลปะชิ้นอื่นที่คล้ายคลึงกัน พิจารณาวามันเหมือนหรือต่างกับงานศิลปะชิ้นอื่นในยุคสมัยเดียวกันเช่นไร โดยเน้นว่าการที่จะตัดสินงานศิลปะอย่างมีสุนทรียภาพนั้นจะต้องมีเหตุมีผลและใช้หลักเกณฑ์อย่างมีคุณธรรมเพราะการตัดสินนั้นเป็นปฏิบัติการที่สูงส่ง

ทฤษฎีกระบวนการรับรู้ – ประเมินผล (Perceptual Evaluation Process) ของยีน เอ. มิทเลอร์ (Gene A. Mittler, 1983) เสนอขั้นตอนในการปฏิบัติการวิจารณ์ผลงานศิลปะ เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การพรรณนา (Description)

เป็นการพิจารณาคุณค่าทางเรื่องราว (Literal Qualities) โดยเป็นขั้นตอนในการกล่าวถึงรายละเอียดต่างๆ ของเรื่องราวหรือเนื้อหาสาระที่ปรากฏให้เห็นในผลงานศิลปะ เพื่อที่จะบ่งบอกให้รู้ว่าสิ่งที่เห็นนั้นเป็นอะไร หรือมีเรื่องราวอย่างไร และเป็นการกล่าวถึงรายละเอียดของมูลฐานศิลปะ (Elements of Art) เช่น เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปทรง รูปทรง และบริเวณว่าง โดยพิจารณาว่าสิ่งเหล่านี้ประกอบกันอยู่อย่างไร กล่าวคือ เป็นการพรรณนาคุณค่าทางเรื่องราว และมูลฐานศิลปะ ทั้งนี้เพื่อจะตอบปัญหาว่ามีอะไรที่ปรากฏอยู่ในผลงานศิลปะ

2. การวิเคราะห์ (Analysis)

เป็นการพิจารณาคุณค่าทางการออกแบบ (Design Qualities) เป็นขั้นตอนการอธิบายหลักในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ด้วยการชี้แผนภูมิการออกแบบ (design chart) ในขั้นตอนนี้ผู้ดำเนินการวิเคราะห์จะต้องพิจารณาว่าศิลปินได้นำเอามูลฐานศิลปะ มาผสมผสานเป็นโครงสร้างภายใต้หลักการศิลปะอย่างไร โดยบันทึกเครื่องหมายลงในแผนภูมิการออกแบบ หรือกล่าวสรุปอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างมูลฐานศิลปะกับหลักการศิลปะ ที่ศิลปินได้นำมาจัดวางกันขึ้นให้มีความเป็นเอกภาพ เพื่อที่จะอธิบายว่าผลงานศิลปกรรมนั้นๆ ถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร

3. การตีความ (Interpretation)

เป็นการพิจารณาคุณค่าทางการแสดงออก (Expressive Qualities) โดยเป็นขั้นตอนการค้นหาคำหมายจากสิ่งต่างๆ ภายในผลงาน โดยพิจารณาว่าผลงานศิลปกรรมนั้นๆ ได้มุ่งสะท้อนให้เกิดผลต่ออารมณ์ความรู้สึก หรือความคิดต่างๆ ในการสื่อสารต่อผู้ชื่นชมงานศิลปกรรมนั้นๆ อย่างไร

4. การประเมินหรือตัดสิน (Judgment)

เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการวิจารณ์อันเป็นความพยายามเพื่อจะตอบข้อคำถามว่า ผลงานศิลปกรรมนั้นๆ ประสบความสำเร็จหรือไม่ ดีหรือไม่ดีอย่างไร ทั้งนี้จะต้องวินิจฉัยเพื่อตัดสินไปอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามแนวทฤษฎีศิลปะ (Theories of Art) ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ (Criteria) ในการบ่งชี้ความสำเร็จในคุณค่าเชิงสุนทรียภาพของผลงานศิลปกรรม

นอกจากนี้ มิทเลอร์ยังได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาคูณค่าทางสุนทรียภาพตามแนวทฤษฎีศิลปะ 3 แนวทาง คือ

(1) แนวนิยมความจริงและคุณค่าทางเรื่องราว (Imitationism and Literal Qualities) เป็นแนวคิดการสร้างสรรค้งานศิลปะ โดยยึดเหตุผลและกฎเกณฑ์ตามความเป็นจริง แนวทฤษฎีนี้จะมุ่งพิจารณาคูณค่าทางเรื่องราว (Literal Qualities) ที่แสดงเนื้อหาสาระในความเหมือนจริง (Realistic) และเป็นจริงตามที่สายตามองเห็น การพิจารณาคูณค่าความสำเร็จของผลงานศิลปะตามแนวทฤษฎีนี้จะให้ความสำคัญกับความสามารถในการเลียนแบบธรรมชาติ หรือทำให้มองดูเหมือนกับสิ่งที่เป็นอยู่จริงในธรรมชาติ

(2) แนวนิยมรูปทรงและคุณค่าทางการออกแบบ (Formalism and Design Qualities) เป็นแนวคิดการสร้างสรรค้งานศิลปะ ที่มุ่งให้ความสำคัญกับความรู้สึกลงทางการจัดองค์ประกอบ หรือมูลฐานศิลปะ อันได้แก่ สี (Colors) น้ำหนัก (Values) เส้น (Lines) พื้นผิว (Texture) รูปร่าง (Shapes) รูปทรง (Forms) และระวาง (Space) ซึ่งมูลฐานศิลปะเหล่านี้ จะจัดวางกันอยู่ภายใต้หลักการศิลปะ แนวนิยมรูปทรงจึงมุ่งเน้นการพิจารณาผลงานศิลปะที่ให้คุณค่าทางการออกแบบ (Design Qualities) หรือกล่าวสรุปอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการพิจารณาความหมายและสาระ ในความเป็นเอกภาพของการจัดองค์ประกอบ ที่เกิดจากการประสานสัมพันธ์ระหว่างมูลฐานศิลปะ (Element of Art) กับหลักการศิลปะ (Principles of Art)

(3) แนวนิยมอารมณ์ความรู้สึกและคุณค่าทางการแสดงออก (Emotionalism and Expressive Qualities) เป็นแนวคิดการสร้างสรรค้งานศิลปะ ที่มุ่งเน้นคุณค่าทางการแสดงออก มิได้มุ่งเน้นที่ผลสำเร็จของทักษะฝีมือในความเหมือนจริงหรือการจัดองค์ประกอบแต่ประการใด หากแต่ให้ความสำคัญกับคุณค่าที่รับรู้ได้ ซึ่งแสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจความรู้สึกและความคิดเห็นต่างๆ ในขณะที่มองเห็น

3.5 คุณค่าของศิลปวิจารณ์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปวิจารณ์ที่มีต่อผู้เรียนไว้ดังนี้

Anderson (1993) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการใช้รูปแบบการคิดวิเคราะห์เพื่อนำมาสู่การวิจารณ์ในการเรียนการสอน โดยมีเหตุผลดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับศิลปะมีประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนเอง งานศิลปะทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพของมนุษย์ ผู้เรียนเกิดมุมมองเกี่ยวกับการใช้ชีวิตและประสบการณ์ที่หลากหลายขึ้น และศิลปวิจารณ์ไม่เพียงเป็นการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาทักษะทางการคิดวิเคราะห์อีกด้วย

Dobbs (1998) กล่าวว่าศิลปวิจารณ์ เป็นการบรรยาย ที่ความ ประเมินเกี่ยวกับงานศิลปะ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความซาบซึ้งต่อศิลปะ และบทบาทของศิลปะในสังคม โดยจะรวมถึงการใช้ภาษา ด้านการเขียนและการพูดเกี่ยวกับศิลปะ ที่เป็นสิ่งที่เราสามารถเกิดความเข้าใจได้ดีและเกิดความซาบซึ้งต่อศิลปะ ศิลปิน ผู้ชมและบทบาทของศิลปะในวัฒนธรรมและสังคม

บทบาทของศิลปวิจารณ์มีมุมมองที่กว้างและหลากหลาย ดังเช่น John Dewey (อ้างถึง Dobbs 1998) กล่าวว่า การวิจารณ์คือการศึกษารับรู้งานศิลปะและ Dobbs ได้สรุปถึงคุณค่าของศิลปวิจารณ์ไว้ดังต่อไปนี้

1. ทำให้การรับรู้ทางศิลปะพัฒนาได้ดี โดยการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจว่า จะใช้การรับรู้จากการมองและประสาทสัมผัสอื่น และลักษณะต่างๆในผลงาน จะรวมและปฏิบัติที่จะนำไปสู่เรื่องสุนทรีย์และให้ความหมายต่างๆ โดยมีความเข้าใจอย่างไรได้บ้าง
2. ทำให้มีเหตุผลในการประเมินคุณภาพงานศิลปะ ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์และการเปรียบเทียบของงานกับคุณสมบัติศิลปะอื่นๆ ทั้งจากศิลปินเดียวกันและศิลปินอื่นๆเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มองเห็นโลกศิลปะภายนอก เช่นเดียวกับลักษณะทางวัฒนธรรมที่มีบทบาทอื่นๆอีก
3. เป็นการพัฒนาสติปัญญาจากสภาพแวดล้อม ในสิ่งที่คิดเกี่ยวกับศิลปะ โดยพัฒนาด้านการใช้เหตุผลสำหรับการชื่นชมและการเห็นคุณค่าต่างๆในงานศิลปะ
4. ช่วยให้เกิดความชื่นชมงานศิลปะในรูปแบบต่างๆ โดยเน้นที่การให้ความหมายในหลายระดับและความสำคัญที่ถ่ายทอดจากผลงานศิลปะ
5. ศิลปะวิเคราะห์มีบทบาทหลักในการช่วยให้ทราบถึงสิ่งต่างๆทั่วไปที่เกี่ยวข้องและเกิดความเข้าใจอันดีในงานศิลปะ

Koster (2000) กล่าวว่า การอภิปรายถึงงานศิลปะ ทำให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ความคิดในกลุ่มการอภิปราย นักเรียนจะได้ฟังความคิดของคนอื่น อีกทั้งเป็นการสื่อสารโต้ตอบกัน การอภิปรายงานศิลปะทำให้นักเรียนมีพื้นฐาน เพื่อที่จะนำไปสู่การอภิปรายได้อย่างมั่นใจเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ได้ การอภิปรายศิลปะทำให้นักเรียนสามารถเกิดลักษณะตามที่ได้กล่าวมาทั้งหมดได้ จะต้องสนับสนุนตามเหตุผลดังนี้

1. ให้นักเรียนได้มองภาพศิลปะอย่างละเอียด
2. ให้มีส่วนร่วมทางด้านความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพศิลปะ
3. ให้มีส่วนร่วมทางความคิดเกี่ยวกับคำถาม
4. ให้มีส่วนร่วมทางด้านข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะที่ได้ค้นคว้ามา
5. ให้มีส่วนร่วมทางด้านข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและแนวความคิดที่ได้จากความคิดสร้างสรรค์
6. ให้พูดถึงผลงานศิลปะของเด็กและการให้ข้อคิดเห็น
7. ให้นักเรียนได้พัฒนาทางด้านพฤติกรรมหรือทักษะ
8. ให้วางแผนสำหรับเหตุการณ์พิเศษต่างๆ
9. ให้สรุปถึงสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมา

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าคุณค่าของศิลปะวิจารณ์ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับงานศิลปะ ทำให้นักเรียนรู้จักการฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เกิดความชื่นชมต่องานศิลปะ เป็นการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้และการคิดวิเคราะห์ที่ได้จากงานศิลปะ การวิจารณ์ศิลปะจึงเป็นการพัฒนาทักษะทางการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อการส่งเสริมการพัฒนาทางการคิดของนักเรียนได้อีกด้วย

3.6 แนวทางการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์

การสอนให้นักเรียนได้มองและพูดเกี่ยวกับศิลปะนั้น จะต้องเชื่อว่านักเรียนจะได้รับประสบการณ์เพลิดเพลินขณะที่ได้ชมงานศิลปะ และมีการพัฒนางานศิลปะปฏิบัติ เมื่อได้รับประสบการณ์ในการอภิปราย ทักษะต่างๆ และใช้องค์ประกอบศิลปะต่างๆ ฯลฯ หากผู้สอนไม่ทราบคำตอบที่เกี่ยวกับงานศิลปะทั้งหมดที่นักเรียนต้องการทราบ อาจแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่น website ที่เกี่ยวกับศิลปิน งานศิลปะต่างๆ เป็นต้น และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ผู้สอนต้องไม่เฉลยทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับงานศิลปะที่ทราบแก่ผู้เรียน แต่จะใช้

คำถามและแนะนำให้ผู้เรียนนั้นได้ฝึกการสังเกตและการอภิปรายงานศิลปะ ให้นักเรียนได้ฝึกการพูดมากขึ้น กิจกรรมดังกล่าวจะประสบความสำเร็จมากไปด้วย และในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนจะไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก จะมีก็แค่คำตอบที่ดีที่สุด ซึ่งคำตอบที่ดีที่สุดมาจากการหาหลักฐานสนับสนุนและการหาข้อเท็จจริงต่างๆของผู้เรียน (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2538)

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงการสอนศิลปะวิจารณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

Alexander (1992) กล่าวว่า ผู้เรียนต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานของศิลปะวิจารณ์ และศิลปะมีคำศัพท์ศิลปะ และต้องมีการเรียนการสอนที่เป็นแนวทางให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ อีกทั้งการเรียนศิลปะวิเคราะห์นั้นไม่เพียงแต่เป็นการมอง แต่ต้องรู้จักที่จะเห็น เข้าใจและมีการตอบสนองได้

Wolff (1997) กล่าวว่า การสอนศิลปะวิจารณ์ช่วยดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองและการอภิปราย ซึ่งนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์และเกิดประสบการณ์ทางศิลปะ

Holden (1982 : อ้างถึงใน มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ 2543) ได้เสนอวิธีการสอนเพื่อให้ประสบการณ์ในการตอบสนองของเด็กด้านทัศนศิลป์ ดังนี้

1. มิติด้านส่วนประกอบย่อย เริ่มด้วยการให้เด็กค้นหาด้วยสายตาของคุณสมบัติต่างๆทางทัศน เช่น สี รูปร่าง รูปทรง และพื้นผิว ถามคำถามเด็กว่าคุณสมบัติเหล่านั้นนี้ในผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆเป็นเช่นไร
2. มิติด้านโครงสร้าง ศิลปินจัดส่วนประกอบต่างๆทางทัศน ลักษณะบางลักษณะทำให้น่าสนใจ เราชอบดูสิ่งๆที่สมดุล มีเอกภาพและกลมกลืนสอดคล้อง เรามองหารูปแบบที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เกิดจังหวะโคนในงานศิลปะ สิ่งต่างๆเหล่านี้คือการผสมผสานส่วนประกอบต่างๆเข้าด้วยกัน ทำให้ส่วนประกอบย่อยๆ นั้น สัมพันธ์กันก่อตัวเป็นกลุ่มเป็นระบบขึ้น เช่น ความสมดุล จังหวะลีลา
3. มิติด้านเทคนิควิธีการ กิจกรรมการเรียนเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนของศิลปะนั้นง่ายที่จะวางแผน เพียงแต่ให้เด็กได้รับรู้ ได้ปฏิบัติตามเทคนิควิธีการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งจะช่วยสร้างทักษะในการรับรู้ให้แหลมคมขึ้น
4. มิติด้านความรู้สึก การแสดงออกด้านความรู้สึกอารมณ์ลักษณะหรือคุณสมบัติของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับรู้ผลงานศิลปะ

Geahigan (1997) กล่าวว่า ครูสามารถใช้วิธีสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองต่อผลงานศิลปะและส่งเสริมการตอบสนองแบบวิเคราะห์ ดังนี้ 1. การอภิปรายในชั้นเรียน 2. การอภิปรายแบบกลุ่มย่อย 3. การเขียน 4. การแนะนำถึงการคัดเลือกงานศิลปะ 5. การทัศนศึกษา และการเข้าชมสถานที่ ดังนี้

1.การอภิปรายในชั้นเรียน (Whole-Class Discussion) ครูผู้สอนสามารถเริ่มการอภิปรายในชั้นเรียนได้โดยการจัดแสดงงานศิลปะและคำถามเกี่ยวกับผลงานนั้นและในการอภิปรายในชั้นเรียนมีข้อแนะนำดังนี้

- 1.1 มิให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้อภิปรายเพียงผู้เดียวควรให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอภิปรายเพราะแต่ละคนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพูดอภิปรายเท่าๆกัน
- 1.2 ในการอภิปราย อย่าใช้คำถามและคำตอบที่เป็นรูปแบบตายตัวตามที่วางไว้มากนักควรเป็นคำถามในรูปแบบที่เกิดจากคำตอบของผู้ตอบแล้วก่อให้เกิดแนวคำถามใหม่ที่จะถามคนต่อไป เปลี่ยนคำถามตามสถานการณ์
- 1.3 การตอบคำถามของความคิดหนึ่ง อาจเป็นการกระตุ้นให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจอื่นๆอาจจะประยุกต์คำถามต่อไปเพื่อที่จะถามในเชิงลึก
- 1.4 การยอมรับความคิดเห็นของคนๆหนึ่งหรือความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน ย่อมได้การยอมรับ จะต้องมีการแลกเปลี่ยนมุมมองต่างๆและมีการสรุปความคิดเห็นตามหัวข้อการอภิปราย
- 1.5 ต้องมีการกำหนดเวลาในการอภิปราย เพื่อให้ผู้ร่วมอภิปรายทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง

2.การอภิปรายแบบกลุ่มย่อย (Small – Group Discussion) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 25 คน ซึ่งการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยจะทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยในแต่ละกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ และนำข้อสรุปการอภิปรายในกลุ่มย่อยมานำเสนอในชั้นเรียน

3.การเขียน (Informal Writing) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ดูผลการตอบสนองของผู้เรียนและผลของการวิเคราะห์ โดยที่ครูผู้สอนเป็นผู้ตั้งคำถามให้นักเรียนพิจารณาในด้านต่างๆ เช่น งานศิลปะ การพัฒนาความคิดของผู้เรียน ความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะ เป็นต้น

4. การแนะนำถึงการคัดเลือกงานศิลปะ (Structuring Opportunities to Choose Works of Art) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนมีการคัดเลือกผลงานในการนำเสนอด้วยตนเอง โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการสะสม เช่น อัลบั้มภาพส่วนตัว การเก็บสะสมโปสการ์ด การสะสมรูปภาพเล็กๆ เพื่อทำเป็นพิพิธภัณฑสถานส่วนตัว เป็นต้น

5. การทัศนศึกษาและการเข้าชมสถานที่ (Field Trips and On-Site Visits) เป็นวิธีการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ครูผู้สอนอาจมีการกำหนดให้ผู้เรียนได้ค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจจากการทัศนศึกษาแล้วนำมาอภิปรายกันในชั้นเรียน

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุณย์ (2536) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะ ครูควรกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะ อาจจะเป็นงานศิลปะของผู้เรียนด้วยกันหรืองานที่มีชื่อเสียง เพราะการเรียนรู้เพื่อการวิจารณ์งานศิลปะ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสสังเกตงานศิลปะเปรียบเทียบแย่งแยกงานศิลปะจากงานศิลปะที่ดีและเกือบดีรวมทั้งมีความสามารถในการใช้ภาษาแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก กิจกรรมเหล่านี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

จากผลการวิจัยของ Stout (1995) ที่ผลการวิจัยพบว่าการวิจารณ์ศิลปะสามารถพิจารณาได้จากหลากหลายประเด็น หลากหลายมุมมอง เป็นการวิจารณ์แบบยืดหยุ่น เรียกว่าการวิจารณ์แบบ Organic คือการวิจารณ์ศิลปะที่ยืดถือว่าการประสานกันของหน่วยย่อยต่างๆ อย่างมีเอกภาพเป็นผลงานที่มีคุณค่า เช่นเดียวกับเซลล์ต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์ที่มีลักษณะและมีสารอยู่ในตนเองและเมื่อนำมารวมกันเข้าก็ยังมีส่วนสร้างสิ่งที่เป็นเอกภาพ คือส่วนต่างๆ ของร่างกายมนุษย์ขึ้น

จากทัศนะของนักวิชาการและนักการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า วิชาศิลปะวิจารณ์เป็นวิชาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองและการอภิปราย ซึ่งนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์และเกิดประสบการณ์ทางศิลปะ การสอนวิชาศิลปะวิจารณ์จึงต้องส่งเสริมการตอบสนองแบบวิเคราะห์ คือการอภิปรายในชั้นเรียน การอภิปรายแบบกลุ่มย่อย การเขียน การแนะนำถึงการคัดเลือกงานศิลปะ การทัศนศึกษาและการเข้าชมสถานที่ที่แสดงงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีการตอบสนอง ได้ตอบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนได้ตลอดเวลาโดยผ่านกระบวนการการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การวิจารณ์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์และครอบคลุม จะต้องเป็นการวิจารณ์ที่มีการพิจารณาลักษณะต่างๆ จากหลากหลายแง่มุม ประกอบกัน มีลักษณะการวิจารณ์ที่ยืดหยุ่นไม่มีลักษณะคงที่ตายตัว เช่นการวิจารณ์ในแบบ organic ที่ไม่ใช่รูปแบบการวิจารณ์ที่คงที่ตายตัว แต่มีการยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญนี้เกิดจากการค้นหา

คำตอบ ต่อการสร้างควมหมายใหม่ ๆ ผ่านความซับซ้อน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความ
ร่วมมือผ่านบทสนทนาทั้งในและนอห้องเรียนก็ล้วนก่อให้เกิดการคิดขั้นสูงขึ้นไปได้

3.7 การประเมินผลในด้านการเรียนศิลปวิจารณ์

มีนักวิชาการที่ได้กล่าวถึงการประเมินผลด้านศิลปวิจารณ์ ดังนี้

Hurwith and Day (2001) กล่าวถึงการประเมินการเรียนศิลปวิจารณ์ว่าครูสามารถบันทึก
กระบวนการการวิเคราะห์งานศิลปะของนักเรียน ถึงสิ่งที่ได้กระทำและเหตุผลที่แสดงถึงสิ่งที่ผู้เรียน
เข้าใจ การประเมินต้องพิจารณาความเหมาะสมของระดับอายุและคุณภาพของเด็ก การประเมิน
ความเข้าใจด้านการวิเคราะห์ของเด็กและทักษะต่างๆเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของครู และครู
ต้องมีความพยายามที่จะถามคำถามที่เกี่ยวกับกระบวนการคิดในการหาเหตุผลของนักเรียน

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมทางด้านการวิจารณ์เป็นพฤติกรรมเชิง
วิทยาศาสตร์ในพุทธิพิสัยซึ่งค่อนข้างกระจ่างอยู่แล้ว โดยได้อธิบายถึงระบบการประเมินผลในด้
การเรียนรู้อศิลปวิจารณ์ ดังนี้

1.ระบบของเจนโลท์และเมอร์นิแอค (มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ 2543) เสนอแนะให้ใช้การ
ประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion- referenced Assessment) และกระบวนการในการประเมิน
ด้านศิลปวิจารณ์นั้น ได้แนะนำว่า ผลงานควรนำเสนอในลักษณะนิรนาม วิจารณ์โดยปลอดจาก
คตินิยมและคุณค่าใดๆโดยมีระบบคำถามตั้งไว้อย่างเป็นระบบอนุญาตให้ใช้ถ้อยคำด้านบวกไม่ให้
ใช้ศัพท์คำเดียวหรือวลีสั้นๆ ที่สรุปความโดยรวมในทางลบ ครูประเมินผลการเขียนวิจารณ์หรือการ
พูดวิจารณ์ของนักเรียนแบบปากเปล่า โดยประเมินจากเกณฑ์ว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลงาน
ได้ดีมากน้อยเพียงไร โดยครูจัดระบบการให้คะแนนแบบมาตราจัดอันดับ (0-10) เช่นเดียวกับ
ศิลปะปฏิบัติโดยประเมินผล 5 ด้าน คือ 1. เกณฑ์ในการตัดสินผลงานศิลปะ 2. วิธีการใช้ศัพท์
ภาษาที่เหมาะสม 3. ให้ข้อมูลย้อนกลับเสนอแนะการปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อย่างมีเหตุผล 4. วิธีการ
นำเสนอในการวิจารณ์ 5. สามารถจัดอันดับศิลปะต่างๆที่นำมาเปรียบเทียบ

2.ระบบประเมินผลของไมเคิล เดย์ (มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ 2543) เสนอแนะให้ใช้วิธีการ
ฝึกทักษะด้านสุนทรียทัศน์ของโบรดี (1972) และกระบวนการการวิจารณ์ของเฟลด์แมน (1972)
เช่น นักเรียนสามารถวิเคราะห์โครงสร้าง (องค์ประกอบศิลป์) ดีความ และประเมินผลหรือตัดสิน
บรรยาย ผลงานตามที่เฟลด์แมนเสนอแนะหรือไม่ ซึ่งการพิจารณาของครูนี้จะต้องทำควบคู่ไปกับ
การคำนึงถึงอายุและความสามารถของการใช้ถ้อยคำ ภาษาของนักเรียนแต่ละวัย นอกจากนั้นครู

ควรใส่ใจพิจารณาสภาพการณ์ต่างๆไปที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปวิจารณ์ เช่น โครงการศิลปะที่ครูผู้สอนนั้นสามารถช่วยให้เด็กสามารถแสดงการตอบรับได้อย่างเต็มที่หรือไม่ ช่วยพัฒนาทัศนคติต่อศิลปะหรือไม่ ช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปะทะสัมผัสกับศิลปะได้กว้างและลึกหรือไม่ เป็นต้น

3. ระบบการประเมินผลข้อเขียนด้านวิจารณ์ผลงานศิลปะของจอห์นสัน และคูเปอร์

(1994) เสนอแนะวิธีการประเมินพัฒนาการด้านศิลปวิจารณ์ ที่มีการตอบรับแบ่งเป็น 3 หมวด ดังนี้

3.1 ข้อความในลักษณะบรรยาย (Descriptive Items) มีคุณสมบัติย่อย 6

ประเด็น คือ

- คุณสมบัติด้านการรับรู้ ได้แก่ ส่วนประกอบทางทัศนและองค์ประกอบศิลป์
- คุณสมบัติเชิงภาษา ได้แก่ วัตถุประสงค์ต่างๆ ในผลงาน
- ความรู้สึกเชิงกายภาพ
- คุณสมบัติด้านความรู้สึกอารมณ์
- อ้างถึงแบบอย่าง (Style)
- อ้างอิงถึงข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

3.2 ข้อความในลักษณะแสดงความคิดเห็นเชิงตีความ (Interpretive Ideas) มี

คุณสมบัติย่อย 6 ประเด็น คือ

- การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย คำพ้องความหมาย
- อ้างอิงเชิงสัญลักษณ์
- สมมุติฐานเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ ของผลงานศิลปะที่สามารถสื่อได้ด้วยภาษา
- ตีความถึงอารมณ์ ความคิด และเจตนาอารมณ์
- ถกเถียงถึงเจตนาอารมณ์ของศิลปิน
- อ้างอิงถึงประเด็นทางประวัติศาสตร์ ที่ผลงานชิ้นนั้นสะท้อนสะท้อนเป็นการตั้ง

สมมุติฐาน

3.3 การตอบรับเชิงประเมินผล (Evaluative Response) มีคุณสมบัติย่อย 4

ประเด็น คือ

- ข้อความที่แสดงถึงการตัดสินใจด้วยความพึงพอใจ
- ข้อความที่สนับสนุนหรือไม่สนับสนุนคุณสมบัติที่พบเห็นในผลงานศิลปะ
- ข้อความที่บรรยายเกี่ยวกับคุณภาพของผลงาน
- ข้อความที่ระบุถึงการตัดสินใจในด้านจิตพิสัยหรือกล่าวเชิงคุณค่า

เครื่องมือการวัดและการประเมินผล

Chapman (1978) ได้เสนอแนะเครื่องมือประเมินผลการเรียนศิลปะดังต่อไปนี้

1. แฟ้มสะสมผลงานสองมิติ (Portfolios of Two-dimensional Work) แฟ้มสะสมผลงานควรมีแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ที่ทั้งครูและนักเรียนเป็นผู้ประเมิน
2. ภาพถ่ายของผลงานสามมิติ (Photographs of Three – dimensional Work)
3. อนุทิน (Diaries) ครูสามารถทำแบบฟอร์มในรูปอนุทินให้นักเรียนบันทึกถึงพัฒนาการในการเรียนรู้ อาจตั้งคำถามเป็นประเด็นใหญ่ๆ แล้วทิ้งไว้แบบปลายเปิด สำหรับบันทึกสิ่งที่ตนเห็น คิด รู้สึกและได้กระทำลงในผลงานศิลปะ
4. การบันทึกเทป (Tape Recordings)
5. การบันทึกถ่ายภาพวิดีโอ (Movies and Videotapes)
6. เครื่องมือแบบเกม (Game Formats) เครื่องมือที่ให้นักเรียนค้นหา จับคู่ ฯลฯ เป็นอีกทางหนึ่งในการประเมินการเรียนรู้ โดยเฉพาะการประเมินเชิงจิตพิสัย และเชิงทักษะ
7. ใบลงชื่อ (Sign-UP Sheets)
8. ตารางการสัมภาษณ์และการสังเกต (Interview and Observation Schedules)

มะลิฉัตร เชื้ออานันท์ (2545) ได้เสนอเครื่องมือในการประเมินผลเพิ่มเติม ดังนี้

1. แบบตรวจสอบรายการ ครูอาจทำเครื่องมือในการประเมิน เพื่อสำรวจถึงทัศนคติและความรู้ของนักเรียนโดยพยายามหลีกเลี่ยงการสร้างความรู้สึกลให้ผู้เรียนว่าตนกำลังถูกทดสอบ
2. รายงานผลสรุป เป็นเครื่องมือประเมินที่มีประสิทธิภาพชิ้นหนึ่ง ใช้ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะๆ เป็นเรื่องที่คุณเรียนและครูทำร่วมกัน ประเมินสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดไว้
3. แบบทดสอบ เครื่องมือนี้มีไว้ใช้ทดสอบความสามารถในการจดจำข้อมูลต่างๆและความรู้(ทางศิลปะ) หรือแม้แต่ความสามารถในการสังเกต ตีความ และประยุกต์ใช้ความรู้หรือมโนทัศน์นั้นๆ ในการเขียนคำตอบ

Hurwith and Day (2001) กล่าวถึงวิธีการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการของผู้เรียนในการเรียนศิลปะ ดังนี้

1. การสังเกต ครูจะสังเกตนักเรียนส่วนใหญ่ เพื่อที่จะให้คำแนะนำกับนักเรียนที่ต้องการความเอาใจใส่และการให้กำลังใจของครู

2. การสัมภาษณ์ อาจเป็นการถามกระบวนการทำงานของนักเรียน หรือ เป็นการพูดคุยในกลุ่มนักเรียน 5-6 คน ถามคำถามต่างๆ เกี่ยวกับงาน
3. การอภิปราย วิธีนี้เป็นวิธีสำหรับครูที่ต้องการทราบเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุผลของนักเรียนที่มีต่องานศิลปะ ครูอาจเป็นผู้นำการอภิปรายเกี่ยวกับงานศิลปะของนักเรียนในชั้นเรียนได้
4. การปฏิบัติ ดูกระบวนการทำงานของนักเรียน
5. แบบตรวจสอบรายการ
6. แบบสอบถาม
7. แบบทดสอบ มีทั้งแบบตัวเลือกและแบบตอบคำถามสั้นๆ ใช้เมื่อสิ้นสุดบทเรียนแต่ละภาคการศึกษา โดยจะรวมถึงเรื่องสุนทรียศาสตร์ การวิเคราะห์ ประวัติศาสตร์ และด้านทักษะพิสัยของการเรียนศิลปะ
8. แบบฝึกการเขียน ครูเป็นผู้ถาม ให้นักเรียนได้เขียนโดยพิจารณาจากระดับความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนแต่ละระดับชั้น นักเรียนจะได้ใช้ทักษะจากศิลปวิจารณ์ที่ได้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งมาจากการฝึกทั้งจากการอภิปรายกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย
9. การพูดปากเปล่า วิธีนี้ให้นักเรียนแสดงสไลด์ของศิลปินที่ได้เรียนในชั้นเรียน แล้วพูดรายงานเกี่ยวกับศิลปินนั้น ในเรื่องของรูปแบบหรือรวมถึงสิ่งที่ได้ปฏิบัติในชั้นเรียน
10. แบบแสดงความคิดเห็น เป็นสิ่งที่สำรวจการตอบสนองของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนศิลปะ อาจใช้วิธีการพูดและเขียนก็ได้ จะเป็นในเรื่องของการเรียนการสอนของครู ความรู้สึกที่ได้ประกอบกิจกรรม เป็นต้น
11. แฟ้มสะสมผลงาน เป็นการเก็บรวบรวมผลงานของนักเรียน ทั้งผลงานศิลปะแบบฝึกหัด การเขียนต่างๆ ครูสามารถตรวจผลงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคล และอภิปรายถึงการเรียนของนักเรียน กระบวนการทำงานและความต้องการของผู้เรียนได้

สรุปได้ว่าการนำศิลปวิจารณ์ไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น เป็นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการคิด เกิดการตอบสนองต่อผลงานศิลปะ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการคิด โดยครูผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมปฏิบัติด้วย อีกทั้งการประเมินทางศิลปวิจารณ์นั้น เป็นการประเมินทางด้านพุทธิพิสัย ในด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้สอนต้องใช้เครื่องมือสำหรับการประเมินนักเรียนอย่างเหมาะสม ได้แก่ แบบทดสอบที่ให้

นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการเขียน โดยจะต้องมีเกณฑ์การประเมินที่ต้องคำนึงถึง ้วยของผู้เรียนอย่างเหมาะสมอีกด้วย

3.8 เทคนิคการใช้คำถามในการวิจารณ์

Feinstein (1989) อธิบายถึงรูปแบบการตั้งคำถามเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การพรรณนา เริ่มด้วยคำถามกว้างๆไม่ชี้เฉพาะเจาะจง เช่น เธอเห็นอะไรบ้าง จากนั้นให้เดาถึงขนาดของภาพ ประเภทของผลงาน (เหมือนจริง,นามธรรม เป็นต้น) ให้บอกถึง ส่วนประกอบต่างๆที่อยู่ในภาพ มีการใช้สีอะไรบ้าง โทนร้อน โทนเย็น โทนสีเข้ม หรือโทนสีสว่าง และอาจรวมถึงประวัติที่เกี่ยวข้องโดยรวม เช่น ชื่อศิลปิน ชื่อภาพและปีที่สร้างผลงานขึ้น เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบ ในขั้นนี้จะพิจารณาว่ามีการจัดองค์ประกอบภาพอย่างไร บ้างรวมถึงวัสดุอะไรและใช้เทคนิคอะไร ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบศิลป์ในเรื่องความเป็น เอกภาพ ความสมดุล จังหวะ ความสัมพันธ์ในเรื่องส่วนประกอบศิลป์ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว พื้นที่ว่าง ขนาด สี วิเคราะห์ถึงรูปแบบการใช้งานที่ปรากฏในองค์ประกอบของภาพ

รูปแบบที่ 3 การตีความ เป็นขั้นที่ค้นหาความหมายของงานศิลปะที่ส่งผลต่อตัวผู้เรียน โดยใช้การอุปมาถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งในภาพศิลปะ และการตีความโดยมองภาพรวม

รูปแบบที่ 4 การประเมินผล ในขั้นนี้จะใช้เหตุผลจากขั้นที่ 1-2 และเหตุผลบางประการขั้น ที่ 3 เพื่อเป็นจุดสำคัญในการประเมินกับคำถามที่ว่าภาพจิตรกรรมดังกล่าวมีส่วนได้อย่างไร เป็นต้น

รูปแบบที่ 5 การอ้างถึง เป็นการหาเหตุผลว่าชอบหรือไม่ชอบ

Geahigan (1997) ได้สรุปถึงการตั้งคำถามเพื่อใช้ในการอภิปราย และในการตอบจะไม่มี คำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น แต่จะเป็นคำตอบที่ทุกคนเห็นด้วย ดังนี้

1. คำถามไม่เฉพาะเจาะจง ต้องการความคิดเห็นแบบกว้างๆ เช่น คิดอย่างไรต่อภาพนี้ ภาพนี้ทำให้คิดถึงอะไรบ้าง ในภาพมีรายละเอียดอะไรที่มีความหมายต่อตัวเธอมากที่สุด เพราะอะไร เป็นต้น
2. คำถามที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น เมื่อเธอได้ดูภาพศิลปะชิ้นนี้ เธอรู้สึกถึงอารมณ์ใด เป็นต้น
3. คำถามที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่างๆในภาพ เช่น ภาพที่ทำให้เธอจำในสิ่งที่เคยพบเห็นในชีวิตหรือไม่ ภาพนี้แตกต่างจากงานศิลปะอื่นๆที่เธอเคยเห็นอย่างไร เป็นต้น
4. คำถามเกี่ยวกับการประเมิน เพื่อตรวจสอบผู้เรียนเกี่ยวกับคุณภาพของงานศิลปะกับ ประสิทธิภาพที่ผู้เรียนได้รับ เช่น เธอชอบหรือไม่ชอบภาพดังกล่าว เพราะอะไร หาก

เธอสามารถเปลี่ยนแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของภาพได้ เธอจะเปลี่ยนหรือไม่ เพราะอะไร เป็นต้น

ทั้งนี้การเลือกใช้คำถามต่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับภาพศิลปะที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนด้วย

Dobbs (1998) กล่าวว่า การตั้งคำถามที่เกี่ยวกับงานศิลปะทั้งของนักเรียนและศิลปิน ทั้งผลงานที่เปรียบเทียบและงานตรงกันข้าม การพิจารณาถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมที่นำมาสร้างผลงาน คำถามสำหรับการพูดและการเขียนที่จะถามนักเรียนนั้นสรุปได้ดังนี้

1. อะไรคือแนวคิดหลักของงาน แนวคิดของงานเกี่ยวกับเป้าหมาย ความสนใจ หรือสังคม การปกครองที่เกี่ยวข้องกับศิลปะคืออะไรบ้าง
2. อะไรคือส่วนสำคัญและความหมายในแต่ละส่วน ทั้งส่วนหลัก ส่วนย่อยหรืออื่น ๆ ที่เกิดจากงานศิลปะนั้นคืออะไร
3. งานศิลปะนั้นมีบทบาทในสังคมอย่างไร สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อความหมายในงานอย่างไร

จากผลการวิจัยของจุฑาทิพย์ เขียมปิยะกุล (2552) ที่ได้ศึกษาการใช้คำถามในการเรียนการสอนของครูศิลปะระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่าคำถามส่วนใหญ่ที่สนทนาในชั้นเรียนของครูชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันในบทเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เรียนเกือบจะไม่ถามคำถามเพิ่มเติมแต่เป็นการสนองตอบอย่างรีบร้อนต่อการบอกเล่าในสิ่งที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาแล้วเป็นการเดาบทเรียน อาจทำให้ครูต้องอธิบายซ้ำอยู่บ่อยๆ ในเชิงวิจารณ์คำพูดหรือการกระทำของนักเรียน จากความคิดเห็นของครูผู้สอน ครูควรถามคำถามที่ไม่ไกลเกินตัวนักเรียน อยู่ในความสนใจ เพราะกลุ่มผู้เรียนมีความแตกต่างกันด้านพฤติกรรม ความว่องไว ความสนใจต่อสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการรับรู้ของนักเรียนเอง

จะเห็นได้ว่าการสอนศิลปะวิจารณ์นั้น จะใช้วิธีการสอนที่เน้นการอภิปราย ทั้งนี้ เพราะศิลปะวิจารณ์คือการพูดถึงงานศิลปะที่ผู้เรียนรับรู้ได้จากการมองและครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นต่อภาพ โดยการใช้คำถามต่างๆ เกี่ยวกับภาพศิลปะ เป็นการพัฒนาทักษะทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องของวิธีการสอนกับประเด็นหลักในการสอน ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ กล่าวคือ ถ้าแสดงออกและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3.9 นักวิจารณ์ศิลปะ

ประเภทของนักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ คือ คนกลางที่จะประสานความเข้าใจระหว่างประชาชนกับศิลปะ เพราะศิลปะมีทั้งเข้าใจได้ง่ายและเข้าใจได้ยาก จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และความสามารถชี้แจงอธิบาย (สุชาติ เกาทอง, 2537) และในการวิจารณ์ศิลปะนั้น นักวิจารณ์จะต้องยึดถือปรัชญาศิลปะ หรือมีความเชื่อในแนวคิดของตนเองอยู่โดยที่จะต้องยอมรับว่านักวิจารณ์ศิลปะนั้นก็คือบุคคลที่อยู่ในกลุ่มของประชาชนคนดูที่จะต้องมีความชอบและไม่ชอบสิ่งใดในแนวทางของตนเองอยู่ นักวิจารณ์ศิลปะจึงต้องมีขอบเขตจำกัดของตนในการวิจารณ์โดยที่ไม่อาจก้าวไปอธิบายในสิ่งที่ตนเองไม่สนใจและไม่ได้ศึกษาเพียงพอ และนอกจากนี้ พิษณุ ศุภนิมิตร (2524) ยังได้แบ่งประเภทของนักวิจารณ์ออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. นักวิจารณ์แบบ Mechanism

คือ กลุ่มนักวิจารณ์ ซึ่งยอมรับว่าสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์ คือ ความสุขสบาย ดังนั้น สิ่งสำคัญในการแสดงออกทางศิลปะของเขาจึงจะต้องให้ความสุขสบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับความสุขสบายในทางวัตถุ ร่างกาย หรือในทางที่เป็นโลกีย์สุข

ผลงานที่นักวิจารณ์ศิลปะประเภทนี้ยอมรับจะเป็นผลที่มีความสวยงามมีเรื่องราวที่ไม่เคร่งเครียด เช่น ภาพดอกไม้ ภาพทิวทัศน์อันสดชื่น และภาพเปลือย เป็นต้น

2. นักวิจารณ์แบบ Contextualism

นักวิจารณ์แบบ Contextualism นั้น ถือว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือสภาวะแวดล้อม ดังนั้นสถานการณ์แวดล้อมจึงมีส่วนสำคัญในการแสดงออก และเป็นพื้นฐานที่มาจากสังคมที่ใช้เป็นเนื้อหาสาระในศิลปะ

ผลงานศิลปะที่นักวิจารณ์แบบนี้สนใจจะต้องเป็นผลงานที่บอกถึงสถานการณ์ที่อุบัติขึ้น มีทั้งสถานที่และเวลา สถานการณ์นั้นจะต้องมีเอกภาพของตนเองและมีเอกลักษณ์ ในขณะที่ปรัชญาของ Mechanism มีค่านิยมอยู่ที่ความสุขทางกายของตน แต่ปรัชญาของ Contextualism มีค่านิยมที่เป็นไปเพื่อสถานการณ์แวดล้อมที่ได้ความหมาย และประสบการณ์ที่ลึกซึ้งมีชีวิต และมีความแจ่มชัดในเหตุการณ์ จึงจะยอมรับว่าเป็นงานศิลปะที่ดี พวก Contextualism จะสนใจถึงความทุกข์สุขของคนในสังคมส่วนรวม มีเรื่องราวของความขัดแย้งในงานศิลปะเพราะมีความเชื่อว่าความขัดแย้งนั้นจะทำให้สถานการณ์นั้นมีชีวิตชีวาขึ้น พวก Mechanism นั้นจะวิเคราะห์ถึงงานศิลปะด้วยการพูดถึงรายละเอียดในเชิงพรรณนาโวหารให้เห็นภาพชัดเจนในด้านความสุขสบาย แต่พวก Contextualism จะพยายามกล่าวถึงความรู้สึกที่ได้รับจากสถานการณ์ทั้งหมดก่อน แล้วถึงพิจารณาถึงส่วนละเอียดของภาพ

3. นักวิจารณ์แบบ Organistic

คือกลุ่มนักวิจารณ์ศิลปะที่ยึดถือว่าการประสานกันของหน่วยย่อยต่างๆ อย่างมีเอกภาพ เป็นผลงานที่มีคุณค่า เช่นเดียวกับเซลล์ต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์ที่มีลักษณะและมีสาระอยู่ในตนเองและเมื่อนำมารวมกันเข้าก็ยังมีส่วนสร้างสิ่งที่เป็นเอกภาพ คือส่วนต่างๆของร่างกายมนุษย์ขึ้น นักวิจารณ์แบบ Organistic นี้ถือว่างานศิลปะที่ดีนั้นจะต้องเป็นผลงานที่มีความสมบูรณ์ของทุกๆส่วนร่วมกัน ทั้งด้านความหมาย ความรู้สึก และรูปทรงทั้งหมดที่มีความเป็นเอกภาพร่วมกัน อยู่งานศิลปะชิ้นใดถ้าหากทั้งรูปทรงและความหมายไม่รวมตัวกันก็ต้องหมายถึงว่าชิ้นงานนั้นขาดพลังการสร้างสรรค์ของศิลปิน จุดหมายที่แท้จริงของนักวิจารณ์กลุ่มนี้จึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงสาระของการแสดงออกของศิลปะด้วยเอกภาพ และด้วยความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบอารมณ์และความหมาย

4. นักวิจารณ์แบบ Formistic Criticism

นักวิจารณ์ประเภทนี้ยึดถือปรัชญาที่ว่าความปกติคือความดี ความไม่ดีคือสิ่งที่ผิดปกติหรือไม่เป็นธรรมชาติ นักวิจารณ์ประเภทนี้จะยึดถือเอาความดีงามเป็นเครื่องวัดคุณค่าในทางศิลปะผู้ที่มีสุขภาพดีมีร่างกายงดงามย่อมหมายถึงว่าผู้นั้นจะต้องเป็นคนที่มีจิตใจดี

ดังนั้น ลักษณะของงานที่พวกนี้ชื่นชอบจะเป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับความดี ความงามอันเป็นอุดมคติ เช่น พระพุทธรูป เทวรูปของกรีก วินัส ผลงานประเภทนี้จะไม่ใช่สิ่งที่เป็นจริงตามธรรมชาติ แต่เป็นผลงานที่สร้างขึ้นตามอุดมคติและมีส่วนที่จะยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น อยู่ในกรอบอันดีงามของศีลธรรม

คุณสมบัติของนักวิจารณ์ศิลปะ

การวิจารณ์นั้นจะต้องตั้งอยู่บนฐานของความจริงที่มีเหตุผล ไม่ว่าผลงานนั้นจะมีลักษณะที่เป็นไปในเรื่องของข้อเท็จจริง ความคิดเห็น การแปลความหมาย หรืออารมณ์สะเทือนใจ (พิชณู ศุภนิมิตร, 2524) จากความคิดเห็นดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ให้นักวิจารณ์ใช้ความชอบของตนเองในการวิจารณ์เลย ความจริงนักวิจารณ์ก็มีอะไรเหมือนกับคนอื่นคือมีประสบการณ์และความชอบของตนเอง มีความลำเอียง มีช่องว่างระหว่างความรู้และประสบการณ์ แต่การจะเป็นนักวิจารณ์ที่ดีได้ จะต้องเป็นเครื่องมือและวิธีการในการพิจารณาแยกแยะผลงานศิลปะ รวมทั้งต้องมีเครื่องมือการวิจารณ์อีกอย่างหนึ่งคือ ความรอบคอบ (กรมวิชาการ, 2532) นอกจากนี้ Feldman (1982) ยังได้กล่าวไว้ว่า นักวิจารณ์ก็มีอะไรเหมือนกับผู้อื่น คือมีประสบการณ์ ความชอบ และความลำเอียงของตนเอง มีช่องว่างระหว่างความรู้กับประสบการณ์การจะเป็นนัก

วิจารณ์ที่ดีได้ จะต้องมามีวิธีการในการพิจารณา แยกแยะผลงานศิลปะ ตลอดจนมีความรอบคอบ อันหมายถึงความสามารถที่จะยับยั้งการตัดสินใจไว้ก่อน จนกว่าจะมีหลักฐานพร้อม ความรอบคอบดังกล่าว จะขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่ใช้ในการรวบรวมความประทับใจ และปฏิกิริยาโต้ตอบต่างๆ จากผลงานเพื่อให้สมองได้คิด กลั่นกรอง เลือกรับ และเรียบเรียงสิ่งต่างๆ

สมโภชน์ ทองแดง (2536) กล่าวว่าการวิจารณ์ศิลปะ ผู้วิจารณ์ควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในแขนงวิชาศิลปะต่างๆ ยิ่งถ้ารู้รายละเอียดได้ลึกซึ้งและเฉพาะเจาะจงในสาขาของศิลปะ ประเภทใดประเภทหนึ่งด้วยแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะความรู้และข้อคิดเห็นที่มีคุณค่ายิ่ง

2. มีความสามารถในการเชื่อมโยงวิชาความรู้อื่นๆ เข้ากับวิชาศิลปะได้ เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านมีประสบการณ์ความรู้ และความเข้าใจซาบซึ้งในผลงานศิลปะนั้นๆ ได้มากขึ้นและกว้างขวางขึ้น

3. เป็นผู้มีความไว้วางใจยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นๆ มีหลักการและจุดยืนของตนเอง ตลอดจนมีความเข้าใจในทฤษฎีและแนวคิดของศิลปินแต่ละยุคสมัยแต่ละกลุ่มหรือบุคคลได้เป็นอย่างดี

4. มีความจริงใจปราศจากอคติใดๆ ที่จะทำให้เกิดความโน้มเอียง จนกลายเป็นการประจานหรือเป็นไปในทางลบ

5. เป็นผู้มีความรัก ความซาบซึ้ง และสนใจความเคลื่อนไหวในแวดวงศิลปะ ตลอดจนทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ทางศิลปะในปัจจุบัน

6. เป็นผู้มีความเป็นกลาง เป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

7. เป็นนักคิดและสนใจค้นคว้าอยู่เสมอ

8. มีความแม่นยำทางด้านข้อมูล ให้เหตุผลเป็นที่น่าเชื่อถือ

9. ข้อสำคัญที่สุด นักวิจารณ์ที่ดี หรือการวิจารณ์ที่ดีก็เหมือนกับศิลปินผู้สร้างงานศิลปะ คือ ถ้าจะให้ผลงานออกมาดีมีคุณภาพจะต้องไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เลย

นอกจากนี้ อารี สุทธิพันธ์ (2530) ยังได้สรุปคุณสมบัติของนักวิจารณ์ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกันดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ในแขนงวิชาศิลปะประเภทใดประเภทหนึ่งที่จะวิจารณ์โดยเฉพาะ และความรู้รายละเอียดลึกซึ้งสามารถเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

2. มีความสามารถเชื่อมโยงวิชาความรู้อื่นๆ กับศิลปะได้เป็นอย่างดีเพื่อจะได้ช่วยให้ผู้สนใจชื่นชมได้ ตามระดับความรู้ความสามารถ
3. มีน้ำใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แบ่งปันความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีแนวและหลักการเป็นของตนเอง
4. เป็นผู้ที่มีความอดทนในการวิจารณ์ มีความจริงใจ ปราศจากอคติใดๆ ที่จะทำให้เกิดความไม่เอียงจนกลายเป็นการประจาน
5. มีความซาบซึ้ง และรักในศิลปะอย่างแท้จริง สนใจต่อการเคลื่อนไหวในวงการศิลปะ ตลอดจนเจตคติใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางสังคม
6. มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิเสรีภาพของศิลปิน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
7. เป็นผู้มีอารมณ์และความรู้สึกสูง ไวต่อสิ่งเร้า เป็นนักคิดและสนใจค้นคว้าอยู่เสมอ จากคุณสมบัติของนักวิจารณ์ศิลปะตามที่นักการศึกษาและนักวิชาการทางศิลปะได้อธิบายและให้ความหมายไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า นักวิจารณ์ศิลปะจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจระหว่างศิลปินกับประชาชน และสามารถเสนอแนะความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ รวมทั้งยังเป็นผู้ที่มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น และมีทัศนคติที่กว้างไกล ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตลอดจนเป็นผู้ที่ไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ และมุ่งหวังในการสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมเป็นหลัก

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จุฑาทิพย์ เขี่ยมปิยะกุล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้คำถามในการเรียนการสอนของครูศิลปะระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้คำถามในการเรียนการสอนของครูศิลปะระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ด้วยคำถาม 9 ประเภท คือ คำถามกำหนดทิศทาง, คำถามเพื่อการค้นพบ, คำถามเชิงวิเคราะห์, คำถามจำแนกข้อมูล, คำถามลักษณะเฉพาะบุคคล, คำถามในเชิงคาดคะเน, คำถามปรับลำดับความคิด, คำถามเชิงสังเคราะห์ และคำถามเชิงประมาณค่า กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนศิลปะใน โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 7 คน ในภาคปลายปี การศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกบทสนทนา แบบวิเคราะห์ข้อมูลประเภทคำถาม และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลวิจัยสรุปได้ว่า ครูศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ถามคำถามประเภทกำหนดทิศทางมีจำนวนมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมาคือ คำถามประเภทเพื่อการค้นพบ และคำถามประเภทเชิงวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 16.20 และ 14.33 ตามลำดับ ซึ่งคำถามประเภทเชิงประมาณค่า และคำถามประเภทเชิงสังเคราะห์ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ 1.24 ตามลำดับ ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากงานวิจัยนี้ พบว่า ระยะเวลา 50 นาที ในแต่ละคาบเรียน ครูจะถามคำถามในช่วงเวลาที่จำกัดประมาณ 10-15 นาที เวลาที่เหลือจะเป็นส่วนให้นักเรียนปฏิบัติงาน นอกจากนี้ นักเรียนในแต่ละห้องมีจำนวนมากประมาณ 40-50 คน

ชนากา แสงจำปา (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้คำถามของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำถามของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยแบ่งเป็นคำถามระดับต่ำ ได้แก่ คำถามให้สังเกต คำถามให้ทบทวนความจำ คำถามให้บอกความหมาย คำถามให้ชี้บ่ง คำถามให้ถามนำ และคำถามให้เร้าความสนใจ และคำถามระดับสูง ได้แก่ คำถามให้อธิบาย คำถามให้เปรียบเทียบ คำถามให้จำแนกประเภท คำถามให้ยกตัวอย่าง คำถามให้วิเคราะห์ คำถามให้สังเคราะห์ และคำถามให้ประเมินค่า ตัวอย่างประชากรที่ใช้คือ ครูอนุบาล ในโรงเรียนประจำจังหวัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการใช้คำถามของครูอนุบาลและแบบสังเกตการณ์ใช้คำถามของครูอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า คำถามระดับต่ำประเภทที่ครูอนุบาลใช้มากที่สุด คือ คำถามให้ทบทวนความจำ รองลงมาคือ คำถามถามนำ คำถามชี้บ่ง คำถามให้บอกความหมาย คำถามให้สังเกต และคำถามเร้าความสนใจ ตามลำดับ คำถามระดับสูง ประเภทที่ครูอนุบาลใช้มากที่สุด คือ คำถามให้ประเมินค่า รองลงมาคือ คำถามให้วิเคราะห์ คำถามให้อธิบาย คำถามให้สังเคราะห์ คำถามให้จำแนกประเภท คำถามให้เปรียบเทียบ และคำถามให้ยกตัวอย่าง ตามลำดับ

นิติกร อ่อนโยน (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบโดยใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยกึ่งทดลอง มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนและหลังการได้รับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบโดยใช้คำถามระดับสูง และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบโดยใช้คำถามระดับสูง และกลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งเรียนวิทยาศาสตร์แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ จำนวน 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดความสามารถในการคิดสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยสถิติทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยสรุปว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดสังเคราะห์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดสังเคราะห์หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อโณทัย องกิตติกุล (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนศิลปะโดยใช้วิธีศิลปวิจารณ์ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนศิลปะโดยใช้วิธีศิลปวิจารณ์ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ที่เรียนวิชาศิลปศึกษา จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบการวิจารณ์งานศิลปะ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และแบบรายงานตนเองของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการวิจัยพบว่าผลการสอนศิลปะโดยใช้วิธีศิลปวิจารณ์ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน มีผลต่อความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการวิจารณ์เกี่ยวกับการพรรณนามากที่สุด และในด้านการประเมินตนเองพบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ความคิดที่หลากหลาย เกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ สามารถประยุกต์ไปใช้ในการศิลปะปฏิบัติของตนเองได้ ผลการวิจัยสรุปว่า ผลการสอนศิลปะโดยใช้วิธีศิลปวิจารณ์ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมนจึงมีผลต่อความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามผลการวิจัย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การที่จะสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้นควรจะมีการประยุกต์ทฤษฎีหลายๆอย่างมาใช้ด้วย เพื่อให้เกิดการบูรณาการที่หลากหลาย

เจตนา นาควัชรและคณะ (2546) การวิจัยในโครงการ “การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างความรู้ด้านการวิจารณ์ สร้างความเชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ให้แก่บุคคล ในกลุ่มต่างๆ สร้างเครือข่ายระหว่างผู้วิจารณ์ ศิลปินผู้สร้างสรรค์ และมหาชนผู้รักงานศิลปะ ใช้การวิจารณ์ศิลปะในการเสริมสร้างพลังทางปัญญาและวัฒนธรรมแห่ง

การวิจารณ์ให้แก่สังคมร่วมสมัยของไทย มีวิธีวิจัยโดย รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้านการวิจารณ์ทั้งในและต่างประเทศ สัมภาษณ์ผู้รู้ นักวิชาการ ศิลปิน นักวิจารณ์เป็นต้น ทดลองสอน วิชาการวิจารณ์และศิลปะวิจารณ์สาขาต่างๆในระดับปริญญาตรี สนับสนุนการศึกษาและวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในด้านการวิจารณ์ เผยแพร่และสนับสนุนการสร้างงานวิจารณ์โดยร่วมมือกับสื่อต่างๆตามความเหมาะสม โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลการวิจัยโดยรวมยืนยันสมมุติฐานที่ว่า การวิจารณ์ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมลายลักษณ์อย่างเต็มรูปแบบในสังคมไทย การวิจารณ์เป็นแค่กิจกรรมริมขอบ สื่อส่วนใหญ่เปิดทางให้แก่การวิจารณ์ศิลปะน้อยมาก วงวิชาการและสถาบันการศึกษาก็อาจจะไม่อยู่ในฐานะที่จะให้การฝึกปรือนักวิจารณ์ผู้มีความสามารถที่จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างงานศิลปะกับมหาชนได้ และผู้ร่วมกิจกรรมต่างๆของโครงการเห็นห้องต้องกันว่า การวิจารณ์มิใช่จุดหมายปลายทาง แต่เป็นกระบวนการที่ใช้การศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ และถ้าการวิจารณ์จะทำหน้าที่เป็นพลังทางปัญญาให้แก่สังคมร่วมสมัยได้อย่างเต็มที่ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับการวิจารณ์ให้เป็นกิจสาธารณะ

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2544) และคณะวิจัย คู่มือครูพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา: การใช้รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการคิด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิต นักศึกษาคู ระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา (โครงการ รคส.)

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล ในงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1.พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล 2.เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ทักษะการคิดขั้นสูงในงานวิจัยนี้หมายถึง ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสรุปอ้างอิง ทักษะการสังเคราะห์ และทักษะการประเมิน โดยวัดทักษะการคิดขั้นสูงแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่างทั้งระยะก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูงของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหลักการคือผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน เรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการประเมินแบบมีส่วนร่วม และงานที่ได้รับมอบหมายต้องเหมาะสมกับความสามารรถของผู้เรียน ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียน

การสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสรุปอ้างอิง ทักษะการสังเคราะห์ และทักษะการประเมิน ของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และข้อมูลจากการบันทึกของกลุ่มทดลองแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดและการปฏิบัติงาน และการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินในชั้นเรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

สุชาติ ทองสีมา (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มประชากรที่ใช้คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปวิจารณ์ 7 คน นักศึกษาผู้เรียนวิชาศิลปวิจารณ์ 270 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวิจารณ์ 6 คน ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้เนื้อหาในการสอนที่มีความสัมพันธ์กับวิชาสุนทรียศาสตร์ ส่วนตัวผู้เรียนมีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือให้เห็นหรือรับรู้งานศิลปะหลายรูปแบบ และสามารถวิจารณ์โดยการบรรยายถึงเรื่องราวหรือเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน และผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่าวิชาศิลปวิจารณ์มีส่วนช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพเชิงวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนเป็น อย่างสูง สื่อที่ควรนำมาใช้คือผลงานจริงและบทวิจารณ์ นอกจากนี้ควรนำความรู้ในศาสตร์อื่นมาใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชานี้ด้วย งานวิจัยชิ้นนี้นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้สอนในการ นำผลที่ได้มาใช้บูรณาการกับการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ให้ได้ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ธีระพงษ์ พิศาลบุรณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ของอาจารย์และนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายในหลักสูตรศิลปะของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ ในด้านความรู้เนื้อหาของศิลปวิจารณ์ และแนวคิดในการประเมินคุณค่าผลงาน ประชากรที่ใช้คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปวิจารณ์ และนักศึกษาระดับชั้นปีสุดท้ายในหลักสูตรศิลปะ การศึกษาปลายปีการศึกษา 2543 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) ผลการวิจัยพบว่าด้านความรู้ในเนื้อหาศิลปวิจารณ์ กระบวนการวิจารณ์ สื่อและวิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยส่วนรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย สำหรับแนวคิดในการประเมินคุณค่าผลงานตามทฤษฎีสุนทรียภาพของอาเธอร์ เอฟแลนด์ โดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ผลการวิจัยสรุปว่า การสอนวิชาศิลปวิจารณ์ไม่จำเป็นต้องยึดการสอนแบบเดียว

ควรรนำทฤษฎีที่หลากหลายมาใช้ผสมผสานกัน และที่สำคัญผู้วิจารณ์ไม่ควรมือคติดต่อผลงานหรือต่อตัวของศิลปินอีกด้วย การวิจารณ์ผลงานนั้นถึงจะเรียกได้ว่ามีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

ไพฑูรย์ พูลสุข (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปวิจารณ์ ของนิสิตสาขาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปวิจารณ์ ของนิสิตสาขาศิลปศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถทางการวิจารณ์ศิลปะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนิสิตชั้นปีที่3 ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2539 จำนวน 13 คน จากการเลือกอย่างเจาะจง และสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ แบบฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินตนเอง และแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Single Group Pretest-Posttest Design จากนั้นจึงนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปตารางประกอบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านศิลปวิจารณ์มากกว่าเดิม ด้านการฝึกวิจารณ์ศิลปะพบว่า ด้านพรรณนา ผู้เรียนมีความสามารถพรรณนาภาพได้เท่าเดิมทั้งก่อนและหลังทดลอง ชั้นวิเคราะห์ผู้เรียนมีความสามารถในการวิจารณ์ชั้นวิเคราะห์สูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง ด้านการตีความทั้งก่อนและหลังทดลองไม่ต่างกัน ชั้นตัดสินพบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการอธิบายเหตุผลการตัดสินความสำเร็จของผลงานศิลปะตามแนวทฤษฎีศิลปะสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง

ฉลอง รุ่งเรือง (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การใช้คำถามของครูและพฤติกรรมการตอบคำถามของนักเรียนในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำถามของครูในด้านประเภทของคำถาม ด้านลักษณะการใช้คำถาม และศึกษาพฤติกรรมการตอบคำถามของนักเรียน ตัวอย่างประชากรคือครูวิทยาศาสตร์จำนวน 13 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 13 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2537 ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง และสุ่มแบบแบ่งชั้นหลายชั้นตอน จากโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้คือแบบสังเกตการใช้คำถามของครูและพฤติกรรมการตอบคำถามของนักเรียนในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ

ละ ผลการวิจัยพบว่า 1.การใช้คำถามของครูในด้านประเภทคำถามนั้นครูใช้คำถามแคบเป็นส่วนใหญ่ และคำถามกว้างเป็นส่วนน้อย 2.ลักษณะการใช้คำถามของครูนั้น ครูใช้คำถามที่มีลักษณะการใช้คำถามที่ไม่ดีมากกว่าการใช้คำถามที่ดี 3.พฤติกรรมการตอบคำถามของนักเรียนเป็นการตอบคำถามพร้อมกันเป็นหมู่่มากที่สุด รองลงมาคือการตอบคำถามด้วยความสมัครใจด้วยการยกมือตอบ และตอบคำถามครูหลังจากปรึกษากับเพื่อนแล้วน้อยที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

Lois Hetland, Ellen Winner, Shirley Veneema, Kimberly M. Sheridan (2007) ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาวิชาศิลปะในสตูดิโอ เป็นข้อค้นพบที่ดีว่าการสอนศิลปะควรเป็นอย่างไร และนักเรียนจะได้อะไรจากชั้นเรียนนี้ การวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกครูสอนศิลปะ 5 คน ซึ่งเป็นครูศิลปะจาก Boston Arts Academy 3 คน และจาก Walnut Hill School 2 คน ในการสอนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ในช่วงปี 2001-2002 จำนวน 38 ชั้นเรียนโดยการเก็บข้อมูลจะใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการถ่ายวิดีโอ เทปสัมภาษณ์ การจดบันทึก และการสังเกตเป็นต้น โดยให้ครูทั้ง 5 คน สอนตาม 8 รูปแบบของการเรียนวิชาสตูดิโอด้วยความเข้าใจ โดยมีการเรียกโครงการนี้ว่า studio thinking แบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1. การอธิบายในเรื่องของโครงสร้างห้องเรียนสตูดิโอ 2. รูปแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนสตูดิโอนี้คือ รูปแบบของการเรียนวิชาสตูดิโอด้วยความเข้าใจ 8 รูปแบบ คือ 1.Develop Craft 2.Engage and Persist 3.Envision 4.Express 5.Observe 6.Reflect 7.Stretch and Explore 8.Understand Art World โดยในทุกวิธีการสอนจะมีการเปิดโอกาสให้ทั้งนักเรียนและครูได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้นครูและนักเรียนจะสามารถพิจารณาได้ตรงตรงในการทำงานและขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานได้ผลดีขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1.เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาผลงานของตนเอง 2. การตอบสอนของนักเรียนโดยให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมาให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง 3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้โต้ตอบแลกเปลี่ยนทัศนะผ่านการวิจารณ์งาน 4.อภิปรายผลงานที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดมีลักษณะงานที่เฉพาะตัว ซึ่งลักษณะการวิจารณ์นั้นไม่ใช่รูปแบบการวิจารณ์ที่เข้มงวด แต่จะเป็นในลักษณะของการวิจารณ์ที่มีโครงสร้างที่หลากหลายคือมุ่งให้นักเรียนเกิดความสนใจในการวิจารณ์เกิดเป็นสังคมการวิจารณ์

Julie McSorley (1996) ได้ทำการศึกษาการวิจัยเรื่อง Primary School Teacher's Conceptions of Teaching Art Criticism การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดของครูศิลปะระดับประถมศึกษาในเรื่องของการสอนศิลปะวิจารณ์ที่ครูแต่ละคนได้

กำหนดแนวปฏิบัติไว้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 30 นาที และเป็นคำถามปลายเปิดที่ไม่มีแบบแผน ผลการวิจัยสรุปได้ 6 แนวคิด ดังนี้ 1.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการเลือกผลงานเพื่อนำมาใช้นำเสนอ 2.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 3.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการแสดงออกถึงความรู้ความชำนาญ 4.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ 5.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการตอบสนองข้อขัดแย้ง 6.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการเสริมกันของการสำรวจ

Georgianna Short (1995) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง Understanding Domain Knowledge for Teaching: Higher Order Thinking in Pre Service Art Teacher Specialists การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาค้นคว้าคิดขั้นสูงและการทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของครูฝึกสอนในเรื่องการเข้าใจเนื้อหาวิธีการสอนกรณีศึกษาคือผู้ที่จะเป็นครู จำนวน 18 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนทางด้านศิลปศึกษาในภาคเรียนสุดท้าย โดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ซึ่งข้อมูลที่ได้จะมาจากการสัมภาษณ์ แผนการสอน ประวัติส่วนตัว ใบแสดงผลการเรียนรู้ และการนำเสนอตนเอง การให้กลุ่มตัวอย่างดูภาพผลงานศิลปะโดยให้อธิบายถึงรายละเอียดของภาพให้มากที่สุด จากนั้นก็จะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพวาดอีกสองหน้า เพื่อกระตุ้นให้ลองเพิ่มเติมสิ่งที่พบจากภาพวาด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักศึกษาครูในการคิดขั้นสูง ซึ่งผลที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างไม่มีความเข้าใจถึงความซับซ้อนซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้คนในกลุ่มนี้จะสำเร็จการศึกษาไปแต่ก็ไม่ได้หมายความว่ามีความเข้าใจในองค์ความรู้ที่เรียนจบอย่างลึกซึ้ง แสดงว่ามีการเข้าใจเพียงผ่านๆ เพราะไม่มีความรู้ที่ลึกซึ้งซึ่งจะกลายเป็นปัญหาของผู้เป็นครูศิลปะในอนาคต

Candace Jesse Stout (1995) ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง Critical Conversations about Art: A Description of Higher-Order Thinking Generated Through the Study of Art Criticism ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพ การอธิบายแปลความหมายและการประเมินผลของความคิดที่ซับซ้อนขั้นสูงในมหาวิทยาลัยที่สอนด้านศิลปศึกษาในประเด็นที่ว่าศิลปวิจารณ์ และรูปแบบการสอนการสนทนา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับปริญญาตรีวิชาเอกศิลปศึกษาที่เรียนระดับชั้นก่อนที่จะเรียนในรายวิชา การสอนศิลปวิจารณ์ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์ปากเปล่า และงานเขียนของนักเรียน ในลักษณะคุณภาพการคิดวิเคราะห์ ขั้นสูง เพื่อศึกษาหาแนวทาง และแนวทางในการวิจารณ์ผลงานศิลปะกลุ่มตัวอย่างและวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับปริญญาตรีวิชาเอกศิลปศึกษาที่เรียน ระดับชั้น

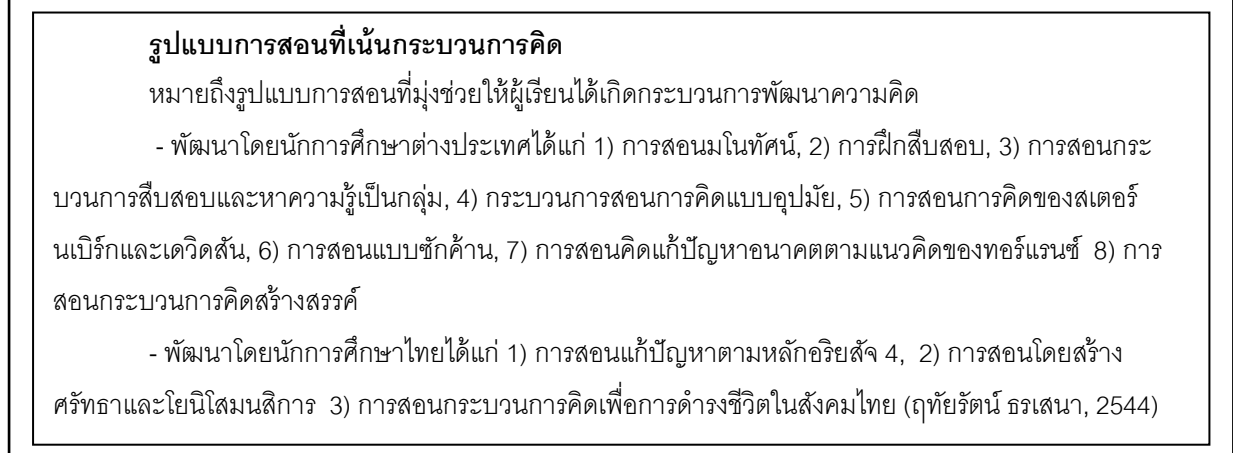
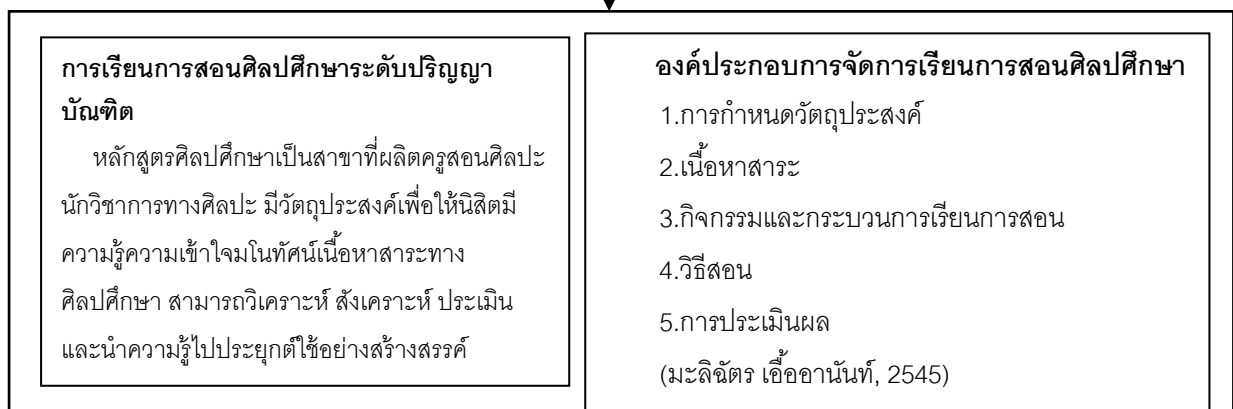
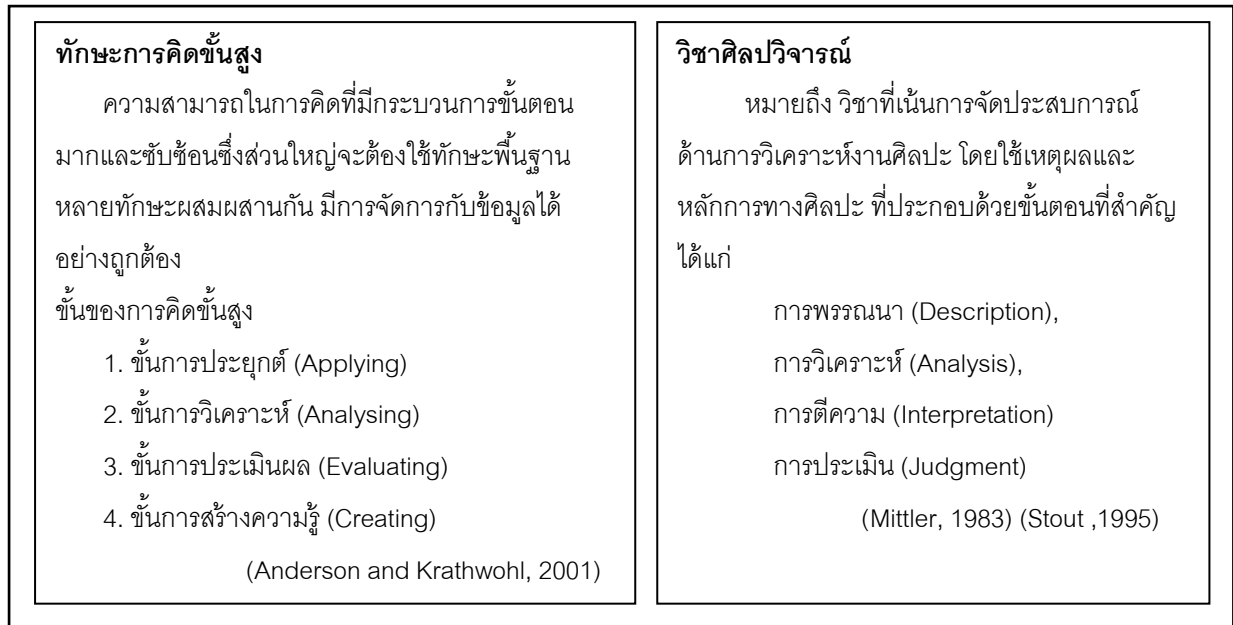
ก่อนที่จะเรียนในรายวิชา การสอนศิลปวิจารณ์ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 50 คน ผู้ชาย 18 และผู้หญิง 32 คน อายุ 19-42ปี วัตถุประสงค์ของหลักสูตรคือ คุณค่าของศิลปวิจารณ์ วิธีวิจารณ์ ผลงานศิลปะในระดับชั้นมัธยมศึกษา มีการเก็บการบันทึกผ่านการสนทนาสองรายการ ให้นักเรียนเขียนบันทึกสองฝั่งของกระดาษ ด้านซ้ายเป็นบทบันทึกจากการเรียน ส่วนฝั่งขวาเป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของตัวเองนักเรียนเองว่าคิดเห็นอย่างไรเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้เป็นการตรวจสอบเพียงส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ที่ไม่มีตัวบ่งปริมาณ ไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ หรือการสรุป เพราะการวิจัยนี้ถูกออกแบบมาเพื่อเป็นการสรุปผลแบบพรรณนา ในเรื่องของคุณภาพและตัวแปรของ การคิดวิเคราะห์ขั้นสูงที่ก่อให้เกิดความพิเศษในการจัดการเรียนการสอน ภายใต้สภาพแวดล้อมและการสรุปผลแบบพรรณนาเป็นการช่วยให้ผู้อ่านงานวิจัยสามารถเข้าใจความเป็นไปได้ในการเกิดประสพประการณ์ขั้นสูง ดังนั้นแล้วการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงก็จะสามารถเติบโตภายนอกห้องเรียนโดยโครงสร้างบทสนทนาที่ยืดหยุ่นเช่นเดียวกันกับองค์ประกอบของรูปแบบของศิลปวิจารณ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ไม่เพียงแต่จะส่งเสริมความเข้าใจว่าจะพัฒนาการศึกษาศิลปะให้สูงขึ้นได้อย่างไร หรือเป็นแนวคิดเชิงวิจารณ์แต่ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของ ความเปลี่ยนแปลงร่วมสมัย ของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่แตกต่างจาก “การค้นหาความเป็นสากลต่อการยอมรับความเป็นเอกลักษณ์”

Terry Barrett (1991) ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง Description in Professional Art Criticism โดยได้ศึกษางานเขียนของนักวิจารณ์ศิลปะอาชีพ 3 คน ที่ทำการวิจารณ์งานในนิทรรศการภาพถ่ายของริชาร์ด อาวิดอน ชื่อ “ภาคตะวันตกของอเมริกา” มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการวิจารณ์และการวิเคราะห์ผลงานของนักวิจารณ์ เพื่อหาว่านักวิจารณ์ทั้ง 3 คน มีกระบวนการในการวิจารณ์อย่างไร และมีวัตถุประสงค์ในการวิจารณ์อย่างไร ทั้งในแง่ของการใช้ภาษา และการแสดงออกถึงความซาบซึ้ง ผลการวิจัยพบว่า นักวิจารณ์ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้วิจารณ์เป็นขั้นตอนตามทฤษฎี แต่จะเรียบเรียงในลักษณะการผสมผสานการบรรยาย ตีความ และประเมินผลงานศิลปะเหล่านั้นไปอย่างอิสระ เพื่อสามารถให้ผู้อ่านได้รับความเข้าใจและความซาบซึ้งซึ่งตามแต่ละคนที่มีความคิดแตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า งานวิจัยต่างๆให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดขั้นสูง ที่มีผลต่อการประกอบอาชีพโดยเฉพาะในส่วนของนักศึกษาครู ที่ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนาในเรื่องของการคิดขั้นสูงเท่าที่ควร และในส่วนของงานวิจัยเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์ส่วนใหญ่พบว่าการสอนศิลปวิจารณ์เป็นกระบวนการที่

พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการสนทนา
ดังนั้นแล้วการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงก็จะสามารถเติบโตภายนอกห้องเรียนโดยโครงสร้างบทสนทนาที่
ยืดหยุ่นเช่นเดียวกันกับองค์ประกอบของรูปแบบของศิลปวิจารณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาแนว
ทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา
สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษา
สามารถวิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะได้อย่างแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง และสามารถสนทนา
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง
การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง
ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง
ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี มีรูปแบบการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นศึกษาการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล
2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาดังกล่าวมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

1.2 ศึกษาหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูง ทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด

1.3 ศึกษาหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปวิจารณ์ หลักสูตรการสอนศิลปวิจารณ์ แนวทางการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการวิจารณ์ของผู้เรียน

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่อาจารย์ผู้สอน และนิสิตนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในหลักสูตรศิลปศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 13 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, มหาวิทยาลัยบูรพา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการได้ตัวอย่างมาโดยนักวิจัยตัดสินใจเลือกตัวอย่างที่มีลักษณะตรงตามปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษา และต้องการผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) (อวยพร เรืองตระกูล, 2552)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่

2.1 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์ในการเลือกอาจารย์ผู้สอนเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ดังนี้

- เป็นอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในหลักสูตรศิลปศึกษา ที่เปิดสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554
- จบการศึกษาอย่างน้อยในระดับปริญญาตรีสาขาศิลปศึกษา หรือ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ
- มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรีอย่างน้อย 5 ปี

จากเกณฑ์ดังกล่าวปรากฏว่ามีมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่เปิดสอนวิชาศิลปวิจารณ์ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งหมด 4 มหาวิทยาลัยได้แก่ .จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. มหาวิทยาลัยบูรพา 3.มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และ 4.มหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงมีกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ จำนวน 4 คน

2.2 นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่ผ่านการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์มาแล้ว จาก 4 มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์ในการเลือกนิสิตนักศึกษาเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างได้จากการให้อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศิลปวิจารณ์แนะนำ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- เป็นนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียนในคาบเรียนวิชาศิลปวิจารณ์อย่างสม่ำเสมอ
- เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีความตั้งใจในระหว่างเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์

2.3 นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์ในการเลือกนิสิตนักศึกษาดังนี้

กลุ่มตัวอย่างได้จากการให้อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศิลปวิจารณ์เลือกให้ โดยเลือกจากสถาบันละ 5 คน ยกเว้นสถาบันที่นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนไม่ถึง 5 คนผู้วิจัยก็จะเลือกทั้งหมด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีการเข้าเรียนในคาบเรียนวิชาศิลปวิจารณ์อย่างสม่ำเสมอ
- เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีความตั้งใจในระหว่างเรียนในคาบเรียน วิชาศิลปวิจารณ์

รายชื่อมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 และจำนวนนิสิตนักศึกษาแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนี้

- นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จำนวน 5 คน จากทั้งหมด 37 คน
- นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา	จำนวน 5 คน จากทั้งหมด 45 คน
- นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	จำนวน 5 คน จากทั้งหมด 30 คน
- นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง	จำนวน 2 คน จากทั้งหมด 2 คน

2.4 ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา จำนวน 5 คน นอกเหนือจากอาจารย์ผู้สอนในวิชาศิลปวิจารณ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในข้อ 2.1 โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

- จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาศิลปศึกษา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

- เป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษาด้านศิลปศึกษาเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี

2.5 นักวิจารณ์ศิลปะ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์ในการเลือกนักวิจารณ์ศิลปะเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

- เป็นนักวิจารณ์ศิลปะที่มีผลงานการวิจารณ์ศิลปะที่เป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับ

2.6 ศิลปิน จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์ในการเลือกศิลปินเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

- เป็นศิลปินที่มีผลงานศิลปะที่เป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบการวิจารณ์ศิลปะเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้มี 6 แบบคือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ในหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผ่านการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์มาแล้ว เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการสร้างเครื่องมือวิจัย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) ประกอบไปด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์ ประสบการณ์ในการวิจารณ์ผลงานศิลปะ นอกเหนือจากการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางวิธีการในการวิจารณ์ศิลปะ ทักษะที่มีต่อการวิจารณ์ศิลปะ และ การเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ที่มีผลต่อการพัฒนาคิดขั้นสูง มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) จำนวน 7 หัวข้อหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย ความคิดเห็นทั่วไป การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอน การประเมินผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.1.2 แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ผู้สอน ที่สอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ ปลายเปิด (Open-end) ประกอบไปด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ วุฒิการศึกษา รายวิชาที่สอน ปัจจุบัน หรือที่เคยสอน ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์ด้านการสอน และประสบการณ์ด้านการสอน ศิลปวิจารณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น เป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับแนวทางการสอน วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้คำถามของอาจารย์ที่เป็นปัจจัยเอื้อให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดขั้นสูง มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) จำนวน 7 หัวข้อหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย ความคิดเห็นทั่วไป การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอน การประเมินผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.1.3 แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ ปลายเปิด (Open-end) ประกอบไปด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์ ประสบการณ์ในการวิจารณ์ผลงานศิลปะ นอกเหนือจากการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางวิธีการในการวิจารณ์ศิลปะ ทักษะการคิดที่มีต่อการวิจารณ์ศิลปะ และ การเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ที่มีผลต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูง มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) จำนวน 7 หัวข้อหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย ความคิดเห็นทั่วไป การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอน การประเมินผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.1.4 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ ปลายเปิด (Open-end) ประกอบไปด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ วุฒิการศึกษา รายวิชาที่สอน ปัจจุบัน หรือที่เคยสอน ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์ด้านการสอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น เป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับแนวทางการสอน วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) จำนวน 7 หัวข้อหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย ความคิดเห็นทั่วไป การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอน การประเมินผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.1.5 แบบสัมภาษณ์นักวิจัยศิลปะซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) ประกอบไปด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการเขียนบทความศิลปวิจารณ์ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่เขียนบทความลงเผยแพร่

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น เป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับแนวทางการสอน วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แนวทางการวิจารณ์ศิลปะที่เป็นประโยชน์ และส่งเสริมการคิดขั้นสูงมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) จำนวน 7 หัวข้อหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย ความคิดเห็นทั่วไป การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอน การประเมินผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.1.6 แบบสัมภาษณ์ ศิลปิน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) ประกอบไปด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ วุฒิการศึกษา ประเภทผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น เป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับแนวทางการสอน วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แนวทางการวิจารณ์ศิลปะที่เป็นประโยชน์ และส่งเสริมการคิดขั้นสูงมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-end) จำนวน 7 หัวข้อหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย ความคิดเห็นทั่วไป การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอน การประเมินผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือสำหรับผู้วิจัยใช้บันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตตามสภาพจริง โดยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) ในชั้นเรียนวิชาศิลปวิจารณ์ ประกอบการอัดเทปบันทึกภาพและเสียง ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสังเกต ประกอบด้วยข้อมูลชื่อผู้สังเกต วันและเวลาที่ทำการสังเกต ชื่อวิชาที่ทำการสังเกต มหาวิทยาลัยที่ทำการสังเกต ชั้นปีที่ทำการสังเกต จำนวนนักศึกษาที่ทำการสังเกต หัวข้อที่ผู้สอนใช้สอนในคาบเรียนที่ทำการสังเกต

ตอนที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ โดยผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมต่างๆ ด้วยแบบบันทึก และกล้องวีดีโอ

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน 3 ด้าน ดังนี้

1.ด้านผู้สอน

- เวลาในการเข้าสอน
- บุคลิกภาพ
- การวางตัว
- การนำเข้าสู่บทเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- วิธีการสอน ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- สื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- การใช้คำถามในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- การสรุปบทเรียน
- ประเด็นอื่นๆ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง

2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน

- ความสนใจในการเรียน
- สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน
- ความกระตือรือร้นในกิจกรรม
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- การแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- การถามคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- การตอบคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- อื่นๆ ที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง

3. บรรยายภาคีในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆ ที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง

3.3 แบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง โดยวิเคราะห์ผลการสังเกตจากแบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูง ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001)

โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกภาพผลงานศิลปะที่ใช้เป็นแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง ดังนี้

1. ภาพงานศิลปะเปิดกว้างสำหรับการตีความ ที่เป็นไปได้หลายความหมายมีความสลับซับซ้อนในการตีความหมายที่จะสามารถแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาได้
2. ภาพผลงานศิลปะที่จะใช้ในแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูงเป็นภาพผลงานศิลปะร่วมสมัย
3. นำภาพผลงานศิลปะที่จะใช้ในแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูงไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา วิชาศิลปวิจารณ์ และทักษะการคิดขั้นสูง
- 4.2 กำหนดขอบเขตและเนื้อหาที่ศึกษา เพื่อกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้
- 4.3 สัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผ่านการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์มาแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเครื่องมือวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผ่านการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์มาแล้ว มาวิเคราะห์สร้างเป็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ในรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบการวิจารณ์ศิลปะที่วัดความสามารถในการคิดขั้นสูง และกำหนดขอบเขตในแบบสังเกตให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.4 นำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน และแบบการวิจารณ์ศิลปะที่ใช้ในการวิเคราะห์การคิดขั้นสูงของนักศึกษา ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

ในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยมีเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) เป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับทางด้านศิลปศึกษา จำนวน 1 คน
- 2) เป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับทางด้านศิลปะ จำนวน 1 คน
- 3) เป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับทางด้านศิลปวิจารณ์ จำนวน 1 คน

4.5 นำข้อเสนอแนะโครงร่างเครื่องมือวิจัยที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไข แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

4.6 ปรับแก้เครื่องมือการวิจัยที่ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน และแบบการวิจารณ์ศิลปะที่มีความสมบูรณ์เหมาะสมในการวิจัย และสามารถนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จากกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

5.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และการขออนุญาตเข้าสังเกตการเรียนการสอน

5.2 ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปิน โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้มีการทำความเข้าใจกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้คู่มือเอกสารอธิบายคำศัพท์และทฤษฎีประกอบการสัมภาษณ์

5.3 ผู้วิจัยสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และ แบบการวิจารณ์ศิลปะมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 แบบสัมภาษณ์ มี 4 แบบคือ

6.1.1 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ นำมาแจกแจงความถี่แต่ละข้อ แล้วจึงนำมาหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับแนวทางการสอน วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้คำถามของอาจารย์ ที่เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อนักศึกษา ในการเกิดทักษะการคิดขั้นสูง นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

6.1.2 แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ นำมาแจกแจงความถี่แต่ละข้อ แล้วจึงนำมาหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการวิจารณ์ศิลปะ และรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูงของกลุ่มตัวอย่าง นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

6.1.3 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ นำมาแจกแจงความถี่แต่ละข้อ แล้วจึงนำมาหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการสอนวัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่เป็นปัจจัยเอื้อให้นักศึกษา เกิดทักษะการคิดขั้นสูง นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

6.1.4 แบบสัมภาษณ์นักวิจารณ์ศิลปะ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ นำมาแจกแจง

ความถี่แต่ละข้อ แล้วจึงนำมาหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับแนวทางการสอน

วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการ

ดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและ

ประเมินผลที่เหมาะสมในวิชาศิลปวิจารณ์ แนวทางการวิจารณ์

ศิลปะที่เป็นประโยชน์ และส่งเสริมการคิดขั้นสูง นำเสนอใน

รูปแบบของตารางประกอบความเรียง

6.1.5 แบบสัมภาษณ์ ศิลปิน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ นำมาแจกแจง

ความถี่แต่ละข้อ แล้วจึงนำมาหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับแนวทางการสอน

วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอน วิธีการ

ดำเนินการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและ

ประเมินผลที่เหมาะสมในวิชาศิลปวิจารณ์ แนวทางการวิจารณ์

ศิลปะที่เป็นประโยชน์ และส่งเสริมการคิดขั้นสูง นำเสนอใน

รูปแบบของตารางประกอบความเรียง

6.2 แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง โดยวิเคราะห์ผลการสังเกตจากแบบสำหรับการวิเคราะห์ลำดับการคิดขั้นสูง ดังนี้

ตารางที่ 3 แบบสำหรับการวิเคราะห์ลำดับชั้นการคิดขั้นสูง (สำหรับผู้วิจัย)

(ใช้ประกอบการวิเคราะห์แบบแผนที่การสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ด้านผู้เรียน)

ลำดับชั้นการคิด		คำอธิบาย
1.การจำ (Remembering)	ระดับ ของ การคิด ขั้นพื้นฐาน	ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่น ใคร, ทำอะไร, อย่างไร, ชื่ออะไร, ที่ไหน, เมื่อไหร่, ข้อมูลต่างๆ
2.การเข้าใจ (Understanding)		ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นการเปรียบเทียบ, การบอกสิ่งแตกต่าง, บรรยาย, การชี้แจง, การแปลความ, ใช้คำพูดที่เป็นคำพูดของตนเอง
3.การประยุกต์ (Applying)	ระดับ ของ การคิด ขั้นสูง	ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นอธิบายความ, แบ่งประเภท, การเลือก, การจัดประเภท, รายงาน, คำถามประเภทคืออะไร
4.การวิเคราะห์ (Analysing)		ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นวิเคราะห์, การตัดสินใจ, ทำไม, การระบุ, การบรรยายอธิบายวิธีการ, การสนับสนุน, อย่างไร, การจัดประเภท, การให้เหตุผล
5.การประเมินผล (Evaluating)		ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นการประเมินคุณค่า, การรับรอง, การตัดสินใจ, การอภิปราย, การเลือก, การแนะนำ
6.การสร้างความรู้ (Creating)		ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นการทำงานร่วมกันทั้งหมดองค์ประกอบ, การปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่หรือโครงสร้างที่ผ่านการสร้างการวางแผนหรือการผลิต การต่อยอดความคิด, การคิดสร้างสรรค์

6.3 แบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษา โดยวิเคราะห์จากแบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูงของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ผลลำดับขั้นการคิดขั้นสูงผ่านการเขียนวิจารณ์ศิลปะของนักศึกษาด้วยแบบสำหรับการวิเคราะห์ลำดับขั้นการคิดขั้นสูงผ่านการเขียนวิจารณ์ศิลปะ ดังนี้

ตารางที่ 4 แบบสำหรับการวิเคราะห์ลำดับขั้นการคิดขั้นสูงผ่านการเขียนวิจารณ์ศิลปะ

(ใช้ประกอบการวิเคราะห์แบบการเขียนวิจารณ์ศิลปะของนักศึกษา)

ลำดับขั้นการคิด		ตัวอย่างคำอธิบายที่บ่งชี้ระดับการคิด
1.การจำ (Remembering)	ระดับ ของ	เป็นขั้นของความสามารถในการจดจำ การจำแนกประสบการณ์ต่างๆ ผู้เรียนสามารถวิจารณ์ศิลปะที่แสดงถึงการจดจำข้อมูลความรู้ ทฤษฎีต่างๆได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้ เช่น ใคร,ทำอะไร, อย่งไร, ชื่ออะไร, ที่ไหน, เมื่อไหร่, ข้อมูลต่างๆ
2.การเข้าใจ (Understanding)	การ คิด ขั้น พื้น ฐาน	เป็นขั้นของความสามารถในการบ่งบอกใจความสำคัญของเรื่องต่างๆ เข้าใจว่าความรู้นั้นๆมีประโยชน์อย่างไร อธิบายสาเหตุการเกิดของสิ่งนั้นๆได้ การเข้าใจความหมาย สามารถวิจารณ์ศิลปะที่แสดงออกถึงการการตีความในงานนั้นๆได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้ เช่น การเปรียบเทียบ, การบอกสิ่งแตกต่าง, บรรยาย, การชี้แจง, การแปลความ, ใช้คำพูดที่เป็นคำพูดของตนเอง
3.การ ประยุกต์ (Applying)	ระดับ ของ การ คิด	เป็นขั้นของความสามารถในการนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีการต่างๆแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทฤษฎีต่างๆในการเขียนวิจารณ์ศิลปะได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้ เช่น อธิบายความ, แบ่งประเภท, การเลือก, การจัดประเภท, รายงาน, คำถามประเภทคืออะไร
4.การ วิเคราะห์ (Analysing)	ขั้นสูง	เป็นขั้นความสามารถในการจำแนกแยกแยะ บอกความแตกต่างของส่วนที่เป็นองค์ประกอบสถานการณ์ข้อมูล สามารถเขียนวิจารณ์ศิลปะที่แสดงสาเหตุของปัญหา ความแตกต่างของสิ่งต่างๆของทฤษฎีแต่ละทฤษฎีได้อย่างมีเหตุผล ประเภทคำถาม เช่น การตัดสินใจ, ทำไม, การบรรยายอธิบายวิธีการ, การสนับสนุน, อย่งไร, การจัดประเภท

ลำดับขั้นการคิด		ตัวอย่างคำอธิบายที่บ่งชี้ระดับการคิด
5.การประเมินผล (Evaluating)	ระดับของการคิด	เป็นขั้นของความสามารถในการตัดสินคุณค่า สามารถบอกได้ว่าสิ่งไหนดีกว่าสิ่งไหนเป็นการตัดสินใจด้วยการใช้เหตุผล การวิพากษ์วิจารณ์ เช่น ผู้เรียนสามารถตัดสินคุณค่าสิ่งต่างๆได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้ เช่น การประเมินคุณค่า, การรับรอง, การตัดสินใจ, อภิปราย, การเลือก, การแนะนำ
6.การสร้างความรู้ (Creating)	ขั้นสูง	เป็นขั้นของความสามารถในการใส่องค์ประกอบร่วมกันเพื่อรูปแบบที่เชื่อมโยงกันหรือการทำงานร่วมกันทั้งหมดองค์ประกอบ การปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่หรือโครงสร้างที่ผ่านการสร้างการวางแผนหรือการผลิต การต่อยอดความคิด, การคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถวิจารณ์ศิลปะโดยการนำเสนอทฤษฎี นำเสนอสิ่งต่างๆที่แตกต่างไปจากเดิมได้

7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผลในประเด็นหลักของการวิจัยประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์, เนื้อหาสาระ, กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน, วิธีสอน และการประเมินผล โดยนำเสนอข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นวิจัย การวิเคราะห์จากการสังเกตได้ นำเสนอในรูปความเรียง และการวิเคราะห์จากแบบการวิจารณ์ศิลปะ จากนั้นผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 ส่วนมาสรุปผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ และอภิปรายผลการวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี พร้อมข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญๆ

บทความของงานวิจัยในครั้งนี้จะเสนอเผยแพร่ในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (An Online Journal of Education หรือ OJED) ประจำปี Vol. 7 No. 1, 2012

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยจากแบบสัมภาษณ์นักศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554, แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน, แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา, แบบสัมภาษณ์นักวิจารณ์ศิลปะ, แบบสัมภาษณ์ศิลปิน, แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนและ แบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

- 1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 4 คน
- 2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา จำนวน 5 คน
- 3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์นักวิจารณ์ศิลปะ จำนวน 5 คน
- 4 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ศิลปิน จำนวน 5 คน
- 5 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ จำนวน 17 คน

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 5 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอน

ข้อ	ข้อความ	จำนวน (N=4)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	2	50.00
	หญิง	2	50.00
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
	31 – 40 ปี	3	75.00
	41 – 50 ปี	1	25.00
3	วุฒิการศึกษา		
	ปริญญาบัณฑิต	-	-
	ปริญญามหาบัณฑิต	4	100.00
	ปริญญาดุษฎีบัณฑิต	-	-
4	สาขาที่ท่านสำเร็จการศึกษา		
	ศิลปศึกษา	1	25.00
	ศิลปกรรม	2	50.00
	หลักสูตรและการสอน	1	25.00
5	ประสบการณ์ในการสอน		
	5 - 10 ปี	3	75.00
	11 – 15 ปี	-	-
	16 – 20 ปี	1	25.00
	20 ปีขึ้นไป	-	-

จากตารางที่ 5 สภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอน

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์มีจำนวนเท่ากันเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.00

เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.00

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.00 ช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00

วุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 100.00

สาขาที่สำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขา ศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 50.00 และสำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศึกษา และสาขาหลักสูตรและการสอน เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 25.00

ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างให้แบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือ ระหว่าง 16 – 20 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.00

1.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับ
ปริญญาตรี

ตารางที่ 6 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียน
การสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลป
ศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่1	ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์	
	- เป็นวิชาที่สำคัญมาก เพราะผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ ได้ถ่ายทอด มุมมองความคิดออกมาได้ และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงผลงานตนเอง	1
	- เป็นวิชาที่สำคัญมาก เพราะเป็นการสร้างความเข้าใจในแนวความคิด ของศิลปินที่สร้างงาน	2
ประเด็นที่2	- เป็นวิชาสำคัญมาก แต่สอนยาก ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจของ นักศึกษา	1
	การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงในระดับอุดมศึกษา	
ประเด็นที่3	- ต้องให้อิสระในการคิด มีมุมมองเหตุผลในการวิจารณ์	3
	- เป็นการปลูกฝังในเรื่องคุณสมบัตินักวิจารณ์ที่ดี	1
ประเด็นที่4	การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง การศึกษา	
	- เน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการถ่ายทอด นำความรู้ไปสอนต่อได้	2
	- เน้นให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจการวิจารณ์ด้วยเหตุผล เน้นการ วิเคราะห์สังเคราะห์	2
ประเด็นที่4	ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ศิลปศึกษา	
	- 3 หน่วยกิต	1
	- ไม่น้อยกว่า3 หน่วยกิต	3

จากตารางที่ 6 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์ อาจารย์ผู้สอน มีประเด็น 3 ประเด็นคือ วิชาศิลปวิจารณ์ที่พัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญมาก เพราะเป็นการสร้างความเข้าใจในแนวความคิด ของศิลปินที่สร้างงาน (2 คน) รองลงมาผู้สอนมีความคิดเห็นเท่ากันคือ เป็นวิชาที่สำคัญมาก เพราะผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ ได้ถ่ายทอดมุมมองความคิดเห็นนั้นๆออกมา และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงผลงานตนเองต่อไป (1 คน) และเป็นวิชาที่สำคัญมาก แต่สอนยาก ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจของนักศึกษา (1 คน)

การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงในระดับอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอน มีข้อคิดเห็นที่ ต้องให้อิสระในการคิด มีมุมมองเหตุผลในการวิจารณ์ (3 คน) และเป็นการปลูกฝังในเรื่องคุณสมบัตินักวิจารณ์ที่ดี (1 คน)

การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาอาจารย์ผู้สอน มีข้อคิดเห็นเท่ากันแบ่งได้สองข้อคิดเห็นคือ ต้องเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการถ่ายทอด สามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้ (2 คน) และเน้นเรื่องความเข้าใจการวิจารณ์ด้วยเหตุผล เน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์ (2 คน)

ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาอาจารย์ผู้สอน มีข้อคิดเห็นตรงกันมากที่สุดคือ ควรต้องเรียนไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต (3คน) และควรต้องเรียน 3 หน่วยกิต (1 คน)

ตารางที่ 7 ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับ
แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของ
สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่1	วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการ พัฒนาการคิดขั้นสูง - ให้นักศึกษามีกระบวนการในการคิด การวิจารณ์ เป็นขั้นเป็นตอน	4
ประเด็นที่2	ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชา ศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป - นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษาเกิด กระบวนการถ่ายทอดได้	3
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นการวิจารณ์ที่ใช้หลัก จิตวิทยาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับคำวิจารณ์	1
ประเด็นที่3	การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา - นักศึกษาสามารถพูดอธิบาย วิจารณ์งานต่างๆอย่างมีขั้นตอน รู้จัก ฝึกการสังเกต มีมุมมองในการดูงานศิลปะ	2
	- มีความรู้ในเรื่องของศิลปะ เทคนิควิธีการต่างๆที่หลากหลาย รู้ให้ มากๆ ศึกษาค้นคว้าในความรู้ต่างๆให้ลึกซึ้งหลากหลาย มีการ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆตลอดเวลา พัฒนาตนเองให้มากๆ	1
	- นักศึกษาคควรต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ โดยต้องคิดค้นหา วิธีการที่น่าสนใจ แปลกใหม่เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของ นักเรียน	1

จากตารางที่ 7 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันทั้งหมดคือ ให้นักศึกษามีกระบวนการในการคิด การวิจารณ์ เป็นขั้นเป็นตอน (4 คน)

ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการถ่ายทอดได้ (3 คน) และนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นการวิจารณ์ที่ใช้หลักจิตวิทยาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับคำวิจารณ์ (1 คน)

การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือนักศึกษาสามารถพูดอธิบาย วิจารณ์งานต่างๆอย่างมีขั้นตอน รู้จักฝึกการสังเกต มีมุมมองในการดูงานศิลปะ (2 คน) รองลงมาคือ มีความรู้ในเรื่องของศิลปะ เทคนิควิธีการต่างๆที่หลากหลาย รู้ให้มากขึ้น ศึกษาค้นคว้าในความรู้ต่างๆให้ลึกซึ้ง หลากหลาย มีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆตลอดเวลา พัฒนาตนเองให้มากขึ้น (1 คน) และนักศึกษาครูต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ โดยต้องคิดค้นหาวิธีการที่น่าสนใจ แปลกใหม่เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน (1 คน)

ตารางที่ 8 ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	เนื้อหาสาระในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ศึกษาขั้นตอนการวิจารณ์อย่างเป็นระบบและนำไปใช้ได้จริง	1
	- ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และเนื้อหาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์	3
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาที่นักศึกษาสามารถนำไปใช้ได้จริง ตลอดจนนำไปสอนถ่ายทอดต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาด้านจิตวิทยาที่ใช้ในการวิจารณ์งานของนักเรียนแต่ละระดับ	3
ประเด็นที่ 3	เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- ทฤษฎีการวิจารณ์	4
	- การฝึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นต่อผลงานของทั้งศิลปินไทยและต่างประเทศ	4
	- ทฤษฎีศิลปะที่สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรม	3
	- การบูรณาการทฤษฎี เนื้อหาสำหรับศิลปวิจารณ์	4

ตารางที่ 8 (ต่อ) ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับ
 แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิด
 ขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชา ศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด
 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 4	เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้	
	- ชั้นความเข้าใจ ปฏิบัติการวิจารณ์ได้ ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	3
	และสามารถนำไปสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
	- ชั้นสามารถเผยแพร่ได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจ	1
	ของแต่ละบุคคล ถ้านักศึกษาสามารถทำได้ก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จะเป็น	
	การแสดงผลออกถึงศักยภาพของตัวนักศึกษาเอง	
ประเด็นที่ 5	องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ	
	นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ คุณสมบัติ	
	นักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ	
	- ประวัติศาสตร์ศิลป์	4
	- สังคมศาสตร์	4
	- ปรัชญา	4
	- สุนทรียศาสตร์	4
	- ภาษาศาสตร์	4
	- จิตวิทยา	4

จากตารางที่ 8 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาสาระตามความคิดเห็นของอาจารย์
 ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง
 ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

เนื้อหาสาระในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือ เนื้อหาในส่วนของทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทศนาตภาพ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และเนื้อหาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ (3 คน) และ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ศึกษาขั้นตอนการวิจารณ์อย่างเป็นระบบและนำไปใช้ได้จริง (1 คน)

ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาด้านจิตวิทยาที่ใช้ในการวิจารณ์งานของนักเรียนแต่ละระดับ (3 คน) และ ต้องเป็นเนื้อหาที่นักเรียนนำไปใช้ได้จริง ตลอดจนสามารถนำไปสอนถ่ายทอดต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (1 คน)

เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาอาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันคือ เนื้อหาในส่วนของทฤษฎีการวิจารณ์ เนื้อหาที่เน้นการฝึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะในไทยและต่างประเทศ เนื้อหาที่ผ่านการบูรณาการทฤษฎีสำหรับศิลปวิจารณ์ (4 คน) และ เนื้อหาในส่วนของทฤษฎีศิลปะที่มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรม (3 คน)

เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือ ขั้นความเข้าใจ ปฏิบัติการวิจารณ์ได้ ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3 คน) และ ขั้นสามารถเผยแพร่ได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจของแต่ละบุคคล ถ้านักศึกษาสามารถทำได้ก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่จะเป็นการแสดงออกถึงศักยภาพของตัวนักศึกษาเอง (1 คน)

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศนาตภาพ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันทุกคนคือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สังคมศาสตร์ ปรัชญา สุนทรียศาสตร์ ภาษาศาสตร์ จิตวิทยาความรู้พื้นฐานในหลายๆเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจให้ลึกซึ้ง เพราะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเชื่อมโยงมีผลต่อกันและกัน (4 คน)

ตารางที่ 9 ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง - เรียนทฤษฎีการวิจารณ์ วิจารณ์งานศิลป์ - เรียนทฤษฎีการวิจารณ์ ศึกษางานศิลป์ สร้างงานตาม และให้นักศึกษาวิจารณ์งานตนเอง วิจารณ์งานศิลป์ ทั้งการเขียนและวิจารณ์ปากเปล่า	1 3
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาทั่วไป - นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นการวิจารณ์ให้นักศึกษามีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดอย่างมีลำดับขั้นตอน - นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่นักศึกษาจะสามารถนำไปสอนนักเรียนต่อโดยใช้จิตวิทยาที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4 2
ประเด็นที่ 3	กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา - ให้นักศึกษาได้ฝึกการแสดงความคิดเห็นถ่ายทอดแนวความคิดของตนเองอยู่ตลอดเวลา ฝึกวิจารณ์งานตนเอง และผู้อื่น - เน้นย้ำให้เกิดสังคมของการวิจารณ์ในชั้นเรียน - การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทั้งการพูดปากเปล่าในชั้นเรียน การเขียนงานวิจารณ์ โดยดูจากผลงานศิลปะที่หลากหลาย - นักศึกษาต้องได้ดูทั้งงานในอดีตงานปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับสังคม	1 1 1 1

จากตารางที่ 9 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือ เรียนทฤษฎีการวิจารณ์ ศึกษางานศิลป์ สร้างงานตาม และให้นักศึกษาวิจารณ์งานตนเอง วิจารณ์งานศิลป์ ทั้งการเขียนและวิจารณ์ปากเปล่า (3 คน) และเรียนทฤษฎีการวิจารณ์ วิจารณ์งานศิลป์ ทั้งการเขียนและวิจารณ์ปากเปล่า (1 คน)

ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป อาจารย์ผู้สอนเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นการวิจารณ์ให้นักศึกษามีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดอย่างมีลำดับขั้นตอน (4 คน) และ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่นักศึกษาจะสามารถนำไปสอนนักเรียนต่อโดยใช้จิตวิทยาที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน (2 คน)

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ต้องให้นักศึกษาได้ฝึกการแสดงความคิดเห็น ถ่ายทอดแนวความคิดของตนเองอยู่ตลอดเวลา ฝึกวิจารณ์งานตนเอง และผู้อื่น (1 คน) เน้นย้ำให้เกิดสังคมของการวิจารณ์ในชั้นเรียน ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา มีข้อมูลสนับสนุนการวิจารณ์อย่างสมเหตุผล นักศึกษาต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา ได้อ่านงานเขียนของนักวิจารณ์คนอื่นๆ ให้มากๆ (1 คน) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทั้งการพูดปากเปล่าในชั้นเรียน การเขียนงานวิจารณ์ โดยดูจากผลงานศิลปะที่หลากหลาย ทั้งผลงานตนเอง ผลงานเพื่อน ผลงานศิลป์ ทั้งไทยและต่างประเทศ โดยนักศึกษาครูต้องมีการฝึกการวิจารณ์ให้มากๆ (1 คน) นักศึกษาต้องได้ดูทั้งงานในอดีตงานปัจจุบันเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมปัจจุบัน ผลงานต่างๆมีการพัฒนาตลอดเวลา (1 คน)

ตารางที่ 10 ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	วิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคำคิดขั้นสูง	
	- บรรยายประกอบการเรียนทฤษฎี	4
	- ให้นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์ ปากเปล่า	4
	- ให้นักศึกษาได้ฝึกการเขียนงานวิจารณ์	4
	- ให้นักศึกษาร่างงานศิลปะของตนเองเพื่อนำมาฝึกวิจารณ์	3
ประเด็นที่ 2	รูปแบบวิธีการในการสอนศิลปวิจารณ์ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทยที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคำคิดขั้นสูง	
	- การสอนมนทัศน์	4
	- การฝึกสืบสอบ	4
	- การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม	4
	- กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย	4
	- การสอนแบบซักค้าน	3
	- การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์	4
	- การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4	2
ประเด็นที่ 3	ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย	3
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องให้ได้ฝึกปฏิบัติการวิจารณ์มากๆ	2
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นการสอนให้นักศึกษาได้เขียนแผนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ เพื่อนำไปถ่ายทอดและสอนต่อได้	1

ตารางที่ 10 (ต่อ) ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่4	วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา - ให้นักศึกษาเป็นศูนย์ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น มากๆ ฝึกวิจารณ์มากๆ	4
ประเด็นที่5	สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง - Power Point แสดงเนื้อหาที่เรียน และรูปภาพผลงานศิลปะ - ผลงานจริง ดูงานตามสถานที่แสดงงานเช่น หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ - สื่อออนไลน์ ทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ - สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ภาพยนตร์ที่เป็นประโยชน์ ตัวอย่างวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ - ตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ของนักวิจารณ์	4 4 3 1 2
ประเด็นที่6	ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง - ผลงานศิลปะทุกประเภท ทั้งของศิลปินไทย และต่างประเทศ - งานที่นักศึกษาสนใจ	4 1

จากตารางที่ 10 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิธีสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

วิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง คือ บรรยายประกอบการเรียนทฤษฎี (4 คน) ให้นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์ ปากเปล่า (4 คน) ให้นักศึกษาได้

ฝึกการเขียนงานวิจารณ์ (4 คน) และให้นักศึกษาร่างงานศิลปะของตนเองเพื่อนำมาฝึกวิจารณ์ (3 คน)

รูปแบบวิธีการในการสอนศิลปะวิจารณ์ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทยที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง การสอนมโนทัศน์ (4 คน) การฝึกสืบสอบ (4 คน) การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม (4 คน) กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย (4 คน) การสอนแบบซักค้าน (3 คน) การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (4 คน) การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 (2 คน)

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป เน้นการสอนให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการวิจารณ์มากๆ และสามารถนำไปถ่ายทอดต่อได้ (2 คน) ต้องใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย วิธีสอนที่เน้นให้นักศึกษานำไปสอนต่อได้ (1 คน) เน้นการสอนให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการวิจารณ์มากๆ สอนให้นักศึกษาได้เขียนแผนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ เพื่อนำไปถ่ายทอดและสอนต่อได้ (1 คน)

วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันทั้งหมดคือ ให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมากๆ ฝึกวิจารณ์มากๆ (4 คน)

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันคือ Power Point แสดงเนื้อหาที่เรียน และรูปภาพผลงานศิลปะ (4 คน) ผลงานจริง ดูงานตามสถานที่แสดงงานเช่น หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ (4 คน) สื่อออนไลน์ ทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ (3 คน) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ภาพยนตร์ที่เป็นประโยชน์ ตัวอย่างวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ (1 คน) ตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ของนักวิจารณ์ (2 คน)

ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงอาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือ ผลงานศิลปะทุกประเภท ทั้งของศิลปินไทย และต่างประเทศ (4 คน) งานที่นักศึกษาสนใจ (2 คน)

ตารางที่ 11 ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	การวัดและประเมินผลที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- วัดผลจากความรู้ก่อนเรียนหลังเรียนของนักศึกษา เก็บคะแนนระหว่างการเรียนรู้ ความร่วมมือในชั้นเรียน การสอบกลางภาค ปลายภาค	4
	- วัดผลจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาอย่างมีขั้นมีตอน	
	- วัดผลจากความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็น อย่าง	2
	สมเหตุสมผล ทั้งการพูดวิจารณ์ปากเปล่า และการเขียนงานวิจารณ์	4
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาวัดและประเมินผลจากความสามารถในการวิจารณ์งานที่หลากหลายได้	1
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาวัดและประเมินผลจากความสามารถในการบูรณาการความรู้ และสามารถนำความรู้เหล่านั้นที่มีอยู่ ถ่ายทอดต่อให้ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมีเหตุผล น่าเชื่อถือ	3
ประเด็นที่ 3	การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- การคิดที่มีระบบขั้นตอน	1
	- การแสดงความคิดเห็นอย่างมีขั้นมีตอน บูรณาการศาสตร์ต่างๆได้	1
	- สามารถถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองออกมาได้ อย่าง	2
	สมเหตุสมผล ทั้งการพูดวิจารณ์ปากเปล่า และการเขียนงานวิจารณ์	

จากตารางที่ 11 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผลตามความคิดเห็นของ อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิด ขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

การวัดและประเมินผลที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ได้แก่ การ วัดผลจากความรู้ก่อนเรียนหลังเรียนของนักศึกษา เก็บคะแนนระหว่างการเรียนการสอน ความ ร่วมมือในชั้นเรียน การสอบกลางภาค ปลายภาค (4 คน) วัดผลจากความสามารถในการถ่ายทอด ความคิดเห็น อย่างสมเหตุสมผล ทั้งการพูดวิจารณ์ปากเปล่า และการเขียนงานวิจารณ์ (4 คน) และผู้สอนวัดผลจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาอย่างมีขั้นมีตอน (2 คน)

ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้น สูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการ ศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ผู้สอนเห็นว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องวัด และประเมินผลจากความสามารถในการบูรณาการความรู้ และสามารถนำความรู้เหล่านั้นที่มีอยู่ ถ่ายทอดต่อให้ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมีเหตุผล น่าเชื่อถือ (3 คน) และนักศึกษาสาขาวิชา ศิลปศึกษาวัดและประเมินผลจากความสามารถในการวิจารณ์งานที่หลากหลายได้ (1 คน)

การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาวัดจาก ความสามารถถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองออกมาได้ อย่างสมเหตุสมผล ทั้งการพูดวิจารณ์ ปากเปล่า และการเขียนงานวิจารณ์ (2 คน) การคิดที่มีระบบขั้นตอน (1 คน) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีขั้นมีตอน บูรณาการศาสตร์ต่างๆได้ (1 คน)

ตารางที่ 12 ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 4 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็น	- ศิลปวิจารณ์ควรจะต้องมีการเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมปลาย เพื่อสร้างและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการวิจารณ์ ฝึกการพัฒนาการด้านการคิด เพื่อเวลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจะได้มีการต่อยอดให้เกิดการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น	1
	- นำเรื่องของการวิจารณ์ไปบูรณาการเข้ากับทุกๆวิชาเช่นรูปแบบ DBAE	1
	- มีการดูงานจริงตามสถานที่แสดงงาน และจัดให้มีการวิจารณ์ร่วมกันในสถานที่แสดงงานจริงๆ เพื่อสร้างบรรยากาศสังคมของการวิจารณ์	2

จากตารางที่ 12 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้ มีการดูงานจริงตามสถานที่แสดงงาน และจัดให้มีการวิจารณ์ร่วมกันในสถานที่แสดงงานจริงๆ เพื่อสร้างบรรยากาศสังคมของการวิจารณ์ (2 คน) ศิลปวิจารณ์ควรจะต้องมีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมปลาย เพื่อสร้างและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการวิจารณ์ ฝึกการพัฒนาการด้านการคิด เพื่อเวลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจะได้มีการต่อยอดให้เกิดการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น (1 คน) มีการนำเรื่องของการวิจารณ์ไปบูรณาการเข้ากับทุกๆวิชา เช่นตามรูปแบบ DBAE (1 คน)

2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้าน

ศิลปศึกษา

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 13 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา จำนวนทั้งหมด 5 คน

ข้อ	ข้อความ	จำนวน (N=5)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	3	60.00
	หญิง	2	40.00
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี	1	20.00
	31 – 40 ปี	1	20.00
	41 – 50 ปี	2	40.00
	50 ปีขึ้นไป	1	20.00
3	วุฒิการศึกษา		
	ปริญญาบัณฑิต	-	-
	ปริญญามหาบัณฑิต	5	100.00
	ปริญญาดุษฎีบัณฑิต	-	-
4	สาขาที่ท่านสำเร็จการศึกษา		
	ศิลปศึกษา	4	80.00
	ศิลปกรรม	1	20.00
	อื่นๆ	-	-
5	ประสบการณ์ในการสอน		
	5 - 10 ปี	1	20.00
	11 – 15 ปี	1	20.00
	16 – 20 ปี	3	60.00
	20 ปีขึ้นไป	-	-

จากตารางที่ 13 สภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 60.00 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 40.00

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 ช่วงอายุ ต่ำกว่า 30 ปี เท่ากับช่วงอายุ 31 – 40 ปี และเท่ากับช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

วุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญา มหาบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 100.00

สาขาที่สำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขา ศิลปศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 และสำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปกรรมคิดเป็นร้อยละ 20.00

ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16 – 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือ ระหว่าง 5 - 10 ปี ซึ่งเท่ากับช่วง 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00

2.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 14 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์	
	- เป็นวิชาที่สร้างความรู้ความเข้าใจเชิงวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิด ขึ้นกับผู้เรียน ไปจนถึง ขั้นสามารถสร้างมโนทัศน์ได้ จึงต้องเน้นการ เรียนรู้แบบบูรณาการ	3
	- เป็นวิชาที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา	1
	- เป็นวิชาที่กว้าง ต้องมีการติดตามข่าวสารข้อมูลต่างๆอยู่ตลอดเวลา	1
ประเด็นที่ 2	การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง การศึกษา	
	- เป็นวิชาที่มีความสำคัญต้องให้นักศึกษาเห็นมุมมองที่น่าสนใจในการ วิจารณ์ การศึกษาค้นคว้าที่ลึกลงไป ศึกษาข้อมูลต่างๆอย่างลึกซึ้ง ดูงาน มากๆ จะช่วยให้มีประสบการณ์และสามารถวิจารณ์งานได้อย่างลึกซึ้ง	2
	- เป็นวิชาที่มีความสำคัญฝึกให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ต่างๆที่ มีอยู่ ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1
	- ต้องมีตัวอย่างงานให้นักศึกษาได้ฝึกวิจารณ์มากๆ	1
	- ต้องฝึกให้นักศึกษาคิดอย่างต่อเนื่อง และต่อยอดความคิดไปเรื่อยๆ	1
ประเด็นที่ 3	ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา	
	- 3 หน่วยกิต	1
	- ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต	2
	- ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เรียนทั้งศิลปวิจารณ์ 1 และ 2	2

จากตารางที่ 14 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา มีข้อคิดเห็นตรงกันมากที่สุดคือ เป็นวิชาที่สร้างความรู้ความเข้าใจเชิงวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ไปจนถึง ขั้นสามารถสร้างมโนทัศน์ได้ จึงต้องเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ (3 คน) รองลงมาคือ เป็นวิชาที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ และโดยเฉพาะ นักศึกษาครุศิลปะ (1 คน) เป็นวิชาที่กว้าง ต้องมีการติดตามข่าวสารข้อมูลต่างๆอยู่ตลอดเวลา (1 คน) การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต้องให้นักศึกษาเห็นมุมมองที่น่าสนใจในการวิจารณ์ การศึกษาค้นคว้าที่ลึกลงไป ศึกษาข้อมูลต่างๆอย่างลึกซึ้ง ดูงานมากๆ จะช่วยให้มีประสบการณ์และสามารถวิจารณ์งานได้อย่างหลากหลาย (2 คน) เป็นวิชาที่มีความสำคัญฝึกให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ต่างๆที่มีอยู่ ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (1 คน) ต้องมีตัวอย่างงานให้นักศึกษา ได้ฝึกวิจารณ์มากๆ (1 คน) ต้องฝึกให้นักศึกษาคิดอย่างต่อเนื่อง และต่อยอดความคิดไปเรื่อยๆ (1 คน)

ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ผู้เชี่ยวชาญจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา เห็นเท่ากันคือ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต (2 คน) กับไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เรียนทั้งศิลปวิจารณ์ 1 และ 2 (2 คน) และ 3 หน่วยกิต (1 คน)

ตารางที่ 15 ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
จัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อ
ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
จำนวน ทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชา ศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชา ศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง การศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป	4
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเรื่องของการคิดที่มีระบบ มี ความเป็นเหตุเป็นผลที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์เป็นต้น	4
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องวิจารณ์อย่างมีขั้นตอน คิดเป็น ระบบ สามารถนำความรู้ที่ไปถ่ายทอดต่อได้	1
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องวิจารณ์โดยใช้ความรู้ด้านจิตวิทยา มาประกอบ	
ประเด็นที่ 2	การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- นักศึกษาสามารถวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการ เรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ	2
	- สามารถแสดงออกถึงความสารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้	2
	- ต้องสร้างนักศึกษาเชิงคุณค่า เน้นให้นักศึกษาเกิดความชื่นชม ความรู้สึกรักที่มีเหตุมีผล	1

จากตารางที่ 15 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญ จัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน

ศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเรื่องของการคิดที่มีระบบ มีความเป็นเหตุเป็นผลที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์เป็นต้น (4 คน) นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องวิจารณ์อย่างมีขั้นตอน คิดเป็นระบบ ะสามารถนำความรู้ต่างๆ ไปถ่ายทอดต่อได้ (4 คน) และนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องวิจารณ์โดยใช้ความรู้ด้านจิตวิทยาประกอบ (1 คน)

การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา คือ นักศึกษาสามารถวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการเรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ (2 คน) สามารถแสดงออกถึงความสารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ (2 คน) และ ต้องสร้างนักศึกษาเชิงคุณค่า เน้นให้นักศึกษาเกิดความชื่นชม ความรู้สึกที่มีเหตุมีผล (1 คน)

ตารางที่ 16 ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นเนื้อหาในส่วนของเรื่องจิตวิทยา	2
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นเนื้อหาการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์	3
	- ไม่แตกต่างกัน	2
ประเด็นที่ 2	เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา	
	- ความเป็นมาของการวิจารณ์ เพื่อที่จะสามารถเข้าใจว่าอดีตเป็น อย่างไร ปัจจุบันเป็นอย่างไร และในอนาคตการวิจารณ์จะเป็นแบบใด	2
	- เนื้อหาด้านทฤษฎี ปรัชญา ความรู้แนวคิดต่างๆในด้านศิลปะ ศาสนา สังคมศาสตร์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ศิลปะ เป็นต้น	5
	- เนื้อหาด้านจิตวิทยาแต่ละระดับของการรับรู้	
	- ความรู้ในเรื่องของหลักการเขียน การสื่อสาร ที่จะเป็นการถ่ายทอด	3
	ความคิดเห็นออกมา ทั้งภาษาทั่วไปและงานเขียนเชิงวิชาการ	1
ประเด็นที่ 3	เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้	
	- ความรู้ความเข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์และนำไปสอนได้	4
	- สามารถที่จะเขียนงานวิจารณ์เผยแพร่	1
ประเด็นที่ 4	องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ	
	- ความรู้ในทุกๆสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องวิจารณ์	5

จากตารางที่ 16 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาสาระตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเนื้อหาการสอนที่เน้นวิธีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ (3 คน) นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเนื้อหาในส่วนของเรื่องจิตวิทยา ในการวิจารณ์งานในแต่ละระดับอายุ (2 คน) และผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นว่เนื้อหาสาระที่ใช้สอนศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป ไม่แตกต่างกัน (2 คน)

เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา ให้ความเห็นว่า เป็นเนื้อหาในส่วนของความเป็นมาของการวิจารณ์ เพื่อที่จะสามารถเข้าใจ ว่า อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเป็นอย่างไร และในอนาคตการวิจารณ์จะเป็นไปในรูปแบบใด (2 คน) เนื้อหาด้านทฤษฎี ปรัชญา ความรู้แนวคิดต่างๆในด้านศิลปะ ศาสนา สังคมศาสตร์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นต้น (5 คน) เนื้อหาด้านจิตวิทยาแต่ละระดับของการรับรู้ (3 คน) ความรู้ในเรื่องของหลักการเขียน การสื่อสาร ที่จะเป็นการถ่ายทอดความคิดเห็นออกมา ทั้งภาษาทั่วไปและงานเขียนเชิงวิชาการ (1 คน)

เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ความรู้ความเข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์และนำไปสอนได้ (4 คน) ความรู้ความเข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ นำไปสอนได้ และสามารถที่จะเขียนงานวิจารณ์เผยแพร่

(1 คน)

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา เห็นตรงกันคือ ความรู้ในทุกๆสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องวิจารณ์ (5 คน)

ตารางที่ 17 ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียน
การสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชา
ศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาในกระบวนการเรียนการสอนเน้นการ สร้างวัฒนธรรมการวิจารณ์ในลักษณะการให้ความรู้ทางการศึกษา	3
	- ไม่แตกต่าง	2
ประเด็นที่ 2	กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- ฝึกปฏิบัติการวิจารณ์งานศิลปะ โดยบูรณาการจากความรู้ในศาสตร์ ด้านต่างๆ เน้นทั้งการวิจารณ์ปากเปล่าและงานเขียน	2
	- สร้างความรู้ความเข้าใจในชั้นเรียน ลักษณะของ Active Learning สร้างประเด็นให้นักศึกษาได้ฝึกวิจารณ์	1
	- ฝึกประสบการณ์การวิจารณ์ในสถานที่แสดงผลงานจริง เช่นหอศิลป์ โดยมีผู้สอนคอยให้คำชี้แนะ	3
	- ทดลองให้นักศึกษาพานักเรียน ไปดูงานตามหอศิลป์ พร้อมทั้งสังเกต การวิจารณ์และการถ่ายทอดความรู้ของนักศึกษา	1

จากตารางที่ 17 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตาม
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการ

เรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา
ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ
พัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ
บุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาใน
กระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นการสร้างให้เกิดวัฒนธรรมการวิจารณ์ในลักษณะการให้ความรู้
ทางการศึกษา (3 คน) และผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นว่าไม่แตกต่าง
(2 คน)

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง
ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา
คือ ต้องฝึกให้นักศึกษามีประสบการณ์การวิจารณ์ในสถานที่แสดงผลงานจริง เช่นหอศิลป์ โดยมี
ผู้สอนคอยให้คำชี้แนะ (3 คน) ฝึกปฏิบัติการวิจารณ์งานศิลปะ โดยบูรณาการจากความรู้ในศาสตร์
ด้านต่างๆ เน้นทั้งการวิจารณ์ปากเปล่าและงานเขียน (2 คน) สร้างความรู้ความเข้าใจในชั้นเรียน
ลักษณะของ Active Learning สร้างประเด็นให้นักศึกษาได้ฝึกวิจารณ์ (1 คน) และ มีกิจกรรมที่
ทดลองให้นักศึกษาพานักเรียน ไปดูงานตามหอศิลป์ พร้อมทั้งสังเกตการวิจารณ์และการถ่ายทอด
ความรู้ของนักศึกษา (1 คน)

ตารางที่ 18 ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอน
ด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน
ทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	รูปแบบวิธีการในการสอนศิลปวิจารณ์ที่พัฒนาโดยนักการศึกษา ต่างประเทศที่ทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- การสอนมนิทัศน์	4
	- การสอนเชิงมนิทัศน์การฝึกสืบสอบ	5
	- การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม	5
	- กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย	5
	- การสอนแบบซีก้าน	5
	- การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์	4
	- การสอนกระบวนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน	3
	- การสอนคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์เรนซ์	2
	- การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4	3
	- การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ	3
	- การสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย	2
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษากลับไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ นักศึกษาได้คิดและสามารถ นำเสนอความคิดเห็นนั้นๆอยู่ตลอดเวลา	3
	- ไม่แตกต่าง	2

ตารางที่ 18 (ต่อ) ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่3	วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- รูปแบบการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนตามผู้เรียน	3
	- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในชั้นเรียนให้มากๆ	3
	- เน้นให้นักศึกษาตั้งคำถามเชิงสุนทรียภาพ กระตุ้นให้เกิดการถาม ตอบ โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ	1
	- การบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ การเรียนการสอนต้องไม่มีรูปแบบตายตัว ไม่แยกส่วน เช่นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ DBAE	1
ประเด็นที่4	สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- Power Point รูปภาพผลงานศิลปะ	5
	- ผลงานจริง นักศึกษาได้ดูงานตามสถานที่แสดงงานเช่น หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์	5
	- สื่อออนไลน์ ทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ	3
	- ตัวอย่างงานเขียนของนักวิจารณ์	3
ประเด็นที่5	ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- ผลงานศิลปะที่มีความหลากหลาย ผลงานศิลปะทุกประเภท	5

จากตารางที่ 18 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อ ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

รูปแบบวิธีการในการสอนศิลปวิจารณ์ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศที่ทำให้ นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้แก่ การสอนมนโมทัศน์ (4 คน) การสอนเชิงมนโมทัศน์การฝึก สืบสอบ (5 คน) การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม (5 คน) กระบวนการสอนการ คิดแบบอุปนัย (5 คน) การสอนแบบซักค้ำน (5 คน) การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (4 คน) การสอนกระบวนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน (3 คน) การสอนคิดแก้ปัญหาอนาคตตาม แนวคิดของทอร์เรนซ์ (2 คน) การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 (4 คน) การสอนโดยสร้าง ศรัทธาและโยนิโสมนสิการ (3 คน) การสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย (2 คน)

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นวิธีการสอนที่ส่งเสริม ให้นักศึกษาได้คิดและสามารถ นำเสนอความคิดนั้นๆอยู่ตลอดเวลา (3 คน) และมีผู้เชี่ยวชาญการ จัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นว่าวิธีการเรียนการสอนนั้นไม่แตกต่างกัน (2 คน)

วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษารูปแบบการ สอนต้องมีการปรับเปลี่ยนตามผู้เรียน (3 คน) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในห้องเรียนให้มากๆ (3 คน) เน้นให้นักศึกษาตั้งคำถามเชิงสุนทรียภาพ กระตุ้นให้เกิดการถาม ตอบ โดยมีผู้สอนคอยให้ คำแนะนำ (1 คน) การบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ การเรียนการสอนต้องไม่มีรูปแบบตายตัว ไม่แยกส่วน เช่นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ DBAE (1 คน)

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ได้แก่ Power Point รูปภาพผลงานศิลปะ (5 คน) ผลงานจริง นักศึกษาควรได้ ดูงานตามสถานที่แสดงงานเช่น หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ (5 คน) สื่อออนไลน์ ทางอินเทอร์เน็ต ต่างๆ (3 คน) ตัวอย่างงานเขียนของนักวิจารณ์ (3 คน)

ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นตรงกัน คือเป็น ผลงานศิลปะที่มีความหลากหลาย ผลงานศิลปะทุกประเภท (5 คน)

ตารางที่ 19 ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องวัดและประเมินผลจากความ สามารถในการนำความรู้ด้านการวิจารณ์ที่มี ถ่ายทอดให้ผู้อื่นรู้และ เข้าใจได้	3
ประเด็นที่ 2	- ไม่แตกต่าง	2
	การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิด ขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไป เป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการเรียบ เรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ	1
	- สามารถแสดงออกถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สร้าง ความรู้ได้	2
	- นักศึกษาเกิดความชื่นชมต่องานศิลปะ ความรู้สึกที่มีเหตุผล	1
- ประเมินผลตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินตนเอง	1	

จากตารางที่ 19 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลป วิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องวัดและประเมินผลจากความสามารถในการนำความรู้ด้านการวิจารณ์ที่มีไปถ่ายทอดผู้อื่นให้รู้และเข้าใจได้ (3 คน) และไม่แตกต่าง (2 คน)

การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาคือสามารถแสดงออกถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สร้างความรู้ได้ (2 คน) สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการเรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ (1 คน) นักศึกษาเกิดความชื่นชมต่องานศิลปะ ความรู้สึกที่มีเหตุมีผล (1 คน) ประเมินผลตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินตนเอง (1 คน)

ตารางที่ 20 ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็น	- นักศึกษาต้องเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก	1
	- ทั้งผู้สอนและนักศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้างพร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	1
	- เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะ คุณค่าของการวิจารณ์	1
	- ผู้สอนต้องไม่หยุดนิ่งต้องมีการพัฒนาตนเองให้เรียนรู้กับสิ่งใหม่ๆ ผู้สอนต้องสอนให้สนุก และสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาคิดตามสิ่งที่สอนได้	1
	- หลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ต้องเข้าใจบริบททางสังคมไทย วัฒนธรรมไทย เพื่อการวิจารณ์ที่จะสามารถเกิดการบูรณาการได้ และสอดคล้องกับความเป็นไปของสังคม	1

จากตารางที่ 20 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้ นักศึกษาต้องเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก (1 คน) ทั้งผู้สอนและนักศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้างพร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (1 คน) เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะ คุณค่าของการวิจารณ์ (1 คน) ผู้สอนต้องไม่หยุดนิ่งต้องมีการพัฒนาตนเองให้เรียนรู้กับสิ่งใหม่ๆ ผู้สอนต้องสอนให้สนุก และสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาคิดตามสิ่งที่สอนได้ (1 คน) หลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ต้องเข้าใจบริบททางสังคมไทย วัฒนธรรมไทย เพื่อการวิจารณ์ที่จะสามารถเกิดการบูรณาการได้ และสอดคล้องกับความเป็นไปของสังคม (1 คน)

3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักวิจารณ์ศิลปะ

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 21 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักวิจารณ์ศิลปะ

ข้อ	ข้อความ	จำนวน (N=5)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	5	100.00
	หญิง	-	-
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
	31 – 40 ปี	2	40.00
	41 – 50 ปี	2	40.00
	50 ปีขึ้นไป	1	20.00
3	วุฒิการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาบัณฑิต	1	20.00
	ปริญญาบัณฑิต	-	-
	ปริญญาโทบัณฑิต	4	80.00
	ปริญญาตรีบัณฑิต		
4	สาขาที่ท่านสำเร็จการศึกษา		
	ศิลปศึกษา	-	-
	ศิลปกรรม	3	60.00
	ทฤษฎีศิลป์และศิลปวิจารณ์	1	20.00
	อื่นๆ	1	20.00
5	ประสบการณ์ในการเขียนบทความศิลป์		
	วิจารณ์	2	40.00
	5 - 10 ปี	-	-
	11 – 15 ปี	-	-
	16 – 20 ปี	3	60.00
	20 ปีขึ้นไป		

จากตารางที่ 21 สภาพทั่วไปของนักวิจารณ์ศิลปะ

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ เป็นเพศชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี เท่ากับช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 20.00

วุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.00 ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.00

สาขาที่สำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 60.00 และสำเร็จการศึกษาในสาขาทฤษฎีศิลป์และศิลปวิจารณ์ และสาขาอื่นๆ เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเขียนบทความศิลปวิจารณ์มากที่สุด 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.00 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00

3.2 ความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน

ศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 22 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์	
	- เป็นวิชาที่สำคัญจำเป็นต่อการผลักดันศิลปะให้ก้าวหน้าขึ้น	1
	- เป็นวิชาที่สำคัญ ทำให้นักศึกษาพัฒนาทั้งตัวผลงานและ ความคิด	1
	- เป็นวิชาที่มีความจำเป็นต่อหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทุกแขนง	1
	- เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนวิจารณ์ที่ดี เป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก	1
	- เป็นวิชาที่ต้องมีการบูรณาการบูรณาการศาสตร์ความรู้หลากหลาย วิชา เช่นปรัชญา สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นต้น	1
ประเด็นที่ 2	การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง การศึกษา	
	- เป็นการพัฒนานักศึกษา ในเรื่องของการ คิด วิเคราะห์	1
	- สามารถสื่อสารถ่ายทอดออกมาได้ และการเขียนต้องคำนึงถึงระดับ ความหลากหลายของผู้อ่านผู้รับสาร	1
	- นักศึกษาต้องอ่านหนังสือให้มากๆ อาจเป็นหนังสือที่เขียนโดยนักคิด	1
	- ต้องให้นักศึกษาฝึกแสดงความคิดเห็น มีการนำผลงานศิลปะที่ หลากหลายมาให้ให้นักศึกษา ได้ฝึกวิพากษ์ วิจารณ์ แลกเปลี่ยนทัศนคติ	1
	- หลักสูตรวิชาเรียนต้องไม่ปิดกั้นการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะต้องให้ นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันได้ในทุกๆเรื่อง เกิดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและ	1

ตารางที่ 22 (ต่อ) ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่3	ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา	
	- 3 หน่วยกิต และควรมีการวิจารณ์ในทุกๆวิชาที่เกี่ยวกับศิลปะ	2
	- 3 หน่วยกิต แต่นักศึกษาจะต้อง วิจารณ์ให้เป็นนิสัยพัฒนาตนเองด้านการวิจารณ์อยู่ตลอดเวลา	2
	- ไม่น้อยกว่า3 หน่วยกิต ศิลปวิจารณ์1,2 เป็นต้น	1
ประเด็นที่4	วิธีการเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงการคิดขั้นสูง	
	- นำความรู้ทฤษฎีทางศิลปะ มาใช้ประกอบการวิจารณ์ และผู้วิจารณ์ต้องไม่มีความลำเอียง	1
	- ต้องสามารถแสดงทัศนะที่มีต่องานนั้นๆให้ได้ และควรจะเป็นงานวิจารณ์ในลักษณะการให้ความรู้กับผู้อ่าน	1
	- ต้องศึกษาข้อมูลต่างๆให้มากๆ หาประเด็นในการวิจารณ์ และนำเสนออย่างมีแง่คิดแสดงออกถึงการคิด	1
	- ต้องวิเคราะห์สิ่งที่จะเขียน และมีการย่อยข้อมูลที่หามา การตั้งคำถามปลายเปิดในการวิจารณ์ให้ผู้อ่านได้คิด และให้ข้อมูลได้ครบถ้วน	1
	- ต้องสามารถวิเคราะห์ ดีความได้ เกี่ยวกับบริบทในสังคม วัฒนธรรม	1
ประเด็นที่5	ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์บทความวิจารณ์ศิลปะที่นักศึกษาอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้	
	- สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายเดือน รายสัปดาห์ โดยต้องอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อ่านแล้วต้องคิดตั้งคำถามได้	2
	- สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการอัปเดตข้อมูลได้	1
	อยู่ตลอดเวลา	
	- สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในวงสนทนาได้	2
	พูดคุยสัมภาษณ์ สอบถามผู้รู้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการสะสมความรู้ได้อย่างดี	

จากตารางที่ 22 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นทั่วไปของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์ เป็นวิชาที่สำคัญจำเป็นต่อการผลักดันศิลปะให้ก้าวหน้าขึ้น เป็นการชี้ประเด็นต่อศิลปิน (1 คน) เป็นวิชาที่สำคัญ ทำให้นักศึกษาพัฒนาทั้งตัวผลงานและความรู้ ความคิด (1 คน) เป็นวิชาที่มีความจำเป็นต่อหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทุกแขนง (1 คน) เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนวิจารณ์ที่ดี เป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก (1 คน) เป็นวิชาที่ต้องมีการบูรณาการบูรณาการศาสตร์ความรู้หลากหลายวิชา เช่นปรัชญา สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลป์ เป็นต้น (1 คน)

การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นการพัฒนานักศึกษาในเรื่องของการ คิด วิเคราะห์ แปลความหมาย ตีความ อย่างมีเหตุผล ผ่านขั้นตอนการคิดที่สลับซับซ้อน (1 คน) ผู้วิจารณ์ควรจะต้องสามารถมองเห็นช่องทางในงานศิลปะของผู้สร้างงาน และสามารถสื่อสารถ่ายทอดออกมาได้ และการเขียนต้องคำนึงถึงระดับความหลากหลายของผู้อ่านผู้รับสาร ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ ศิลปิน บุคคลทั่วไป นักเรียน นักศึกษา เป็นต้น (1 คน) นักศึกษาต้องอ่านหนังสือให้มากๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องกับศิลปะเพียงอย่างเดียว อาจเป็นหนังสือที่เขียนโดยนักคิด ต่างๆ เพื่อที่จะสามารถวิจารณ์ได้อย่างเข้าใจ และสามารถรู้แนวความคิดของศิลปินได้จากผลงาน (1 คน) ต้องให้นักศึกษาฝึกแสดงความคิดเห็น มีการนำผลงานศิลปะที่หลากหลายมาให้ให้นักศึกษา ได้ฝึกวิพากษ์ วิจารณ์ แลกเปลี่ยนทัศนคติ ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ (1 คน)

หลักสูตรวิชาเรียนต้องไม่ปิดกั้นการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะต้องให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ในทุกๆเรื่อง เกิดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศิลปิน ระหว่างเขียนงาน ไม่คิดไปเอง แต่ไม่จำเป็นต้องยึดตามแนวคิดของศิลปินทั้งหมด (1 คน)

ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา 3 หน่วยกิต และควรมีการวิจารณ์ในทุกๆวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ (2 คน) 3 หน่วยกิต แต่นักศึกษาจะต้อง วิจารณ์ให้เป็นนิสัยพัฒนาตนเองด้านการวิจารณ์อยู่ตลอดเวลา (2 คน) ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ศิลปวิจารณ์ 1,2 เป็นต้น (1 คน)

วิธีการเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงการคิดขั้นสูง คือนำความรู้ทฤษฎีทางศิลปะ มาใช้ประกอบการวิจารณ์ และผู้วิจารณ์ต้องไม่มีความลำเอียง (1 คน) ต้องสามารถแสดงทัศนะที่มีต่องานนั้นๆ ให้ได้ และควรจะเป็นงานวิจารณ์ในลักษณะการให้ความรู้กับผู้อ่าน (1 คน) ต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ ให้มากๆ หาประเด็นในการวิจารณ์ และนำเสนออย่างมีแง่คิดแสดงออกถึงการคิด (1 คน) ต้องวิเคราะห์สิ่งที่จะเขียน และมีการย่อยข้อมูลที่หามา การตั้งคำถามปลายเปิดในการวิจารณ์ให้ผู้อ่านได้คิด และต้องสามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน (1 คน) ต้องสามารถวิเคราะห์ ตีความได้ เกี่ยวกับบริบทในสังคม วัฒนธรรม (1 คน)

ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์บทความวิจารณ์ศิลปะที่นักศึกษาอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายเดือน รายสัปดาห์ โดยต้องอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อ่านแล้วต้องสามารถคิดตั้งคำถามได้ (2 คน) สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงสนทนา ได้พบปะ พูดคุย สัมภาษณ์ สอบถามผู้รู้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการสะสมความรู้ได้เป็นอย่างดี (2 คน) สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการอัปเดตข้อมูลได้อยู่ตลอดเวลา (1 คน)

ตารางที่ 23 ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะแนว
 ทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของ
 นักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	<p>ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชา ศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาสาวิชา ศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง การศึกษา กับนักศึกษาศาสาวิชาศิลปะทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาศาสาวิชาศิลปะศึกษาต้องเน้นให้รู้ข้อมูลจากหลากหลายด้าน เพื่อการปรับใช้เวลาต้องไปสอนต่อ 1 - นักศึกษาศาสาวิชาศิลปะศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษาถ่ายทอดต่อไปได้ 3 - นักศึกษาศาสาวิชาศิลปะศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษา คิดในเรื่องความ เป็นสาธารณะ การให้การศึกษามากกว่าตัวตนของตนเอง 1 	
ประเด็นที่ 2	<p>การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาสาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้นักศึกษาต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการมองงานศิลปะ ได้เรียนรู้ประวัติ ศาสตร์ศิลปะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ สามารถบันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ได้ สามารถบันทึกสิ่งที่เห็นกับ การรับรู้ได้ โดยกระบวนการวิธีการแยกแยะข้อมูล และต้องสามารถ ลำดับเหตุการณ์ได้ เพื่อจะนำไปถ่ายทอดสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1 - ให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สืบค้นหาข้อมูลแหล่ง ความรู้ได้อย่างหลากหลาย ตั้งคำถาม และจัดการกับข้อมูลย่อยข้อมูลที่ มีได้ และสามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้ 2 - ให้นักศึกษาสามารถแปลความหมายที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะที่ หลากหลายได้ สามารถปฏิบัติการเขียน พูด บรรยาย วิจารณ์งานศิลปะ ได้ อย่างผู้มีความรู้สมกับเป็นนักศึกษาด้านศิลปะ 2 	

จากตารางที่ 23 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษาถ่ายทอดต่อไปได้ (3 คน) นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้รู้ข้อมูลจากหลากหลายด้าน เพื่อการปรับใช้เวลาต้องไปสอนต่อ (1 คน) นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษา คิดในเรื่องความเป็นสาธารณะ การให้การศึกษามากกว่าตัวตนของตนเอง (1 คน)

การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา คือ ให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สืบค้นหาข้อมูลแหล่งความรู้ได้อย่างหลากหลาย ตั้งคำถาม และจัดการกับข้อมูลย่อยข้อมูลที่มีได้ และสามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้ (2 คน) ให้นักศึกษาสามารถแปลความหมายที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะที่หลากหลายได้ สามารถปฏิบัติการเขียน พูด บรรยาย วิเคราะห์งานศิลปะได้ อย่างผู้มีความรู้สมกับเป็นนักศึกษาด้านศิลปะ (2 คน) ให้นักศึกษาต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการมองงานศิลปะ ได้เรียนรู้ประวัติ ศาสตร์ศิลปะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะสามารถบันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ได้ สามารถบันทึกสิ่งที่เห็นกับการรับรู้ได้ โดยกระบวนการวิธีการแยกแยะข้อมูล และต้องสามารถลำดับเหตุการณ์ได้ เพื่อจะนำไปถ่ายทอดสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ (1 คน)

ตารางที่ 24 ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษาถ่ายทอดไปได้	3
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้มีความรู้หลายๆในหลายด้าน	2
ประเด็นที่ 2	เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูง ของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา	
	- ทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ	5
	- ประวัติศาสตร์ศิลปะ ทั้งตะวันตก ตะวันออก และท้องถิ่น	5
	- เนื้อหาในส่วนของ การเขียน หลักการเขียน ไวยากรณ์	3
	- เนื้อหาที่เรียนต้องเชื่อมโยงกับความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ	5
ประเด็นที่ 3	องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัติ นักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ	
	- ประวัติศาสตร์ศิลป์	5
	- วัฒนธรรมศึกษา	3
	- มนุษยวิทยา	1
	- ภูมิศาสตร์	1
	- สังคมศาสตร์ การเมือง	5
	- หลักการเขียน เรื่องไวยากรณ์ โครงสร้างบทความ	3
ประเด็นที่ 4	เนื้อหาและระดับชั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้	
	- ความเข้าใจ ปฏิบัติการวิจารณ์ได้ ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	1
	- สามารถเขียนบทวิจารณ์เผยแพร่ได้ และสอนต่อได้	4

จากตารางที่ 24 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของนัก
วิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิด
ขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้น
สูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง
การศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปคือ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้
นักศึกษาถ่ายทอดต่อไปได้ (3 คน) นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้มีความรู้มาก ๆ ใน
หลากหลายด้าน และสามารถถ่ายทอดต่อไปได้ (2 คน)

เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชา
ศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาได้แก่ ทฤษฎีการวิจารณ์
งานศิลปะ (5 คน) ประวัติศาสตร์ศิลปะ ทั้งตะวันตก ตะวันออก และท้องถิ่น (5 คน) เนื้อหาในส่วนของ
ของการเขียน หลักการเขียน ไวยากรณ์ ฝึกเขียนให้ผลงานมีคุณภาพ (3 คน) เนื้อหาที่เรียนต้อง
เชื่อมโยงกับความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ เพื่อได้ข้อมูลความรู้ที่หลากหลาย แตกยอดจากความคิด
เดิมที่มีอยู่ (5 คน)

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์
ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ เห็นด้วย
มากที่สุดคือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ (5 คน) วัฒนธรรมศึกษา (3 คน) มนุษยวิทยา (1 คน) ภูมิศาสตร์
(1 คน) สังคมศาสตร์ การเมือง (5 คน) หลักการเขียน เรื่องไวยากรณ์ โครงสร้างบทความ (3 คน)

เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ นักวิจารณ์ศิลปะเห็นตรงกันมากที่สุด
คือ สามารถเขียนบทวิจารณ์เผยแพร่ได้ และสอนต่อได้ (4 คน) ความเข้าใจ ปฏิบัติการวิจารณ์ได้
ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (1 คน)

ตารางที่ 25 ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนัก
 วิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน ศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
 พัฒนาการคิด ชั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน
 ทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาทั่วไป - นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาสามารถนำไป ถ่ายทอด สอนต่อได้	5
ประเด็นที่ 2	กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา - เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นที่เป็น ลักษณะของการปะทะ สามารถพูดได้ในทุกๆ เรื่อง สร้างการเติบโตทาง ความคิด สร้างเสริมในชั้นเรียน	1
	- เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ดูงานจริง ตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์	2
	- เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีการอ่าน ฟัง งานวิจารณ์ ต่างๆ ที่มีคุณภาพอย่างหลากหลาย อ่านจับประเด็นในทุกๆ บรรทัด	1
	- เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ดูงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ บ้านศิลปิน การร่วม work shop กับศิลปิน มีการจัดให้มีการ สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	1

จากตารางที่ 25 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปนักวิจารณ์ศิลปะเห็นตรงกันคือ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษาสามารถนำไปถ่ายทอด สอนต่อได้ (5 คน)

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ดูงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ (2 คน) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นลักษณะของการปะทะสามารถพูดได้ในทุกๆเรื่อง สร้างการเติบโตทางความคิด สร้างเสริมวินัยในชั้นเรียน (1 คน) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีการอ่าน ฟัง งานวิจารณ์ต่างๆ ที่มีคุณภาพอย่างหลากหลาย อ่านจับประเด็นในทุกๆบรรทัด (1 คน) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ดูงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ บ้านศิลปิน การร่วม work shop กับศิลปิน มีการจัดให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (1 คน)

ตารางที่ 26 ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป - นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นวิธีการสอนให้นักศึกษาสามารถนำไปถ่ายทอด สอนต่อได้	5
ประเด็นที่ 2	วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา - ปรับวิธีสอนตามธรรมชาติ และสภาพจริงของนักศึกษา 1 - ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างมาก ได้ฝึกการแสดงทัศนวิจารณ์ต่อหน้าสาธารณชน 2 - ผู้สอนจัดให้นักศึกษาได้นำความรู้ขั้นต้น มาแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกัน ในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์กัน 1 - ผู้สอนต้องฝึกในเรื่องของทักษะการเขียนของนักศึกษา รู้เท่าทันธรรมชาติของสื่อ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจ วิเคราะห์และสามารถนำไปสอนต่อได้ 1	
ประเด็นที่ 3	สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง - บทความวิจารณ์ที่มีคุณภาพ ในหลายๆ แหล่ง หนังสือ หนังสือพิมพ์ 1 - ผลงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สถานที่แสดงผลงาน 5	
ประเด็นที่ 4	ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง - ผลงานศิลปะทุกประเภท ไม่ว่าจะ เป็นศิลปินต่างประเทศ ศิลปินไทย 2 - ผลงานศิลปะทุกประเภท โดยเริ่มฝึกจากงานที่นักศึกษาชื่นชอบ 3	

จากตารางที่ 26 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักวิจารณ์ศิลปะ เห็นตรงกันคือ เน้นวิธีการสอนให้นักศึกษามีส่วนร่วมไปถ่ายถอด สอนต่อได้ (5 คน)

วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างมาก ได้ฝึกการแสดงทัศนวิจารณ์ต่อหน้าสาธารณชน (2 คน) ปรับวิธีสอนตามธรรมชาติ และสภาพจริงของนักศึกษา (1 คน) ผู้สอนจัดให้นักศึกษาได้นำความรู้ขั้นต้น มาแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกันในห้องเรียน มีปฏิสัมพันธ์กัน (1 คน) ผู้สอนต้องฝึกในเรื่องของทักษะการเขียนเขียนของนักศึกษา รู้เท่าทันธรรมชาติของสื่อ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจ วิเคราะห์และสามารถนำไปสอนต่อได้ (1 คน)

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูง ได้แก่- บทความวิจารณ์ที่มีคุณภาพ ในหลายๆ แหล่ง หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น (1 คน) ผลงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สถานที่แสดงผลงาน (5 คน)

ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศิลปะการคิดขั้นสูง ได้แก่ ผลงานศิลปะทุกประเภท โดยเริ่มฝึกจากงานที่นักศึกษาชื่นชอบ (3 คน) ผลงานศิลปะทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นศิลปินต่างประเทศ ศิลปินไทย (2 คน)

ตารางที่ 27 ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของนักวิจัยศิลป์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป - นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นประเมินผลจากการที่นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้แนวคิดได้	5
ประเด็นที่ 2	การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา - ประเมินโดยดูจากการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่มีถูกผิด ที่แสดงถึงการคิด วิเคราะห์ การใช้เหตุผลเหมาะสม และจากการเขียนงานวิจารณ์ - วัดจากความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การใช้เหตุผล ที่สอดคล้องกับแนวความคิดในงานศิลปะนั้นๆ ความเชื่อมโยงในศาสตร์ด้านต่างๆ เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ และจากการเขียนงานวิจารณ์ - การสื่อสารในการถ่ายทอดการวิจารณ์ โดยการเขียน จากการไปดูงานต่างๆ แล้วนำมาเขียนวิจารณ์ - การคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล การทำงานเป็นกลุ่ม โดยดูจากความสามารถในการถ่ายทอด การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ ความร่วมมือกันของนักศึกษา และจากการเขียนงานวิจารณ์	1 2 1 1

จากตารางที่ 27 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของนักวิจัยศิลป์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปนักวิจารณ์ศิลปะ เห็นตรงกันคือเน้นประเมินผลจากการที่นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้แนวคิดได้ (5 คน)

การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา วัดจากความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การใช้เหตุผล ที่สอดคล้องกับแนวความคิดในงานศิลปะนั้นๆ ความเชื่อมโยงในศาสตร์ด้านต่างๆ เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ และจากการเขียนงานวิจารณ์ (2 คน) ประเมินโดยดูจากการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่มีถูกผิด ที่แสดงถึงการคิด วิเคราะห์ การใช้เหตุผลเหมาะสม และจากการเขียนงานวิจารณ์ (1 คน) การสื่อภาษาในการถ่ายทอดการวิจารณ์ โดยการเขียน จากการทำงานต่างๆ แล้วนำมาเขียนวิจารณ์ (1 คน) การคิด วิเคราะห์ การใช้เหตุผล การทำงานเป็นกลุ่ม โดยดูจากความสามารถในการถ่ายทอด การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ ความร่วมมือกันของนักศึกษา และจากการเขียนงานวิจารณ์ (1 คน)

ตารางที่ 28 ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็น	- ก่อนการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ นักศึกษาควรได้เรียนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมศึกษา สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญาทางศิลปะ เพราะนักศึกษาต้องเข้าใจภูมิหลัง เรื่องราวการสอดประสานของแนวความคิดต่างๆ ไม่ใช่วิจารณ์องค์ประกอบของงานศิลปะ	1
	- การเขียนงานวิจารณ์ที่เน้นการให้ความรู้ และสามารถเขียนได้สอดคล้องกับระดับของผู้อ่าน 4)การวิจารณ์จะไม่ประสบความสำเร็จเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นต้องมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักวิจารณ์ใหม่ๆ ได้ ลงผลงานเขียน	1
	- ควรมีนิทรรศการ พิพิธภัณฑสถานฯ ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าข้อมูล เพราะปัจจุบันยังขาดแหล่งเรียนรู้เหล่านี้อยู่	1
	- กระตุ้นให้นักศึกษาได้ดูงานจริงและสามารถวิจารณ์ได้ในสถานที่จริง	1
	- การเน้นให้เกิดการวิจารณ์ในทุกๆ หลักสูตรของการศึกษาด้านศิลปะ เพื่อที่นักศึกษาจะได้ใช้ความรู้ในการพัฒนางานต่อไปได้อย่างมีขั้นตอน	1

จากตารางที่ 28 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้ ก่อนการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ นักศึกษาควรได้เรียนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมศึกษา สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญาทางศิลปะ เพราะนักศึกษาต้องเข้าใจภูมิหลัง เรื่องราวการสอดประสานของแนวความคิดต่างๆ (1 คน) การเขียนงานวิจารณ์ที่เน้นการให้ความรู้ และสามารถเขียนได้สอดคล้องกับระดับของผู้อ่าน และต้องมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักวิจารณ์ใหม่ๆ ได้ลงผลงานเขียน (1 คน) ควรมีพิพิธภัณฑสถานฯ ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าข้อมูล เพราะปัจจุบันยังขาดแหล่งเรียนรู้เหล่านี้อยู่ (1 คน) กระตุ้นให้นักศึกษาได้ดูผลงานจริง และสามารถวิจารณ์ได้ในสถานที่นั้นๆ (1 คน) การเน้นให้เกิดการวิจารณ์ในทุกๆ หลักสูตรของการศึกษาด้านศิลปะ เพื่อที่นักศึกษาจะได้ใช้ความรู้การวิจารณ์ในการพัฒนางานต่อไปได้อย่างมีขั้นตอน (1 คน)

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปิน

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 29 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของศิลปิน

ข้อ	ข้อความ	จำนวน (N=5)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	4	80.00
	หญิง	1	20.00
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี	2	40.00
	31 – 40 ปี	2	40.00
	41 – 50 ปี	1	20.00
	50 ปีขึ้นไป	-	-
3	วุฒิการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาบัณฑิต	-	-
	ปริญญาบัณฑิต	1	20.00
	ปริญญาโทบัณฑิต	4	80.00
	ปริญญาตรีบัณฑิต		
4	สาขาที่ท่านสำเร็จการศึกษา		
	ศิลปศึกษา	-	-
	ศิลปกรรม	4	80.00
	อื่นๆ	1	20.00
5	ประเภทผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์		
	จิตรกรรม	1	20.00
	ประติมากรรม	1	20.00
	ภาพพิมพ์	1	20.00
	ศิลปะแสดงสด	1	20.00
	หลากหลายประเภท	1	20.00

จากตารางที่ 29 สภาพทั่วไปของศิลปิน

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดย เพศชายคิดเป็นร้อยละ 80.00 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 20.00

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ต่ำกว่า 30 ปี เท่ากับ ช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 และ ช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00

วุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 80.00 ปริญญาบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 20.00

สาขาที่สำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขา ศิลปกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 และสำเร็จการศึกษาในสาขาสาขาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 20.00

ประเภทผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ สร้างสรรค์ผลงานประเภท จิตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 20.00 ประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 20.00 ภาพพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ศิลปะแสดงสด คิดเป็นร้อยละ 20.00 ผลงานหลากหลายประเภท คิดเป็นร้อยละ 20.00

4.2 ความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 30 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่1	ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์	1
	- เป็นวิชาที่พัฒนานักศึกษาในการแสดงความคิดเห็น และการสร้างงาน	3
	- เป็นวิชาที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สร้างงานและผู้ชม	1
	- วิชาที่ว่าด้วยการแนะนำการดูงานศิลปะ อย่างสร้างสรรค์	
ประเด็นที่2	การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- ควรจะต้องมีหลายระดับเพื่อการพัฒนาความเข้าใจและเปิดมุมมอง	1
	- ควรจะต้องมีโอกาสได้ดูงานศิลปะเยอะๆ และฝึกฝนการวิจารณ์เสมอ	2
	- ควรจะต้องมีความรู้ที่กว้างขวาง ทันต่อยุคสมัย	2
ประเด็นที่3	ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา	
	- ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต	3
	- ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต มี ศิลปวิจารณ์ 1 และ 2 เป็นต้น	2
ประเด็นที่4	ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์บทความวิจารณ์ศิลปะที่นักศึกษาอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้	
	- สื่อทุกประเภท ยิ่งมีความหลากหลายยิ่งน่าสนใจควรจะต้องอ่านมากๆ เช่น งานวิจารณ์ศิลปะ นิตยสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ	5
ประเด็นที่5	กระบวนการสร้างงานศิลปะที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- วิจารณ์งานตนเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนใกล้ตัว เพื่อนศิลปิน	5
ประเด็นที่6	ประโยชน์ของงานเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะต่อศิลปิน	
	- เป็นเสมือนกระจกสะท้อนให้ศิลปินได้ทบทวนความคิดตนเอง	3
	- เป็นการกระตุ้นวงการศิลปะให้ดำเนินต่อไป	2

จากตารางที่ 30 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นทั่วไปของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์ เป็นวิชาที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สร้างงานและผู้ชม โดยใช้เหตุผลทางศิลปะเป็นหลัก (3 คน) วิชาที่ว่าด้วยการแนะนำการดูงานศิลปะ อย่างสร้างสรรค์ เปิดกว้างมุมมอง โลกทัศน์ผู้คนในสังคม (1 คน) เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนานักศึกษาในการแสดงความคิดเห็น และการสร้างงานศิลปะ (1 คน)

การสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ควรจะต้องมีโอกาสได้ดูงานศิลปะเยอะๆ และมีแผนการวิจารณ์อยู่ตลอดเวลาเพื่อการพัฒนาให้เกิดนักวิจารณ์งานศิลปะที่แท้จริงในเมืองไทย (2 คน) ควรจะต้องมีความรู้ที่กว้างขวาง ทันต่อยุคสมัย นักศึกษาควรจะต้องมีมุมมองที่กว้าง เปิดรับข่าวสารพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา (2 คน) ควรจะต้องมีหลายระดับเพื่อการพัฒนาความเข้าใจและเปิดมุมมองทางศิลปะให้กับบุคคลทั่วไป ไม่เฉพาะแต่นักศึกษา (1 คน)

ระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต (3 คน) ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต มี ศิลปวิจารณ์ 1 และ 2 เป็นต้น (2 คน)

ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์บทความวิจารณ์ศิลปะที่นักศึกษาอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้ ศิลปินเห็นตรงกันว่าต้องเป็น สื่อทุกประเภท ยิ่งมีความหลากหลายยิ่งน่าสนใจควรจะต้องอ่านมากๆ (5 คน)

กระบวนการสร้างงานศิลปะที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงศิลปินเห็นตรงกันว่า คือ การวิจารณ์งานตนเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนใกล้ชิด เพื่อนศิลปิน (5 คน)

ประโยชน์ของงานเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะต่อศิลปิน คือ เป็นเสมือนกระจกสะท้อนให้ศิลปินได้ทบทวนความคิดตนเอง สิ่งที่ต้องการสื่อสารตรงจุดหรือไม่กับสิ่งที่คนในสังคมรับจากศิลปิน (3 คน) เป็นการกระตุ้นวงการศิลปะให้ดำเนินต่อไป ศิลปินก็ยังต้องพัฒนางานให้ดีขึ้นไปเรื่อยๆ (2 คน)

ตารางที่ 31 ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	<p>ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป</p> <p>- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีมุมมองที่กว้าง รู้หลักการทางศิลปะ ทฤษฎีทางศิลปะให้มากขึ้น</p> <p>- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นการพูด การเขียน และข้อมูลที่นำมาใช้ต้องมีความถูกต้อง</p> <p>- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้อง เน้นการถ่ายทอดความรู้ได้ สอนได้</p>	<p>3</p> <p>1</p> <p>5</p>
ประเด็นที่ 2	<p>การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>- ให้นักศึกษามีหลักในการวิจารณ์ คือเรียนรู้ในเรื่องของ ทฤษฎี การปฏิบัติ การสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ได้</p> <p>- นักศึกษาควรจะต้องรู้มาก มีเหตุมีผล ดูงานเยอะๆ เปิดรับสิ่งต่างๆ ได้ตลอดเวลา และถ่ายทอดความรู้ได้</p> <p>- สามารถประมวลผลความรู้ของตนเองได้ สื่อสารสิ่งต่างๆ ได้ เช่นเวลาไปสอนนักเรียนหรือให้ความรู้กับผู้อื่น</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>1</p>

จากตารางที่ 31 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นการถ่ายทอดความรู้ได้ สอนได้ (5 คน) นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีมุมมองที่กว้าง รู้หลักการทางศิลปะ ทฤษฎีทางศิลปะให้มากๆ (3 คน) และเน้นการพูด การเขียน และข้อมูลที่นำมาใช้ต้องมีความถูกต้อง (1 คน)

การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ให้นักศึกษามีหลักในการวิจารณ์ คือเรียนรู้ในเรื่องของ ทฤษฎี การปฏิบัติ การสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ได้ (2 คน) นักศึกษาควรจะต้องรู้มาก มีเหตุมีผล ดูงานเยอะๆ เปิดรับสิ่งต่างๆ ได้ ตลอดเวลา และถ่ายทอดความรู้ได้ (2 คน) สามารถประมวลผลความรู้ของตนเองได้ สื่อสารสิ่งต่างๆ ได้ เช่นเวลาไปสอนนักเรียนหรือให้ความรู้กับผู้อื่น (1 คน)

ตารางที่ 32 ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป	4
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาการเรียนที่เข้มข้น และมากกว่านักเรียนศิลปะทั่วไป คือต้องเรียนอย่างลึกซึ้ง	1
	- ไม่แตกต่าง	
ประเด็นที่ 2	เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา	3
	- ทฤษฎีการวิจารณ์ ขั้นตอนในการวิจารณ์ที่ลึกซึ้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักการทางศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สุนทรียศาสตร์	2
	- ทฤษฎีการวิจารณ์ ขั้นตอนในการวิจารณ์ที่ลึกซึ้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักการทางศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สุนทรียศาสตร์ และ กระบวนการขั้นตอนการทำงานศิลปะ	
ประเด็นที่ 3	เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้	3
	- ความรู้เข้าใจ คิดได้ เขียนได้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างมีเหตุผล	2
	- ถึงขั้นสามารถเขียนเผยแพร่งานได้	
ประเด็นที่ 4	องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการถ้วิจารณ์ศิลปะ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัติ นักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ	1
	- ภาษาศาสตร์ แนวความคิดของนักคิดต่างๆ	1
	- วัฒนธรรม และสังคมศาสตร์	3
	- เป็นการเรียนรู้จากหลากหลายสาขา เช่น วรรณกรรม การสื่อสาร ปรัชญา คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น	

จากตารางที่ 32 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของศิลปิน เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของ นักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาศาสาวิชาศิลปะทั่วไปคือนักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาการเรียนที่เข้มข้น และมากกว่า นักเรียนศิลปะทั่วไป คือต้องเรียนอย่างลึกซึ้ง (4 คน) และไม่แตกต่าง (1 คน)

เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีการวิจารณ์ ขั้นตอนในการวิจารณ์ที่ลึกซึ้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักการทางศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทศนาตฺ สุทรียศาสตร์ (3 คน) ทฤษฎีการวิจารณ์ ขั้นตอนในการวิจารณ์ที่ลึกซึ้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักการทางศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทศนาตฺ สุทรียศาสตร์ และกระบวนการขั้นตอนการทำงานศิลปะ (2 คน)

เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ ได้แก่ ความรู้เข้าใจ คิดได้ เขียนได้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่านแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (3 คน) ขึ้นสามารถเขียนเผยแพร่งานได้ (2 คน)

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศนาตฺ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ เป็นการ เรียนรู้จากหลากหลายสาขา เช่น วรรณกรรม การสื่อสาร ปรัชญา คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น (3 คน) ภาษาศาสตร์ แนวความคิดของนักคิดต่างๆ (1คน) วัฒนธรรมและสังคมศาสตร์ (1 คน)

ตารางที่ 33 ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ การนำเสนองานวิจารณ์ เพื่อการนำไปสอนต่อได้	3
	- ไม่แตกต่าง	2
ประเด็นที่ 2	กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นให้มากๆ ในระหว่างเรียน เพื่อเน้นในเรื่องของการถ่ายทอด	2
	- กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นให้มากๆ การไปเยี่ยมชมบ้านศิลปิน ดูเบื้องหลังการทำงาน สตูดิโอที่ศิลปินสร้างสรรค์งานให้เกิดประสบการณ์ตรงในการชื่นชมผลงานศิลปะจริงๆ	2
	- ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ดูงานนิทรรศการหลายๆที่ ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ให้นักศึกษามีโอกาสได้ทำ workshop ได้ศึกษาการทำงานศิลปะของศิลปินต่างประเทศ หรือในประเทศ ให้นักศึกษาเป็นศิลปินหรือนักวิจารณ์ในพนัก	1

จากตารางที่ 33 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป คือกิจกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ การนำเสนองานวิจารณ์ เพื่อนำไปสอนต่อได้(3 คน) และไม่แตกต่าง (2 คน)

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ในระหว่างเรียน เพื่อเน้นในเรื่องของการถ่ายทอด (2 คน) กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น การไปเยี่ยมชมบ้านศิลปิน ดูเบื้องหลังการทำงาน สตูดิโอที่ศิลปินสร้างสรรค์งานให้เกิดประสบการณ์ตรงในการชื่นชมผลงานศิลปะจริงๆ (2 คน) ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ดูงานนิทรรศการหลายๆที่ ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ให้นักศึกษามีโอกาสได้ทำ workshop ได้ศึกษาการทำงานศิลปะของศิลปินต่างประเทศ หรือในประเทศ ให้นักศึกษาเป็นศิลปิน หรือนักวิจารณ์ในพำนัก (1 คน)

ตารางที่ 34 ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการ
เรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา
สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่1	ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษากลับไปเป็นครู หรือนุเคราะห์ทางการศึกษา กับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- เน้นวิธีที่ทำให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นมากๆ ได้ดูงานศิลปะเยอะๆ	4
ประเด็นที่2	- ไม่แตกต่าง	1
	วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษากลับไปเป็นครู หรือนุเคราะห์ทางการศึกษา	
	- เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน	3
ประเด็นที่3	- เชิญวิทยากร ผู้รู้ นักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง มาให้ความรู้พูดคุยแลกเปลี่ยน กับนักศึกษา เพราะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้รู้ด้านนั้นๆ	2
	สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้ นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง	
	- ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ	5
ประเด็นที่4	- ผลงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์	5
	- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศิลปิน หรือนักวิจารณ์	3
	ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของ ผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง	
ประเด็นที่5	- ผลงานทุกประเภทล้วนเป็นประโยชน์ในการฝึกวิจารณ์งาน	5
	การนำกระบวนการทำงานศิลปะมาประกอบการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์	
	- เป็นประโยชน์ในการเขียนวิจารณ์ แต่อาจไม่จำเป็นต้องเน้นมากนัก	3
	- ไม่จำเป็น	2

จากตารางที่ 34 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นวิธีที่ทำให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมากๆ ดูงานศิลปะเยอะๆ (4 คน) และมีวิธีการเรียนการสอนไม่แตกต่าง (1 คน)

วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน เน้นการถกเถียงด้วยข้อมูลทางวิชาการ (3 คน) เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากร ผู้รู้ นักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง มาให้ความรู้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับนักศึกษา เพราะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้รู้ในด้านนั้นๆ (2 คน)

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ได้แก่- ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ (5 คน) ผลงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ (5 คน) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศิลปิน นักวิจารณ์ และได้ดูสถานที่ทำงานของศิลปิน (3 คน)

ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงศิลปินเห็นตรงกันว่า ผลงานทุกประเภทล้วนเป็นประโยชน์ในการฝึกวิจารณ์งาน (5 คน)

การนำกระบวนการทำงานศิลปะมาประกอบการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ ศิลปินเห็นว่า เป็นประโยชน์ในการเขียนวิจารณ์ แต่อาจไม่จำเป็นต้องเน้นเป็นจุดสำคัญนัก (3 คน) ไม่จำเป็น (2 คน)

ตารางที่ 35 ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาไป - นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษามีการวัดและประเมินผลที่เน้นความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็น	5
ประเด็นที่ 2	การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา - ประเมินผลจากกระบวนการคิด การวิเคราะห์ ผ่านการวิจารณ์งานของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเขียน การพูดวิจารณ์ปากเปล่าในชั้นเรียน - ประเมินผลจากกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การเปิดรับฟังคำวิจารณ์จากผู้อื่น มุมมองใหม่ๆในการวิจารณ์ - ประเมินผลจากการพัฒนาการของนักศึกษา ทั้งนี้ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่	3 1 1

จากตารางที่ 35 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาไปศิลปินเห็นตรงกันว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเน้นความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็นของ (5 คน)

การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาประเมินผล จากกระบวนการคิด การวิเคราะห์ ผ่านการวิจารณ์งานของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเขียน การพูด วิจารณ์ปากเปล่าในชั้นเรียน (3 คน) ประเมินผลจากกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การเปิดรับฟัง คำวิจารณ์จากผู้อื่น มุมมองใหม่ๆในการวิจารณ์ (1 คน) ประเมินผลจากการพัฒนาการของ นักศึกษา ทั้งนี้ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ (1 คน)

ตารางที่ 36 ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการ เรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชา ศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 5 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	- ควรจะต้องให้นักศึกษาได้ดูผลงานจริง ได้สัมผัสบรรยากาศในการดู งานการวิจารณ์จริงๆ เพื่อที่นักศึกษาจะได้เห็นรายละเอียดต่างๆในงาน นั้นๆ การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกขณะดูงานจริงๆ	2
	- ควรจะต้องได้ดูผลงานจริง และมีการแลกเปลี่ยน พูดคุยกับศิลปิน	1
	- อาจารย์ผู้สอนต้องส่งเสริมให้นักศึกษาได้เปิดโลกทัศน์ให้กว้าง ยอมรับ ฟังความคิดเห็น เหตุผลของนักศึกษา ที่อาจมีมุมมองที่แปลกแตกต่าง	1
	- ศิลปะมีการสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา ผู้วิจารณ์จึงต้องสามารถวิจารณ์ งานได้ทันต่อการสร้างสรรค์	1

จากตารางที่ 36 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของศิลปินเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้ ควรจะต้องให้นักศึกษาได้ดูผลงานจริง ได้สัมผัส บรรยากาศในการดูงานการวิจารณ์จริงๆ เพื่อที่นักศึกษาจะได้เห็นรายละเอียดต่างๆในงานนั้นๆ การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกขณะดูงานจริงๆ (2 คน) ควรจะต้องได้ดูผลงานจริง และมีการ แลกเปลี่ยน พูดคุยกับศิลปิน เพื่อการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ (1 คน) อาจารย์ผู้สอนต้อง ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เปิดโลกทัศน์ให้กว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น เหตุผลของนักศึกษา ที่อาจมี มุมมองที่แปลกแตกต่างไปจากตัวผู้สอน (1 คน) ศิลปะมีการสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา ผู้วิจารณ์จึง ต้องสามารถวิจารณ์งานได้ทันต่อการสร้างสรรค์ (1 คน)

5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียน ในวิชาศิลปวิจารณ์

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 37 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตร
ศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์

ข้อ	ข้อความ	จำนวน (N=17)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	7	41.18
	หญิง	10	58.82
2	อายุ		
	20 ปี	1	5.88
	21 ปีขึ้นไป	16	94.12
3	ชั้นปี		
	ชั้นปีที่ 3	6	35.29
	ชั้นปีที่ 4	11	64.71

จากตารางที่ 37 สภาพทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์
เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง คิดเป็น
ร้อยละ 58.82 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.18

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ
94.12 อายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.88

ชั้นปีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์อยู่ในชั้นปีที่ 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
64.71 ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 35.29

5.2 ความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้น สูงของนักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 38 ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียน
ในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม
การพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน
ทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ความคิดเห็น ความรู้สึก ก่อนการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์	
	- เป็นวิชาที่น่าสนใจจำเป็นสำหรับผู้เรียนทางด้านศิลปะ	2
	- ไม่เคยรู้มาก่อนว่าจะต้องมีทฤษฎีต่างๆในการใช้ประกอบการวิจารณ์	2
	- คิดว่าเป็นวิชาที่มีความยาก แต่เป็นวิชาที่จำเป็นต้องเรียน	2
	- เป็นวิชาที่จำเป็นต้องเรียน และสามารถนำไปสอนต่อได้	1
	- เป็นวิชาที่เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับเทคนิควิธีการวิจารณ์ขออย่างมีขั้นตอน	3
	- เป็นวิชาที่ทำความเข้าใจความคิดของศิลปิน	1
	- ก่อนที่จะสามารถวิจารณ์งานได้ต้องมีความรู้ที่กว้างขวางก่อน	1
	- อยากเรียน เพราะอยากรู้จักงานศิลปะในหลากหลายรูปแบบ	1
	- อยากเรียน เพราะ อยากถ่ายทอดความรู้ความคิดที่มีอยู่ให้ผู้อื่นได้รับรู้	1
	- มีความสำคัญ จำเป็น อยากรู้ว่าการวิจารณ์ต้องมีหลักการอย่างไร	2
	- อยากรู้ว่ามีหลักเกณฑ์อะไรบ้าง และคำศัพท์ต่างๆที่สำคัญ	1
ประเด็นที่ 2	สิ่งที่คาดหวังจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์	
	- สามารถวิจารณ์ได้เป็น และถูกต้องตามขั้นตอนการวิจารณ์	4
	- สามารถวิจารณ์ได้เป็น และนำความรู้ไปสอนต่อได้	2
	- สามารถวิจารณ์งานต่างๆได้อย่างไม่มีอคติ	2
	- สามารถนำความรู้การวิจารณ์ไปสอนถ่ายทอดต่อไปได้อย่างถูกต้อง	1
	- รู้หลักวิธีการวิจารณ์ และสามารถเลือกประเด็นที่น่าสนใจมาใช้วิจารณ์ได้	3
	- สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนวิจารณ์ไปพัฒนาผลงานตนเองได้	
	- สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอน นักเรียนต่อไปได้ในอนาคตเมื่อจบ ออกไปเป็นครู และสามารถที่จะรับฟังความคิดเห็นคำวิจารณ์จากผู้อื่น	2

ตารางที่ 38 (ต่อ) ระดับความถี่ของความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่3	สิ่งที่ได้รับจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์	
	- สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ดีขึ้นจากตอนก่อนเรียน	2
	- การวิจารณ์ที่เป็นขั้นเป็นตอน	2
	- ได้รู้จักทฤษฎีหลักการวิจารณ์ที่มีขั้นตอน ได้รู้หลักเกณฑ์ ขั้นตอน กระบวนการในการวิจารณ์ ที่หลากหลาย	2
	- มีหลักการแนวทางในการวิจารณ์ และเข้าใจมากขึ้น	1
	- กระบวนการในการวิจารณ์ ที่หลากหลาย เป็นคนช่างสังเกตมากขึ้น	1
	- ได้รู้จักทฤษฎีหลักการวิจารณ์ สามารถนำคำศัพท์ทางศิลปะมาใช้ได้	1
	- ได้แนวทางในการวิจารณ์ที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อ เพื่อการสอนได้	4
	- การรู้จักประยุกต์ความรู้ เรื่องราวต่างๆมาใช้ประกอบการวิจารณ์	3
	- มีรสนิยมทางศิลปะมากขึ้น รู้ทฤษฎีการวิจารณ์ มีระบบการคิดเป็นขั้นตอน	1
ประเด็นที่4	ความจำเป็นการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงต่อ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- จำเป็น เพราะ การคิดขั้นสูงเป็นการเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ๆได้	4
	- จำเป็น เพราะการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนจะทำให้ถ่ายทอดความรู้ได้	2
	- จำเป็น เพราะเมื่อเวลาไปสอน ผู้สอนจะวิจารณ์ และอธิบายได้ง่ายขึ้น	3
	- จำเป็นต้องฝึกฝนในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ในการวิจารณ์	2
	- จำเป็นมาก นักศึกษาครู ต้องสามารถคิดได้เป็นลำดับขั้นตอน	1
	- จำเป็นมาก นักศึกษาครูต้องฝึกฝนในเรื่องของการคิดวิเคราะห์	1
	- จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูต้องวิจารณ์อย่างคิดวิเคราะห์ จึงจะสามารถนำไปสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3
	- จำเป็นมาก เพราะทำให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้าง รู้แนวคิดความต้องการของศิลปินจากการวิจารณ์ที่ผ่านการคิดขั้นสูง	1

จากตารางที่ 38 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

ความคิดเห็น ความรู้สึก ก่อนการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เป็นวิชาที่เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการวิจารณ์งานศิลปะอย่างมีขั้นตอน (3 คน) เป็นวิชาที่น่าสนใจจำเป็นสำหรับผู้ที่เรียนทางด้านศิลปะ (2 คน) เป็นวิชาที่น่าสนใจไม่เคยรู้มาก่อนว่าจะต้องมีทฤษฎีต่างๆในการใช้ประกอบการวิจารณ์ (2 คน) คิดว่าเป็นวิชาที่มีความยาก แต่เป็นวิชาที่จำเป็นต้องเรียน (2 คน) อยากเรียน เพราะคิดว่ามีผลสำคัญ จำเป็น อยากรู้ว่าการวิจารณ์งานศิลปะต้องมีหลักการอย่างไร (2 คน) เป็นวิชาที่จำเป็นต้องเรียน และสามารถนำไปสอนต่อได้ (1 คน) เป็นวิชาที่ทำความเข้าใจความคิดของศิลปิน (1 คน) ก่อนที่จะสามารถวิจารณ์งานได้ต้องมีความรู้ที่กว้างขวางก่อน (1 คน) อยากเรียน เพราะอยากรู้จักงานศิลปะในหลากหลายรูปแบบ (1 คน) อยากเรียน เพราะอยากถ่ายทอดความรู้ความคิดที่มีอยู่ให้ผู้อื่นได้รับรู้ (1 คน) คิดว่าต้องมีความยากเพราะเป็นขั้นสูงของวิชาทางศิลปศึกษา อยากรู้ว่าเป็นอย่างไรมีหลักเกณฑ์อะไรบ้างในการวิจารณ์งาน และคำศัพท์ต่างๆที่ใช้ในการเขียนวิจารณ์เป็นอย่างไร (1 คน)

สิ่งที่คาดหวังจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ คือ สามารถวิจารณ์ได้เป็น และถูกต้องตามขั้นตอนการวิจารณ์ (4 คน) รู้หลักวิธีการวิจารณ์ และสามารถเลือกประเด็นที่มีความน่าสนใจมาใช้ในการวิจารณ์งานได้ (3 คน) สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอน นักเรียนต่อไปได้ในอนาคตเมื่อจบออกไปเป็นครู และสามารถที่จะรับฟังความคิดเห็นคำวิจารณ์จากผู้อื่นได้ (3 คน) สามารถวิจารณ์ได้เป็น และถูกต้องตามขั้นตอนการวิจารณ์ และนำความรู้ไปสอนต่อได้ (2 คน) สามารถวิจารณ์งานต่างๆได้อย่างไม่มีอคติ (2 คน) สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนวิจารณ์ไปพัฒนาผลงานศิลปะของตนเองได้ (2 คน)

สิ่งที่ได้รับจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ได้แนวทางในการวิจารณ์ที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อ เพื่อการสอนได้ (4 คน) การรู้จักประยุกต์ความรู้ เรื่องราวต่างๆมาใช้ประกอบการวิจารณ์ (3 คน) สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ดีขึ้นจากตอนก่อนเรียน (2 คน) การวิจารณ์ที่เป็นขั้นเป็นตอน (2 คน) ได้รู้จักทฤษฎีหลักการวิจารณ์ที่มีขั้นตอน ได้รู้หลักเกณฑ์ ขั้นตอน กระบวนการในการวิจารณ์ ที่หลากหลาย (2 คน) มีหลักการ แนวทางในการวิจารณ์ และเข้าใจเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลป์มากขึ้น (1 คน) กระบวนการในการวิจารณ์ ที่หลากหลาย เป็นคนช่างสังเกตมากขึ้น (1 คน) ได้รู้จักทฤษฎีหลักการวิจารณ์ สามารถนำคำศัพท์ทางศิลปะมาใช้ได้อย่างถูกต้อง และ

คุ่นชินมากยิ่งขึ้น (1 คน) มีรสนิยมทางศิลปะมากขึ้น รู้ทฤษฎีการวิจารณ์ มีระบบการคิดที่เป็น
ขั้นตอน (1 คน)

ความจำเป็นการสอนศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงต่อนักศึกษาสาขาวิชา
ศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา จำเป็น เพราะ การคิดขั้นสูง
เป็นการเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ๆ ได้ (4 คน) จำเป็น เพราะเมื่อเวลาไปสอน ผู้สอนจะวิจารณ์
และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น (3 คน) จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูต้องวิจารณ์อย่างคิด
วิเคราะห์ จึงจะสามารถนำไปสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3 คน) จำเป็น เพราะการเรียนรู้
อย่างเป็นขั้นตอนจะทำให้ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเป็นขั้นตอนเช่นกัน (2 คน) จำเป็นมาก การ
จะสามารถมองเห็นงานได้ในหลากหลายประเด็นนั้นต้องมีความรู้และจำเป็นต้องฝึกฝนในเรื่องของ
การคิดวิเคราะห์ (2 คน) จำเป็นมาก นักศึกษาครู ต้องสามารถคิดได้เป็นลำดับขั้นตอน นำความรู้ที่
มีอยู่ต่อยอด ถ่ายทอด และคิดค้นวิธีการต่างๆที่จะนำไปสอนต่อไปได้อย่างหลากหลาย เหมาะสม
กับผู้เรียน (1 คน) จำเป็นมาก นักศึกษาครูต้องฝึกฝนในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ และนำความรู้
หลักการที่มีอยู่มาใช้ในการวิจารณ์งาน และสามารถแนะนำผู้เรียนได้ (1 คน) จำเป็นมาก เพราะ
ทำให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้าง รู้แนวคิดความต้องการของศิลปินจากการวิจารณ์ที่ผ่านการคิด
ขั้นสูง (1 คน)

ตารางที่ 39 ระดับความถี่ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- นักศึกษารู้ทฤษฎีและกระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์	2
	- นักศึกษารู้ทฤษฎี สามารถวิจารณ์งานได้ อย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ	6
	- สามารถวิจารณ์อย่างมีขั้นตอนมีการคิดวิเคราะห์ และประยุกต์ไปใช้ได้	5
	- การต่อยอดทางความคิด มีการคิดวิเคราะห์ เป็นการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ เกิดเป็นแนวความคิดใหม่ๆ	4
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- เน้นหลักการทางทฤษฎีให้มาก และนำไปสอนต่อได้	3
	- เน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดสามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ได้	7
	- เน้นเรื่องหลักการวิจารณ์ และประยุกต์ความรู้ไปใช้กับการศึกษาได้	5
	- ไม่แตกต่าง	2
ประเด็นที่ 3	การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- สามารถวิจารณ์ผลงานศิลปะได้อย่างถูกหลักเกณฑ์ และนำไปสอนได้	4
	- ต้องมีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ สามารถนำข้อคิดการวิจารณ์ไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาเพื่อการถ่ายทอด แนะนำ และต่อยอดความรู้ได้	5
	- รู้จักกระบวนการคิดที่เป็นลำดับขั้นตอนที่จะนำไปวิจารณ์ได้	6
	- นักศึกษาครูต้องสามารถอธิบายและยกตัวอย่าง ให้กับนักเรียนเข้าใจ	2

จากตารางที่ 39 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง นักศึกษารู้ทฤษฎีและกระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ สามารถวิจารณ์งานได้ อย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ (6 คน) นักศึกษารู้หลักทฤษฎีการวิจารณ์ สามารถวิจารณ์งานได้ อย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ มีการคิดวิเคราะห์ และประยุกต์ไปใช้ได้ (5 คน) นักศึกษารู้หลักทฤษฎีการวิจารณ์สามารถวิจารณ์งานได้ การต่อยอดทางความคิด มีการคิดวิเคราะห์ เป็นการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ เกิดเป็นแนวความคิดใหม่ๆ (4 คน) นักศึกษารู้ทฤษฎีและกระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ และสามารถบอกได้ว่าทฤษฎีใดเหมาะสมกับการวิจารณ์แบบใด (2 คน)

ข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือเน้นให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเกิดกระบวนการคิด สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (7 คน) เน้นเรื่องหลักการศึกษที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ และประยุกต์ความรู้ไปใช้กับการศึกษาได้ (5 คน) เน้นหลักการทางทฤษฎีให้มาก และนำไปสอนต่อได้ (3 คน) ไม่แตกต่าง (2 คน)

การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ให้นักศึกษาครูเกิดกระบวนการวิจารณ์งานศิลปะโดยเน้นหลักทฤษฎีการวิจารณ์ รู้จักกระบวนการคิดที่เป็นลำดับขั้นตอนที่จะนำไปวิจารณ์ได้ (6 คน) นักศึกษาครูต้องมีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ สามารถนำข้อคิดการวิจารณ์ ไปประยุกต์ใช้กับการศึกษา เพื่อการถ่ายทอด แนะนำ และต่อยอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ (5 คน) นักศึกษาครูต้องสามารถวิจารณ์ผลงานศิลปะได้อย่างถูกต้องถูกหลักเกณฑ์ และนำไปสอนต่อได้ (4 คน) นักศึกษาครูต้องสามารถอธิบายและยกตัวอย่าง ให้กับนักเรียนเข้าใจได้ (2 คน)

ตารางที่ 40 ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียน สอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	เนื้อหาสาระในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์	2
	- กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ ประวัติศิลป์	5
	- กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ ทศนธาตุ องค์ประกอบศิลป์	10
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาศาखाวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาเน้นเนื้อหาเรื่องการถ่ายทอด สอนต่อ	13
	- นักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาต้องเรียนให้ลึกซึ้งมากกว่านักศึกษาศิลปะทั่วไปในทุกๆเนื้อหา	2
	- ไม่แตกต่าง	2
ประเด็นที่ 3	เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- หลักการด้านการวิจารณ์งานที่หลากหลาย ทุกประเภท	3
	- ความรู้ทางสังคมศาสตร์ ต้องเรียนรู้ในเรื่องราวของสังคม	1
	- เรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ และสามารถนำไปสอนต่อได้	2
	- ทฤษฎีต่างๆ ภาษาเพื่อการสื่อสาร	2
	- ด้านวิชาชีพครู จิตวิทยาการศึกษาทำให้สามารถเข้าใจนักเรียนได้	4
	- ทฤษฎีต่างๆ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ลัทธิต่างๆทางศิลปะ	2
	- ทฤษฎีต่างๆ ประวัติศาสตร์ศิลปะ จิตวิทยาการศึกษา	3

ตารางที่ 40 (ต่อ) ระดับความถี่ด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 4	องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัติ นักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ	
	- ประวัติศาสตร์ศิลป์	17
	- ปรัชญา	15
	- วัฒนธรรมประเพณี	5
	- สังคมศาสตร์	8
	- วรรณกรรม	2
	- จิตวิทยา	9
	- การใช้ภาษาเพื่อการเขียน การสื่อสาร	6

จากตารางที่ 40 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

เนื้อหาสาระในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ได้แก่ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ ทักษะธาตุ องค์ประกอบศิลป์ (10 คน) ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ ประวัติศิลป์ (5 คน) ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ (2 คน)

ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาเรื่อง

การถ่ายทอด เพื่อการนำไปสอนต่อ (13 คน) นักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาต้องเรียนให้ลึกซึ้งมากกว่านักศึกษาศิลปะทั่วไปในทุกๆเนื้อหา (2 คน) ไม่แตกต่าง (2 คน)

เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา หลักการด้านการวิจารณ์ เรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ ความรู้ด้านวิชาชีพครู จิตวิทยาการศึกษาทำให้สามารถเข้าใจนักเรียนได้มากขึ้น (4 คน) หลักการด้านการวิจารณ์งานที่หลากหลาย ทุกประเภท ทฤษฎีต่างๆที่นำมาใช้ นำความรู้ต่างๆที่มีอยู่มาประกอบกับการวิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปสอนต่อได้ (3 คน) กระบวนการในการวิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะ ความรู้ทางสังคมศาสตร์ ปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ ประวัติศาสตร์ศิลปะ จิตวิทยาการศึกษา (3 คน) หลักการด้านการวิจารณ์ เรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ และสามารถนำไปสอนต่อได้ (2 คน) หลักการด้านการวิจารณ์ เรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาได้อย่างตรงประเด็น (2 คน) หลักการด้านการวิจารณ์ เรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ทัศนต่างๆทางศิลปะ (2 คน) กระบวนการในการวิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะ ความรู้ทางสังคมศาสตร์ ต้องเรียนรู้ในเรื่องราวของสังคม ในช่วงต่างๆ และสามารถนำไปสอนต่อได้ (1 คน)

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการณ์วิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลป์ (17 คน) ปรัชญา (15 คน) จิตวิทยา (9 คน) สังคมศาสตร์ (8 คน) การใช้ภาษาเพื่อการเขียน การสื่อสาร (6 คน) วัฒนธรรมประเพณี (5 คน) และวรรณกรรม (2 คน)

ตารางที่ 41 ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการ เรียนการสอน ตามความคิดเห็นของ นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการ จัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิด การพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- การฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะ ทั้งการเขียน และพูดปากเปล่า	5
	- ดูวิดีโอ ขั้นตอนการสร้างสรรค้งานของศิลปิน	3
	- ศึกษาผลงานศิลปินที่ชื่นชอบ และสร้างสรรค้งานตามงานศิลปิน ดูงาน ศิลปะตามหอศิลป์ วิจารณ์งานในชั้นเรียน	3
	- วิจารณ์ผลงานศิลปะก่อนเรียนโดยที่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องการวิจารณ์	4
	- ฝึกการวิจารณ์ในชั้นเรียนบ่อยๆ ทั้งเดี่ยว และวิจารณ์แบบกลุ่ม	2
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นกิจกรรมที่จะฝึกการพูดอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ความคิด การวิจารณ์ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้	7
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นการเรียนรู้ในเรื่องทฤษฎี และฝึกการ ถ่ายทอดการวิจารณ์	10
ประเด็นที่ 3	กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการ ศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- กิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานวิจารณ์ศิลปะจากผลงานจริง ในทันที ฝึกกระบวนการคิด ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	2
	- วิจารณ์ผลงานในชั้นเรียน ฝึกการสังเกต วิเคราะห์ ตีความ เรียนรู้ ทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ	5

ตารางที่ 41 (ต่อ) ระดับความถี่ด้านกิจกรรมและกระบวนการ เรียนการสอน ตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับ
แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้น
สูงของนักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 4	- การฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะผ่านบทสนทนาในห้องเรียนช่วยให้ผู้เรียน เกิดกระบวนการคิด การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์	4
	- การฝึกพูด การถ่ายทอดความรู้ออกมาได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ได้เห็น ตัวอย่างการวิจารณ์ของเพื่อน เพื่อเกิดการเปรียบเทียบและการพัฒนา	3
	- การทำงานศิลปะปฏิบัติ แล้วนำผลงานนั้นมาวิจารณ์กันในชั้นเรียน เป็นการพัฒนาทั้งการสร้างสรรค์ การคิด และการวิจารณ์ที่พัฒนาขึ้นไป	2
	- การศึกษางานเขียน วิธีการวิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญในการวิจารณ์เพื่อ จะได้เกิดการกระตุ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจารณ์	1
	ประโยชน์ของการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นระหว่าง การเรียนการสอนต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูง	5
	- ทำให้นักศึกษากลับคิด กล้าแสดงออก ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า - ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจมากขึ้นเพราะได้แสดงสิ่งที่ตนเองคิด ออกมาแลกเปลี่ยนกัน	9 3
ประเด็นที่ 5	- ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน	
	ผลของการฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะผ่านบทสนทนาในห้องเรียนต่อ การพัฒนาการคิดขั้นสูง	
	- ช่วยให้เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	5
	- ช่วยให้เกิดกว้างทางความคิด คิดได้อย่างอิสระ เป็นตัวของตัวเอง	4
	- ช่วยให้เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นการแลกเปลี่ยน เปลี่ยนความคิดเห็นทำให้เห็นมุมมองความคิดของผู้อื่น	6 2
- เป็นการแสดงทักษะในการวิจารณ์งาน ว่าสามารถวิจารณ์ได้หรือไม่		

จากตารางที่ 41 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง การฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะ ทั้งการเขียน และพูดปากเปล่า (5 คน) วิจารณ์ผลงานศิลปะก่อนเรียนโดยที่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องการวิจารณ์ (4 คน) ดูวิดีโอ ขั้นตอนการสร้างผลงานของศิลปิน (3 คน) ศึกษาผลงานศิลปินที่ชื่นชอบ และสร้างผลงานตามงานศิลปิน ดูงานศิลปะตามหอศิลป์ วิจารณ์งานในชั้นเรียน (3 คน) ฝึกการวิจารณ์ในชั้นเรียนบ่อยๆ ทั้งปากเปล่า และงานเขียน ทั้งเดี่ยว และวิจารณ์แบบกลุ่ม (2 คน)

ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเรียนรู้ในเรื่องทฤษฎี และฝึกการถ่ายทอดการวิจารณ์ (10 คน) นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นกิจกรรมที่จะฝึกการพูดอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ความคิด การวิจารณ์ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (7 คน)

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา วิจารณ์ผลงานในชั้นเรียน ฝึกการสังเกต วิเคราะห์ ตีความ เรียนรู้ทฤษฎีศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ เพื่อเป็นความรู้ในการต่อยอดความคิดเพื่อใช้ในการวิจารณ์งานในลักษณะของตนเอง การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ (5 คน) การฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะผ่านบทสนทนาในห้องเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ไม่คิดเอาแต่ความคิดเห็นของตนเอง เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ (4 คน) การฝึกพูด การถ่ายทอดความรู้ออกมาได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ได้เห็นตัวอย่างการวิจารณ์ของเพื่อน เพื่อเกิดการเปรียบเทียบและการพัฒนากระบวนการคิดที่มากขึ้น การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ จำเป็นมาก เป็นการเปิดโลกทัศน์ได้ รับรู้ผลงานใหม่ๆ เป็นประสบการณ์ตรง (3 คน) กิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานวิจารณ์ศิลปะจากผลงานจริง ตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์การแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นในทันทีเป็นการฝึกกระบวนการคิด ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (2 คน) การทำงานศิลปะปฏิบัติ แล้วนำผลงานนั้นมาวิจารณ์กันในห้องเรียนเป็นการพัฒนาทั้งการสร้างสรรค์ การคิด และการวิจารณ์ที่จะพัฒนาขึ้นไปได้อย่างได้เรื่อยๆ ได้รับความรู้แลกเปลี่ยนความคิดจากทั้งผู้สอนและนักศึกษา (2 คน) การศึกษางานเขียน

วิธีการวิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญในการวิจารณ์เพื่อจะได้เกิดการกระตุ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจารณ์ของผู้เรียนเองด้วย ทั้งนี้การวิจารณ์งานควรมีอยู่ในทุกๆวิชาเรียน เป็นการบูรณาการความรู้กับวิชาต่างๆ การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ (1 คน)

ประโยชน์ของการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นระหว่างการเรียนการสอนต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูง คือ ทำให้นักศึกษา เกิดความเข้าใจมากขึ้นเพราะได้แสดงสิ่งที่ตนเองคิดออกมาแลกเปลี่ยนกัน (9 คน) ทำให้นักศึกษากลับคิด กล้าแสดงออก ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (5 คน) ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน (3 คน)

ผลของการฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะผ่านบทสนทนาในห้องเรียนต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูง คือช่วยให้เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (6 คน) ช่วยให้เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (5 คน) ช่วยเปิดกว้างทางความคิดได้อย่างอิสระ เป็นตัวของตัวเอง (4 คน) เป็นการแสดงทักษะในการวิจารณ์งาน ว่าสามารถวิจารณ์ได้หรือไม่ (2 คน)

ตารางที่ 42 ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	วิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง	
	- สอนบรรยายทฤษฎีสร้างความเข้าใจ ฝึกขั้นตอนกระบวนการวิจารณ์	6
	- การวิจารณ์ ดูตัวอย่างผลงานศิลปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	11
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป	
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษามีวิธีสอนที่เน้นให้เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง	5
	- นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีวิธีสอนให้มีกระบวนการถ่ายทอด	7
	- ไม่แตกต่าง	5
ประเด็นที่ 3	วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- มีการซักถาม ได้ตอบ แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนมากๆ ดูตัวอย่าง ผลงานต่างๆมาวิเคราะห์อธิบาย สร้างความเข้าใจกันในห้องเรียน	4
	- ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น เน้นกระบวนการ คิด วิเคราะห์ โดยมีผู้สอนคอยชี้แนะระหว่างการแสดงความคิดเห็น	2
	- ให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด มีการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งของนักศึกษาและผู้สอน	5
	- ฝึกให้นักศึกษารู้จักการสืบค้นข้อมูล สร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเกิด ความกระตือรือร้นในการคิด การแสดงออก	2
	- ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะเป็นการได้ระดมความคิด ความรู้ เกิด การโต้แย้งในเรื่องต่างๆเพื่อความเข้าใจและฝึกการคิด	4

ตารางที่ 42 (ต่อ) ระดับความถี่ด้านวิธีสอน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 4	สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง	
	- Powerpoint หรือสไลด์ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ	17
	- ผลงานจริงตามหอศิลป์	17
	- วิดีโอ ตัวอย่าง แนวคิด ประวัติศิลปะ	4
	- ผลงานศิลปะที่นักศึกษาสร้างสรรค์	8
	- ตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ที่ดี	2
ประเด็นที่ 5	ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง	
	- ผลงานที่หลากหลายแนว หลากหลายประเภท	17

จากตารางที่ 42 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิธีสอน ความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

วิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ฝึกขั้นตอนกระบวนการวิจารณ์ตามทฤษฎี ดูตัวอย่างผลงานศิลปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน (11 คน) สอนบรรยายทฤษฎีสร้างความรู้ความเข้าใจ ฝึกขั้นตอนกระบวนการวิจารณ์ (6 คน)

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ต้องมีวิธีสอนให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษามีกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ (7 คน) ต้องมีวิธีสอนให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง (5 คน) และไม่แตกต่าง (5 คน)

วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด มีการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งของนักศึกษา และผู้สอน โดยต้องเน้นการวิจารณ์ในชั้นเรียนให้มากขึ้น (5 คน) มีการซักถาม โต้ตอบ แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนมากขึ้น ดูตัวอย่างผลงานต่างๆมาวิเคราะห์หรืออธิบาย สร้างความเข้าใจกันในชั้นเรียน (4 คน) ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะเป็นการได้ระดมความคิด ความรู้ เกิดการโต้แย้งในเรื่องต่างๆเพื่อความเข้าใจและฝึกการคิด และสามารถนำกระบวนการคิด ความรู้นั้นไปถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสม (4 คน) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยมีผู้สอนคอยชี้แนะระหว่างการแสดงความคิดเห็นต่างๆ (2 คน) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน โดยฝึกให้นักศึกษารู้จักการสืบค้นข้อมูล สร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการคิด การแสดงออก (2 คน)

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง คือ Powerpoint หรือสไลด์ภาพตัวอย่างผลงานศิลปิน (17 คน) ผลงานจริงตามหอศิลป์ (17 คน) วิดีโอ ตัวอย่าง แนวคิด ประวัติศิลปิน (4 คน) ผลงานศิลปะที่นักศึกษาสร้างสรรค์ (8 คน) ตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ที่ดี (2 คน)

ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงนักศึกษาเห็นตรงกันคือ ต้องเป็นผลงานที่หลากหลายแนว หลากหลายประเภท (17 คน)

ตารางที่ 43 ระดับความถี่ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตร

ศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน
ศิลปวิจารณ์เพื่อ ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาศาขาศิลปศึกษา
ระดับปริญญาตรีจำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	การวัดและประเมินผลที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง	
	- นักศึกษาสามารถวิจารณ์งานได้ เหมาะสมกับทฤษฎีการวิจารณ์	2
	- ผลงานศิลปะของนักศึกษา และ นักศึกษาสามารถวิจารณ์งานได้	10
	- ความสามารถในการวิจารณ์งานก่อนเรียนและหลังเรียน	5
ประเด็นที่ 2	ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาขาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาศาขาศิลปะทั่วไป	
	- สามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ	11
	- สามารถถ่ายทอดความรู้ และสามารถวิจารณ์งานได้อย่างลึกซึ้ง	1
	- สามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถวิจารณ์งานได้อย่างมีเหตุ มีผล	5
ประเด็นที่ 3	การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาศาขาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา	
	- การทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน (Pre Test- Post Test) เข้าใจในทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ วิจารณ์งานได้	5
	- เข้าใจในทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ การวิจารณ์ของผู้เรียนทั้งปากเปล่า และจากการเขียนวิจารณ์ ที่มีการเขียนเรื่อยๆมา และงานชิ้นสรุป	3
	- สามารถเข้าใจในทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ เพื่อการใช้ทฤษฎีในการวิจารณ์ได้อย่างลึกซึ้ง มีการแสดงออกถึงกระบวนการคิดที่มีขั้น มีตอน	3
	- วิจารณ์งานได้ ผลงานศิลปะปฏิบัติเพราะเป็นการตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนได้นำการวิจารณ์ มาใช้ในการทำงานจริงๆ	6

จากตารางที่ 43 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผลตามความคิดเห็นของ อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิด ขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ดังนี้

การวัดและประเมินผลที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงจากผลงาน ศิลปะของนักศึกษา และ นักศึกษาสามารถวิจารณ์งานได้ (10 คน) ความสามารถในการวิจารณ์ งานก่อนเรียนและหลังเรียน (5 คน) นักศึกษาสามารถวิจารณ์งานได้ เหมาะสมกับทฤษฎีการ วิจารณ์ (2 คน)

ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้น สูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการ ศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (11 คน) นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ สามารถวิจารณ์งานได้อย่างมีเหตุ มีผล (5 คน) นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และสามารถวิจารณ์งานได้อย่างลึกซึ้ง (1 คน)

การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา จากความ เข้าใจในทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ วิจารณ์งานได้ ผลงานศิลปะปฏิบัติเพราะเป็นการตรวจสอบ ได้ว่าผู้เรียนได้นำการวิจารณ์ มาใช้ในการทำงานจริงๆ (6 คน) การทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน (Pre Test- Post Test) เพื่อเห็นพัฒนาการด้านการวิจารณ์ของผู้เรียน เข้าใจในทฤษฎีการวิจารณ์ งานศิลปะ วิจารณ์งานได้ (5 คน) เข้าใจในทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ การวิจารณ์ของผู้เรียนทั้ง ปากเปล่า และจากการเขียนวิจารณ์ ที่มีการเขียนเรื่อยๆมา และงานชิ้นสรุป (3 คน) สามารถเข้าใจ ในทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ เพื่อการใช้ทฤษฎีในการวิจารณ์ได้อย่างลึกซึ้ง มีการแสดงออกถึง กระบวนการคิดที่มีขั้น มีตอน (3 คน)

ตารางที่ 44 ระดับความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งหมด 17 คน

ประเด็นที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ประเด็นที่ 1	- นักศึกษาต้องมีการคิดและประมวลผลทั้งเดี่ยว และกลุ่มเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	1
	- มีตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ที่มีคุณภาพให้ผู้เรียนได้ใช้ศึกษา	3
	- นักศึกษาต้องวิจารณ์งานในรูปแบบที่หลากหลาย	4
	- ฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะให้มากๆ ผู้สอนพาออกนอกสถานที่ ในการดูภาพผลงานจริงตามหอศิลป์	5
	- ต้องศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ ให้มากๆ เช่นงานหนังสือ	1
	- ไม่มีข้อเสนอแนะ	3

จากตารางที่ 44 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้ ฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะให้มากๆ ผู้สอนพาออกนอกสถานที่ ในการดูภาพผลงานจริงตามหอศิลป์ (5 คน) นักศึกษาต้องวิจารณ์งานในรูปแบบที่หลากหลาย (4 คน) มีตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ที่มีคุณภาพให้ผู้เรียนได้ใช้ศึกษา (3 คน) ไม่มีข้อเสนอแนะ (3 คน) นักศึกษาต้องมีการคิดและประมวลผลทั้งเดี่ยว และกลุ่มเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (1 คน) ต้องศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ ให้มากๆ เช่นงานหนังสือ (1 คน)

ตอนที่2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปวิจารณ์ จำนวน 4 มหาวิทยาลัย สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตได้ ดังนี้

ตารางที่ 45 ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปวิจารณ์

มหาวิทยาลัยแห่งที่ 1

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
1.ด้านผู้สอน	
-เวลาในการเข้าสอน	- ผู้สอนมีเวลาให้นักศึกษาเตรียมตัวก่อนที่ผู้สอนจะเข้าห้องเรียน ประมาณ 15 นาที
-บุคลิกภาพ	- ผู้สอนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย (เสื้อเชิ้ต กางเกงขายาว) บุคลิกสุ่ม น่ารักถือ
-การวางตัว	- ผู้สอนค่อนข้างมีความเป็นกันเองกับนักศึกษา สังเกตได้จากการเรียกชื่อ นักศึกษาอย่างเป็นกันเอง เช่น เรียกชื่อเล่น ที่แสดงออกถึงความ คุ่มเคย
-การนำเข้าสู่บทเรียน ที่ส่งเสริมทักษะ การคิดขั้นสูง	- ผู้สอนบอกเรื่องราวเนื้อหา ที่จะใช้ในการเรียนการสอนในคาบเรียนนี้ พร้อมทั้ง อธิบายความสำคัญของเนื้อหาที่จะใช้สอน
-กระบวนการเรียน การสอนที่ส่งเสริม ทักษะการคิดขั้นสูง	- ผู้สอนได้มีการอธิบายเหตุผลประกอบเนื้อหาที่ใช้สอน ระหว่างการเรียน การสอนมีการใช้คำถามเพื่อให้นักศึกษาได้ตอบสนองความคิดเห็น, ระหว่างการเรียนการสอนในเนื้อหาวิธีการวิจารณ์งานศิลปะ ผู้สอนได้มีการ ยกตัวอย่างงานศิลปะชิ้นมาวิจารณ์ ให้นักศึกษาได้ฟัง เพื่อให้นักศึกษาได้ เห็นแนวทางในการวิจารณ์ประกอบกับภาพผลงาน ของศิลปิน และบท วิจารณ์ของผู้สอน, ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนที่ไม่ตั้งใจฟังออกมา อ่านข้อความที่ ผู้สอนนำมาเสนอให้เพื่อนๆ ฟัง นักศึกษาคนอื่นก็ให้ความสนใจ ตั้งใจฟัง มากขึ้น

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์
-วิธีการสอน ที่ส่งเสริมทักษะ การคิดขั้นสูง	- บรรยายกระบวนการขั้นตอนในการวิจารณ์งานศิลปะ โดยยกตัวอย่าง ทฤษฎีการวิจารณ์ของ Mittler, อธิบาย ภูมิหลังศิลปะประกอบ การวิจารณ์เพื่อความเข้าใจในงานศิลปะของศิลปินมากขึ้น, ยกตัวอย่าง เทียบเคียงเหตุการณ์ปัจจุบันในการวิจารณ์งานของศิลปิน, กระตุ้นความ สนใจของผู้เรียนโดยการใช้คำศัพท์ วัยรุ่น เช่น กิ๊ก, ซิมิ เป็นต้น เพื่อให้ นักศึกษาผู้ศึกษาร่วมสมัยกับผู้สอน และพร้อมที่จะเปิดรับการสอนของผู้สอน ได้ง่ายขึ้น สังเกตได้จากการที่นักศึกษาที่มีปฏิริยาโต้ตอบทันทีด้วยเสียง หัวเราะ แสดงว่านักศึกษาฟังผู้สอนอยู่, ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในระหว่าง การเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาออกมาตอบคำถามแสดง ความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน หรือการที่ให้นักศึกษาออกมาอ่านบทวิจารณ์ ให้เพื่อนๆ ฟัง ,วิจารณ์งานศิลปะให้นักศึกษาฟัง ประกอบบทวิจารณ์ใน Power Point และ มีรูปภาพตัวอย่างผลงานประกอบสไลด์ เพื่อให้นักศึกษา เห็นภาพงานศิลปะ ประกอบการวิจารณ์
-เนื้อหาที่เหมาะสม กับผู้เรียนที่ส่งเสริม ทักษะการคิดขั้นสูง	- ฝึกกระบวนการวิจารณ์ตามแนวทางของนักวิจารณ์ศิลปะ โดยเลือกใช้ ทฤษฎีของ มิทเลอว์ (Mittler)
-ลักษณะกิจกรรม การเรียนการสอนที่ ส่งเสริมทักษะ การคิดขั้นสูง	- บรรยายประกอบสไลด์, อธิบายวิเคราะห์วิจารณ์, ยกตัวอย่าง กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ โดยมีผลงานศิลปะประกอบการสอน อธิบายวิจารณ์ตามขั้นตอนให้นักศึกษาฟัง,ซักถามความเข้าใจ ให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในการอธิบายเพิ่มเติม ในส่วนที่เห็นเพิ่มเติมจาก ผู้สอน
-สื่อการสอน ที่ส่งเสริมทักษะ การคิดขั้นสูง	- Power Point ประกอบการเรียนในส่วนของเนื้อหาบทวิจารณ์ ทฤษฎี การวิจารณ์ , สไลด์แสดงภาพตัวอย่างผลงานศิลปะของศิลปินท่านต่างๆ, เอกสารประกอบเนื้อหาการเรียนการสอน

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์
-การใช้คำถามในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ให้นักศึกษาเล่า และอธิบาย,ถามคำถามให้นักศึกษาคิดหาคำตอบ, ให้นักศึกษาวิเคราะห์กระบวนการขั้นตอนการสร้างงานศิลปะของศิลปินที่กำลังดูอยู่ ,ถามเพื่อให้นักศึกษาตอบในเรื่องทั่วไป และความรู้ นอกเหนือจากเนื้อหาศิลปะ แต่มีความสำคัญในการใช้วิจารณ์ผลงานศิลปะ เช่น เรื่องสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เรื่องในครอบครัว,ถามคำถามที่เชื่อมโยงกับความรู้เก่าที่เคยสอนไปแล้วกับเนื้อหาใหม่ที่กำลังสอน
-การสรุปบทเรียน	- สรุปขั้นตอนทฤษฎีการวิจารณ์ , นำบทวิจารณ์ก่อนเรียนของนักศึกษามาพูดเล่าสู่กันฟังในห้องเรียน พร้อมทั้งแจกคืนเพื่อให้นักศึกษาได้เห็นถึงพัฒนาการในการวิจารณ์ของตนเอง พร้อมทั้งส่งงานนักศึกษา อธิบายลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย
อื่นๆ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ให้นักศึกษาได้เขียนวิจารณ์งานศิลปะก่อนการเรียนการสอน โดยนักศึกษายังไม่มีความรู้ในเรื่องของการวิจารณ์งานศิลปะมาก่อน เป็นการให้ทั้งผู้สอน และนักศึกษาได้เห็นพัฒนาการของตนเอง เพื่อการเรียนรู้ และนำสิ่งที่ได้ไปใช้พัฒนาในการเขียนครั้งต่อไป , ยกตัวอย่างประวัติ ภูมิหลังศิลปิน ประกอบการวิจารณ์เพื่อความเข้าใจแนวคิดของศิลปิน ได้มากขึ้น
2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน	
-ความสนใจในการเรียน	- มีนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนบ้างประมาณร้อยละ 70 ของนักศึกษาในชั้นเรียน โดยการฟังและจดตามที่ผู้สอนอธิบาย แนะนำ ชี้แจง
-สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน	-นักศึกษามีความสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีการโต้ตอบแบบ เป็นกันเองกับผู้สอน แต่ช่วงท้ายเริ่มไม่ค่อยตั้งใจ เริ่มมีการพูดคุยกันเองบ้าง ไม่ตั้งใจฟังทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือเนื้อหาการเรียน เช่น เล่นโทรศัพท์มือถือ นอนหลับ เป็นต้น
-ความกระตือรือร้นในกิจกรรม	-มีความกระตือรือร้นเป็นบางคน สังเกตได้จากการตอบคำถาม จะตอบเฉพาะคนเดิมๆ และการจดบันทึกสรุปความรู้ก็จัดเป็นบางคน ที่เหลือนั่งฟังเฉยๆ หรือทำกิจกรรมอื่นๆ

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์
-การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	-มีการตอบคำถามแสดงความคิดเห็นบ้างตามที่ผู้สอน ถาม หรือให้อธิบาย แต่โดยรวมๆ นักศึกษายังไม่ค่อยแสดงออกทางการคิดมากนัก
-การแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- แสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ภาพผลงานตัวอย่างบ้าง ในบางช่วงและในบางคน
-การถามคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ไม่ค่อยมีการถามคำถาม ที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
-การตอบคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- นักศึกษาไม่ค่อยตอบคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง จะตอบเฉพาะที่ผู้สอนถาม ไม่มีการแสดงความคิดเห็นนอกเหตุผลประกอบเท่าที่ควร
อื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ยังไม่ค่อยแสดงออกเท่าที่ควร
3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- มีการแสดงความสนใจตื่นตัวกับภาพตัวอย่างผลงานบ้างเป็นบางช่วง และมีการให้ความร่วมมือตอบคำถามในช่วงแรกๆของการเรียน พอช่วงท้ายๆ นักศึกษาเริ่มไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร

จากตารางที่ 45 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.ด้านผู้สอน ผู้สอนมีเวลาให้นักศึกษาเตรียมตัวก่อนที่จะเข้าห้องเรียนประมาณ 15 นาที ผู้สอนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย (เสื้อเชิ้ต กางเกงขาสั้น) บุคลิกดูสุ่ม น่ารัก น่าเชื่อถือ ค่อนข้างมีความเป็นกันเองกับนักศึกษา สังเกตได้จากการเรียกชื่อนักศึกษาอย่างเป็นกันเอง เช่นเรียกชื่อเล่น ที่แสดงออกถึงความ คำนึง เคย ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกเรื่องราวเนื้อหาบอกความสำคัญ

อธิบายเหตุผลประกอบเนื้อหาที่ใช้สอน ระหว่างการเรียนการสอนมีการใช้คำถามเพื่อให้ นักศึกษา ได้ตอบแสดงความคิดเห็น เช่นในเนื้อหาวิธีการวิจารณ์งานศิลปะ ผู้สอนเลือกใช้ชั้นตอน ทฤษฎี การวิจารณ์ของ Mittler เป็นแนวทางการวิจารณ์ มีการยกตัวอย่างงานศิลปะขึ้นมาวิจารณ์ ให้ นักศึกษาได้ฟัง เพื่อให้ นักศึกษาได้เห็นแนวทางในการวิจารณ์ประกอบภาพผลงาน และบทวิจารณ์ บรรยายกระบวนการขั้นตอนในการวิจารณ์งานศิลปะ โดยยกตัวอย่างภูมิหลังศิลปินประกอบการ วิจารณ์เพื่อความเข้าใจในงานศิลปะของศิลปินมากขึ้นการเทียบเคียงเหตุการณ์ปัจจุบันในการ วิจารณ์งานของศิลปิน กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดยการใช้คำศัพท์ วัยรุ่น เช่น กิ๊ก, ซิมิ เป็นต้น เพื่อให้ นักศึกษารู้สึกร่วมสมัยกับผู้สอน และพร้อมที่จะเปิดรับการสอนของผู้สอนได้ง่ายขึ้น สังเกต ได้จากการที่ นักศึกษามีปฏิกิริยาโต้ตอบทันทีด้วยเสียงหัวเราะ แสดงว่า นักศึกษาฟังผู้สอนอยู่ ให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในระหว่างการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาออกมาตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน หรือการที่ให้นักศึกษาออกมาอ่านบทวิจารณ์ให้เพื่อนๆ ฟัง สื่อที่ใช้ ประกอบการเรียนคือเอกสารประกอบการเรียนการสอน บทวิจารณ์ใน Power Point และรูปภาพ ตัวอย่างผลงานประกอบสไลด์ ระหว่างการวิจารณ์งานผู้สอนซักถามความเข้าใจ ให้ นักศึกษามี ส่วนร่วมในการอธิบายเพิ่มเติม ในส่วนที่เห็นเพิ่มเติมจากผู้สอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาวิเคราะห์ กระบวนการขั้นตอนการสร้างงานศิลปะของศิลปินที่กำลังดูอยู่ ประกอบความรู้ที่อาจ นอกเหนือจากเนื้อหาศิลปะ แต่มีความสำคัญในการใช้วิจารณ์ผลงานศิลปะ เช่น เรื่องสังคม วิถี ชีวิตความเป็นอยู่ เรื่องในครอบครัว ผู้สอนถามคำถามที่เชื่อมโยงกับความรู้เก่าที่เคยสอนไปแล้ว กับเนื้อหาใหม่ที่กำลังสอน และในท้ายคาบเรียนผู้สอนสรุปขั้นตอนทฤษฎีการวิจารณ์อีกครั้งหนึ่ง และนำบทวิจารณ์ก่อนเรียนของนักศึกษามาพูดเล่าสู่กันฟังในห้องเรียน พร้อมทั้งแจกคืนเพื่อให้ นักศึกษาได้เห็นถึงพัฒนาการในการวิจารณ์ของตนเองและนำสิ่งที่ได้ไปใช้พัฒนาในการเขียนครั้ง ต่อๆไป พร้อมทั้งสั่งงานนักศึกษา ให้ นักศึกษาเขียนวิจารณ์งานศิลปะ โดย นักศึกษาสามารถเลือก ผลงานของศิลปินท่านใดก็ได้ เขียนส่งเป็นงานสรุป

2.ด้านพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียน มีนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนบ้างประมาณร้อยละ 70 ของนักศึกษาในชั้นเรียน โดยการฟังและจดตามที่ผู้สอนอธิบาย แนะนำ ชี้แจง โดยรวมนักศึกษามี ความสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีการโต้ตอบแบบเป็นกันเอง นักศึกษา มีความ กระตือรือร้นเป็นบางคน สังเกตได้จากการตอบคำถาม จะตอบเฉพาะคนเดิมๆ และการจดบันทึก สรุปความรู้ก็จัดเป็นบางคน ที่เหลือนั่งฟังเฉยๆ หรือทำกิจกรรมอื่นๆ นักศึกษามีการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นบ้างตามที่ผู้สอนถาม หรือให้อธิบาย แสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ภาพ ผลงานตัวอย่างบ้าง ไม่ค่อยมีการถามคำถาม ตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกถึงทักษะ

การคิดขั้นสูงมากนัก นักศึกษาจะตอบเฉพาะที่ผู้สอนถาม ไม่มีการแสดงความคิดเห็นบอกเหตุผลประกอบเท่าที่ควร ในช่วงท้ายนักศึกษาเริ่มไม่ค่อยตั้งใจ เริ่มมีการพูดคุยกันเองบ้าง และเริ่มทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือการเรียน เช่น เล่นโทรศัพท์มือถือ หรือนอนหลับเป็นต้น

3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง ในภาพรวม นักศึกษามีการแสดงออกสนใจตื่นตัวกับภาพตัวอย่างผลงานบ้างเป็นบางช่วง และมีการให้ความร่วมมือตอบคำถามในช่วงแรกๆของการเรียน พอช่วงท้ายๆ นักศึกษาเริ่มไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร

ตารางที่ 46 ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปวิจารณ์

มหาวิทยาลัยแห่งที่ 2

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
1.ด้านผู้สอน	
-เวลาในการเข้าสอน	- ผู้สอนเข้าสอนตรงเวลา ผู้สอนเลือกใช้ Shop ทำงานปฏิบัติเป็นสถานที่ให้นักศึกษาเรียน โดยการจัดเก็บพื้นที่ว่างตรงกลาง Shop ปูเสื่อนั่งเรียนกับพื้น ในรูปแบบสบายๆ
-บุคลิกภาพ	- ผู้สอนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย (เสื้อเชิ้ต กางเกงขายาว, ผูกเน็คไทด์) มัดผมเรียบร้อย หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ดูเป็นกันเองกับนักศึกษา
-การวางตัว	- มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา ยิ้มแย้ม ทักทายนักศึกษาอย่างเป็นกันเอง สามารถบอกให้นักศึกษาช่วยขนย้ายของได้โดยนักศึกษาให้ความร่วมมือกันอย่างดี
-การนำเข้าสู่บทเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ผู้สอนเช็คชื่อนักศึกษาก่อนการเริ่มการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเข้าชั้นเรียน, ทบทวนเนื้อหาที่เคยเรียนไปแล้วในคาบเรียนก่อนๆ ในเรื่องของ ทฤษฎีการวิจารณ์ตามขั้นตอน 4 ขั้นตอนคือ พรรณา วิเคราะห์ ตีความ และประเมินผล เพื่อทบทวนความรู้ของผู้เรียน

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
-กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง การฝึกการทำงานเป็นกลุ่มโดยนักศึกษาแบ่งกลุ่มกลุ่มละประมาณ 4-5 คน ตามความสมัครใจ, ให้นักศึกษาวิจารณ์งานศิลปะ โดยระดมความคิดในกลุ่ม จากนั้นส่งตัวแทนออกมานำเสนองานวิจารณ์ปากเปล่าหน้าชั้นเรียน โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ ถามคำถาม เสนอแนะ อธิบายความหมายเพิ่มเติมให้ นักศึกษาคนอื่นๆ เข้าใจได้มากขึ้น, ยกตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ เช่น ลัทธิทางศิลปะ ที่มีความสอดคล้องกับงานที่นักศึกษาวินิจฉัย
-วิธีการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- การฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม, นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์งานศิลปะ ทั้งแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม เปิดรับฟังเพื่อน และการออกมาวิจารณ์ปากเปล่า เป็นวิธีให้นักศึกษาได้แสดงออก ฝึกการนำเสนองาน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาคนอื่นได้แสดงความคิดเห็น ซักถามได้
-เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ 4 ขั้นตอน, พูดอธิบายเสริมในเรื่องของทัศนธาตุทางศิลปะ, - ให้นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์จริง, ฝึกวิจารณ์งานศิลปะจากผลงานของนักศึกษา
-ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มของนักศึกษา ให้นักศึกษานำเสนอผลงานวิจารณ์ที่ได้ร่วมกันออกความคิดเห็น โดยการส่งตัวแทนนำเสนองานวิจารณ์ปากเปล่าหน้าชั้นเรียน
-สื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ผลงานศิลปะของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการฝึกการวิจารณ์, นำวัสดุจริงที่นักศึกษานำมาวาด มาอธิบายเพิ่มเติม เช่น นักศึกษาวาดภาพปลา ผู้สอนก็ได้ให้นักศึกษานำปลาของจริงมาประกอบการวาด และประกอบการวิจารณ์งาน
-การใช้คำถามในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ผู้สอนถามทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน เช่น ทบทวนถึงทฤษฎีแนวทางที่นำมาใช้ในการวิจารณ์, ถามคำถามให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการอธิบายแสดงความคิดเห็น ที่ผ่านการลงความเห็นในกลุ่มมาแล้ว, ถามคำถามให้นักศึกษาได้คิดหาคำตอบ

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
-การสรุปทบทเรียน	- อธิบาย สรุป เนื้อหา หลังจากที่นักศึกษาได้วิจารณ์งานปากเปล่าหน้าชั้นเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว, ยกตัวอย่างประกอบการสรุปความรู้ ถามคำถามเพิ่มเติมระหว่างสรุป, ระหว่างการวิจารณ์ของนักศึกษา นอกจากนี้จะแนะนำเรื่องการวิจารณ์แล้ว ผู้สอนยังแนะนำการสร้างสรรค์งานของนักศึกษา เช่นเรื่องการจัดองค์ประกอบภาพงานนักศึกษา โดยผู้สอนได้เสนอแนะ ผ่านการวิจารณ์ของผู้สอนเอง, ส่งการบ้าน และแจ้งเนื้อหาที่จะเรียนในครั้งต่อไป
อื่นๆ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- นำวัสดุจริงที่ศึกษานำมาวาด มาอธิบายเพิ่มเติม เช่นนักศึกษาวาดภาพปลา ผู้สอนก็ได้ให้นักศึกษานำปลาของจริงมาประกอบการวาด และประกอบการวิจารณ์งาน เพื่อเพื่อนๆจะได้เห็นรายละเอียดของปลา ได้ชัดเจนมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการวิจารณ์งานได้ดี เนื่องจากสามารถสัมผัสได้จริงๆ
2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน	
-ความสนใจในการเรียน	- มีความสนใจในการอยากเรียน ร่วมมือช่วยกัน ในการจัดพื้นที่ในการนั่งเรียน เก็บข้าวของที่ขวางทางออก และปูเสื่อเพื่อใช้เป็นที่นั่งเรียน
-สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน	- นักศึกษาสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีการหัวเราะยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความร่วมมือกันดี ในการทำงานกลุ่ม
-ความกระตือรือร้นในกิจกรรม	- นักศึกษาให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน การทำกิจกรรมในกลุ่ม
-การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน การทำกิจกรรมในกลุ่ม การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยแต่ละกลุ่ม มีการช่วยกันคิด มีเพียงส่วนน้อยที่นั่งเฉยๆ มีการเตรียมอุปกรณ์ประกอบการวิจารณ์ เช่นปลาของจริงมาใช้ประกอบการวิจารณ์

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์
-การแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- แสดงความคิดเห็น การร่วมด้วยช่วยกันวิจารณ์งานในกลุ่ม และมีตัวแทนนำเสนอการวิจารณ์ผลงาน โดยมีหลักทฤษฎีการวิจารณ์คร่าวๆ 4 ขั้นตอน คือ พรรณา วิเคราะห์ ดีความ และประเมินผล
-การถามคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ถามคำถามบ้างเวลาสงสัยในงานที่ต้องปฏิบัติ แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีการถามคำถามเกี่ยวกับการแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงเท่าที่ควร
-การตอบคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ตอบคำถามตามที่คุณสอนถาม
อื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- มีการวิจารณ์ผลงานศิลปะที่ค่อนข้างแสดงออกถึงทักษะการคิด โดยเป็นงานกลุ่มและมีตัวแทนออกมานำเสนอ
3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- นักศึกษาให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนดีมาก มีความอยากเรียน คือตั้งใจที่จะฟังผู้สอน และปฏิบัติงานทันทีที่ผู้สอนสั่ง โดยถามคำถามถ้าเกิดข้อสงสัย

จากตารางที่ 46 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.ด้านผู้สอน ผู้สอนเข้าสอนตรงเวลา แต่งกายสุภาพเรียบร้อย (เสื้อเชิ้ต กางเกงขาสั้น, ผูกเน็คไทด์) มัดผมเรียบร้อย หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส พูดคุยทักทายดูเป็นกันเองกับนักศึกษา ดูสบายๆ ผู้สอนได้เลือกใช้ Shop ทำงานปฏิบัติเป็นสถานที่ให้นักศึกษาเรียน มีการจัดเก็บพื้นที่ว่างตรงกลาง Shop ปูเสื่อนั่งเรียนกับพื้น ในรูปแบบ สบายๆ ผู้สอนสามารถบอกให้นักศึกษาช่วยขนย้ายของได้โดยนักศึกษาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ก่อนเริ่มการเรียน ผู้สอนได้เช็คชื่อนักศึกษา ก่อนและให้เหตุผลกับนักศึกษาว่า เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเข้าชั้นเรียน ต่อด้วยการทบทวนเนื้อหาที่เคยเรียนไปแล้วในคาบเรียนก่อนๆ ในเรื่องของ ทฤษฎีการวิจารณ์ตาม

ขั้นตอน 4 ขั้นตอนคือ พรรณนา วิเคราะห์ ตีความ และประเมินผล จากนั้น ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติการวิจารณ์จริง โดยการฝึกการทำงานเป็นกลุ่มด้วยการแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละประมาณ 4-5 คน ตามความสมัครใจ ให้นักศึกษาฝึกวิจารณ์งานศิลปะจากผลงานศิลปะของนักศึกษาเอง โดยระดมความคิดในกลุ่ม จากนั้นส่งตัวแทนออกมานำเสนองานวิจารณ์ปากเปล่าหน้าชั้นเรียน ระหว่างการวิจารณ์ของนักศึกษาผู้สอนคอยให้คำแนะนำ ถามคำถาม เสนอแนะ อธิบายความหมายเพิ่มเติมให้นักศึกษาคนอื่นๆ เข้าใจได้มากขึ้น ผู้สอนยกตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ เช่น ลัทธิทางศิลปะ ที่มีความสอดคล้องกับงานที่นักศึกษาวินิจฉัย นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์งานศิลปะ เสนอความคิดเห็นภายในกลุ่ม เปิดรับฟังเพื่อน และการออกมามีวิจารณ์ปากเปล่า เนื้อหาที่เรียนเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ 4 ขั้นตอน เนื้อหาเรื่องทัศนธาตุทางศิลปะ สื่อที่ใช้ประกอบการสอน ผู้สอนได้ให้นักศึกษาเตรียมนำวัสดุจริงที่นักศึกษานำมาใช้เป็นแบบวาด มาอธิบายเพิ่มเติมประกอบการวิจารณ์ เช่น นักศึกษาวาดภาพปลา ผู้สอนก็ได้ให้นักศึกษานำปลาของจริงมาเป็นแบบประกอบการวาด และประกอบการวิจารณ์งาน ระหว่างการเรียนผู้สอนถามคำถามให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการอธิบายแสดงความคิดเห็นส่วนตัว หรือที่ผ่านการลงความเห็นในกลุ่มมาแล้ว ถามคำถามให้นักศึกษาได้คิดหาคำตอบ สรุปเนื้อหาหลังจากที่นักศึกษามีวิจารณ์งานปากเปล่าหน้าชั้นเรียนเสร็จเรียบร้อยผู้สอนสรุปความรู้ ถามคำถามเพิ่มเติมระหว่างสรุปบทเรียน นอกจากการแนะนำเรื่องการวิจารณ์แล้ว ผู้สอนยังแนะนำการสร้างสรรคงานของนักศึกษา เช่น เรื่องการจัดองค์ประกอบภาพงานนักศึกษา โดยผู้สอนได้เสนอแนะ ผ่านการวิจารณ์ของผู้สอนเองด้วย ทำยคาบเรียนผู้สอนสั่งงานให้นักศึกษานำสิ่งที่วิจารณ์ปากเปล่าในชั้นเรียนกลับไปเขียนเป็นงานวิจารณ์มาส่งครั้งต่อไป และแจ้งเนื้อหาที่จะเรียนในครั้งต่อไป

2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน นักศึกษามีความสนใจอยากเรียน ร่วมมือช่วยกัน ในการจัดพื้นที่ โดยเก็บข้าวของที่ขวางทางออก และปูเสื่อเพื่อใช้ในการนั่งเรียน นักศึกษาสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีการหัวเราะยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความร่วมมือกันดีมาก ในการทำงานกลุ่มนักศึกษาให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน การทำกิจกรรมในกลุ่ม การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยแต่ละกลุ่ม มีการช่วยกันคิด มีเพียงส่วนน้อยที่นิ่งเฉยๆ นักศึกษาได้เตรียมอุปกรณ์ประกอบการวิจารณ์ เช่น นำปลาของจริงมาใช้ประกอบการวิจารณ์ นำเสนอการวิจารณ์หน้าชั้นเรียนโดยมีตัวแทนออกมานำเสนอการวิจารณ์ผลงาน โดยมีหลักทฤษฎีการวิจารณ์คร่าวๆ 4 ขั้นตอน คือ พรรณนา วิเคราะห์ ตีความ และประเมินผล ระหว่างเรียนนักศึกษาได้ถามคำถามบ้างเวลาสงสัยในงานที่ต้องปฏิบัติ แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีการถามคำถามเกี่ยวกับ

การแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงเท่าที่ควร มีการตอบคำถามตามที่คุณสอนถาม ในส่วนของการวิจารณ์ผลงานศิลปะแก่นักศึกษาค่อนข้างวิจารณ์ได้ดี และแสดงออกถึงทักษะการคิดได้

3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง นักศึกษาให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนดีมาก มีความอยากเรียน คือตั้งใจที่จะฟังผู้สอน และปฏิบัติงานทันทีที่คุณสอนสั่ง โดยถามคำถามถ้าเกิดข้อสงสัย และแสดงความคิดเห็นได้

ตารางที่ 47 ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปวิจารณ์

มหาวิทยาลัยแห่งที่ 3

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
1.ด้านผู้สอน	
-เวลาในการเข้าสอน	- ผู้สอนเข้าชั้นเรียนตรงเวลา พร้อมเตรียมอุปกรณ์การสอน เช่นหนังสือ, Note book, ไมโครโฟนเป็นต้น
-บุคลิกภาพ	- แต่งกายสุภาพเรียบร้อย บุคลิกดูเชื่องชิ่ม น่าเคารพ
-การวางตัว	- บุคลิกดูเชื่องชิ่ม แต่เข้ากันได้ ดูเป็นกันเองกับนักศึกษา
-การนำเข้าสู่บทเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ผู้สอนแจ้งหัวข้อเรื่องที่จะสอนก่อนการเรียนการสอน คือ การตีความภาพและสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์(การวิเคราะห์วิจารณ์งานในเชิงจิตวิทยา) และบอกความเป็นมาความสำคัญในเรื่องที่กำลังจะสอน
-กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- บอกหัวข้อการเรียนการสอนก่อน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เห็นภาพรวมและสามารถที่จะคิดตามได้อย่างทันท่วงที, เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น โดยผู้สอนถามคำถามเพื่อให้ นักศึกษาได้ตอบ ได้คิดแสดงความคิดเห็น โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นทุกความคิดเห็น สังเกตได้จากผู้สอนกระตุ้นนักศึกษาให้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยแนะนำว่าสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่มีผิด ไม่มีถูกมาแลกเปลี่ยนกันได้
-วิธีการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ใช้วิธีบรรยาย อธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่าง ประกอบสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น Power Point, วีดีโอ ประกอบเรื่องการสอน ผ่านสื่อออนไลน์พร้อมการเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
-เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- เนื้อหาการวิเคราะห์ ตีความผลงานศิลปะ และสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์ (วิเคราะห์วิจารณ์ในเชิงจิตวิทยา) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ เพราะเนื้อหามุ่งเน้นให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ และตีความสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์ เป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตีความ และยังเพิ่มเติมในเนื้อหาส่วนที่มีการบูรณาการการเรียนกับเนื้อหา จิตวิทยา เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกคิดเชิงจิตวิทยา เพื่อการเข้าถึงงานศิลปะได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น, เนื้อหาในเรื่องขององค์ประกอบศิลปะ, ประวัติศาสตร์ศิลปะ, ประวัติศิลป์ แนวความคิดจิตวิทยา ประกอบการวิจารณ์ทั้งศิลป์ไทยและต่างประเทศ
-ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ผู้สอนนำภาพตัวอย่างงานศิลปะมาให้ให้นักศึกษาได้ชม ผู้สอนวิจารณ์งานให้นักศึกษาได้ฟัง และให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ ตีความผลงานศิลปะ นั้นๆ โดยผู้สอนคอยเสริมและอธิบายในประเด็นต่างๆเพิ่มเติม เช่นเนื้อหา ภูมิหลังของศิลปิน ที่มาของการสร้างงานของศิลปิน เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นภาพความคิดของศิลปินได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เสริมความรู้ในเรื่องแนวคิดต่างๆในงานศิลปะ
-สื่อการสอน ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- Power point แสดงเนื้อหา และตัวอย่างภาพผลงานศิลปะ ที่หลากหลาย ของทั้งศิลปินไทย และต่างประเทศ เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างงานได้ทั่วถึง, วีดีโอตัวอย่างการวิจารณ์ ผ่านสื่อออนไลน์ โดยยกตัวอย่างรายการ ต้นศิลปะ เป็นตอนที่ มีการวิจารณ์งานของผู้เข้าแข่งขันในรายการ เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างการวิจารณ์ แบบปากเปล่า และกลวิธีในการวิจารณ์งานศิลปะ ของอาจารย์เฉลิมชัย ไขจิตพิพัฒน์ , เอกสารประกอบการเรียนการสอน
-การใช้คำถามในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ถามคำถามเพื่อความเข้าใจ ความรู้ ภูมิหลังของนักศึกษา ถามให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็น ในการวิจารณ์งานศิลปะ วิเคราะห์แนวคิดศิลปิน ประยุกต์เชื่อมโยงกับงานศิลปะอื่นๆ

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
-การสรุปทเรียน	- สรุปทเรียน พร้อมทั้งส่งงานนักศึกษา โดยให้นักศึกษาวิจารณ์งานศิลปะที่ตนเองชื่นชอบโดยวิเคราะห์ ตีความวิจารณ์ในเชิงจิตวิทยา เปรียบเทียบกับงานศิลปะอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการวิจารณ์เป็นแนวทาง
อื่นๆ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ผู้สอนสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ ยกตัวอย่างอธิบาย วิเคราะห์ เปรียบเทียบตัวอย่างผลงานศิลปะให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ประยุกต์ความรู้ต่างๆในศาสตร์ด้านอื่นมาประกอบในการหาประเด็นการวิจารณ์งานเชิงแนวจิตวิทยา
2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน	
-ความสนใจในการเรียน	- นักศึกษามีความสนใจในการเรียน ตั้งใจฟังกันดี
-สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน	- สนุกสนานกับการเรียนการสอน สังเกตจากการหัวเราะ ชอบใจ ถูกใจ เมื่อตนเองตอบคำถามถูก หรือเวลาเห็นรูปภาพตัวอย่างงานศิลปะที่ถูกใจแปลกใหม่
-ความกระตือรือร้นในกิจกรรม	- มีความกระตือรือร้นในการเรียนดี สังเกตจากนักศึกษาเกือบทั้งหมดช่วยกันตอบคำถามแสดงความคิดเห็นเวลาผู้สอนถามคำถาม
-การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- มีส่วนร่วมในการตอบคำถามเมื่อผู้สอนถาม
-การแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ส่วนใหญ่ ยังไม่ค่อยมีการแสดงออกถึงการคิดวิเคราะห์เท่าที่ควร
-การถามคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ส่วนใหญ่จะตอบคำถามเท่าที่ผู้สอนถาม การแสดงออกถึงการคิดวิเคราะห์ยังไม่มากนัก
-การตอบคำถามที่แสดงการคิดขั้นสูง	-ตอบคำถามเท่าที่ผู้สอนถาม ยังไม่ค่อยแสดงออกถึงการคิดมากเท่าที่ควร

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
อื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	-ยังไม่ค่อยแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะเป็นการตอบคำถามเฉพาะที่ผู้สอนถาม มีเป็นบางคนที่มีการขยายความบ้าง
3.บรรยายภาคในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- มีความกระตือรือร้นในการเรียนให้ความร่วมมือในการช่วยกันตอบคำถามที่ผู้สอนถาม

จากตารางที่ 47 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.ด้านผู้สอน ผู้สอนเข้าชั้นเรียนตรงเวลา พร้อมเตรียมอุปกรณ์การสอน ประกอบด้วย หนังสือ, Note book, ไมโครโฟนเป็นต้น โดยผู้สอนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย บุคลิกดูเคร่งขรึม นำเคารพ ขณะเดียวกันก็ดูเป็นกันเองกับนักศึกษา ก่อนเริ่มการเรียนการสอน ผู้สอนแจ้งหัวข้อเรื่องที่จะสอนก่อนการเรียนการสอน คือ การตีความ ภาพและสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์(การวิเคราะห์วิจารณ์งานในเชิงจิตวิทยา) ตามด้วยการบอกความเป็นมาความสำคัญในเรื่องที่กำลังจะสอน เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นภาพรวมและสามารถที่จะติดตามได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น โดยผู้สอนถามคำถามเพื่อให้นักศึกษาได้ตอบ ได้คิด แสดงความคิดเห็น เปิดรับฟังความคิดเห็นทุกความคิดเห็น สังเกตได้จากผู้สอนกระตุ้นนักศึกษาให้ตอบแสดงความคิดเห็น ด้วยการแนะนำว่า นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่มีผิด ไม่มีถูก ในส่วนของวิธีสอนใช้วิธีบรรยาย อธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่าง ประกอบสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น Power Point, วีดีโอ ประกอบเรื่องที่สอน ผ่านสื่อออนไลน์ โดยนำตัวอย่างรายการ ดนตรีปะ ซึ่งเป็นตอนที่ มีการวิจารณ์งานของผู้เข้าแข่งขันในรายการ เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างการวิจารณ์ แบบปากเปล่า และกลวิธีในการวิจารณ์งานศิลปะ ของอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ พร้อมการเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นด้วยการถามตอบ ระหว่างการเรียนการสอน โดยมีเนื้อหาการวิเคราะห์ ตีความผลงานศิลปะ และสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์ (วิเคราะห์วิจารณ์ในเชิงจิตวิทยา) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ เพราะเนื้อหามุ่งเน้นให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ และตีความสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์ เป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ในการตีความ

และยังเพิ่มเติมในเนื้อหาส่วนที่มีการบูรณาการการเรียนรู้กับเนื้อหา จิตวิทยา เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกคิดเชิงจิตวิทยา เพื่อการเข้าถึงงานศิลปะได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เนื้อหาในเรื่องขององค์ประกอบศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ประวัติศิลป์ ประกอบแนวความคิดจิตวิทยา ผู้สอนนำภาพถ่ายอย่างงานศิลปะมาให้ให้นักศึกษาได้ชมอย่างหลากหลาย ทั้งของศิลปินไทย และต่างประเทศ ผู้สอนวิจารณ์งานให้นักศึกษาได้ฟัง และให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ ตีความผลงานศิลปะนั้นๆ โดยผู้สอนคอยเสริมและอธิบายในประเด็นต่างๆเพิ่มเติม เช่นเนื้อหาภูมิหลังของศิลปิน ที่มาของการสร้างงานของศิลปิน เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นภาพความคิดของศิลปินได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เสริมความรู้ในเรื่องแนวคิดต่างๆในงานศิลปะ ให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์แสดงความคิดเห็น ในการวิจารณ์งานศิลปะ วิเคราะห์แนวคิดศิลปิน ประยุกต์เชื่อมโยงกับงานศิลปะอื่นๆ ในส่วนของการสรุปบทเรียนผู้สอนได้ส่งงานให้นักศึกษา โดยให้นักศึกษาวิจารณ์งานศิลปะที่ตนเองชื่นชอบโดยวิเคราะห์ตีความวิจารณ์ในเชิงจิตวิทยาเปรียบเทียบกับงานศิลปะอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการวิจารณ์เป็นแนวทาง

2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน นักศึกษามีความสนใจในการเรียน ตั้งใจฟังดี มีความสนุกสนานกับการเรียนการสอน สังเกตจากการหัวเราะ ชอบใจ ภูมิใจเมื่อตนเองตอบคำถาม ถูก หรือเวลาเห็นรูปภาพตัวอย่างงานศิลปะที่ถูกใจ แปลกใหม่ นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนดี สังเกตจากนักศึกษาเกือบทั้งหมดช่วยกันตอบคำถามแสดงความคิดเห็นเวลาผู้สอนถามคำถาม นักศึกษา มีส่วนร่วมในการตอบคำถามเมื่อผู้สอนถาม ซึ่งส่วนใหญ่จะตอบคำถามเท่าที่ผู้สอนถาม ยังไม่ค่อยถามตอบถึงการแสดงออกทางการคิดวิเคราะห์เท่าที่ควร

3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนให้ความร่วมมือในการช่วยกันตอบคำถามที่ผู้สอนถาม บรรยากาศสนุกสนาน ไม่เครียด นักศึกษาตั้งใจฟังตั้งใจเรียนดี ไม่พูดคุยนอกเรื่องมากนัก

ตารางที่ 48 ตารางวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนศิลปวิจารณ์

มหาวิทยาลัยแห่งที่ 4

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
1.ด้านผู้สอน	
-เวลาในการเข้าสอน	- ผู้สอนเข้าสอนตรงเวลา และให้นักศึกษาจัดสถานที่ในการใช้เรียน ประมาณ 5 นาที
-บุคลิกภาพ	- แต่งกายเรียบร้อย สีสันสดใส บุคลิกคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง พูดจาเสียงดังฟังชัด
-การวางตัว	- อธิบายดี วางตัวเป็นกันเองกับนักศึกษา แต่เวลาวิจารณ์งานหรือแนะนำนักศึกษาค้นคว้าจริงจัง วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา พร้อมทั้งแนะนำนักศึกษาคนอื่นๆไปพร้อมกัน
-การนำเข้าสู่บทเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- อธิบายวิธีการนำเสนองานวิจารณ์ โดยทบทวนจากการที่ให้นักศึกษาได้ไปค้นคว้าข้อมูล ทฤษฎีต่างๆมาแล้ว เพื่อการทดสอบการวิจารณ์ผลงานศิลปะในชั้นเรียนโดยวิธี จับฉลากเลือกผลงานในการวิจารณ์ปากเปล่า เพื่อความสอดคล้องและเหมาะสมกับแต่ละทฤษฎี
-กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- บอกขั้นตอนวิธีการในการทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า โดยมีเวลาให้นักศึกษาเตรียมตัวหลังจากจับฉลากเลือกรูปภาพประมาณ คนละ 15 นาที โดยที่เวลานำเสนองานวิจารณ์ปากเปล่านั้น นักศึกษาจะเข้าห้องวิจารณ์ได้ที่ละหนึ่งคน โดยในชั้นเรียน จะมีนักศึกษาฝึกสอน เข้าฟังด้วย 2 คน และ นักศึกษาในวิชาอื่นที่ผู้สอนชักชวนมานั่งฟังนักศึกษาในวิชาเรียนศิลปวิจารณ์ทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า หลังจากที่นักศึกษาได้วิจารณ์ปากเปล่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนจะวิพากษ์การวิจารณ์ของนักศึกษา โดยแนะนำ อธิบาย ให้ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนกับนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ตอบคำถาม และอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้สอนสงสัย จากนั้นจะให้นักศึกษาฝึกสอนได้ แสดงความคิดเห็นต่อนักศึกษาในวิชาศิลปวิจารณ์

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
-วิธีการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- สอนโดยให้นักศึกษาได้ฝึกการค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนอธิบายว่าเนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยเปิด เพราะฉะนั้นนักศึกษาจำเป็นจะต้องฝึกค้นคว้า หาข้อมูลความรู้ต่างๆด้วยตนเอง ฝึกให้นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์ปากเปล่า ด้วยการทดสอบโดยวิจารณ์จากการจับฉลากเลือกรูปภาพงานศิลปะมาวิจารณ์พร้อมทั้ง การเลือกใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ที่เหมาะสม
-เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- เนื้อหาที่ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีการวิจารณ์มาก่อนล่วงหน้า และการประยุกต์นำความรู้ทฤษฎีต่างๆมาใช้ในการวิจารณ์ปากเปล่า เป็นการฝึกการวิจารณ์งานศิลปะจริงจากรูปภาพที่นักศึกษาไม่รู้มาก่อน แต่ผู้สอนได้มีการให้นักศึกษาได้เตรียมตัวหลังจากจับฉลากเลือกรูปมาแล้ว 15 นาที
-ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- กิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ทฤษฎีด้วยตนเอง เป็นการฝึกความพร้อมการเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนการทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า เมื่อนักศึกษาจับฉลากเลือกรูปภาพที่จะต้องวิจารณ์ ผู้สอนมีเวลาให้นักศึกษาได้เตรียมตัวคนละประมาณ 15 นาที จากนั้นจะเรียกเข้ามาทีละ 1 คน เพื่อให้วิจารณ์ปากเปล่าพร้อมทั้งบอกทฤษฎีที่ใช้ในการวิจารณ์ เมื่อนักศึกษาวิจารณ์เสร็จ ผู้สอนจะวิพากษ์การวิจารณ์ของนักศึกษาต่อทันที ตั้งแต่เรื่องการใช้ทฤษฎี ความเหมาะสม การวิเคราะห์ ตีความเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้องในงาน ไม่ว่าจะป็นลัทธิต่างๆทางศิลปะ ลักษณะงานของศิลปินคนนั้นๆ พร้อมทั้งการถามคำถาม และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ผู้สอนสงสัย จากนั้นหลังจากวิจารณ์เสร็จผู้สอนให้นักศึกษากลับไปเรียบเรียงสิ่งที่วิจารณ์ปากเปล่า และที่ได้รับฟังการวิพากษ์เพิ่มเติมในวันนี้ เขียนเป็นบทวิจารณ์และนำมาส่งในคาบเรียนต่อไป
-สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูง	- รูปภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ มีขนาดประมาณ A4 พร้อมทั้ง ใบกระดาษ ที่มีทฤษฎีการวิจารณ์ต่างๆให้นักศึกษาได้เลือกใช้

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
-การใช้คำถามในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- ถามคำถามให้นักศึกษาได้อธิบาย โดยผู้สอนค่อยๆถามเจาะลงไปในเรื่องที่สงสัยและต้องการจะรู้ พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ตอบอย่างอิสระ
-การสรุปบทเรียน	- ผู้สอน สรุปการวิจารณ์ และมีนักศึกษาฝึกสอนคอยแนะนำการวิจารณ์ของนักศึกษาเพิ่มเติม พร้อมทั้งสั่งงาน ให้นักศึกษาที่วิจารณ์ปากเปล่ากลับไปเรียบเรียงสิ่งที่วิจารณ์ปากเปล่า และที่ได้รับฟังการวิพากษ์เพิ่มเติมในวันนี้ เขียนเป็นบทวิจารณ์และนำมาส่งในคาบเรียนต่อไป
อื่นๆ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	- นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์จริง ทั้งปากเปล่าและงานเขียน โดยการวิจารณ์ที่นักศึกษาไม่ทราบมาก่อนว่าต้องวิจารณ์งานศิลปะชิ้นใด การฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า วิเคราะห์ ตีความหมายในงานโดยมีเวลาเตรียมตัวไม่มากนัก
2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน	
-ความสนใจเรียน	- นักศึกษาสนใจตั้งใจฟังเวลาผู้สอน วิจารณ์งานของตนเอง
-สนุกกับกิจกรรมการเรียนการสอน	- นักศึกษามีสีหน้าเคร่งเครียดในการทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า
-ความกระตือรือร้นในกิจกรรม	- กระตือรือร้นในการเตรียมตัวออกมาทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า
-การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- มีส่วนร่วมในการวิจารณ์ปากเปล่า
-การแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- แสดงความคิดเห็นในตอนที่วิจารณ์ผลงานศิลปะปากเปล่า
-การถามคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ยังไม่ค่อยมีการถามคำถาม ส่วนใหญ่ตอบคำถามเฉพาะเวลาที่ผู้สอนถาม

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
-การตอบคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- ตอบคำถามโดยแสดงออกผ่านการวิจารณ์ปากเปล่า แล้วตอบในข้อที่ผู้สอนสงสัย
อื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- แสดงออกผ่านการวิจารณ์ปากเปล่า โดยการวิเคราะห์อ้างอิงทฤษฎีที่ใช้ในการวิจารณ์ด้วย
3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	- บรรยากาศค่อนข้างจริงจัง หลังจากนักศึกษาทดสอบการวิจารณ์งานปากเปล่า นอกจากการรับคำแนะนำจากผู้สอนแล้ว ผู้สอนยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอนช่วยแนะนำแสดงความคิดเห็น ในส่วนของบุคลิกภาพและรูปแบบวิธีการพูด การนำเสนองานวิจารณ์ โดยผู้สอนให้เหตุผลว่าการวิจารณ์จากนักศึกษาฝึกสอนจะช่วยให้ นักศึกษาในวิชาเรียนที่ฝึกการวิจารณ์ได้ข้อคิดเห็น ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์เมื่อเวลาที่นักศึกษาจะเข้าไปฝึกสอน หรือเมื่อต้องออกไปสอนจริงๆ

จากตารางที่ 48 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.ด้านผู้สอน ผู้สอนเข้าสอนตรงเวลา และให้นักศึกษาจัดสถานที่ในการใช้เรียน

ประมาณ 5 นาที ผู้สอนแต่งกายเรียบร้อย สีสันสดใส บุคลิกคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง พูดจาเสียงดังฟังชัด อธิบายดี วางตัวเป็นกันเองกับนักศึกษา แต่เวลาวิจารณ์งานหรือแนะนำนักศึกษา ผู้สอนค่อนข้างจริงจัง วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา เริ่มต้นการเรียนการสอนด้วยการอธิบายวิธีการนำเสนองานวิจารณ์ โดยทบทวนจากการที่ให้นักศึกษาได้ไปค้นคว้าข้อมูล ทฤษฎีต่างๆมาแล้ว เพื่อการทดสอบการวิจารณ์ผลงานศิลปะในชั้นเรียนโดยวิธีจับฉลากเลือกผลงานในการวิจารณ์ปากเปล่า เพื่อความสอดคล้องและเหมาะสมกับแต่ละทฤษฎี รูปภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ มีขนาดประมาณ A4 พร้อมทั้ง ใบกระดาษ ที่มีทฤษฎีการวิจารณ์ต่างๆให้นักศึกษาได้เลือกใช้ ผู้สอนบอกขั้นตอนวิธีการในการทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า โดยมีเวลาให้นักศึกษาเตรียมตัวหลังจากจับฉลากเลือกรูปภาพประมาณ คนละ 15 นาที โดยที่เวลานำเสนองานวิจารณ์ปากเปล่านั้น นักศึกษาจะเข้าห้องวิจารณ์ได้ที่ละหนึ่งคน โดยในชั้นเรียน จะมีนักศึกษาฝึกสอน เข้าฟังด้วย 2 คน และ นักศึกษาในวิชาอื่นที่ผู้สอนชักชวนมานั่งฟังนักศึกษาในวิชาเรียนศิลปวิจารณ์ ทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า หลังจากที่นักศึกษาได้วิจารณ์ปากเปล่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนจะวิพากษ์การ

วิจารณ์ของนักศึกษา โดยแนะนำ อธิบาย ให้ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนกับนักศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ตอบคำถาม และอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้สอนสงสัย จากนั้นจะให้นักศึกษาฝึกสอนได้ แสดงความคิดเห็นต่อนักศึกษาในวิชาศิลปวิจารณ์ รูปแบบการสอนเป็นแบบการสอน โดยให้นักศึกษาได้ฝึกการค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนอธิบายว่าเนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยเปิด เพราะฉะนั้นนักศึกษาจำเป็นจะต้องฝึกค้นคว้า หาข้อมูลความรู้ต่างๆด้วยตนเองด้วย เช่นเนื้อหาที่ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าทฤษฎีการวิจารณ์มาก่อนล่วงหน้า และการประยุกต์นำความรู้ทฤษฎีต่างๆมาใช้ในการวิจารณ์ปากเปล่า เป็นการฝึกการวิจารณ์งานศิลปะจริงจากรูปภาพที่นักศึกษาไม่รู้มาก่อน ในตอนท้ายคาบเรียนผู้สอนให้นักศึกษากลับไปเรียบเรียงสิ่งที่วิจารณ์ปากเปล่า และที่ได้รับฟังการวิพากษ์เพิ่มเติมในคาบเรียนเขียนเป็นบทวิจารณ์ที่สมบูรณ์และนำมาส่งในคาบเรียนต่อไป

2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน นักศึกษาสนใจตั้งใจฟังเวลาผู้สอน วิจารณ์งานของตนเอง โดยนักศึกษามีสีหน้าเคร่งเครียดในการทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่า ในการเตรียมตัวออกมาทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่านักศึกษาดูกระตือรือร้นดี ในการมีส่วนร่วมในการวิจารณ์ปากเปล่า โดยการวิเคราะห์อ้างอิงทฤษฎีที่ใช้ในการวิจารณ์ด้วย ในส่วนการถามคำถามยังไม่ค่อยมีการถามคำถาม ส่วนใหญ่จะตอบคำถามเฉพาะเวลาที่ผู้สอนถาม

3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง บรรยากาศการเรียนการสอนค่อนข้างจริงจัง มีผ่อนคลายบ้างหลังจากที่นักศึกษาทดสอบการวิจารณ์เรียบร้อยแล้วหลังจากนักศึกษาทดสอบการวิจารณ์งานปากเปล่า นอกจากการรับคำแนะนำจากผู้สอนแล้ว ผู้สอนยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอนช่วยแนะนำแสดงความคิดเห็นในส่วนของคุณลักษณะ และรูปแบบวิธีการพูด การนำเสนองานวิจารณ์ โดยผู้สอนให้เหตุผลว่า การวิจารณ์จากนักศึกษาฝึกสอนจะช่วยให้ นักศึกษาในวิชาเรียนที่ฝึกการวิจารณ์ได้ข้อคิดเห็น ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์เมื่อเวลาที่นักศึกษาจะได้ไปฝึกสอน หรือเมื่อต้องออกไปสอนจริงๆ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัด
ความสามารถในการคิดขั้นสูง

ตารางที่ 49 ค่าความถี่ และค่าร้อยละของระดับการคิดขั้นสูงของนักศึกษา

ทฤษฎีการเรียนรู้ Bloom' Taxonomy (Anderson and Krathwohl, 2001)		ความถี่ (คน)	ร้อยละ
ขั้นของการคิด			
การคิดขั้น พื้นฐาน	ขั้นที่ 1	-	-
	ขั้นที่ 2	-	-
การคิดขั้นสูง	ขั้นที่ 3	-	-
	ขั้นที่ 4	3	17.65
	ขั้นที่ 5	12	70.59
	ขั้นที่ 6	2	11.76

จากตารางที่ 49 สามารถวิเคราะห์ระดับการคิดผ่านงานวิจารณ์ของนักศึกษาได้ว่า นักศึกษามีระดับการคิดขั้นสูงที่ ขั้นที่ 5 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 70.59 ระดับการคิดขั้นสูงที่ขั้นที่ 4 รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 17.65 และ ระดับการคิดขั้นสูงที่ขั้นที่ 6 น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 11.76

ของนักศึกษาที่เขียนวิจารณ์ทั้งหมด โดยตัวอย่างที่แสดงออกถึงขั้นของการประยุกต์ (Applying) อยู่ในประโยคที่ว่า “.....ภาพนี้เป็นภาพที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องชีวิตและภัยธรรมชาติที่อยู่ใกล้ตัว ความไม่แน่นอน ความสุขที่เลื่อนลอย อารมณ์ของภาพดูไร้จุดหมาย รูปร่างคนที่แข็งที่อสะท้อนถึงภัยร้ายรอบๆตัว สังคมที่เสื่อมโทรม มลพิษใกล้ตัวความเสื่อมเหล่านี้มันเหมือนมีความงามที่บดบังอยู่จนเราไม่ทันสังเกต.....” ตัวอย่างประโยคที่แสดงออกถึงขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing) เช่น “.....จากภาพ เป็นลักษณะของพื้นผิวลวง (Simulated Texture) ศิลปินสร้างชิ้นบนระนาบ 2 มิติ เลียนแบบพื้นผิวต่างๆ ในธรรมชาติ เช่น ท้องฟ้า ใบไม้ ในภาพมีทั้งรูปร่าง (Shape) และรูปทรง (Form) เช่น รูปร่างอิสระ (Free Shape) คือ กลุ่มคว้นบุหรี่ รูปทรงตามธรรมชาติ (Organic Form) คือรูปทรงของใบไม้ มีการจัดองค์ประกอบภาพแบบดุลยภาพซ้ายขวา เท่ากัน (Symmetrical Balance) แต่ไม่เหมือนกัน.....” ประโยคที่แสดงออกถึงขั้นของการประเมินผล (Evaluating) เช่น “ศิลปินสะท้อนผลงานของมหันตภัยออกมาได้อย่างแยบยลและน่าสนใจ ให้อิสระในการตีความตามภูมิหลัง และประสบการณ์การรับรู้ตามความรู้สึก ของแต่ละบุคคล.....” และประโยคที่แสดงออกถึงขั้นของการสร้างความรู้ (Creating) เช่นประโยคที่ว่า “.....ถ้าจะให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ศิลปินควรที่จะกำหนดจุดเด่นของภาพที่ต้องการนำเสนอให้ดูน่าสนใจกว่านี้ในเรื่องการจัดวางตำแหน่งจุดเด่น.....”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยทำการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลวิเคราะห์ผล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลรวมทั้งเสนอข้อเสนอแนะตามลำดับ

สำหรับวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้จากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังต่อไปนี้

1.1 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในหลักสูตรศิลปศึกษา ที่สอนวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 คน เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี และเพื่อสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม โดยให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้เลือกคาบการเรียนการสอนที่อาจารย์ผู้สอนเห็นว่ามีความเหมาะสม

1.2 นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ได้แก่ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน, นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 5 คน, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 5 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม และทดสอบความสามารถในการคิดขั้นสูงของนักศึกษาจากแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง

1.3 ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

1.4 นักวิจารณ์ศิลปะ จำนวน 5 คน เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนว

ทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

1.5 ศิลปิน จำนวน 5 คน เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือ รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี การสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน และการทดสอบความสามารถในการคิดขั้นสูงของนักศึกษาจากแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (สำหรับอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ ศิลปิน และ นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ในภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2554) แบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. เนื้อหาสาระ
3. กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน
4. วิธีสอน
5. การประเมินผล (มะลิฉัตร เขื่อนอานันท์, 2545)

3.2 แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

แบ่งประเด็นการสังเกต 3 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน
3. บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆ

ที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง

3.3 แบบแบบการวิจารณ์ศิลปะ (สำหรับนักศึกษา) มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับขั้นความสามารถในการคิดขั้นสูงของนักศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นโดยวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอภิปรายผลในรูปความเรียงตามลำดับความถี่

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ โดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษา เพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง โดยวิเคราะห์จากแบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูงของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปิน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปิน

ตอนที่1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปิน

อาจารย์ผู้สอน เป็นเพศหญิงและชายมีจำนวนเท่ากันและอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี วุฒิการศึกษาทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาที่สำเร็จการศึกษา คือ สาขาศิลปกรรม สาขาศิลปศึกษา และสาขาหลักสูตรและการสอน ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนประมาณ 5 -10 ปี และ 16- 20 ปี

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41 – 50 ปี วุฒิการศึกษาทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษามากที่สุด ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนประมาณ 16 – 20 ปี

นักวิจารณ์ศิลปะ เป็นเพศชายทั้งหมด และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท ในสาขาวิชาศิลปกรรมมากที่สุด และสาขาที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์คือ สาขาทฤษฎีศิลป์และศิลปวิจารณ์ และนักวิจารณ์ศิลปะส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเขียนบทความวิจารณ์ศิลปะ เป็นระยะเวลา 20 ปีขึ้นไป

ศิลปิน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี และ ต่ำกว่า30 ปี มีจำนวนเท่ากัน วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท จบในสาขาวิชาศิลปกรรม และประเภทผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์มีความหลากหลาย คือ ประเภทผลงานจิตรกรรม ประเภทงานประติมากรรม ประเภทผลงานภาพพิมพ์ ประเภทผลงานศิลปะแสดงสด และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในหลากหลายประเภท

ตอนที่2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1 ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์

อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์เป็นวิชาที่สำคัญมากเพราะเป็นการสร้างความเข้าใจในแนวคิดของศิลปินที่สร้างสรรค์งานนั้นๆ และการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงในระดับอุดมศึกษาต้องให้นักศึกษามีอิสระในการคิด และมีมุมมอง มีเหตุผลในการวิจารณ์

ในการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้น ต้องเน้นให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในการวิจารณ์ด้วยเหตุผล การวิจารณ์แบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ และต้องเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการถ่ายทอด สามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้ โดยมีระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นว่าธรรมชาติของวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่สร้างความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ไปจนถึงขั้นการสร้างมโนทัศน์ได้ จึงต้องเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ในส่วนการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ ต้องให้นักศึกษาเห็นมุมมองที่น่าสนใจในการวิจารณ์ นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าที่ลึกลงไป มีการศึกษาข้อมูลต่างๆอย่างลึกซึ้ง ต้องได้ดูงานศิลปะมากๆ เพราะจะช่วยให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ และสามารถที่จะวิจารณ์งานได้อย่างหลากหลาย โดยมีระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต หรือ เรียนทั้งศิลปวิจารณ์ 1 และ 2

นักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ศิลปะเห็นว่าธรรมชาติของวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญ จำเป็นต่อหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทุกแขนง เพื่อเป็นการผลักดันวงการศิลปะให้ก้าวหน้าขึ้น เป็นการชี้ประเด็นต่างๆให้กับศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงาน เป็นวิชาที่ส่งเสริมทัศนวิจารณ์ที่ดี จึงเป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก การเรียนการสอนต้องบูรณาการศาสตร์ต่างๆที่หลากหลาย เช่นวิชาปรัชญา สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นต้น

ในส่วนการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคำคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานักวิจารณ์ศิลปะเห็นว่าเป็นการพัฒนาการศึกษา ในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ แปลความหมาย ที่ความ อย่างมีเหตุผล ผ่านขั้นตอนการคิดที่สลับซับซ้อน ผู้วิจารณ์ควรจะต้องสามารถมองเห็นช่องทางในงานศิลปะของผู้สร้างงาน และสามารถสื่อสารถ่ายทอดออกมาได้ การเขียนต้องคำนึงถึงระดับความหลากหลายของผู้อ่านผู้รับสาร ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ ศิลปิน บุคคลทั่วไป นักเรียน นักศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ นักศึกษาต้องอ่านหนังสือให้มากๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องกับศิลปะเพียงอย่างเดียว อาจเป็นหนังสือที่เขียนโดยนักคิด ต่างๆ เพื่อที่จะสามารถวิจารณ์ได้อย่างเข้าใจ และสามารถรู้แนวความคิดของศิลปินได้จากผลงาน โดยมีระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ 3 หน่วยกิต ทั้งนี้ ทั้งนี้ ควรจะต้องมีการวิจารณ์ในทุกๆวิชาที่เกี่ยวกับศิลปะและนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจะต้องพัฒนาตนเองด้านการวิจารณ์อยู่ตลอดเวลา

นักวิจารณ์ศิลปะมีประเด็นความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์บทความงานวิจารณ์ศิลปะที่นักศึกษาอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารรายเดือน นิตยสารรายสัปดาห์ โดยต้องอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อ่านแล้วต้องสามารถคิดตั้งคำถามได้ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงสนทนา การได้พบปะ พูดคุย สัมภาษณ์ สอบถามผู้รู้ นั้นเป็นเรื่องที่ดี นับได้ว่าเป็นการสะสมความรู้ของตัวนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ในส่วนวิธีการเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงการคิดขั้นสูง นักวิจารณ์ให้ความเห็นไว้หลากหลายคือ ต้องมีการนำความรู้ทฤษฎีทางศิลปะ มาใช้ประกอบการวิจารณ์ และผู้วิจารณ์ต้องไม่มีความลำเอียง สามารถแสดงทัศนะที่มีต่องานนั้นๆให้ได้ และควรจะเป็นงานวิจารณ์ในลักษณะการให้ความรู้กับผู้อ่าน หาประเด็นในการวิจารณ์ ต้องวิเคราะห์สิ่งที่เขียน และมีการย่อยข้อมูลที่หามา การตั้งคำถามปลายเปิดในการวิจารณ์ให้ผู้อ่านได้คิด และต้องสามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน และต้องสามารถวิเคราะห์ ที่ความได้ เกี่ยวกับบริบทในสังคมวัฒนธรรม

ศิลปิน

ศิลปินเห็นว่าธรรมชาติของวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สร้างงานและผู้ชม โดยใช้เหตุผลทางศิลปะเป็นหลักในการวิจารณ์

ในส่วนการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคำคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาศิลปินเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจะต้องมีโอกาสได้ดูงานศิลปะเยอะๆ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีความรู้ที่

กว้างขวาง ทันท่วงคสมัย เปิดรับข่าวสาร พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา และฝึกฝนการวิจารณ์อยู่ตลอดเวลาเพื่อการพัฒนาให้เกิดนักวิจารณ์งานศิลปะที่แท้จริง โดยมีระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

ศิลปินมีประเด็นความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ บทความงานวิจารณ์ศิลปะที่นักศึกษาอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้แก่ สื่อทุกประเภท ยิ่งสื่อมีความหลากหลายยิ่งน่าสนใจ และควรจะต้องอ่านมากๆ เช่น งานวิจารณ์ศิลปะจากผู้เขียนที่มีชื่อเสียง นิตยสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ ส่วนกระบวนการสร้างงานศิลปะที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงนั้นศิลปินทั้งหมดเห็นว่าเป็นการได้วิจารณ์งานตนเอง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนใกล้ชิด หรือเพื่อนศิลปินด้วยกัน และประโยชน์ของงานเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะต่อศิลปินคือ งานเขียนวิจารณ์นั้นๆ เป็นเสมือนกระจกสะท้อนให้ศิลปินได้ทบทวนความคิดของตนเอง ว่าสิ่งที่ต้องการสื่อสารตรงจุดหรือไม่กับสิ่งที่คนในสังคมรับจากศิลปิน

2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

อาจารย์ผู้สอน

วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง ผู้สอนมีวัตถุประสงค์ตรงกันคือ ให้นักศึกษามีกระบวนการในการคิด การวิจารณ์ เป็นขั้นเป็นตอน

ผู้สอนเห็นว่าการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาสามารถพูดอธิบาย วิจารณ์งานต่างๆ ได้อย่างมีขั้นตอน รู้จักฝึกการสังเกต และมีมุมมองที่ดีในการดูงานศิลปะต่างๆ

ด้านข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ในส่วนของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดได้

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษามีความคิดเห็นด้านการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาเท่ากันคือนักศึกษาสามารถวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการเรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ และนักศึกษาสามารถแสดงออกถึงความสารถในการคิดวิเคราะห์ได้

ด้านข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเรื่องของการคิดที่มีระบบ มีความเป็นเหตุเป็นผลที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์เป็นต้น และที่สำคัญนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องสามารถนำความรู้ที่ไปถ่ายทอดต่อได้

นักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ศิลปะเห็นว่าการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นมีข้อคิดเห็นเท่ากันคือ ให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สืบค้นหาข้อมูลแหล่งความรู้ได้อย่างหลากหลาย ตั้งคำถาม และจัดการกับข้อมูลย่อยข้อมูลที่มีได้ และสามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้ และให้นักศึกษาสามารถแปลความหมายที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะที่หลากหลายได้ สามารถปฏิบัติการเขียน การพูด การบรรยาย และวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างผู้มีความรู้สมกับเป็นนักศึกษาด้านศิลปะ

ด้านข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปนักวิจารณ์ศิลปะเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้สามารถถ่ายทอดความรู้ต่อได้

ศิลปิน

ศิลปินเห็นว่าการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา โดยต้องให้นักศึกษามีหลักในการวิจารณ์ คือเรียนรู้ในเรื่องของทฤษฎี เรื่องของการปฏิบัติ เรื่องของการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ได้ และนักศึกษาควรจะต้องรู้เรื่องต่างๆให้มาก เป็นคนมีเหตุมีผล ดูงานเยอะๆ และเปิดรับสิ่งต่างๆได้ตลอดเวลา

ด้านข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นศิลปินเห็นตรงกันว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นการถ่ายทอดความรู้และสอนต่อได้

2.3 ด้านเนื้อหาสาระ

อาจารย์ผู้สอน

เนื้อหาสาระในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง ส่วนใหญ่ใช้สอนตรงกัน คือ เนื้อหาในส่วนของทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และเนื้อหาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ ต่อมาคือศึกษาเนื้อหาในส่วน ของขั้นตอนการวิจารณ์อย่างเป็นระบบและนำไปใช้ได้จริง

ด้านเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขา วิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นผู้สอนมีความ คิดเห็นเท่ากันคือ ทฤษฎีการวิจารณ์ การฝึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นต่อ ผลงานของทั้งศิลปินไทยและต่างประเทศ และ การบูรณาการทฤษฎี เนื้อหาสำหรับศิลปวิจารณ์ และอีกประเด็นที่มีความน่าสนใจคือเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรม

ด้านข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิด ขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง การศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ต้องเน้นเนื้อหาด้านจิตวิทยาที่จะใช้ในการวิจารณ์งานของนักเรียนแต่ละระดับเมื่อต้องไปสอนจริง

เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้นั้นส่วนใหญ่ผู้สอนให้ความเห็น ควรจะอยู่ในขั้นความเข้าใจ ปฏิบัติการวิจารณ์ได้ ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไป สอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ผู้สอนมี ความคิดเห็นตรงกันคือ เนื้อหาในส่วนของประวัติศาสตร์ศิลป์ สังคมศาสตร์ ปรัชญา สุนทรียศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และ จิตวิทยา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านเนื้อหา สาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะ สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาว่าควรจะเป็นเนื้อหาด้านทฤษฎี ปรัชญา ความรู้แนวคิดต่างๆในด้านศิลปะ ศาสนา สังคมศาสตร์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ศิลปะ เป็นต้น และเนื้อหาที่มีความน่าสนใจรองลงมาคือ เนื้อหาด้านจิตวิทยาแต่ละระดับของการรับรู้

ด้านข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิด ขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง

การศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเนื้อหาการสอนที่เน้นวิธีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และความคิดเห็นรองลงมาคือ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเนื้อหาในส่วนของเรื่องจิตวิทยา ในการวิจารณ์งานในแต่ละระดับอายุ

เนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์และนำไปสอนได้

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นตรงกันว่า องค์ความรู้ในศาสตร์ ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ คือความรู้ในทุกๆสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งที่ต้องวิจารณ์

นักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ศิลปะเห็นว่าเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา คือ ทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะประวัติศาสตร์ศิลปะ ทั้งตะวันตก ตะวันออก และท้องถิ่น และ เนื้อหาที่เรียนต้องเชื่อมโยงกับความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ เพื่อได้ข้อมูลความรู้ที่หลากหลาย แยก ยอกจากความคิดเดิมที่มีอยู่

ด้านข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิด ขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักวิจารณ์ศิลปะส่วนใหญ่เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชา ศิลปศึกษาต้องเน้นให้นักศึกษาถ่ายทอดต่อไปได้

นักวิจารณ์ศิลปะส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ ของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาคือ สามารถเขียนบทวิจารณ์เผยแพร่ได้ และสอนต่อได้

นักวิจารณ์ศิลปะส่วนใหญ่เห็นว่าองค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการ วิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ ได้แก่ เนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ สังคมศาสตร์ การเมือง รองลงมาคือ วัฒนธรรมศึกษา และ หลักการเขียน เรื่องไวกรรม โครงสร้างบทความ

ศิลปิน

ศิลปินส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นั้นได้แก่ ทฤษฎีการวิจารณ์ ขั้นตอนในการวิจารณ์ที่ลึกซึ้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักการทางศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ สุนทรียศาสตร์

ด้านข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิด ขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง การศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ศิลปินส่วนใหญ่เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ต้องเน้นเนื้อหาการเรียนที่เข้มข้น และมากกว่า นักเรียนศิลปะทั่วไป คือต้องเรียนอย่างลึกซึ้ง

ศิลปินส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเนื้อหาและระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจะต้องมีความรู้เข้าใจ คิดได้ เขียนได้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่าน แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะศิลปินส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่า ควรจะเป็นการเรียนรู้จากหลากหลายสาขา เช่น วรรณกรรม การสื่อสาร ปรัชญา คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น

2.4 ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอน

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิด ขั้นสูง ได้แก่ การเรียนทฤษฎีการวิจารณ์ การศึกษางานของศิลปิน การสร้างงานตามศิลปินต้นแบบ และให้นักศึกษาวิจารณ์งานตนเอง วิจารณ์งานศิลปิน ด้วยวิธีการเขียนและการวิจารณ์ปากเปล่า

อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นในเรื่องของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนว่าต้อง เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ฝึกการแสดงความคิดเห็น ถ่ายทอดแนวความคิดอยู่ตลอดเวลา กิจกรรมเน้นย้ำให้เกิดสังคมของการวิจารณ์ในชั้นเรียน ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา มีข้อมูล สนับสนุนการวิจารณ์อย่างสมเหตุผล นักเรียนต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา ได้อ่านงานเขียนของ นักวิจารณ์คนอื่นๆให้มากขึ้น การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทั้งการพูดปากเปล่าในชั้นเรียน การเขียนงานวิจารณ์ โดยดูจากผลงานศิลปะที่หลากหลายทั้งผลงานตนเอง ผลงานเพื่อน ผลงาน ศิลปิน ทั้งไทยและต่างประเทศ

ในส่วนของข้อแตกต่างกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป อาจารย์ผู้สอนเห็นว่าต้องเน้นการวิจารณ์ที่ให้นักศึกษามีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดอย่างมีลำดับขั้นตอน เช่นการเริ่มฝึกการวิจารณ์ตามทฤษฎีการวิจารณ์ และค่อยพัฒนาต่อยอดต่อไป

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ว่า นักศึกษาควรได้ฝึกประสบการณ์การวิจารณ์ในสถานที่แสดงผลงานจริง เช่นหอศิลป์ โดยมีผู้สอนคอยให้คำชี้แนะ โดยเน้นทั้งการวิจารณ์ปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์

ในส่วนข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือ ในกระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นการสร้างนักศึกษาให้เกิดวัฒนธรรมการวิจารณ์ในลักษณะของการวิจารณ์แบบการให้ความรู้ทางการศึกษา แต่ก็มีผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาบางส่วนที่เห็นว่าไม่มีความแตกต่างกันในส่วนนี้

นักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ศิลปะเห็นว่ากิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา คือ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ดูงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ และที่น่าสนใจคือนักวิจารณ์เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นลักษณะของการปะทะ สามารถพูดได้ในทุกเรื่อง สร้างการเติบโตทางความคิด สร้างเสรีนิยมให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ในส่วนข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปนั้น นักวิจารณ์ศิลปะเห็นตรงกันคือ นักศึกษาศิลปศึกษานั้นกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถนำไปถ่ายทอดสอนต่อได้

ศิลปิน

ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ศิลปินมีความคิดเห็น ว่า ต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ในระหว่างเรียน และนักศึกษาควรได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่นการไปเยี่ยมชมบ้านศิลปิน ดูเบื้องหลังการทำงาน สตูดิโอที่ศิลปินสร้างสรรค์งานให้เกิดประสบการณ์ตรงในการชื่นชมผลงานศิลปะจริงๆ

ในส่วนของข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ศิลปินส่วนใหญ่เห็นว่าต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ การนำเสนองานวิจารณ์ เพื่อการนำไปสอนต่อได้ และมีศิลปินบางส่วนเห็นว่ากิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนนั้นไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านวิธีสอน

อาจารย์ผู้สอน

วิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง คือ วิธีการบรรยายประกอบกรเรียนทฤษฎี วิธีการให้นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์ ปากเปล่า วิธีการให้นักศึกษาได้ฝึกการเขียนงานวิจารณ์ และวิธีที่ผู้สอนให้นักศึกษาสร้างงานศิลปะของตนเองเพื่อนำมาฝึกวิจารณ์ ในส่วนรูปแบบวิธีการในการสอนศิลปะวิจารณ์ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทยที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงคือ การสอนมโนทัศน์ การฝึกสืบสอบ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ การสอนแบบซักค้ำน และการสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 ตามลำดับ

ผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันว่าวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรจะให้ นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมากๆ ฝึกวิจารณ์มากๆ

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา

กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าต้องใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย วิธีสอนที่เน้นให้นักศึกษานำไปสอนต่อได้ และวิธีการสอนให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการวิจารณ์มาก ๆ

ในส่วนของสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันคือ Power Point ที่แสดงเนื้อหาที่เรียน และรูปภาพผลงานศิลปะ ผลงานจริง การที่นักศึกษาได้ดูงานตามสถานที่แสดงงานเช่น หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ ตลอดจน สื่อออนไลน์ ทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ หรือการชมภาพยนตร์ที่เป็นประโยชน์ และตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ของนักวิจารณ์ ซึ่ง ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันมากที่สุดคือ ผลงานศิลปะทุกประเภท ทั้งของศิลปินไทย และต่างประเทศ ตลอดจนผลงานที่นักศึกษาสนใจ อยากจะนำมาวิจารณ์

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้าน ศิลปศึกษาให้ความเห็นว่า วิธีการเรียนการสอน วิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นรูปแบบการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนตาม ผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้นเรียนให้มากขึ้น เน้นให้นักศึกษาตั้งคำถามเชิง สุนทรียภาพ กระตุ้นให้เกิดการถาม ตอบ โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ (การบูรณาการความรู้ใน ศาสตร์ต่างๆ การเรียนการสอนต้องไม่มีรูปแบบตายตัว ไม่แยกส่วน เช่นรูปแบบการเรียนการสอน แบบ DBAE

ในส่วนรูปแบบวิธีการในการสอนศิลปวิจารณ์ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศและ นักการศึกษาไทยที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงได้แก่การสอนเชิงโมโน ทัศนการฝึกสืบสอบ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการสอนการคิด แบบอุปนัย การสอนแบบซักค้าน การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ การสอนกระบวนการคิดของ สเตอร์นเบิร์กและเดวิดสันการสอนคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์ การสอน แก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 และบางส่วนเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ การสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นวิธีการสอนที่ส่งเสริม

ให้นักศึกษาได้คิดและสามารถ นำเสนอความคิดนั้นๆ อยู่ตลอดเวลา และมีผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาบางส่วนเห็นว่าวิธีการเรียนการสอนนั้นไม่แตกต่างกัน

ในส่วนของสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ได้แก่ Power Point รูปภาพผลงานศิลปะ ผลงานจริง และนักศึกษาควรได้ดูงานตามสถานที่แสดงงานเช่น หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ เพราะเป็นการได้รับประสบการณ์โดยตรง นักศึกษาจะได้ซึมซับและรับรู้ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น สื่อที่น่าสนใจและสะดวกในการเลือกชมเช่นสื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ และตัวอย่างงานเขียนของนักวิจารณ์ ซึ่งตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษาเห็นตรงกันคือเป็น ผลงานศิลปะที่มีความหลากหลาย ผลงานศิลปะทุกประเภท

นักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ศิลปะส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างมาก ได้ฝึกการแสดงทัศนวิจารณ์ต่อหน้าสาธารณชน ต้องปรับวิธีสอนตามธรรมชาติ และสภาพจริงของนักศึกษา ผู้สอนจัดให้นักศึกษาได้นำความรู้ขั้นต้น มาแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกันในห้องเรียน มีปฏิสัมพันธ์กัน เช่นอ่านหนังสือที่สนใจแล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียน ผู้สอนต้องฝึกในเรื่องของทักษะการเขียนของนักศึกษา รู้เท่าทันธรรมชาติของสื่อ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจ

นักวิจารณ์ศิลปะเห็นตรงกันว่าข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักวิจารณ์ศิลปะ คือการเน้นวิธีการสอนให้นักศึกษาสามารถนำไปถ่ายทอด สอนต่อได้

ในเรื่องของสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง นักวิจารณ์ศิลปะเห็นตรงกันคือ ผลงานจริง ตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ หรือสถานที่แสดงผลงานต่างๆ และนักวิจารณ์บางส่วนเห็นว่าควรจะมีบทความวิจารณ์ที่มีคุณภาพในทุกๆ แหล่ง หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ให้นักศึกษาได้ค้นคว้า และตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง นัก

วิจารณ์ศิลปะส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะให้นักศึกษาได้วิจารณ์ผลงานศิลปะทุกประเภท โดยเริ่มฝึกจากงานที่นักศึกษาชื่นชอบไม่ว่าจะเป็นศิลปินต่างประเทศ หรือศิลปินไทย

ศิลปิน

ศิลปินส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ในชั้นเรียนแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน เน้นการถกเถียงด้วยข้อมูลทางวิชาการ และบางส่วนเห็นว่าควรเป็นวิธีที่ให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการเชิญวิทยากร ผู้รู้ นักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง มาให้ความรู้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับนักศึกษา เพราะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้รู้ในด้านนั้นๆ

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ศิลปินเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาต้องเน้นวิธีที่ทำให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมากๆ ได้ดูงานศิลปะเยอะๆ

ในส่วนของสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ศิลปินเห็นตรงกันว่าสื่อที่ใช้ได้แก่ ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ ผลงานจริงตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศิลปิน นักวิจารณ์ และได้ดูสถานที่ทำงานของศิลปิน ซึ่งตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงศิลปินเห็นตรงกันว่า คือผลงานทุกประเภท เพราะผลงานที่หลากหลายย่อมเป็นประโยชน์ในการฝึกวิจารณ์งาน และศิลปินบางส่วนเห็นเพิ่มเติมอีกว่าการนำกระบวนการทำงานศิลปะมาประกอบการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์ ศิลปินเห็นว่า เป็นประโยชน์ในการเขียนวิจารณ์ แต่อาจไม่จำเป็นต้องเน้นเป็นจุดสำคัญนัก

2.2 ด้านการวัดและประเมินผล

อาจารย์ผู้สอน

ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงตรงกันคือ การวัดผลจากความรู้ก่อนเรียนหลังเรียนของนักศึกษา เก็บคะแนนระหว่างการเรียนการสอน ความร่วมมือในชั้นเรียน การสอบกลางภาค ปลายภาค วัดผลจากความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็น อย่างสมเหตุสมผล ทั้งการพูดวิจารณ์ปากเปล่า และการเขียนงานวิจารณ์ และผู้สอนวัดผลจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาอย่างมีขั้นมีตอน

ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา วัดได้จากความสามารถในถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล ทั้ง การพูดวิจารณ์ปากเปล่า และการเขียนงานวิจารณ์ การคิดที่มีระบบขั้นตอน การแสดงความ คิดเห็นอย่างมีขั้นมีตอน บูรณาการศาสตร์ต่างๆได้

ในส่วนของข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป ผู้สอนเห็นว่า นักศึกษาสาขาวิชา ศิลปะศึกษาต้องวัดและประเมินผลจากความสามารถในการบูรณาการความรู้ และสามารถนำ ความรู้เหล่านั้นที่มีอยู่ ถ่ายทอดต่อให้ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะศึกษาเห็นว่าการวัดและประเมินผลในวิชา ศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานักศึกษาต้องสามารถแสดงออกถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สร้างความรู้ได้ และสามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ อย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการเรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ นักศึกษาเกิดความชื่นชมต่อ งานศิลปะ ความรู้สึกที่มีเหตุมีผล ประเมินผลตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมิน

ในส่วนของข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาต้องวัด และประเมินผลจากความสามารถในการนำความรู้ด้านการวิจารณ์ที่มีไปถ่ายทอดผู้อื่นให้รู้และ เข้าใจได้ และผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะศึกษาเห็นว่าการวัดและประเมินผลนั้น ไม่แตกต่างกัน

นักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ศิลปะส่วนใหญ่เห็นว่าการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษา นั้นต้องวัดจากความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การใช้เหตุผล ที่สอดคล้องกับแนวความคิดในงานศิลปะนั้นๆ ความเชื่อมโยงในศาสตร์ด้านต่างๆ เกิดเป็นความคิด สร้างสรรค์ และจากการเขียนงานวิจารณ์ และ บางส่วนเห็นว่าประเมินโดยดูจากการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่มีถูกผิด ที่แสดงถึงการคิด วิเคราะห์ การใช้เหตุผลเหมาะสม และ

การทำงานเป็นกลุ่ม โดยดูจากความสามารถในการถ่ายทอด การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ ความร่วมมือกันของนักศึกษา

ในส่วนของข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปนักวิจารณ์ศิลปะ เห็นตรงกันคือเน้นประเมินผลจากการที่นักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้แนวคิด

ศิลปิน

ศิลปินส่วนใหญ่เห็นว่าการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรประเมินผลจากกระบวนการคิด การวิเคราะห์ ผ่านการวิจารณ์งานของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเขียน การพูดวิจารณ์ปากเปล่าในชั้นเรียน และบางส่วนเห็นว่าประเมินผลจากการพัฒนาการของนักศึกษา ทั้งนี้ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

ในส่วนของข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปศิลปินเห็นตรงกันว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเน้นความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเอง

2.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อาจารย์ผู้สอน

ผู้สอนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้ นักศึกษาควรได้ดูงานจริงตามสถานที่แสดงงาน และจัดให้มีการวิจารณ์ร่วมกันในสถานที่แสดงงานจริงๆ เพื่อสร้างบรรยากาศสังคมของการวิจารณ์ วิชาศิลปวิจารณ์ควรจะต้องมีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสร้างและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการวิจารณ์ ฝึกการพัฒนาการด้านการคิด เพื่อเวลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจะได้มีการต่อยอดให้เกิดการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น มีการนำเรื่องของการวิจารณ์ไปบูรณาการเข้ากับทุกวิชา เช่นตามรูปแบบ DBAE

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ว่านักศึกษาต้องเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น

ของผู้อื่น กล่าวคิด กล่าวพูด กล่าวแสดงออก ทั้งผู้สอนและนักศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้างพร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะ คุณค่าของการวิจารณ์ ผู้สอนต้องไม่หยุดนิ่งต้องมีการพัฒนาตนเองให้เรียนรู้กับสิ่งใหม่ๆ ผู้สอนต้องสอนให้สนุก และสามารถกระตุ้นเน้นให้นักศึกษาคิดตามสิ่งที่สอนได้ และหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ต้องเข้าใจบริบททางสังคมไทย วัฒนธรรมไทย เพื่อการวิจารณ์ที่จะสามารถเกิดการบูรณาการได้ และสอดคล้องกับความเป็นไปของสังคม

นักวิจารณ์ศิลปะ

นักวิจารณ์ศิลปะมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ว่าก่อนการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ นักศึกษาควรได้เรียนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมศึกษา สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญาทางศิลปะ เพราะนักศึกษาต้องเข้าใจภูมิหลัง เรื่องราว การสอดประสานของแนวความคิดต่างๆ ไม่ใช่วิจารณ์แค่องค์ประกอบของงานศิลปะ การเขียนงานวิจารณ์ที่เน้นการให้ความรู้ และสามารถเขียนได้สอดคล้องกับระดับของผู้อ่าน การวิจารณ์จะไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากวัฒนธรรมที่ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น และต้องมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักวิจารณ์ใหม่ๆ ได้ลงผลงานเขียน ควรมีการจัดนิทรรศการ หรือ พิพิธภัณฑสถานให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าข้อมูล เพราะปัจจุบันยังขาดแหล่งเรียนรู้เหล่านี้อยู่ กระตุ้นให้นักศึกษาได้ดูผลงานจริง และสามารถวิจารณ์ได้ในสถานที่นั้นๆ การเน้นให้เกิดการวิจารณ์ในทุกๆ หลักสูตรของการศึกษาด้านศิลปะ เพื่อที่นักศึกษาจะได้ใช้ความรู้การวิจารณ์ในการพัฒนางานต่อไปได้อย่างมีขั้นตอน

ศิลปิน

ศิลปินมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ว่าควรจะต้องให้นักศึกษาได้ดูผลงานจริง ได้สัมผัสบรรยากาศในการดูงานการวิจารณ์จริงๆ เพื่อที่นักศึกษาจะได้เห็นรายละเอียดต่างๆ ในงานนั้นๆ การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกขณะดูงานจริงๆ ควรจะต้องได้ดูผลงานจริง และมีการแลกเปลี่ยน พูดคุยกับศิลปิน เพื่อการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ อาจารย์ผู้สอนต้องส่งเสริมให้นักศึกษาได้เปิดโลกทัศน์ให้กว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นเหตุผลของนักศึกษา ที่อาจมีมุมมองที่แปลกแตกต่างไปจากตัวผู้สอน เพราะงานศิลปะมีการสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา ผู้วิจารณ์จึงต้องสามารถวิจารณ์งานได้ทันต่อการสร้างสรรค์ของศิลปิน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์

ตอนที่1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์

นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุอยู่ในช่วงอายุ 21 ปีขึ้นไป โดยนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์อยู่ในชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3

ตอนที่2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1 ความคิดเห็นทั่วไปต่อวิชาศิลปวิจารณ์

นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์มีความคิดเห็น ความรู้สึก ก่อนการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ในประเด็นที่เป็นวิชาที่เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการวิจารณ์งานศิลปะอย่างมีขั้นตอน น่าสนใจจำเป็นสำหรับผู้ที่เรียนทางด้านศิลปะ นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยรู้มาก่อนว่าจะต้องมีทฤษฎีต่างๆในการใช้ประกอบการวิจารณ์ จึงคิดว่าเป็นวิชาที่มีความยาก แต่เป็นวิชาที่จำเป็นต้องเรียน และนักศึกษาทั้งหมดมีความสนใจอยากเรียน เพราะคิดว่ามีค่าสำคัญจำเป็น อยากรู้ว่าการวิจารณ์งานศิลปะต้องมีหลักการ

สิ่งที่นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาคาดหวังจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ คือ สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ และมีความถูกต้องตามขั้นตอนการวิจารณ์ ได้รู้หลักวิธีการในการวิจารณ์วิจารณ์ และสามารถเลือกประเด็นที่มีความน่าสนใจมาใช้ในการวิจารณ์งานได้ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอนนักเรียนต่อไปได้ในอนาคตเมื่อจบออกไปเป็นครู และสามารถที่จะรับฟังความคิดเห็น คำวิจารณ์จากผู้อื่นได้

สิ่งที่นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาได้รับจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์คือ ได้แนวทางในการวิจารณ์ที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อ เพื่อประโยชน์ในการสอนได้ และบางส่วนเห็นว่าได้รู้จักประยุกต์ความรู้เรื่องราวต่างๆมาใช้ในการประกอบการวิจารณ์ (สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ดีขึ้นจากตอนก่อนเรียน) ได้รู้จักทฤษฎีหลักการวิจารณ์ที่มีขั้นตอน กระบวนการในการวิจารณ์ ที่หลากหลาย

ในส่วนของความจำเป็นของการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงต่อ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นนักศึกษาศิลปศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีค่าจำเป็น เพราะการคิดขั้นสูงเป็นการเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ๆได้ เมื่อเวลาไปสอนผู้สอนจะวิจารณ์ และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น คือต้องวิจารณ์

อย่างคิดวิเคราะห์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้าง รู้แนวความคิดความต้องการของศิลปินจากการวิจารณ์ที่ผ่านการคิดขั้นสูง จึงจะสามารถนำไปสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง นักศึกษาควรส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าในวิชาศิลปวิจารณ์ที่เรียนอยู่นั้นผู้สอนมีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษารู้หลักทฤษฎีและกระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ สามารถวิจารณ์งานได้อย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ มีการคิดวิเคราะห์ สามารถนำความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้ได้ และมีการต่อยอดทางความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่าข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นให้เกิดกระบวนการคิด สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าต้องให้นักศึกษาเกิดกระบวนการวิจารณ์งานศิลปะโดยเน้นหลักทฤษฎีการวิจารณ์ รู้จักกระบวนการคิดที่เป็นลำดับขั้นตอนที่จะนำไปวิจารณ์ได้ มีการประยุกต์ใช้กับการศึกษาเพื่อการถ่ายทอด แนะนำ และต่อยอดความรู้ให้กับนักเรียนได้

2.3 ด้านเนื้อหาสาระ

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ เห็นว่าเนื้อหาสาระในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ได้แก่ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ ทศนาตฤ องค์กรประกอบศิลป์ และเนื้อหาในส่วนภูมิภาคหลังประวัติศิลปิน เป็นต้น

ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาเรื่องการถ่ายทอด เพื่อการนำไปสอนต่อ และบางส่วนให้ความเห็นในประเด็นที่ว่าเนื้อหาที่เรียนนั้นต้องให้ลึกซึ้งมากกว่านักศึกษาศิลปะทั่วไป

เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ให้ความเห็นว่า ต้องเรียนรู้เนื้อหาในส่วนของหลักการด้านการวิจารณ์เรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ ความรู้ด้านวิชาชีพครู จิตวิทยาการศึกษาทำให้สามารถเข้าใจนักเรียนได้มากขึ้น กระบวนการในการวิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะ ความรู้ทางสังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ จิตวิทยาการศึกษา เพื่อที่จะสามารถวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนได้อย่างเข้าใจในแต่ละช่วงอายุเมื่อเวลาต้องออกไปสอนจริง

องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศนาตฺ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นด้วยมากที่สุดคือวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ การใช้ภาษาเพื่อการเขียน การสื่อสาร วัฒนธรรมประเพณี และวรรณกรรม ตามลำดับ

2.4 ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่า กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ได้แก่การฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะ ทั้งการเขียน และพูดปากเปล่าวิจารณ์ผลงานศิลปะก่อนเรียนโดยที่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องการวิจารณ์ ดูวิดีโอ ขั้นตอนการสร้างสรรคงานของศิลปิน ศึกษาผลงานศิลปินที่ชื่นชอบ และสร้างสรรคงานตามงานศิลปิน ดูงานศิลปะตามหอศิลป์ วิจารณ์งานในชั้นเรียน ฝึกการวิจารณ์ในชั้นเรียนบ่อยๆ ทั้งปากเปล่า และงานเขียน ทั้งเดี่ยว และวิจารณ์แบบกลุ่ม

ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าต้องเรียนรู้ในเรื่องทฤษฎี และฝึกการถ่ายทอดการวิจารณ์ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเน้นกิจกรรมที่จะฝึกการพูดอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ความคิด การวิจารณ์ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็น การวิจารณ์ ผลงานในชั้นเรียน ฝึกการสังเกต วิเคราะห์ ดีความ เรียนรู้ทฤษฎีศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์งาน

ศิลปะ การฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะผ่านบทสนทนาในห้องเรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ไม่คิดเอาแต่ความคิดเห็นของตนเอง เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกล้าคิด กล้าแสดงออก ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นความรู้ในการต่อยอดความคิดเพื่อใช้ในการวิจารณ์งานใน ลักษณะของตนเอง การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ และนักศึกษาบางส่วนเห็นว่าควรจะมี กิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ทำงานศิลปะปฏิบัติ แล้วนำผลงานนั้นมาวิจารณ์กันในชั้นเรียนซึ่งจะเป็น การพัฒนาทั้งการสร้างสรรค์ การคิด และการวิจารณ์ที่จะพัฒนาขึ้นไปได้เรื่อยๆ ได้รับความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดจากทั้งผู้สอนและนักศึกษา

2.5 ด้านวิธีสอน

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการเรียน การสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง คือการฝึกขั้นตอนกระบวนการ วิจารณ์ตามทฤษฎี ดูตัวอย่างผลงานศิลปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน ผ่านการสอน บรรยายทฤษฎีสร้างความรู้ความเข้าใจ และการฝึกปฏิบัติขั้นตอนกระบวนการวิจารณ์

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ เห็นว่า ต้องมีวิธีสอนให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษามีกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ มีวิธี สอนให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง

วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่า ต้องมีวิธีการเรียนที่ให้นักศึกษามีส่วน ร่วมมากที่สุด เช่นมีการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งของนักศึกษา และผู้สอน โดยต้องเน้นการวิจารณ์ในชั้นเรียนให้มากๆ เปิดโอกาสให้ มีการซักถาม ได้ตอบ แสดง ความคิดเห็นในชั้นเรียนมากๆ ดูตัวอย่างผลงานต่างๆมาวิเคราะห์หรืออธิบาย สร้างความเข้าใจกันใน ชั้นเรียน การ ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะเป็นการได้ระดมความคิด ความรู้ เกิดการโต้แย้งใน เรื่องต่างๆเพื่อความเข้าใจและฝึกการคิด และสามารถนำกระบวนการคิด ความรู้นั้นไปถ่ายทอดได้ อย่างเหมาะสม ให้นักศึกษารู้จักการสืบค้นข้อมูล สร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเกิดความ กระตือรือร้นในการคิด การแสดงออก

ในส่วนของสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษา เกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ทั้งหมด

เห็นตรงกันก็คือ Power Point หรือสไลด์ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ ผลงานจริงที่หาดูได้ตามหอศิลป์ รองลงมาคือ วิดีโอ ตัวอย่าง แนวคิด ประวัติศิลปะ หรือ ผลงานศิลปะที่นักศึกษาสร้างสรรค์ และมีบางส่วนที่เห็นว่าผู้สอนต้องมีตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ที่ดีให้นักศึกษาได้ศึกษา

ตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงนักศึกษาเห็นตรงกันคือ ต้องเป็นผลงานที่หลากหลายแนว หลากหลายประเภท เพราะเป็นนักศึกษาจะได้ฝึกการวิจารณ์ที่หลากหลาย ได้เรียนรู้การวิจารณ์ในผลงานที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะวิจารณ์งานได้ทุกประเภทซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากเมื่อเวลาต้องออกไปสอนจริง

2.6 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่าผู้สอนประเมินจากผลงานศิลปะของนักศึกษา และ ความสามารถในการวิจารณ์

ข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเป็นนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถวิจารณ์งานได้อย่างลึกซึ้ง

การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่าควรประเมินจากความเข้าใจในทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ ความสามารถในการวิจารณ์งาน ประเมินจากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะปฏิบัติเพราะเป็นการตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนได้นำการวิจารณ์ มาใช้ในการทำงานจริงๆ การทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน (Pre Test- Post Test) เพื่อเห็นพัฒนาการด้านการวิจารณ์ของผู้เรียน การวิจารณ์ของผู้เรียนทั้งปากเปล่า จากการเขียนวิจารณ์ที่มีการเขียนเรื่อยๆมา และงานเขียนสรุป

2.7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะให้มากๆ ผู้สอนควรพานักศึกษาออกนอกสถานที่ ในการดูภาพผลงานจริงตามหอศิลป์ นักศึกษาต้องวิจารณ์งานในรูปแบบที่หลากหลาย มีตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ที่มี

คุณภาพให้ผู้เรียนได้ใช้ศึกษา และนักศึกษาบางคนเห็นว่าต้องศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น ฝึกการวิจารณ์ผ่านหนังสือ ทางศิลปะ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปะ วิจารณ์ 4 มหาวิทยาลัย

3.1 ด้านผู้สอน

ผู้สอนทั้งหมดแต่งกายสุภาพโดยผู้สอนผู้ชายทั้งหมดใส่เสื้อเชิ้ตดูเรียบร้อย เหมาะสม ผู้สอนผู้หญิงแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมเช่นกันโดยอาจารย์ผู้สอนทุกคนแสดงออกซึ่งความเป็นกันเองกับนักศึกษา ในขณะที่เดียวกันผู้สอนก็วางตัวได้อย่างน่าเคารพ

เนื้อหาที่ผู้สอนใช้สอนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 หัวข้อ 1.) ทฤษฎีกระบวนการวิจารณ์งานศิลปะตามทฤษฎีการวิจารณ์ 4 ขั้นตอน 2.) การวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานศิลปะในเชิงจิตวิทยา 3.) การฝึกปฏิบัติและทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่าของนักศึกษา

ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้สอนส่วนใหญ่ มีการบรรยายเนื้อหาการเรียนการสอนประกอบ Power Point, สไลด์ และเน้นกิจกรรมที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดวิจารณ์ผลงานศิลปะปากเปล่าตามความคิดเห็นของนักศึกษาในรูปแบบเดี่ยว และการวิจารณ์เป็นกลุ่ม จากนั้นผู้สอนจะมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่นักศึกษาได้วิจารณ์ไปแล้ว เพื่อชี้แจง แนะนำส่วนประกอบอื่นๆเพิ่มเติมให้นักศึกษาได้ประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม

วิธีการสอนที่ส่งเสริมส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน สังเกตได้จากการที่ผู้สอนมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นวิจารณ์งานศิลปะที่ผู้สอนนำมาให้นักศึกษาดู และมีการถามเพื่อให้นักศึกษาได้ตอบคำถามอยู่ตลอดเวลา ทั้งการวิจารณ์เดี่ยวและการวิจารณ์แบบกลุ่ม

ในส่วนของสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนเพื่อส่งเสริมส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ 1.) Power Point แสดงตัวอย่างภาพผลงานศิลปะของศิลปินคนต่างๆ 2.) ผลงานศิลปะของนักศึกษา ทั้งนี้ผู้สอนบางคนยังได้ให้นักศึกษาเตรียมวัสดุจริง มาประกอบการวิจารณ์ เช่น นักศึกษาวาดภาพปลาเพื่อ

นำมาใช้วิจารณ์ ผู้สอนก็ได้ให้นักศึกษานำปลาหูจิ้งจอก มาใช้ประกอบการวิจารณ์ในคาบการปฏิบัติกรวิจารณ์ เพื่อที่นักศึกษาคนอื่นๆจะได้เห็นรายละเอียดของปลาหูจิ้งจอกว่าเป็นอย่างไร เพื่อการวิจารณ์ผลงานชิ้นนั้นได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในส่วนของการใช้คำถามของผู้สอนที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี นั้นผู้สอนส่วนใหญ่เริ่มจากการถามคำถามที่เป็นลักษณะการทบทวนความรู้เดิมของนักศึกษา ถามให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ถามให้นักศึกษาได้วิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ คำถามเกี่ยวกับลัทธิศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ให้นักศึกษาได้วิจารณ์งานตามขั้นตอน การพรรณนา วิเคราะห์ ตีความ และการประเมินผล และการถามลงลึกในส่วนที่ผู้สอนยังไม่เข้าใจคำตอบของนักศึกษาเป็นการฝึกให้นักศึกษาได้อธิบายความหมาย เพื่อการถ่ายทอดความคิดออกมาได้

การสรุปบทเรียนที่ส่งเสริมส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี นั้นผู้สอนสรุปด้วยการทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปตั้งแต่ต้นคาบเรียน เช่น เรื่องของทฤษฎีขั้นตอนการวิจารณ์ และผู้สอนบางคนได้นำงานเขียนวิจารณ์ของนักศึกษามาเล่าสู่กันฟังในชั้นเรียนเพื่อสรุปถึงประเด็นการวิจารณ์ ในช่วงท้ายคาบเรียนผู้สอนทุกคนได้สั่งงานให้นักศึกษากลับไปเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะมาส่งในคาบต่อไป โดยเป็นผลงานที่นักศึกษาสนใจหรือผลงานศิลปะของนักศึกษาเอง เพื่อการแลกเปลี่ยน พูดคุยแสดงความคิดเห็นในคาบเรียนต่อไป

3.2 ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ส่วนใหญ่มีความสนใจในการเรียนดี ตั้งใจเรียน ฟังผู้สอนสอน และสนุกสนากับกิจกรรมการเรียนการสอนดี สังเกตได้จากปฏิกิริยาตอบรับจากเสียงหัวเราะชอบใจ และการตอบคำถามผู้สอนแบบเป็นกันเอง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ค่อยกระตือรือร้นกับการเรียนมากนัก โดยรวมนักศึกษามีส่วนร่วมในการตอบคำถามเมื่อผู้สอนถามซึ่งส่วนใหญ่ก็จะตอบเฉพาะคนเดิมๆ และการตอบคำถามของนักศึกษานั้นก็อาจจะยังไม่ค่อยแสดงออกถึงการคิดขั้นสูงมากนัก แต่ในส่วนของกรวิจารณ์ผลงานศิลปะนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่วิจารณ์ได้ดี

3.3 บรรยากาศการเรียนการสอน

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการเรียนดี บรรยากาศการเรียน สนุกสนาน สังเกตได้จากการยิ้มแย้มแจ่มใสพร้อมทั้งเสียงหัวเราะของนักศึกษาผู้อ่านคลาไ่ยไม่ได้

ให้ความรู้สึกกดดัน หรือเคร่งเครียดมากนัก เนื่องจากผู้สอนมีการแสดงออกอย่างเป็นกันเองกับ นักศึกษาไม่ว่าจะด้วยวิธีการพูด หรือการกระทำ ในระหว่างการเรียนการสอนผู้สอนมีการ สอดแทรกคำถามให้นักศึกษาได้ตอบแสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา ในส่วนของการจัดห้องเรียน ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ส่วนใหญ่จัดให้นักศึกษานั่งเรียงเป็นแถวเพื่อที่จะสามารถเห็น ผู้สอน และภาพผลงานศิลปะที่ผู้สอนนำมาแสดงให้ดูบนฉากรับภาพ จากเครื่องฉายภาพด้วย โปรแกรม Microsoft Power Point และผู้สอนบางคนใช้วิธีการจัดห้องเรียนโดยให้นักศึกษานั่งเรียง กับพื้นโดยแบ่งเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่มล้อมวงหันหน้าค้ำหากันเพื่อความสะดวกในการแสดงความคิด เห็นภายในกลุ่มและการเคลื่อนไหวอิริยาบถที่สะดวกสบาย ซึ่งสังเกตได้ว่าการจัดที่เรียนโดยให้ นักศึกษานั่งกับพื้นโดยแยกเป็นกลุ่มนั้น นักศึกษามีการแสดงความคิดเห็นมากกว่าการจัดที่เรียน แบบนั่งบนเก้าอี้

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาได้ทดสอบการเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะเพื่อวัดความสามารถ ในการคิดขั้นสูงวิเคราะห์ มีวิธีการประเมินผลการเขียนจากแบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูง ที่ พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) ซึ่งผู้วิจัยแบ่งความสามารถในการเขียนวิจารณ์ของนักศึกษาออกเป็น 6 ชั้น โดยนักศึกษามีระดับ การคิดขั้นสูงที่ ชั้นที่ 5 มากที่สุด ได้แก่ ชั้นของการประเมินผล (Evaluating) รองลงมาคือระดับการ คิดขั้นสูงชั้นที่ 4 ได้แก่ ชั้นของการวิเคราะห์ (Analysing) และน้อยที่สุดคือ ระดับการคิดขั้นสูงชั้นที่ 6 ได้แก่ ชั้นของการสร้างความรู้ (Creating)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบว่า การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี มีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. อภิปรายผลความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

1.1 ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินมีความเห็นว่า ธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์เป็นวิชาที่สำคัญมากเพราะเป็นการสร้างความเข้าใจในแนวคิดของศิลปินที่สร้างสรรค์งานนั้นๆ โดยต้องมีเหตุผลประกอบที่เหมาะสมซึ่งวุฒิ วัฒนศิลป์ (2541) ได้กล่าวว่าศิลปวิจารณ์คือการแสดงความคิดเห็นที่เป็นส่วนตัวต่อผลงานศิลปะโดยมีข้อมูล เหตุผลและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานของผลงานและเจ้าของผลงานนั้นๆ เป็นวิชาที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สร้างงานและผู้ชม โดยใช้เหตุผลทางศิลปะเป็นหลักในการวิจารณ์ เป็นวิชาที่สร้างความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ไปจนถึงขั้นการสร้างมโนทัศน์ ได้ สอดคล้องกับพีระพงษ์ กุลพิศาล (2533) ที่กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ คือการเรียนรู้ความงามของผลงานศิลปะด้วยวิธีการวิเคราะห์แยกแยะแล้วถ่ายทอดออกมา ซึ่ง มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2542) ได้กล่าวว่าศิลปวิจารณ์ควรจะเป็นวิถีที่หมายถึง กระบวนการบรรยาย วิเคราะห์ ตีความ และตัดสินคุณภาพต่างๆที่มีอยู่ในผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ ในส่วนของการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์จึงต้องเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ สอดคล้องกับราชบัณฑิตสถาน (2530) ที่ให้ความหมายของศิลปวิจารณ์ไว้ว่าศิลปวิจารณ์หมายถึงการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางศิลปะ ซึ่งศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นไว้ โดยให้ความเห็นตามกฎเกณฑ์และหลักการของศิลปะแต่ละสาขา ทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และปรัชญาสาขาอื่นๆ และยังสอดคล้องกับถนอม ชามักดี (2553) ที่ว่าการที่จะสามารถวิจารณ์ผลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้นั้นจะต้องมีความรู้ในสาขานั้นๆ เราไม่อาจจะรับรู้เพียงว่า นี่คือผลงานจิตรกรรม หรือประติมากรรมเท่านั้นแต่เราจำเป็นต้องเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของผลงานการสร้างสรรค์นั้นๆ ด้วย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การที่จะเข้าใจ รู้ผล ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้ ทฤษฎีทางศิลปะ ทฤษฎีทางวัฒนธรรม สังคม-มนุษยวิทยา และประวัติศาสตร์ จึงจะ

ทำให้ผู้สนใจในแวดวงศิลปะมีความลึกซึ้งในโลกศิลปะได้ และวิชาศิลปะวิจารณ์มีจำเป็นต่อหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทุกแขนง สอดคล้องกับหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาที่วิชาศิลปะวิจารณ์ถูกบรรจุอยู่ในรายวิชาบังคับ เช่นหลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2552) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2549) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2551) หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นต้นและการผลักดันวงการศิลปะให้ก้าวหน้าขึ้น เป็นการชี้ประเด็นต่างๆ ให้กับศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงาน เป็นวิชาที่ส่งเสริมทัศนวิจารณ์ที่ดี จึงเป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก

ในการสอนศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้น ต้องเน้นให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในการวิจารณ์ด้วยเหตุผล การวิจารณ์แบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่านขั้นตอนการคิดที่สลับซับซ้อน ผู้วิจารณ์ควรจะต้องสามารถมองเห็นช่องทางในงานศิลปะของผู้สร้างงาน และสามารถสื่อสารถ่ายทอดออกมาได้ การเขียนต้องคำนึงถึงระดับความหลากหลายของผู้อ่านผู้รับสาร ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ ศิลปิน บุคคลทั่วไป นักเรียน นักศึกษา เป็นต้นและต้องเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการถ่ายทอด สามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้ มีการศึกษาข้อมูลต่างๆ อย่างลึกซึ้ง ต้องได้ดูงานศิลปะมากๆ เพราะจะช่วยให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ และสามารถที่จะวิจารณ์งานได้อย่างหลากหลายนักศึกษาต้องอ่านหนังสือให้มากๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องกับศิลปะเพียงอย่างเดียว อาจเป็นหนังสือที่เขียนโดยนักคิด ต่างๆ เพื่อที่จะสามารถวิจารณ์ได้อย่างเข้าใจ ส่วนระยะเวลาเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์ นั้นนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเรียนไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต หรือ เรียนทั้งศิลปะวิจารณ์ 1 และ 2

ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์บทความวิจารณ์ศิลปะที่นักศึกษาอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงนั้นได้แก่ สื่อทุกประเภท ยิ่งสื่อมีความหลากหลายยิ่งมีความน่าสนใจ นักศึกษาควรจะต้องอ่านมากๆ เช่น จากงานวิจารณ์ศิลปะจากผู้เขียนที่มีชื่อเสียง นิตยสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงสนทนา การได้พบปะ พูดคุย สัมภาษณ์ สอบถามผู้รู้ นั้นเป็นเรื่องที่ดี นับได้ว่าเป็นการสะสมความรู้ของตัวนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ในส่วนวิธีการเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงการคิดขั้นสูงคือ ต้องมีการนำความรู้ ทฤษฎีทางศิลปะ มาใช้ประกอบการวิจารณ์ และผู้วิจารณ์ต้องไม่มีความลำเอียง สามารถแสดงทัศนะที่มีต่องานนั้นๆ ให้ได้ สอดคล้องกับวิรุณ ตั้งเจริญ (2535) ที่กล่าวว่าศิลปะวิจารณ์ มิใช่เป็น

เพียงหลักการส่วนตัว หรือสิทธิส่วนบุคคลของนักวิจารณ์ แต่เป็นการวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานร่วม (Common Standard) ในการตัดสินเพื่อสร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน และควรจะเป็นงานวิจารณ์ในลักษณะการให้ความรู้กับผู้อ่าน ดังที่พิชณุ ศุภนิมิตร (2524) กล่าวว่าศิลปวิจารณ์คือการแสดงออกของความคิดของนักวิจารณ์ในรูปแบบของการพูด บรรยาย อธิบายหรือเขียนเป็นภาษาหนังสือเพื่อให้คนทั่วไปได้รับรู้หรือได้เข้าใจในงานศิลปะนั้นๆ

1.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปินมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง คือการ เรียนรู้ในเรื่องของทฤษฎีการวิจารณ์ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาสามารถพูดอธิบาย วิจารณ์งานต่างๆ ได้อย่างมีขั้นตอนสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของวิชาศิลปวิจารณ์ในประมวลลักษณะรายวิชาศิลปวิจารณ์ สาขาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสมโภชน์ ทองแดง (2553) ที่ให้นิยามความหมายของการวิจารณ์ศิลปะ เข้าใจหลักและวิธีในการพิจารณา วิเคราะห์ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์งานทัศนศิลป์ได้ มีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษามีการเรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ รู้จักฝึกการสังเกต และมีมุมมองที่ดีในการดูงานศิลปะต่างๆ ให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สืบค้นหาข้อมูลแหล่งความรู้ได้อย่างหลากหลาย ตั้งคำถาม และจัดการกับข้อมูลย่อยข้อมูลที่มีได้ ดังที่ Anderson (1993) กล่าวว่าศิลปวิจารณ์ไม่เพียงเป็นการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์อีกด้วย ซึ่งยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง (2552) ที่ระบุไว้ว่าให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์และเนื้อหาสาระของศาสตร์ทางศิลปศึกษา สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ และนอกจากนี้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องสามารถสื่อสารถ่ายทอดความรู้ และสามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้สอดคล้องกับ Alexander (1992) ที่กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ ต้องมีการเรียนการสอนที่เป็นแนวทางให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และนักศึกษาควรจะต้องรู้เรื่องต่างๆ ให้มากในหลากหลายสาขาวิชา มีเหตุมีผล ดูงานเยอะๆ เปิดรับสิ่งต่างๆ ได้ และให้นักศึกษาสามารถแปลความหมายที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะที่หลากหลายได้ สามารถปฏิบัติกรเขียน พูด บรรยาย วิจารณ์งานศิลปะได้ อย่างผู้มีความรู้สมกับเป็นนักศึกษา ด้านศิลปะ สอดคล้องกับมะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) ที่กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์เรา

มุ่งหวังตั้งใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใด เวลาครูจะประเมินผลต้องเข้าใจว่าผู้เรียนได้รับสิ่งนั้นหรือเกิดสิ่งนั้นหรือไม่

ในด้านข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปนั้น อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินมีความเห็นว่าเป็นส่วนของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเรื่องของการคิดที่มีระบบ มีความเป็นเหตุเป็นผลที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ Anderson (1993) ที่กล่าวว่าศิลปะวิจารณ์ไม่เพียงเป็นการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาทักษะทางการคิดวิเคราะห์อีกด้วย ต้องเน้นให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดได้

1.3 ด้านเนื้อหาสาระ

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินมีความเห็นว่าเป็นเนื้อหาสาระวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นได้แก่ทฤษฎีการวิจารณ์ ขั้นตอนการวิจารณ์ศิลปะ คุณสมบัตินักวิจารณ์ การฝึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เนื้อหาด้านปรัชญา ความรู้แนวคิดต่างๆในด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ หลักการทางศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สุนทรียศาสตร์ เนื้อหาที่เรียนต้องเชื่อมโยงกับความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ ดังที่ราชบัณฑิตสถาน (2530) กล่าวว่าศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) หมายถึง การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางศิลปะ ซึ่งศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นไว้ โดยให้ความเห็นตามกฎเกณฑ์และหลักการของศิลปะแต่ละสาขา ทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และปรัชญาสาขาอื่นๆ คือความรู้ในทุกๆ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องวิจารณ์ เพื่อได้ข้อมูลความรู้ที่หลากหลาย แต่ยกออกจากความคิดเดิมที่มีอยู่ ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณสมบัตินักวิจารณ์ที่ดีที่ อารี สุทธิพันธ์ (2530) กล่าวว่านักวิจารณ์ที่ดี ต้องมีความสามารถเชื่อมโยงวิชาความรู้อื่นๆ กับศิลปะได้เป็นอย่างดีเพื่อจะได้ช่วยให้ผู้สนใจชื่นชมได้ ตามระดับความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ยังต้องรู้ในเนื้อหาด้านศาสนา สังคมศาสตร์ วัฒนธรรม เนื้อหาด้านจิตวิทยาแต่ละระดับของการรับรู้ วัฒนธรรมศึกษา และ หลักการเขียน เรื่อง ไวยากรณ์ โครงสร้างบทความ การแสดงความคิดเห็นต่อผลงานของทั้งศิลปินไทยและต่างประเทศ และการบูรณาการทฤษฎี เนื้อหาสำหรับศิลปะวิจารณ์ และอีกประเด็นที่มีความน่าสนใจคือเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรม ถนอม ชากักดี (2553) กล่าวว่า เราไม่อาจจะรับรู้เพียง

ว่า นี่คือผลงานจิตรกรรม หรือประติมากรรมเท่านั้นแต่เราจำเป็นต้องเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของผลงานการสร้างสรรค์นั้นๆ นอกจากนี้ Stout (1995) ได้กล่าวว่าผู้วิจารณ์สามารถพิจารณาได้ทั้งจากเนื้อหาภายนอกและภายใน เช่น รูปแบบผลงานงาน ลักษณะการบรรยายเนื้อหาในผลงาน ความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมร่วมด้วย ดังนั้นเนื้อหาที่มีความเหมาะสมจึงต้องเป็นเนื้อหาที่ครอบคลุมความรู้ในหลากหลายสาขา ทักษะที่สามารถบูรณาการความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2544) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดเป็นพื้นฐานสำคัญในการคิด บุคคลจะคิดได้ดีจำเป็นต้องมีทักษะ การคิดที่จำเป็นมาบ้างแล้ว และทักษะที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อนซึ่งส่วนใหญ่จะต้องใช้ทักษะพื้นฐานหลายทักษะผสมกัน ซึ่งจะเรียกว่า ทักษะการคิดขั้นสูง

ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะและ ศิลปินมีความเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นเนื้อหาด้านจิตวิทยาที่ใช้ในการวิจารณ์งานของนักเรียนแต่ละระดับ เนื้อหาการสอนที่เน้นวิธีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการคิดขั้นสูง (Bloom and Others, 1974) นักศึกษาศิลปศึกษาต้องเรียนรู้เนื้อหาเรื่องราวต่างๆอย่างลึกซึ้ง เพื่อการแสดงออกถึงทักษะการคิดในทุกๆเรื่องที่มีความสำคัญจำเป็นเกี่ยวข้องกับการวิจารณ์นั้นๆ ดังที่ Beyer (1987) กล่าวว่า การคิด นั้นเป็นกระบวนการโดยรวม ที่บุคคลจะกระทำต่อข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับรู้เข้ามาโดยประสาทสัมผัส และข้อมูลเดิมที่มีอยู่ เพื่อสร้างความคิด ให้เหตุผล หรือตัดสินใจ ดังนั้นความคิดจึงเกี่ยวข้องกับการรับรู้สิ่งต่างๆ ประสบการณ์เดิม การกระทำอย่างมีสติ การบ่มเพาะ และการหยั่งรู้ ส่วนเรื่องระดับขั้นการนำความรู้ศิลปวิจารณ์ไปใช้ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจะอยู่ในขั้นความเข้าใจ ประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ปฏิบัติการวิจารณ์ได้ ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันสามารถนำไปสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Anderson and Krathwohl (2001) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดขั้นสูงประกอบด้วย ขั้นการประยุกต์ (Applying), ขั้นการวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นการประเมินผล (Evaluating) และ ขั้นการสร้างความรู้ (Creating)และถ้า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาสามารถเขียนบทวิจารณ์เผยแพร่ได้นับได้ว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจการฝึกฝนปฏิบัติการวิจารณ์อย่างต่อเนื่อง ดังที่อิทธิ คงคากุล (2524) กล่าวว่านักวิจารณ์ศิลปะมีส่วนช่วยเผยแพร่ หรือบอกเล่าความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะ นักวิจารณ์ศิลปะยังทำหน้าที่เป็นตัวกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างศิลปินกับชุมชนและให้คำติชมแนะนำศิลปิน เพื่อที่ศิลปินจะได้

ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานและคุณภาพของผลงานศิลปะทั้งยังทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมศิลปินให้เป็นที่รู้จักต่อประชาชน

1.4 ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินมีความเห็นว่ากิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษาว่า กิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ฝึกการแสดงความคิดเห็น ถ่ายทอด แนวความคิดอยู่ตลอดเวลา กิจกรรมที่เน้นย้ำให้เกิดสังคมของการวิจารณ์ในชั้นเรียนซึ่งเจตนา นาควัชระ (2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญในเรื่องนี้ไว้ว่าสังคมไทยอาจอ่อนด้อยในวัฒนธรรมแห่ง การวิจารณ์เพราะแม้แต่เรื่องของศิลปะซึ่งศิลปินไทยมีความสามารถในการสร้างสรรค์อันโดดเด่น ก็ยังหานักวิจารณ์ซึ่งอยู่ในฐานะที่จะสร้างงานวิจารณ์ขึ้นมารองรับศิลปกรรมอันทรงคุณค่านี้ได้ ยาก การสร้างสังคมแห่งการวิจารณ์ในชั้นเรียนจึงนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีเพื่อการต่อยอดต่อไป และมะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2543) กล่าวว่าสิ่งที่เราจะพิจารณาได้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านการวิจารณ์หรือไม่ก็จากการตอบรับของผู้เรียนนั่นเอง สอดคล้องกับ Stout (1995) ที่กล่าวว่าการ วิจารณ์ศิลปะสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทั้งในและนอกห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นการเขียนวิจารณ์ ศิลปะ การสัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ และการวิจารณ์ศิลปะนี้ยังรวมไปถึง บทการวิจารณ์สนทนา ได้ต่อกันของผู้เรียน และผู้สอนในห้องเรียนด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาควรต้องต้องศึกษาหาความรู้ ตลอดเวลาที่มีการใช้ข้อมูลสนับสนุนการวิจารณ์อย่างสมเหตุผล นักศึกษาต้องพัฒนาตนเองจาก การอ่านงานเขียนของนักวิจารณ์คนอื่นๆ ให้มากขึ้น การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีการคิด วิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ที่กล่าวว่าการเรียนการสอนต้อง ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การวิเคราะห์ การรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอข้อค้นพบใหม่ การวิจารณ์จึงต้องวิจารณ์โดยดูจากผลงานศิลปะที่หลากหลายทั้ง ผลงานตนเอง ผลงานเพื่อน ผลงานศิลปิน ทั้งไทยและต่างประเทศการศึกษางานของศิลปิน การ สร้างงานตามศิลปินต้นแบบ และให้นักศึกษาวิจารณ์งานตนเอง วิจารณ์งานศิลปิน ด้วยวิธีการ เขียนและการวิจารณ์ปากเปล่าควรได้ฝึกประสบการณ์การวิจารณ์ในสถานที่แสดงผลงานจริง เช่น หอศิลป์ โดยมีผู้สอนคอยให้คำชี้แนะ โดยเน้นทั้งการวิจารณ์ปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นลักษณะของการ ประทับ สามารถพูดได้ในทุกๆเรื่อง สร้างการเติบโตทางความคิด สร้างเสรีนิยมให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน ต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ในระหว่างเรียน และ

นักศึกษาควรได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่นการไปเยี่ยมชมบ้านศิลปิน ดูเบื้องหลังการทำงาน สตูดิโอที่ศิลปินสร้างสรรค์งานให้เกิดประสบการณ์ตรงในการชื่นชมผลงานศิลปะจริงๆ สอดคล้องกับผลจากการวิจัยของ Hetland (2007) ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาวิธีการเรียนแบบ studio thinking ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1.เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาผลงานของตนเอง 2. การตอบสนองของนักเรียนโดยให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมาให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง 3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้โต้ตอบแลกเปลี่ยนทัศนะผ่านการวิจารณ์งาน 4.อภิปรายผลงานที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดมีลักษณะงานที่เฉพาะตัว ซึ่งลักษณะการวิจารณ์นั้นไม่ใช่รูปแบบการวิจารณ์ที่เข้มงวด แต่จะเป็นในลักษณะของการวิจารณ์ที่มีโครงสร้างที่หลากหลายคือมุ่งให้นักเรียนเกิดความสนใจในการวิจารณ์เกิดเป็นสังคมการวิจารณ์ ซึ่งนับว่ากิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ตามกระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์นั้นสอดคล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุงที่การคิดขั้นสูงประกอบด้วย ขั้นตอนการประยุกต์ (Applying), ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluating) และ ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Creating) (Anderson and Krathwohl, 2001)

ข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไปอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะและ ศิลปินมีความเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเน้นกระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นการสร้างนักศึกษาให้เกิดวัฒนธรรมการวิจารณ์ในลักษณะของการวิจารณ์แบบการให้ความรู้ทางการศึกษา และสามารถนำความรู้ที่มีนั้นไปถ่ายทอดและสอนต่อได้ และเอกวิทย์ ณ ถลาง (2544) ได้กล่าวไว้ว่าเพราะในปัจจุบันผู้สอนในระบบการศึกษาไทยมักมีความรู้ความสามารถระดับปานกลาง ไม่ได้เป็นบุคคลชั้นยอด และการวัดผลในระบบการศึกษาไทยยังมุ่งเน้นการวัดสัมฤทธิ์ผลมากกว่าการวัดศักยภาพและการเรียนรู้ ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมศักยภาพครูจึงจำเป็นต่อนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะจบออกไปเป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษา

1.5 ด้านวิธีสอน

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินมีความเห็นว่าในส่วนของวิธีสอนนั้นควรเป็นวิธีการสอนที่ให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมากๆ ฝึกวิจารณ์มากๆ รูปแบบการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนตามธรรมชาติและสภาพจริงของนักศึกษา นักศึกษาต้องได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล

ต่างๆด้วยตนเองแล้วนำมาแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนซึ่งสอดคล้องกับสุภาพ วาดเขียน (2532) ที่ได้ อธิบายว่า การสอนแบบให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ วางแผนกำหนดวิธีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ค้นพบเอง ครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมนำไปสู่ ความสำเร็จ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้จักคิดเป็น ทำเป็น และใช้ความคิดของตนเอง นักศึกษาต้องมีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในชั้นเรียนให้มากๆ เน้นให้นักศึกษาตั้งคำถามเชิงสุนทรียภาพ กระตุ้น ให้เกิดการถาม ตอบ โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ (การบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ การ เรียนการสอนต้องไม่มีรูปแบบตายตัว ไม่แยกส่วน เช่นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ DBAE สอดคล้องกับผลวิจัยของ Stout (1995) พบว่าการวิจารณ์ผลงานศิลปะในรูปแบบ Organic นี้ทำ ให้ผู้เรียน เกิดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งเกิดจากการค้นหาคำตอบ ต่อการสร้างความหมายใหม่ๆ ผ่านความซับซ้อน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความร่วมมือผ่านบทสนทนาทั้งในและนอก ห้องเรียนล่วงหน้าก่อให้เกิดการคิดขั้นสูงขึ้นได้ นักศึกษาศาขาศิลปะศึกษาต้องได้ฝึกการแสดงทัศน วิจารณ์ต่อหน้าสาธารณชน ผู้สอนจัดให้นักศึกษาได้นำความรู้ขั้นต้น มาแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกันใน ชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์กัน เช่นอ่านหนังสือที่สนใจแล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียน ผู้สอนต้องฝึกในเรื่องของทักษะการเขียนของนักศึกษา รู้เท่าทันธรรมชาติของสื่อ ที่ใช้ในการ สร้างสรรค์งานศิลปะที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจเน้นการถกเถียงด้วยข้อมูล ทางวิชาการ และบางส่วนเห็นว่าควรเป็นวิธีที่ให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการ เชิญวิทยากร ผู้รู้ นักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง มาให้ความรู้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับนักศึกษา เพราะเป็นการ เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้รู้ในด้านนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ วิธีการเรียนแบบ studio thinking จากผลจากการวิจัยของ Hetland (2007) ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาศิลปะ ในสตูดิโอ แบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1. การอธิบายในเรื่องของโครงสร้างห้องเรียน สตูดิโอ 2. รูปแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนสตูดิโอนี้คือ รูปแบบของการเรียนวิชาสตูดิโอด้วยความ เข้าใจ 8 รูปแบบ คือ 1.Develop Craft 2.Engage and Persist 3.Envision 4.Express 5.Observe 6.Reflect 7.Stretch and Explore 8.Understand Art World โดยในทุกวิธีการสอนจะ มีการเปิดโอกาสให้ทั้งนักเรียนและครูได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้นครูและนักเรียนจะสามารถ พิจารณาได้ตรงตรงในการทำงานและขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานได้ผลดีขึ้น ประกอบด้วย4 ขั้นตอนคือ 1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาผลงานของตนเอง 2. การตอบสนองของนักเรียน โดยให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมาให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง 3. เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้โต้ตอบแลกเปลี่ยนทัศนะผ่านการวิจารณ์งาน 4. อภิปรายผลงานที่มุ่งเน้นให้นักเรียน เกิดมีลักษณะงานที่เฉพาะตัว ซึ่งลักษณะการวิจารณ์นั้นไม่ใช่รูปแบบการวิจารณ์ที่เข้มงวด แต่จะ

เป็นในลักษณะของการวิจารณ์ที่มีโครงสร้างที่หลากหลายคือมุ่งให้นักเรียนเกิดความสนใจในการวิจารณ์เกิดเป็นสังคมการวิจารณ์

ในส่วนรูปแบบวิธีการในการสอนศิลปวิจารณ์ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทยที่ใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงได้แก่การสอนมโนทัศน์ การฝึกสืบสอบ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ การสอนแบบซักร้าน และการสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีธรรมา (2544) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะมีวัตถุประสงค์หลักที่เฉพาะเจาะจงของรูปแบบการสอนนั้นๆ รูปแบบการสอนจึงสามารถจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ได้ในลักษณะต่างๆ ตามวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ ดังนั้นรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด จึงหมายถึงรูปแบบการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการพัฒนาความคิดรูปแบบที่นำเสนอไว้นี้มีโอกาสนำไปใช้ได้มากกับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศึกษา

ข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษากับนักศึกษาศาสาวิชาศิลปะทั่วไปอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะและ ศิลปินมีความเห็นว่าจะต้องใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย วิธีสอนที่เน้นให้นักศึกษานำไปสอนต่อได้ เน้นวิธีที่ทำให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมากๆ ได้ดูงานศิลปะเยอะๆ

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะและ ศิลปินมีความเห็นว่าจะได้แก่ Power Point ที่แสดงเนื้อหาที่เรียน และรูปภาพผลงานศิลปะเนื่องจาก Power Point เป็นโปรแกรมการนำเสนอผลงานที่มีการใช้งานที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ นำเสนอได้ทั้งตัวหนังสือและภาพตัวอย่างผลงานที่มีความใกล้เคียงกับผลงานจริง โดยเฉพาะในเรื่องของสีสันทัน อีกทั้งผู้สอนยังสามารถคัดเลือกภาพผลงานศิลปะจากศิลปินทั่วโลกให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกชม และนักศึกษายังสามารถเห็นรายละเอียดต่างๆ ในภาพผลงานได้ชัดเจนเพื่อการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น นับว่าเป็นการเปิดทัศนวิจารณ์ให้กับนักศึกษาและสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ขาดไม่ได้เลยคือผลงานจริงที่นักศึกษาได้ดูตามสถานที่แสดงงานเช่น หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ ซึ่งนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์โดยตรงนักศึกษาจะได้สัมผัสและรับรู้ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น ดังที่สุรชัย เอกพลากร (2554) กล่าวว่า อย่างไรก็ตามการจะเข้าใจหรือซาบซึ้ง

ในควมามีคุณค่าอย่างแท้จริงของผลงานศิลปะชิ้นหนึ่งๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีประสบการณ์ตรงในการพิจารณาผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของซูชาติ ทองสิมา (2544) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐพบว่า สื่อที่ควรนำมาใช้ในจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐคือผลงานจริงและบทวิจารณ์ ซึ่งตัวอย่างผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง คือผลงานทุกประเภท เพราะผลงานที่หลากหลายย่อมเป็นประโยชน์ในการฝึกวิจารณ์งาน และการนำกระบวนการทำงานศิลปะมาประกอบการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์นับว่าเป็นประโยชน์ในการเขียนวิจารณ์ ตลอดจนผลงานที่นักศึกษาสนใจ อยากจะนำมาวิจารณ์ไม่ว่าจะเป็นศิลปินต่างประเทศ หรือศิลปินไทย ตามที่วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า การที่นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการเห็นมากจะทำให้เกิดการรับรู้และการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ในชั้นเรียนที่ครูและนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเหตุและผลตามประสบการณ์ตรงที่ได้ประสบมาด้วยตนเอง การศึกษาค้นคว้าจากงานเขียนของนักวิจารณ์บทความวิจารณ์ที่มีคุณภาพหรือบทวิจารณ์ที่ไม่มีคุณภาพในทุกๆ แหล่งเช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น ผู้สอนควรเน้นย้ำให้นักศึกษาได้ค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอและต้องมีการศึกษาข้อมูลใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้สื่อที่มีความน่าสนใจและสะดวกในการเลือกชมของนักศึกษาคือสื่อออนไลน์ ทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ ตัวอย่าง การเลือกชมภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องศิลปะก็นับว่ามีประโยชน์ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศิลปิน นักวิจารณ์ และได้ดูสถานที่ทำงานของศิลปินก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินมีความเห็นว่าการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา วัดได้จากความสามารถในถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล ทั้งการพูดวิจารณ์ปากเปล่า และการเขียนงานวิจารณ์อย่างมีขั้นตอน สามารถแสดงออกถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างความรู้ได้ สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างมีระบบ วัดจากการแสดงความคิดเห็นอย่างมีขั้นตอน สามารถบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ได้และต้องมีการเชื่อมโยงในศาสตร์ด้านต่างๆ เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์โดยต้องมีการเรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ นักศึกษาเกิดความชื่นชมต่องานศิลปะ ความรู้สึกที่มีเหตุมีผล ผู้สอนประเมินผลตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับ

ปรับปรุง ที่การคิดขั้นสูงประกอบด้วย ขั้นตอนการประยุกต์ (Applying), ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluating) และ ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Creating) (Anderson and Krathwohl, 2001 และประเมินผลจากการแสดงความสามารถในการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆมาใช้ประกอบการวิจารณ์ เพื่อการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งและแสดงออกถึงความสามารถในการคิดขั้นสูง สอดคล้องกับศรีนคร วิทยะสิรินันท์(2544) ที่กล่าวว่า การคิดขั้นสูงคือทักษะที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อน อาศัยทักษะหลายๆทักษะ โดยกระทำร่วมกับข้อมูลที่มีอยู่เพื่อสร้างความคิด เหตุผล หรือตัดสินใจ ดังนั้นถ้านักศึกษาเกิดกระบวนการดังกล่าว นักศึกษาก็ย่อมเกิดกระบวนการคิดขั้นสูงขึ้นได้

1.7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปินมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ว่าวิชาศิลปวิจารณ์ควรจะต้องมีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสร้างและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการวิจารณ์ ฝึกการพัฒนาการด้านการคิด เพื่อเวลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจะได้มีการต่อยอดให้เกิดการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น มีการนำเรื่องของทฤษฎีวิจารณ์ไปบูรณาการใช้กับทุกวิชา เช่นตามรูปแบบ DBAE ดังที่ มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) กล่าวว่าแนวทางปฏิรูปหลักสูตรศิลปศึกษาแบบใหม่ที่มีชื่อเรียกกันในภาษาไทยว่า หลักสูตรแบบยึดหลักเกณฑ์ แบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน แบบบูรณาการหรือทับศัพท์ชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า DBAE (Discipline-based Art Education) ที่เน้นการบูรณาการความรู้สี่แกน คือศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติและประวัติศาสตร์ศิลป์ และหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ต้องเข้าใจบริบททางสังคมไทย วัฒนธรรมไทย เพื่อการวิจารณ์ที่จะสามารถเกิดการบูรณาการได้ และสอดคล้องกับความเป็นไปของสังคม และก่อนการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ นักศึกษาควรได้เรียนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมศึกษา สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญาทางศิลปะ เพราะนักศึกษาต้องเข้าใจภูมิหลัง เรื่องราวการสอดประสานของแนวความคิดต่างๆ ไม่ใช่วิจารณ์เฉพาะองค์ประกอบของงานศิลปะ การเขียนงานวิจารณ์ที่เน้นการให้ความรู้ และสามารถเขียนได้ สอดคล้องกับระดับของผู้อ่าน การวิจารณ์จะไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากวัฒนธรรมที่ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น และต้องมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักวิจารณ์ใหม่ๆได้ลงผลงานเขียน ควรมีนิทรรศการ พิพิธภัณฑสถาน ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าข้อมูล เพราะปัจจุบันยังขาดแหล่งเรียนรู้เหล่านี้อยู่ กระตุ้นให้นักศึกษาได้ดูผลงานจริง และสามารถวิจารณ์ได้ในสถานที่นั้นๆ

การเน้นให้เกิดการวิจารณ์ในทุกๆหลักสูตรของการศึกษาด้านศิลปะ เพื่อที่นักศึกษาจะได้ใช้ความรู้ การวิจารณ์ในการพัฒนางานต่อไปได้อย่างมีขั้นตอน

2. อภิปรายความคิดเห็นของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชา ศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1 ความคิดเห็นทั่วไปต่อวิชาศิลปวิจารณ์

นักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์มีความคิดเห็น ความรู้สึก ก่อนการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ในประเด็นที่เป็นวิชาที่เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการวิจารณ์งาน ศิลปะอย่างมีขั้นตอนน่าสนใจจำเป็นสำหรับผู้ที่เรียนทางด้านศิลปะ และนักศึกษาทั้งหมดมีความ สนใจอยากเรียน เพราะคิดว่าจะมีความสำคัญจำเป็น และสิ่งที่นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คาดหวังจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ คือ สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ และมีความถูกต้อง ตามขั้นตอนการวิจารณ์ ได้รู้หลักวิธีการในการวิจารณ์วิจารณ์ และสามารถเลือกประเด็นที่มีความ น่าสนใจมาใช้ในการวิจารณ์งานได้ โดยสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสอนนักเรียนต่อไปในอนาคตเมื่อ จบออกไปเป็นครู และสามารถที่จะรับฟังความคิดเห็นคำวิจารณ์จากผู้อื่นได้เนื่องจากธรรมชาติ ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษามีลักษณะของความเป็นครู คือชอบที่จะมองสิ่งต่างๆอย่างเป็น ระบบ มีแบบแผนขั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อมุ่งประเด็นในการนำความรู้ที่ได้ไปสอนต่อได้นั้น นักศึกษาศิลปศึกษาจึงต้องการเห็นและเรียนรู้สิ่งต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน

สิ่งที่นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาได้รับการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์คือ ได้แนวทางใน การวิจารณ์ที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อ เพื่อประโยชน์ในการสอนได้ และบางส่วนเห็นว่าได้รู้จัก ประยุกต์ความรู้เรื่องราวต่างๆมาใช้ประกอบการวิจารณ์ (สามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ดีขึ้นจาก ตอนก่อนเรียน) ได้รู้จักทฤษฎีหลักการวิจารณ์ที่มีขั้นตอน กระบวนการในการวิจารณ์ ที่หลากหลาย

ในส่วนของความจำเป็นของการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงต่อ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษานั้นนักศึกษา ศิลปศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีค่าจำเป็น เพราะการคิดขั้นสูงเป็นการเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ใหม่ๆได้ เมื่อเวลาไปสอน ผู้สอนจะวิจารณ์ และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น คือต้องวิจารณ์ อย่างคิดวิเคราะห์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้าง รู้แนวคิดความต้องการของศิลปินจากการวิจารณ์ที่ผ่านการ คิดขั้นสูง จึงจะสามารถนำไปสอนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพีระพงษ์ กุลพิศาล (2531) กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ คือการเรียนรู้อารมณ์ของผลงานศิลปะด้วยวิธีการวิเคราะห์

แยกแยะแล้วถ่ายทอดออกมาด้วยการจัดบันทึกหรือบรรยายเป็นคำพูดอย่างมีไหวพริบ ให้ผู้อื่นรับรู้
ค่าของความงามอีกทอดหนึ่ง

2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง
ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา
นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าต้องให้นักศึกษาครู
เกิดกระบวนการวิจารณ์งานศิลปะโดยเน้นหลักทฤษฎีการวิจารณ์ รู้จักกระบวนการคิดที่เป็นลำดับ
ขั้นตอนที่จะนำไปวิจารณ์ได้ มีการประยุกต์ใช้กับการศึกษาเพื่อการถ่ายทอด แนะนำ และต่อยอด
ความรู้ให้กับนักเรียนได้สอดคล้องกับสิทธิ คงคากุล (2524) ที่กล่าวว่าจุดประสงค์ของการวิจารณ์
งานศิลปะก็เพื่อให้ผู้รู้ ครูอาจารย์ นักวิจารณ์ศิลปะ ถ่ายทอดความรู้ความงามความเข้าใจและ
ประสบการณ์ของตนที่เกี่ยวกับศิลปะ ให้กับผู้ที่สนใจรวมทั้งนักเรียน นักศึกษา อย่างถูกต้องตาม
หลักวิชาการ ในส่วนของข้อแตกต่างของการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่
ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไป
เป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือนักศึกษาสาขาวิชา
ศิลปะศึกษาต้องเน้นให้เกิดกระบวนการคิด สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ต่อไปได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ซึ่งความคิดเห็นที่ได้จากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะ
วิจารณ์นี้มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการ
สอนด้านศิลปะศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะและ ศิลปิน

2.3 ด้านเนื้อหาสาระ

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์ ให้ความคิดเห็นว่าเนื้อหา
สาระในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง ได้แก่ ทฤษฎีการ
วิจารณ์ศิลปะ กระบวนการขั้นตอนการวิจารณ์ ทศนธาตุ องค์ประกอบศิลป์ และเนื้อหาในส่วนภูมิ
หลังประวัติศิลป์เป็นต้น เนื่องจากการที่เราจะสามารถวิจารณ์งานศิลปะชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้นั้นการรู้
ถึงแนวคิดประวัติศิลป์นับเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะการที่ศิลปินจะสร้างงานศิลปะชิ้น
หนึ่งๆได้นั้นศิลปินต้องมีการสร้างสรรค์และแสดงออกมาจากตัวตนของศิลปินเอง ซึ่งนักศึกษา
สาขาวิชาศิลปะศึกษาได้แสดงความคิดเห็นได้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้สอนให้ความคิดเห็นไว้ และ
ข้อแตกต่างของการกำหนดเนื้อหาสาระวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของ
นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับ

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นว่าต้องเน้นเนื้อหาเรื่องการถ่ายทอด เพื่อการนำไปสอนต่อ

เนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ให้ความเห็นว่า ต้องเรียนรู้เนื้อหาในส่วนของหลักการด้านการวิจารณ์ เรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่างๆ ความรู้ด้านวิชาชีพครู จิตวิทยาการศึกษาทำให้สามารถเข้าใจนักเรียนได้มากขึ้น เนื่องจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเมื่อจบออกไปนั้นต้องออกไปทำหน้าที่สอนและให้ความรู้กับนักเรียนในหลากหลายระดับ เช่นนี้แล้วการที่นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาส่วนของจิตวิทยาการศึกษาที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาของนักเรียนแล้วนั้น การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพราะนักเรียนแต่ละระดับชั้นก็จะมี การรับรู้ผลการวิจารณ์ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้กระบวนการในการวิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะ นักศึกษา ศิลปศึกษาควรมีความรู้ทางสังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ และองค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะนอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทศน ชาติ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นด้วยมากที่สุดคือวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ การ ใช้ภาษาเพื่อการเขียน การสื่อสาร วัฒนธรรมประเพณี และ วรรณกรรม ตามลำดับ ซึ่งการเรียนรู้ เนื้อหาที่มีความหลากหลายในศาสตร์ด้านต่าง ๆ นี้เป็นข้อสำคัญข้อหนึ่งที่นักวิจารณ์ที่ดีควรมี สอดคล้องกับสมโภชน์ ทองแดง (2536) ที่กล่าวถึงคุณสมบัตินักวิจารณ์ที่ดีว่าผู้วิจารณ์ต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงวิชาความรู้อื่นๆ เข้ากับวิชาศิลปะได้ เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านมี ประสบการณ์ความรู้ และความเข้าใจซาบซึ้งในผลงานศิลปะนั้นๆ ได้มากขึ้นและกว้างขวางขึ้น

2.4 ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่า กิจกรรมและ กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง ได้แก่การฝึก วิจารณ์ผลงานศิลปะ ทั้งการเขียน และพูดปากเปล่าสอดคล้องกับสุชาติ เกาทอง (2537) ที่กล่าว ว่าการวิจารณ์คือการแสดงออกของความคิดของนักวิจารณ์ในรูปแบบของการพูด การบรรยาย อธิบาย หรือเขียนเป็นภาษาหนังสือ และข้อแตกต่างของกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน วิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จ การศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป คือ

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเรียนรู้ในเรื่องทฤษฎี และฝึกการถ่ายทอดการวิจารณ์เน้นกิจกรรมที่จะฝึกการพูดอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ความคิด การวิจารณ์ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สอนที่เน้นย้ำให้นักศึกษามีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ เช่นการวิจารณ์ผลงานในชั้นเรียน ฝึกการสังเกต วิเคราะห์ ตีความ เรียนรู้ทฤษฎี ศิลปะ ทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ การฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะผ่านบทสนทนาในห้องเรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Stout (1995) ที่กล่าวว่าผู้วิจารณ์สามารถพิจารณาได้ทั้งจากเนื้อหาภายนอกและภายใน เช่น รูปแบบผลงานงาน ลักษณะการบรรยายเนื้อหาในผลงาน ความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของผู้วิจารณ์รวมอยู่ด้วย โดยการวิจารณ์ศิลปะนี้มีวิธีการที่หลากหลายยืดหยุ่นไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ไม่คิดเอาแต่ความคิดเห็นของตนเอง เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกล้าคิด กล้าแสดงออก ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นความรู้ในการต่อยอดความคิดเพื่อใช้ในการวิจารณ์งานในลักษณะของตนเอง การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ และนักศึกษาบางส่วนเห็นว่าควรจะมีกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ทำงานศิลปะปฏิบัติ แล้วนำผลงานนั้นมาวิจารณ์กันในชั้นเรียนซึ่งจะเป็นการพัฒนาทั้งการสร้างสรรค์ การคิด และการวิจารณ์ที่จะพัฒนาขึ้นไปได้เรื่อยๆ ได้รับความรู้แลกเปลี่ยนความคิดจากทั้งผู้สอนและนักศึกษา

2.5 ด้านวิธีสอน

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง คือการฝึกขั้นตอนกระบวนการวิจารณ์ตามทฤษฎี ดูตัวอย่างผลงานศิลปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน ผ่านการสอนบรรยายทฤษฎีสร้างความรู้ความเข้าใจ และการฝึกปฏิบัติขั้นตอนกระบวนการวิจารณ์ซึ่งมีความสอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นของผู้สอน และข้อแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่า ต้องมีวิธีสอนให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษามีกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ มีวิธีสอนให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งการถ่ายทอดความรู้และการรู้ลึกซึ้งในเรื่องต่างๆนั้นนับว่าเป็นคุณสมบัติที่ดีของครูผู้สอนแสดงว่านักศึกษามีความตระหนักในหน้าที่ของตนเองอยู่มาก

วิธีการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่า ต้องมีวิธีการเรียนที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด เช่นมีการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งของนักศึกษา และผู้สอน โดยต้องเน้นการวิจารณ์ในชั้นเรียนให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ มีการซักถาม ได้ตอบ แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนมากขึ้น ดูตัวอย่างผลงานต่างๆมาวิเคราะห์หรืออธิบาย สร้างความเข้าใจกันในชั้นเรียน การฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะเป็นการได้ระดมความคิด ความรู้ เกิดการโต้แย้งในเรื่องต่างๆเพื่อความเข้าใจและฝึกการคิด และสามารถนำกระบวนการคิด ความรู้นั้นไปถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสม ให้นักศึกษารู้จักการสืบค้นข้อมูล สร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการคิด การแสดงออก สอดคล้องกับวิรัช วงษ์ใหญ่ (2537) ที่กล่าวว่า วิธีสอนในระดับอุดมศึกษามี 4 แบบ คือ การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบกลุ่มย่อย และการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

ในส่วนของสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ทั้งหมดเห็นตรงกันว่าเป็น Power Point หรือสไลด์ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ ผลงานจริงที่หาดูได้ตามหอศิลป์ รองลงมาคือ วีดีโอ ตัวอย่าง แนวคิด ประวัติศิลปะ หรือ ผลงานศิลปะที่นักศึกษาสร้างสรรค์ และมีบางส่วนที่เห็นว่าผู้สอนต้องมีตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ที่ดีให้นักศึกษาได้ศึกษาตัวอย่าง ผลงานศิลปะที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงนักศึกษาเห็นตรงกันคือ ผลงานที่หลากหลายแนว หลากหลายประเภท เพราะเป็นนักศึกษาจะได้ฝึกการวิจารณ์ที่หลากหลาย ได้เรียนรู้การวิจารณ์ในผลงานที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะวิจารณ์งานได้ทุกๆประเภทซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากเมื่อเวลาต้องออกไปสอนจริงซึ่ง นักศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับอาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปิน

2.6 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลที่ผู้สอนใช้สอนให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่าผู้สอนประเมินจากผลงานศิลปะของนักศึกษา และ ความสามารถในการวิจารณ์ และข้อแตกต่างของการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษา

ออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชา ศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าคือนักศึกษาสาขาวิชา ศิลปศึกษาต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถวิจารณ์งานได้ อย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับสมโภชน์ ทองแดง (2536) ที่กล่าวว่าผู้วิจารณ์ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในแขนงวิชาศิลปะต่างๆ ยิ่งถ้ารู้รายละเอียดได้ลึกซึ้งและเฉพาะเจาะจงในสาขาของ ศิลปะ ประเภทใดประเภทหนึ่งด้วยแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะความรู้และข้อคิดเห็นที่มี คุณค่ายิ่ง

การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์เห็นว่าควรประเมินจากความเข้าใจในทฤษฎี การวิจารณ์งานศิลปะ ความสามารถในการวิจารณ์งาน ประเมินจากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ปฏิบัติเพราะเป็นการตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนได้นำการวิจารณ์ มาใช้ในการทำงานจริงๆ การ ทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน (Pre Test- Post Test) เพื่อเห็นพัฒนาการด้านการวิจารณ์ของผู้เรียน การวิจารณ์ของผู้เรียนทั้งปากเปล่า และจากการเขียนวิจารณ์ ที่มีการเขียนเรื่อยๆมา และงานชิ้น สรุปล ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิธีการวัดและประเมินผลตามที่ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นไว้

2.7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์มีความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมกาพัฒนาคิด ขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้อง ฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะให้ ผู้สอนควรพานักศึกษาออกนอกสถานที่ ในการดูภาพผลงานจริง ตามหอศิลป์ นักศึกษาต้องวิจารณ์งานในรูปแบบที่หลากหลาย เพราะการได้เห็นผลงานจริงจะ สามารถช่วยให้ให้นักศึกษาได้สัมผัสสัมผัสความงามได้มากขึ้นกว่าการดูผ่านจอคอมพิวเตอร์หรือจาก หนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นไว้ในประเด็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ ความสำคัญต่อการดูงานศิลปะจริงตามสถานที่แสดงงานต่างๆ เพื่อการสัมผัสความรู้สึกในผลงาน นั้นๆและเป็นการสร้างแรงกระตุ้นในการวิจารณ์ของนักศึกษา และผู้สอนต้องมีตัวอย่างงานเขียน วิจารณ์ที่มีคุณภาพให้ผู้เรียนได้ใช้ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาติ ทองสีมา (2544) ที่ ทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ผลการวิจัย การวิจัยระบุว่าสื่อที่ควรมาใช้สอนในวิชาศิลปะวิจารณ์คือผลงานจริงและบทวิจารณ์ และนักศึกษา บางคนเห็นว่าต้องศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆให้มากขึ้น เช่นฝึกการวิจารณ์ผ่านหนังสือ

ทางศิลปะ ซึ่งนับว่าการที่นักศึกษาที่มีมุมมองที่หลากหลายมีใจเปิดรับสื่อใหม่ๆ ได้รู้จักพัฒนาตนเอง อยู่ตลอดเวลาในการพัฒนาเพื่อสู่สังคมแห่งการวิจารณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นเรื่องที่ไม่ไกลเกินไป

3. อภิปรายผลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์

จากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์จาก 4 มหาวิทยาลัย

3.1 ด้านผู้สอน

เนื้อหาที่ผู้สอนใช้สอนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 หัวข้อ 1) ทฤษฎีกระบวนการวิจารณ์งานศิลปะตามทฤษฎีการวิจารณ์ 4 ขั้นตอน 2) การวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานศิลปะในเชิงจิตวิทยา 3) การฝึกปฏิบัติและทดสอบการวิจารณ์ปากเปล่าของนักศึกษา ในส่วนของการใช้คำถามของผู้สอนที่ส่งเสริมส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี นั้นผู้สอนส่วนใหญ่เริ่มจากการถามคำถามที่เป็นลักษณะการทบทวนความรู้เดิมของนักศึกษา ถามให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ถามให้นักศึกษาได้วิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ คำถามเกี่ยวกับลัทธิศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ให้นักศึกษาได้วิจารณ์งานตามขั้นตอน การพรรณนา วิเคราะห์ ตีความ และการประเมินผล และการถามลงลึกในส่วนที่ผู้สอนยังไม่เข้าใจคำตอบของนักศึกษาเป็นการฝึกให้นักศึกษาได้อธิบายความหมาย เน้นกิจกรรมที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดวิจารณ์ผลงานศิลปะปากเปล่าตามความคิดเห็นของนักศึกษาในรูปแบบเดี่ยว และการวิจารณ์เป็นกลุ่ม จากนั้นผู้สอนจะมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่นักศึกษาได้วิจารณ์ไปแล้ว เพื่อชี้แจง แนะนำส่วนประกอบอื่นๆ เพิ่มเติมให้นักศึกษาได้ประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stout (1995) ที่พบว่า การวิจารณ์ผลงานศิลปะในรูปแบบการเรียนการสอนแบบไม่ตายตัว ทำให้ผู้เรียน เกิดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งเกิดจากการค้นหาคำตอบ ต่อการสร้างคามหมายใหม่ๆ ผ่านความซับซ้อน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความร่วมมือผ่านบทสนทนาทั้งในและนอกห้องเรียนล่วงหน้าก่อให้เกิดการคิดขั้นสูงขึ้นได้ และยังคงสอดคล้องกับผลจากการวิจัยของ Hetland (2007) ที่วิจัยเรื่องการสอนแบบ studio thinking ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาผลงานของตนเอง 2) การตอบสนองของนักเรียนโดยให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมาให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง 3) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้โต้ตอบแลกเปลี่ยนทัศนะผ่านการวิจารณ์งาน 4) อภิปรายผลงานที่มุ่งเน้นให้นักเรียน

เกิดมีลักษณะงานที่เฉพาะตัว ซึ่งลักษณะการวิจารณ์นั้นไม่ใช่รูปแบบการวิจารณ์ที่เข้มงวด แต่จะเป็นในลักษณะของการวิจารณ์ที่มีโครงสร้างที่หลากหลายคือมุ่งให้นักเรียนเกิดความสนใจในการวิจารณ์เกิดเป็นสังคมการวิจารณ์

3.2 ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน

นักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ส่วนใหญ่มีความสนใจในการเรียนดี ตั้งใจเรียน ฟังผู้สอนสอน และสนุกสนากับกิจกรรมการเรียนการสอนดี นักศึกษามีส่วนร่วมในการตอบคำถามเมื่อผู้สอนถาม แต่นักศึกษายังคงตอบคำถามเฉพาะเวลาที่ผู้สอนถามและยังไม่ค่อยมีการแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจุฑาทิพย์ เอี่ยมปิยะกุล (2552) ที่พบว่าคำถามส่วนใหญ่ที่สนทนาในชั้นเรียนของครูชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันในบทเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เรียนเกือบจะไม่ถามคำถามเพิ่มเติมแต่เป็นการสนองตอบอย่างรีบร้อนต่อการบอกเล่าในสิ่งที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาแล้ว และในส่วนของวิจารณ์ผลงานศิลปะนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่วิจารณ์ได้ดี สอดคล้องกับ Wolff (1997) ที่กล่าวว่าการสอนศิลปวิจารณ์ช่วยดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองและการอภิปราย ซึ่งนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์และเกิดประสบการณ์ทางศิลปะ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ที่พัฒนาโดยAnderson and Krathwohl (2001) ที่กล่าวว่าขั้นของการคิดขั้นสูงนั้นประกอบด้วยขั้นของการประยุกต์ (Applying), ขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นของการประเมินผล (Evaluating) และ ขั้นของการสร้างความรู้ (Creating)

3.3 บรรยายภาคการเรียนการสอน

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการเรียนดี บรรยายภาคการเรียนสนุกสนาน สังเกตได้จากการยิ้มแย้มแจ่มใสพร้อมทั้งเสียงหัวเราะของนักศึกษา ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศแบบเป็นกันเองกับนักศึกษาทำให้นักศึกษาดูผ่อนคลายไม่เคร่งเครียดหรือกดดันในระหว่างการสอนผู้สอนมีวิธีในการกระตุ้นเร้านักศึกษาด้วยการตั้งคำถามให้นักศึกษาได้ตอบแสดงความคิดเห็น ซึ่งนักศึกษาแสดงให้เห็นถึงศักยภาพความพร้อมในการตอบสนองต่อบรรยายการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom และคณะ (Bloom and Others, 1974) ในเรื่องของการตอบสนอง (Responding) ซึ่งกล่าวว่าเป็นปฏิกิริยาที่ผู้เรียนมีต่อสิ่งเร้าโดยมีพฤติกรรมการตอบสนอง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ การยอมรับการตอบสนอง ความเต็มใจที่ตอบสนอง และพอใจในการตอบสนอง โดยนักศึกษาแสดงออกถึงทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งเป็นการ

กระทำที่ใช้ความสามารถที่แสดงออกทางกาย ซึ่งแบ่งระดับพฤติกรรมทางด้านการปฏิบัติตามระดับความซับซ้อนของการกระทำ 5 ระดับ คือ 1) การรับรู้ (Perception) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างชัดเจน สอดคล้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติกรเรียนของเขา 2) ความพร้อมในการปฏิบัติ (Set) เป็นความพร้อมในการกระทำหรือประสบการณ์เฉพาะทั้งด้านร่างกาย ความคิด และอารมณ์ 3) การตอบสนองตามคำแนะนำ (Guided Response) ผู้เรียนจะตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมกรยอมรับออกมาภายหลังได้รับคำแนะนำ 4) การปฏิบัติได้ (Mechanism) ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้เอง 5) การตอบสนองต่อสิ่งที่ซับซ้อน (Complex Overt Response) ผู้เรียนสามารถกระทำหรือปฏิบัติในสิ่งที่ซับซ้อนได้โดยปราศจากความลังเลสับสน

4. อภิปรายผลจากการวิจารณ์ศิลปะของนักศึกษานักศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาทดสอบการเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง มีวิธีการประเมินผลการเขียนจากแบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูง โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวัดการวิจารณ์ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001) ซึ่งผู้วิจัยแบ่งความสามารถในการเขียนวิจารณ์ของนักศึกษาออกเป็น 6 ชั้น ได้แก่ 1. ชั้นของการจำ 2. ชั้นของการเข้าใจ 3. ชั้นของการประยุกต์ 4. ชั้นของการวิเคราะห์ 5. ชั้นของการประเมินผล และ 6. ชั้นของการสร้างความรู้ และการคิดขั้นสูงนี้จะเริ่มต้นที่ชั้นที่ 3 ขึ้นไปจนถึงชั้นที่ 6 โดยนักศึกษามีระดับการคิดขั้นสูงถึงชั้นที่ 5 มากที่สุด รองลงมาคือระดับการคิดขั้นสูงถึงชั้นที่ 4 และน้อยที่สุดคือระดับการคิดขั้นสูงถึงชั้นที่ 6 ซึ่งถึงแม้ นักศึกษาจะสามารถแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงในการวิจารณ์ตามชั้นต่างๆ ได้ถึงชั้นที่ 6 นั้น ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาทั้งหมดที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล ซึ่งอาจเป็นเพราะ นักศึกษาระดับปริญญาตรีได้เรียนวิชาศิลปวิจารณ์เพียงหนึ่งตัว ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาไม่คุ้นชิน หรือได้รับการฝึกฝนเท่าที่ควร

แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

จากข้อสรุปที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีโดยแบ่งเป็นประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ได้ว่าอาจารย์ผู้สอนควรตั้งวัตถุประสงค์โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในเรื่องของทฤษฎีกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ในการวิจารณ์จากทฤษฎีที่หลากหลาย ไม่ยึดตามทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง มีการวิจารณ์โดยการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะวิจารณ์ และผู้สอนต้องตั้งเป้าหมายให้นักศึกษาสามารถวิจารณ์งานศิลปะได้อย่างแสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง และนำความรู้ที่สอนถ่ายทอดต่อไปได้

ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์

1. นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องเรียนรู้ในเรื่องของทฤษฎีการวิจารณ์ และการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะได้

2. นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาสามารถพุดอธิบาย วิจารณ์งานศิลปะต่างๆได้อย่างมีขั้นตอนสอดคล้องกับทฤษฎีศิลปวิจารณ์และขั้นของการคิดขั้นสูง ตั้งแต่ขั้นของการประยุกต์ (Applying) ขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing) ขั้นของการประเมินผล (Evaluating) ไปจนถึงขั้นของการสร้างความรู้ (Creating)

3. นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องสามารถสื่อสารถ่ายทอดความรู้ และสามารถนำความรู้ไปสอนต่อได้อย่างผู้มีความรู้สมกับเป็นนักศึกษาด้านศิลปศึกษา

2. ด้านเนื้อหาสาระ

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ว่า เนื้อหาที่เรียนควรจะต้องมีความลึกซึ้งในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงเนื้อหาที่เรียนควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในทุกๆศาสตร์

ตัวอย่างด้านเนื้อหาสาระ

1. เนื้อหาพื้นฐานทางศิลปะ

- ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ
- เนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลปะ
- เนื้อหาหลักการทางศิลปะ

2. เนื้อหาที่จะต่อยอดทางการคิดขั้นสูง

- ขั้นตอนการวิจารณ์ศิลปะที่สอดคล้องกับขั้นของการคิดขั้นสูง
- เนื้อหาการเรียนการสอนด้านปรัชญา เช่น สุนทรียศาสตร์
- เนื้อหาทางสังคมและวัฒนธรรม
- เนื้อหาในเรื่องของหลักทฤษฎีการเขียน
- เนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะการสอน
- เนื้อหาที่เชื่อมโยงกับความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ

ข้อสังเกตในด้านเนื้อหาจากที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญจำเป็นมาก และในแต่ละส่วนมีความลึกซึ้งซึ่งอาจ จะไม่สามารถสอนได้ครบถ้วนภายใน 1 ภาคการศึกษา ดังนั้นการสอนเนื้อหาในส่วนต่างๆเหล่านี้ผู้สอนควรสอนในเรื่องของมโนทัศน์ (Concept) หลักๆ และการสอนในเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับการวิจารณ์ในลักษณะของการบูรณาการในการจะเลือก ศาสตร์ความรู้นั้นๆมาประกอบกรวิจารณ์ที่แสดงถึงทักษะการคิดขั้นสูงขึ้นได้

3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอแนวทางในการกำหนดกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนในการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีได้ว่าควรเป็นกิจกรรมที่เน้นย้ำให้เกิดสังคมของการวิจารณ์ ในชั้นเรียนในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ตัวอย่างกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

1. การร่วมฟังเสวนาการวิจารณ์ โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการสังเกตรูปแบบ วิธีการ และให้นักศึกษาสรุปประเด็นความรู้ที่แสดงถึงการเสวนาที่ส่งเสริมให้เกิดการวิจารณ์ที่แสดงออก ถึงการคิดขั้นสูง

2. กิจกรรมการวิจารณ์งานศิลปะในหอศิลป์ โดยผู้สอนมอบหมายงานให้นักศึกษารวบรวม ประเด็นที่จะวิจารณ์ผลงานนั้นๆ ว่าต้องมีการพูดถึงหรืออ้างอิงเนื้อหาความรู้ในศาสตร์ด้านใดบ้าง และอธิบายถึงวิธีการที่จะนำความรู้ในศาสตร์ด้านนั้นๆมาประกอบกรวิจารณ์ได้อย่างไร

3. กิจกรรมให้นักศึกษาได้ฝึกวิจารณ์ในรูปแบบการสัมมนาแสดงความคิดเห็น ได้แต่งงานศิลปะที่ได้ดูมา

ข้อสังเกต ในทุกๆกิจกรรมผู้สอนต้องตั้งเป้าหมายให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมที่แสดงออกถึงขั้นของการประยุกต์ (Applying) ขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing) ขั้นของการประเมินผล (Evaluating) ไปจนถึงขั้นของการสร้างความรู้ (Creating) เพื่อที่นักศึกษาจะสามารถวิจารณ์งานศิลปะที่แสดงออกถึงการคิดขั้นสูงขึ้นไปได้

4. ด้านวิธีสอน

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอแนวทางด้านวิธีสอนในการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ได้ว่าวิธีการสอนควรเป็นวิธีการสอนที่ให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสการแสดงความคิดเห็น ฝึกวิจารณ์ รูปแบบการสอนปรับเปลี่ยนตามนักศึกษามีการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดของนักศึกษา

ตัวอย่างรูปแบบการสอน

1. การสอนมโนทัศน์ เช่น นักศึกษาสามารถบอกได้ว่าอะไรคือมโนทัศน์ (Concept) ของงานศิลปะที่วิจารณ์ จากการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ เปรียบเทียบตัวอย่างจากงานศิลปะที่หลากหลาย ผลที่ได้คือนักศึกษาจะเกิดความเข้าใจในมโนทัศน์ (Concept) ของผลงานศิลปะนั้น และารู้ทักษะในการสร้างมโนทัศน์ (Concept) และนำไปใช้ในการเข้าใจมโนทัศน์ (Concept) ของงานศิลปะชิ้นอื่นๆได้

2. การฝึกสืบสอบ เช่น ผู้สอนให้นักศึกษาฝึกการตั้งคำถามในการวิจารณ์ แต่ผู้สอนจะไม่อธิบายคำตอบจะตอบแค่ใช่หรือไม่ใช่ เช่นนี้เมื่อนักศึกษาต้องการรู้คำตอบนั้นๆ นักศึกษาจะต้องไปแสวงหาคำอธิบายคำตอบนั้นๆด้วยตนเองและนำคำอธิบายคำตอบเหล่านั้นกลับมาถามผู้สอนว่าใช่หรือไม่ เช่นการคิดประเด็นในการวิจารณ์งานชิ้นหนึ่งๆนักศึกษาต้องค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์มาแลกเปลี่ยนกัน

3. การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม เช่นการฝึกให้นักศึกษาตั้งคำถามในลักษณะการฝึกสืบสอบ โดยเน้นการแสวงหาคำอธิบายคำตอบนั้นๆในลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม เช่นตั้งวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะของศิลปินที่อยู่ในช่วงยุคสมัยที่ต่างกันได้

4. กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย เช่น กิจกรรมการสร้างมโนทัศน์ในเนื้อหาการวิจารณ์ ค้นคว้าเนื้อหาข้อมูลศาสตร์ความรู้ในสาขาต่างๆที่เกี่ยวข้องของผู้การตีความข้อมูลสิ่งที่จะวิจารณ์ แล้วนำหลักการข้อสรุปนั้นๆไปประยุกต์ใช้ในการพูดหรือการเขียนวิจารณ์จริงๆ

5. การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เช่น ให้นักศึกษาคิดประเด็นการวิจารณ์ด้วยแนวความคิดใหม่ๆ โดยให้นักศึกษาลองวิจารณ์ในมุมมองความคิดในฐานบุคคลอื่นเช่น ฝึกคิดประเด็นการวิจารณ์งานศิลปะโดยมีมุมมองการวิจารณ์จากบุคคลหลากหลายอาชีพ และสามารถนำความคิดที่แปลกใหม่มาใช้พัฒนาการวิจารณ์หรือเขียนงานวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ หรือบอกแนวทางในการพัฒนาการวิจารณ์หรืองานเขียนวิจารณ์นั้นๆได้

6. การสอนแบบชักจูง เช่น ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิจารณ์งานศิลปะในลักษณะอภิปราย โดยมีประเด็นการวิจารณ์ที่เป็นปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ผ่านการสัมมนาทางศิลปะ

7. การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 เช่น ให้นักศึกษาวิจารณ์โดยการตั้งประเด็นการวิจารณ์ ตามหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค โดยมองประเด็นคำถามการวิจารณ์ หรือทุกข์ คือสามารถระบุประเด็นปัญหาการวิจารณ์ รู้สาเหตุของประเด็นปัญหาการวิจารณ์ ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาคือค้นหาวิธีการประเด็นในการวิจารณ์ และสามารถแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงเสนอแนะการวิจารณ์ของตนเองได้

ตัวอย่างสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษามีหลายชนิดซึ่งควรมีการเลือกใช้ตามความเหมาะสมตามกิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **โปรแกรม Power Point** ซึ่งข้อดีของการเลือกใช้สื่อชนิดนี้ คือมีวิธีการนำเสนอในส่วนต่างๆได้เข้าใจง่ายและเห็นภาพชัดเจน สะดวกเหมาะกับการใช้เรียนใช้สอนในชั้นเรียนของนักศึกษา ผู้สอนสามารถเลือกรูปภาพผลงานได้อย่างหลากหลายและทันสมัยทั้งผลงานศิลปินไทย และต่างประเทศ นักศึกษาสามารถเห็นได้ทั้งองค์ประกอบของภาพผลงานตลอดจนสีที่ศิลปินเลือกใช้ ทั้งนี้ผู้สอนต้องหาภาพตัวอย่างผลศิลปะที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเนื้อหาการเรียนการสอนเลือกรูปภาพที่มีความคมชัดสามารถเจาะถึงลงในรายละเอียดของภาพงานนั้นๆได้ เพื่อให้นักศึกษาจะสามารถเห็นรายละเอียดของเทคนิคการสร้างสรรค์ที่ศิลปินเจ้าของผลงานเลือกใช้ ซึ่งส่วนรายละเอียดต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์ต่อการวิจารณ์ของนักศึกษาที่จะแสดงออกได้ถึงทักษะการคิดขั้นสูงได้

2. ผลงานจริง ที่นักศึกษาจะได้ชมในชั้นเรียน หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ หรือสถานที่จัดงานต่างๆ เพื่อการฝึกประสบการณ์การรับรู้ ฐานศิลปะจริงๆ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการชมภาพตัวอย่างผลงานในแง่ของการซาบซึ้ง มีส่วนร่วมกับงานนั้นๆ ได้จริง เช่น การได้เห็นรายละเอียดของการทับซ้อนของสีที่ศิลปินเลือกใช้ การใส่รายละเอียดที่นักศึกษาอาจจะไม่เห็นถ้าไม่ได้ดูจากผลงานจริง หรือถ้านักศึกษาจะวิจารณ์งานศิลปะปฏิสัมพันธ์ (Interactive Art) นักศึกษาก็ควรต้องได้มีประสบการณ์มีส่วนร่วมกับงานนั้นๆ จริงๆ เพื่อประโยชน์ในการเลือกหยิบยกประเด็นที่นักศึกษาได้สัมผัสมาใช้ประกอบการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3. บทวิจารณ์ผลงานศิลปะ นักศึกษาควรได้อ่านบทวิจารณ์ศิลปะทั้งที่มีคุณภาพและไม่มีความหมาย เพื่อให้เห็นตัวอย่างกลวิธีการเขียนของนักวิจารณ์ วิธีการนำเสนอ การคิดประเด็นโดยนักศึกษาต้องฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์บทความวิจารณ์นั้นๆ สามารถบอกจุดเด่น บอกประเด็นที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารต่อผู้อ่านได้ ทั้งนี้ นักศึกษายังต้องสามารถเสนอแนะประเด็นที่เป็นประโยชน์น่าสนใจเพิ่มเติมต่อบทวิจารณ์นั้นได้ เพื่อการปรับใช้ในการเขียนวิจารณ์ของนักศึกษาเองได้อย่างแสดงออกถึงการคิดขั้นสูง

5. ด้านการวัดและประเมินผล

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอแนวทางด้านการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ได้ว่าควรจะวัดในเรื่องของการวิจารณ์ที่นักศึกษาสามารถแสดงออกถึงการคิดขั้นสูงโดยมีวิธีการวัดและประเมินผล 3 ช่วง ดังนี้

1. **ก่อนเรียน** เพื่อดูพื้นฐานของนักศึกษาในเรื่องของการวิจารณ์งานศิลปะ
2. **ระหว่างเรียน** เพื่อดูว่านักศึกษามีความกล้าแสดงออก และสามารถวิจารณ์งานศิลปะได้ในระดับใด เพื่อการให้คำแนะนำเพิ่มเติมในส่วนที่นักศึกษาขาด และนักศึกษาจะได้นำไปพัฒนาการวิจารณ์ครั้งต่อไป
3. **หลังเรียน** เพื่อเป็นการวัดผลความสามารถในการวิจารณ์ที่แสดงออกถึงการคิดขั้นสูงของนักศึกษา และให้คะแนนนักศึกษาพร้อมทั้งคำแนะนำ ชี้แจงจากผู้สอนเพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุง โดยดูจาก

- **การแสดงความคิดเห็นการวิจารณ์ในชั้นเรียน** การวัดและประเมินผลจากความสามารถในถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล ทั้งการพูดวิจารณ์ปากเปล่าที่แสดงออกถึงการถ่วงรอกความรู้ความคิดมาแล้ว สามารถแสดงออกถึงความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ ผ่านการพูดวิจารณ์ปากเปล่า การแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน

- **ข้อเขียน บทงานเขียนวิจารณ์** โดยนักศึกษาต้องมีการเรียบเรียงความรู้ ความคิดให้เป็นระบบ และนักศึกษาศาขาศิลปะศึกษาต้องสามารถแสดงถึงการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในลักษณะของการวิจารณ์งานอย่างการให้ความรู้ให้การศึกษากับผู้รับฟังหรือผู้อ่าน

- **เครื่องมือในการใช้ประเมินการวิจารณ์ของนักศึกษา**

โดยการตั้งเกณฑ์ยึดตามกระบวนการวิจารณ์ และกระบวนการขั้นตอนการคิดขั้นสูง โดยวัดตามขั้นของการประยุกต์(Applying) ขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing) ขั้นของการประเมินผล (Evaluating) จนถึงขั้นของการสร้างความรู้ (Creating) ซึ่งจะใช้วัดได้ทั้งการวิจารณ์ปากเปล่า และจากงานเขียนวิจารณ์ศิลปะของนักศึกษา ด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง และผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองร่วมด้วย ดังนี้

ตารางที่ 50 ตัวอย่างเครื่องมือในการใช้ประเมินการวิจารณ์ของนักศึกษา

ลำดับขั้นการคิด		คำอธิบายพฤติกรรม
1. ขั้นการจำ (Remembering)	ระดับการคิด	-เป็นขั้นของความสามารถในการจดจำ การจำแนกประสบการณ์ต่างๆ ประเภทคำถามที่นักศึกษานำเสนอถามตอบ แสดงความคิดเห็น วิจารณ์ในห้องเรียน เช่น ใคร, ทำอะไร, อย่างไร, ชื่ออะไร, ที่ไหน, เมื่อไหร่, ข้อมูลต่างๆ
2. ขั้นการเข้าใจ (Understanding)	ขั้นพื้นฐาน	-เป็นขั้นของความสามารถในการบ่งบอกใจความสำคัญของเรื่องต่างๆ เข้าใจว่าความรู้นั้นมีประโยชน์อย่างไร อธิบายสาเหตุการเกิดของสิ่งนั้นๆ ได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษานำเสนอถามตอบ แสดงความคิดเห็น วิจารณ์ในห้องเรียน เช่นการเปรียบเทียบ, การบอกสิ่งแตกต่าง, บรรยาย, การชี้แจง, การแปลความ, ใช้คำพูดของตนเอง
3. ขั้นการประยุกต์ (Applying)	ระดับการคิดขั้นสูง	-เป็นขั้นของความสามารถในการนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีการต่างๆ แก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างสมเหตุสมผล ประเภทคำถามที่นักศึกษานำเสนอถามตอบ แสดงความคิดเห็น วิจารณ์ในห้องเรียน เช่นอธิบายความ, แบ่งประเภท, การเลือก, การจัดประเภท, รายงาน, คำถามประเภทคืออะไร

ลำดับชั้น การคิด		คำอธิบายพฤติกรรม
4. ชั้นการ วิเคราะห์ (Analysing)	ระดับ การ คิด	-เป็นขั้นของความสามารถในการจำแนกแยกแยะเรื่องราวและบอก ความแตกต่างของส่วนที่เป็นองค์ประกอบของสถานการณ์หรือข้อมูล สามารถบอกสามเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล ประเภท คำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาถามตอบ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ใน ห้องเรียน เช่นวิเคราะห์, การตัดสินใจ, ทำไม, การระบุ, การบรรยาย อธิบายวิธีการ, การสนับสนุน, อย่างไร, จัดประเภท, การให้เหตุผล
5.ชั้นการ ประเมินผล (Evaluating)	ขั้นสูง	-เป็นขั้นของความสามารถในการตัดสินใจคุณค่า สามารถบอกได้ว่าสิ่ง ไหนดีกว่าสิ่งไหนเป็นการตัดสินใจด้วยการใช้เหตุผล ประเภทคำถามที่ นักศึกษาใช้สนทนาถามตอบ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ในห้องเรียน เช่นการประเมินคุณค่า, การรับรอง, การตัดสินใจ, อภิปราย, การเลือก , การแนะนำ
6.ชั้นการ สร้างความรู้ (Creating)		-เป็นขั้นของความสามารถในการผสมผสานรวบรวมส่วนประกอบย่อย ต่างๆเข้าไว้ด้วยกันเพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมด ประเภทคำถามที่ นักศึกษาใช้สนทนาถามตอบ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ในห้องเรียน เช่นการคิดสร้างสรรค์, การพัฒนา, การออกแบบ, อ้างเหตุผล, การทำ ให้ดีขึ้น, การอนุมาน, การพยากรณ์, อย่างไร, ประกอบด้วยอะไร, การ ตั้งสมมติฐาน, อะไรจะเกิดถ้า.....

6.ด้านผู้สอน

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอข้อเสนอนี้เกี่ยวกับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน
ศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญา
ตรี ได้ว่า อาจารย์ผู้สอนต้องมีส่วนกระตุ้นส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกซึ่ง
ทักษะการคิดขั้นสูงได้

บุคลิกลักษณะ

1. ผู้สอนต้องมีลักษณะของนักจัดการอภิปรายที่ดี ความเป็นผู้นำในการอภิปราย
สามารถจุดประกาย คิดหาประเด็นต่างๆในการกระตุ้นการวิจารณ์ของนักศึกษาได้

2. ผู้สอนต้องเป็นผู้ฟังที่ดี คือสามารถรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาได้ในทุกๆเรื่อง
ที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ต่อการวิจารณ์ที่แสดงออกถึงการคิดที่ลึกซึ้ง

ความรู้

ผู้สอนในวิชาศิลปวิจารณ์ต้องมีความรอบรู้ในศาสตร์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ เช่น มีความรู้ในเรื่องของรูปแบบของงานศิลปะ หลักการทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ทฤษฎีรูปแบบการวิจารณ์งานในลักษณะต่างๆ ความรู้เรื่องปรัชญา หลักการทางสุนทรียศาสตร์ เป็นต้น กล่าวคือผู้สอนต้องรู้จริงในเรื่องของศิลปวิจารณ์ เพื่อการสอนและถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง

7.ด้านผู้เรียน

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอข้อเสนอแนะด้านพฤติกรรมของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เรียนในวิชาศิลปวิจารณ์และจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาศิลปวิจารณ์ก่อนในขั้นแรก นักศึกษาต้องมองเห็นความสำคัญ ความจำเป็น มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ และนักศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการถ่ายทอดต่อได้

บุคลิกลักษณะ

1. นักศึกษาต้องมีลักษณะของคนที่ไม่รู้ คือมีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเรียนในสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่ตนเองไม่รู้ไม่เข้าใจเพื่อการพัฒนาตนเอง
2. นักศึกษาต้องมีลักษณะของคนที่ช่างคิด ช่างสงสัย คือมีลักษณะของนักคิดมีการคิดค้นประเด็นข้อสงสัยต่างๆอยู่ตลอดเวลา และพร้อมที่จะดำเนินการเพื่อการหาคำตอบในข้อสงสัยนั้นๆ
3. นักศึกษาต้องมีลักษณะของคนที่รักในการค้นคว้า คือมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆเพื่อการประกอบการอธิบายข้อสงสัย หรือการค้นคว้าเพื่อการสนับสนุนความคิดเห็นของตนเองได้ และรู้จักเลือกใช้วิธีการในการค้นคว้าที่จะเป็นประโยชน์ต่อเรื่องนั้นๆได้
4. นักศึกษาต้องมีลักษณะของผู้แสดงความคิดเห็น และผู้รับฟังที่ดี คือ ต้องรู้จักแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อเรื่องที่น่ามาวิจารณ์ได้อย่างผู้ที่มีความรู้ แสดงการคิดขั้นสูงได้ และในขณะเดียวกันเมื่อผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอยู่ก็ต้องสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ

ความรู้

นักศึกษาที่เรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ควรจะต้องได้เรียนหรือมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องหลักการพื้นฐานทางทัศนศิลป์ องค์ประกอบทางศิลปะ ทัศนธาตุ ประวัติศาสตร์ศิลป์มาแล้ว เพื่อที่จะสามารถต่อยอดในเรื่องของการวิจารณ์ได้เพื่อการคิดขั้นสูงโดยไม่ต้องใช้เวลาในการทบทวนความรู้ในเนื้อหาที่จะใช้ประกอบการวิจารณ์มากเกินไป

8. บรรยายภาคการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอข้อเสนอแนะในการจัดบรรยายภาคการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ว่าบรรยายภาคการเรียนการสอนต้องเป็นไปในลักษณะสบายๆ เป็นกันเอง การเรียนการสอนต้องให้ความรู้สึกผ่อนคลายเพื่อให้นักศึกษาจะได้มุ่งเน้นความสำคัญไปในเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนของการจัดห้องเรียนเป็นลักษณะการจัดห้องเรียนในลักษณะการสัมมนาเพื่อความเหมาะสมต่อการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในลักษณะเสรีนิยมในการวิจารณ์ เป็นบรรยากาศที่นักศึกษาทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องใดประเด็นใดก็ได้ โดยต้องมีการถกเถียงในเรื่องประเด็นนั้นๆ ได้อย่างอิสระสมเหตุสมผล

สิ่งแวดล้อม

1. การจัดสถานที่นั่งเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ควรมีการจัดในลักษณะรูปแบบการสัมมนา คือนักศึกษาทุกคนสามารถมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึงเพื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างการเรียน การแสดงความคิดเห็น
2. การจัดบรรยายภาคการเรียนการสอนที่ดูสบายๆ ไม่กดดันนักศึกษา ผู้สอนต้องมีกลวิธีในการดำเนินการเรียนการสอนให้นักศึกษารู้สึกสบายในการแสดงความคิดเห็น เพื่อนักศึกษาจะได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ไม่มีกรอบที่บีบบังคับการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา
3. การจัดบรรยายภาคให้นักศึกษาอยากที่จะแสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ เช่น เริ่มต้นการวิจารณ์โดยให้นักศึกษาจับกลุ่มแสดงความคิดเห็นวิจารณ์กันในกลุ่มก่อนเพื่อการปูพื้นฐานปรับพฤติกรรมผู้เรียนให้รู้จักแสดงความคิดเห็นซึ่งการวิจารณ์เป็นกลุ่มนี้เป็นการสร้างความมั่นใจให้นักศึกษาได้อีกทางหนึ่ง เพราะนักศึกษาอาจจะยังไม่คุ้นชินกับการที่ต้องแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้อื่น แต่เมื่อนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่มมาก่อนก็จะเป็นการสร้าง ความมั่นใจและความสบายใจในการแสดงทัศนวิจารณ์ของนักศึกษาได้

การกำหนดข้อตกลงร่วมกันเพื่อสร้างสังคมแห่งการวิจารณ์ในชั้นเรียน

ผู้สอนต้องมีการทำความเข้าใจกับนักศึกษา แจ้งข้อตกลงเบื้องต้นกับนักศึกษาก่อนการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ เช่น แจ้งข้อตกลงร่วมกันว่า ในชั้นเรียนศิลปวิจารณ์นักศึกษาทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการสัมมนา การสร้างบรรยากาศการวิจารณ์ร่วมกัน นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ได้ตลอดเวลา โดยการยกมือเมื่อต้องการแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้สอนอาจแจ้งกับนักศึกษาก่อนการเรียนว่าการแสดงออกต่างๆ ของนักศึกษาในชั้นเรียนศิลปวิจารณ์นี้มีผลต่อคะแนนเก็บของนักศึกษา เพื่อการกระตุ้นให้นักศึกษากระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการวิจารณ์

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาศาขาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

- ศิลปวิจารณ์ควรจะต้องมีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสร้าง และปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการวิจารณ์ ฝึกการพัฒนาด้านการคิด เพื่อเวลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจะได้มีการต่อยอดให้เกิดการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
- ศิลปวิจารณ์ต้องบรรจุอยู่ในทุกหลักสูตรการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ
- ก่อนการเรียนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ นักศึกษาควรได้เรียนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมศึกษา สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญาทางศิลปะ เพราะนักศึกษาจะได้เข้าใจภูมิหลังของแนวความคิดต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการวิจารณ์ขั้นสูง
- ในการเรียนศิลปวิจารณ์ต้องเน้นย้ำให้นักศึกษาได้ฝึกประยุกต์ความรู้กับการวิจารณ์ การวิจารณ์อย่างวิเคราะห์ ประเมินผลงานศิลปะ และสามารถแสดงออกถึงการสร้างความรู้ใหม่ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์
- วัฒนธรรมการเรียนการสอนต้องไม่ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น และต้องมีพื้นที่ให้นักวิจารณ์ใหม่ๆ ได้เผยแพร่ผลงานเขียน
- ปัจจุบันผลงานศิลปะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้วิจารณ์จึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการสร้างสรรค์ของศิลปิน
- นักศึกษาต้องได้ฝึกการวิจารณ์งานในสถานที่แสดงผลงานจริง เพื่อสร้างบรรยากาศ และสังคมของการวิจารณ์
- การศึกษาดด้วยตนเองในหัวข้อที่ผู้สอนกำหนด เป็นสิ่งที่จำเป็นแก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการฝึกเตรียมความพร้อมในการวิจารณ์ให้แก่ตัวนักศึกษาเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ควรมีการศึกษาและพัฒนาทฤษฎีการวิจารณ์ที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับวัฒนธรรม และสังคมไทย
- ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการวิจารณ์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อความเข้าใจบริบททางการวิจารณ์ และความเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมการวิจารณ์ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกัน
- ควรมีการวิจารณ์ในบริบทร่วมกันทั้งทัศนศิลป์ สังคีตศิลป์ และนาฏศิลป์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการวิจารณ์ที่กว้างขวางมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ฉายาแห่งนักคิด. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมีเดีย, 2545.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมีเดีย, 2549.

คณะกรรมการการอุดมศึกษา. หลักสูตรศิลปศึกษา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/> [22 กุมภาพันธ์ 2554]

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2559).

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คู่มือนิสิตปริญญาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552). กรุงเทพมหานคร, 2552

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 2553. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/users/knowning/> [22 กุมภาพันธ์ 2554]

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 2550. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.edu.lru.ac.th/subdomain/art2550/curri%20art2550.pdf>

[31 มกราคม 2554]

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา: ทัศนศิลป์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (ทัศนศิลป์ศึกษา). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://supreme.swu.ac.th/register/curriculum/cur_cur002tv_dtl.php?CURI_CD=10

0184901 [12 มกราคม 2554]

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

2552. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://gsmis.gs.kku.ac.th/curriculum/program/detail/>

1011 [10 มกราคม 2554]

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชา/วิชาเอกศิลปศึกษา

2549. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา [10 มกราคม 2554]

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <HTTP://EDUIT.PN.PSU.AC.TH/ABOUT-US/280.HTML>

[31 มกราคม 2554]

- จรัส สุวรรณเวลา และคณะ. บนเส้นทางอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- จักรพันธ์ วิลานีนกุล. พลังการวิจารณ์: ทศนศิลป์. กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตรสำนักพิมพ์, 2547.
- จักรพันธ์ วิลานีนกุล และสายัณห์ แดงกลม. การวิจารณ์ทศนศิลป์: ข้อคิดของนักวิชาการไทย.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชมขนาด, 2549.
- จุฑาทิพย์ เข้มมปิยะกุล. การศึกษาการใช้คำถามในการเรียนการสอนของครูศิลปะระดับ
ประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง. 2552.
- เจตนา นาควัชร. จากศิลปะสู่การวิจารณ์: รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชมขนาด
, 2549.
- เจตนา นาควัชร. วิธีแห่งการวิจารณ์: ประสบการณ์จากสามทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ชมขนาด, 2549.
- เจตนา นาควัชร. บทสังเคราะห์รายงานการวิจัย: การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของ
สังคมร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คมบาง, 2546.
- จำเนียร ศิลปวานิช. หลักและวิธีสอน. นนทบุรี: เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์, 2538.
- ฉลอง รุ่งเรือง. การวิเคราะห์การใช้คำถามของครูและพฤติกรรมการตอบคำถามของนักเรียนใน
การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น
พื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ชนาภา แสงจำปา. การศึกษาการใช้คำถามของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา
การศึกษาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ถนอม ชากักดี. สุจิตร์นิทรรศการศิลปนิพนธ์ นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ วิชาเอก
ศิลปะจิตรกรรม และเซรามิกส์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร: บงกช
การพิมพ์, 2553.

ทีศนา แชมมณี. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ธีระพงษ์ พิศาลบุรณะ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ของอาจารย์
และนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายในหลักสูตรศิลปะของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชา
ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร,
2536.

พิษณุ ศุภนิมิตร. สรุปการอภิปรายเรื่องการวิจารณ์ทัศนศิลป์ ในรายงานการสัมมนาการวิจารณ์
ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524.

พีระพงษ์ กุลพิศาล. แนวโน้มการสอนศิลปศึกษาในทศวรรษหน้า. ใน 3 มิติ: ทัศนทางศิลปะและ
ศิลปศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2533.

ไพฑูริย์ พูลสุข. ผลการสอนศิลปะวิจารณ์ตามแนวทฤษฎี ของ ยีน เอ มิทเลอว์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาศิลปะวิจารณ์ ของนิสิตสาขาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชา
ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์. หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยพัฒนาพานิช,
2524.

นิติกร อ่อนโยน. ผลของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบโดยใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2551.

มนชัย พิทยวราภรณ์. การศึกษาแบบการเรียนรู้ศิลปะปฏิบัติของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

มะลิฉัตร เตื่ออานันท์. การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรีย์ภาพ และศิลปะวิจารณ์.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

มะลิฉัตร เตื่ออานันท์. ศิลปะศึกษาแนวปฏิรูปฯ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทาง
วิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

มะลิฉัตร เตื่ออานันท์. แนวโน้มศิลปะศึกษาร่วมสมัย: รวมบทความและบทบรรยาย.

กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2545.

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. การใช้รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมความคิด: คู่มือครูพัฒนาทักษะการคิด
ขั้นสูงของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริม
ทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

วิชาการ, กรม. ทฤษฎีและปฏิบัติการวิจารณ์ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: อรุณสภา, 2532.

วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร:
สุวีรยสาส์น, 2537.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. ศิลปะเป็นมูลฐานสำคัญ. วารสารครุศาสตร์. 22 (กรกฎาคม-กันยายน 2536).

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะและความงาม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2535.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์นั ฮ์ส, 2538.

วิสูตร โภธิเงิน. การพัฒนาแบบการสอนศิลปะศึกษา โดยวิธีศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎี
ของ ยีน เอ มิทเลออร์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนประถมศึกษาช่วงอายุ 7-9 ปี.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปะศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และ
นาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. อุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- วุฒิ วัฒนศิลป์. ศิลปะระดับมัธยมศึกษา. ปัตตานี: แผนกวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2541.
- ศรินธร วิทยะสิรินันท์ และคณะ. วิทยาการด้านการคิด ทักษะการคิด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2544.
- สน สีมাত্রัง. เกณฑ์การวิเคราะห์และวิจารณ์ศิลปะมัธยมศึกษา 27 รวบรวมความทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.
- สมโภชน์ ทองแดง. การวิจารณ์ศิลปะ. วารสารครุศาสตร์. (กรกฎาคม-กันยายน 2536): 90-103.
- สมโภชน์ ทองแดง. ศิลปวิจารณ์: ประมวลลักษณะรายวิชา. สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- สุชาติ ทองสีมา. การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สุชาติ เกาทอง. ศิลปวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2537.
- สุพิน บุญชูวงศ์. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์, 2535.
- สุภางค์ จันทวนานิช. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- สุภางค์ จันทวนานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 19 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- สุภาพ วาดเขียน. ทำอย่างไรนิสิตนักศึกษาครูจึงสอนได้ดี. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
- สุรัชย์ เอกพลากร. สูจิบัตรนิทรรศการ จุฬาฯ สรรศิลป์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- สุรพันธ์ พันศรีวงศ์. วิธีสอน. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์, 2538.
- อโณทัย องกิตติกุล. ผลการสอนศิลปะโดยใช้วิธีศิลปวิจารณ์ตามทฤษฎีของ เอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมนที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

- อารี สุทธิพันธ์. ศิลปะนิยม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2535.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2550.
- อิทธิ คงคากุล. ศิลปวิจารณ์. วารสารโลกศิลปะ 2. (มกราคม – มีนาคม 2524).
- อุทุมพร จามรมาน. การวัดและประเมินการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เล่มที่ 3.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ฟีนีพับบลิชซิง, 2530.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภูธรบรรค,
2544.
- อวยพร เรืองตระกูล. สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์ 1. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ภาษาอังกฤษ

- Alexander, K. Art curricula by and for art educator. In A. Johnson (ed.), Art education: Elementary: 1 – 12, 1992.
- Anderson and Krathwohl. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. New York: Addison Wesley Longman, Inc, 2001.
- Anderson and Krathwohl. Revised Bloom's Taxonomy (RBT) 2001 [Online]. Available from: http://projects.coe.uga.edu/epltt/index.php?title=Bloom%27s_Taxonomy [2011, Feb 16]
- Anderson, T. Defining and Structuring art Criticism for Education. Studies in Art Education. 34, 4(1993): 199 - 208.
- Barrett, T. Description in Professional Art Criticism. Studies in Art Education. 32, (1991): 83 - 93.
- Beyer, B.K. Practical Strategies for the Teaching of Thinking. Boston: Allyn and Bacon, 1987.
- Bloom, B.S. Taxonomy of educational objectives: The Classification of Educational goals. 18th ed. New York: David McKay, 1974.

- Byrnes, J.P. Cognitive Development and Learning in Instructional Contexts. Boston: Allyn and Bacon, 1996.
- Chapman, L.H. Approaches to art in education. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1978.
- Dobbs, S.M. Learning in and Through art: A guide to Discipline-based in Art education. California: The J. Paul Getty Trust, 1998.
- Feinstein, H. The Art Response Guide: How to Read Art for Meaning, a primer for Art Criticism. Art Education. 42, 3 (1989): 43-53.
- Geahigan, G. Art Criticism: From Theory to Practice Introduction. In R.A. Smith (ed.), Art Criticism and Education, 125-178. Urbana: University of Illinois Press, 1997.
- Hamblen, Karen A. An Art Criticism Questions Strategy within the Framework of Bloom's Taxonomy. Studies in Art Education. 26, 1(1984): p.41-50.
- Hamblen, K.A. Approaches to Aesthetics in Art Education: A Critical Theory Perspective. Studies in Art Education. 29, 2 (1988): 81-90.
- Hetland, L. Studio Thinking: The Real Benefits of Visual Art Education. Teachers College, Columbia University, 2007.
- Hurwitz, A. and Day, M. Children and Their Art: Method for the Elementary School. 7th ed. California: Wadsworth, 2001.
- Kaplan, P.S. Educational Psychology for Tomorrow's Teacher. St. Paul : West, 1990.
- Koster, J.B. Bringing Art into the elementary Classroom. California: Wadsworth, 2000.
- Marzano, R.J. and others. Dimensions of Thinking [Online]. Available from: <http://www.learnnc.org/newInc/beacon.nsf> [2011, Feb 16]
- McSorley, Julie. Primary School Teacher's Conceptions of Teaching Art Criticism. Studies in Art Education. 37, 3 (1996): 160-169.

- Mittler, G.A. Clarifying the Decision-making Process in Art. Studies in Art Education. 25, 1 (1983): 15-22.
- Mittler, G.A. Art in Focus. Ohio: Macmillan / McGraw-Hill, 1994.
- Quellmalz, E.S. Developing Reasoning Skill. In J.B. Baron and R.J. Sternberg (eds.) Teaching Thinking Skill I: Theory and Practice, New York: W.H. Freeman and Company, 1987.
- Ruggiero, V.R. Teaching Thinking Across the Curriculum. New York: Harper and Row Publishers, 1988.
- Short, Georgianna. Understanding Domain Knowledge for Teaching: Higher Order Thinking in Pre Service Art Teacher Specialists. Studies in Art Education. 36, 3 (1995): 154-169.
- Smith, R.A. Aesthetics Criticism: The Method of Aesthetic Education. Studies in Art Education. 9 (1968): 20- 32.
- Stout, C.J. Critical Conversations about Art: A Description of Higher-Order Thinking Generated Through the Study of Art Criticism. Studies in Art Education. 36, 3 (1995): 170-188.
- Wolff, Theodore F. and Geahigan, G. Art Criticism and Education. Urbana: University of Illinois Press, 1997.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมีอวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชัย เอกพลากร

อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. อาจารย์ ดร. วัชรินทร์ ธิติอติสัย

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อาจารย์ สุชาติ ทองสีมา

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์

อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศิลปวิจารณ์ ในหลักสูตรศิลปศึกษา ที่สอนวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

1. รองศาสตราจารย์สมโภชน์ ทองแดง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์สิริพร คีนมาเมือง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
3. อาจารย์บุญเสริม วัฒนกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา
4. อาจารย์เนาวรัตน์ ลูติชาญชัยกุล
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์สาคร อาจารย์ยางกูร
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. อาจารย์พรเทพ เลิศเทเวศิริ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์สายพิน สังคีตศิลป์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5. อาจารย์กิตติคุณ หุตะมาน
มหาวิทยาลัยบูรพา

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

นักวิจารณ์ศิลปะ

1. **อาจารย์ถนอม ช่างักดี**
เขียนบทความ บทวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์รายวัน, หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์
(เนชั่น สุดสัปดาห์)
2. **อาจารย์สิทธิธรรม โรहितสุข**
เขียนบทความ บทวิจารณ์ในหนังสือ บทความ บทวิจารณ์รวมเล่ม, สูจิบัตรงานต่างๆ
3. **คุณไพศาล ธีรพงศ์วิษณุพร**
เขียนบทความ บทวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์รายวัน, รายปักษ์, รายเดือน
4. **คุณชล เจนประภาพันธ์**
เขียนบทความ บทวิจารณ์ใน Photo Art and Contemporary Magazine ไทย/ต่างประเทศ
5. **คุณวิจิตร อภิชาติเกรียงไกร**
เขียนบทความ บทวิจารณ์ในนิตยสาร, หนังสือพิมพ์, สูจิบัตรงานต่างๆ

ศิลปิน

1. **คุณอดิวิศร์ อังศธรมรัตน์**
ผลงานประเภทจิตรกรรม, ประติมากรรมแนวนามธรรม
2. **คุณพงศ์ศิริ คิดดี**
ผลงานประเภทภาพพิมพ์แนวนามธรรม
3. **คุณวราวุฒิ โตอุรวงศ์**
ผลงานประเภทจิตรกรรมแนวเหมือนจริง
4. **คุณสุวัฒน์ชัย ทับทิม**
ผลงานประเภทจิตรกรรมไทย
5. **คุณนพวรรณ สิริเวชกุล**
ผลงานประเภทภาพถ่าย, ศิลปะสื่อแสดงสด

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ดังนี้

1.แบบสัมภาษณ์

- สำหรับอาจารย์ผู้สอน
- สำหรับนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์
- สำหรับผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา
- สำหรับนักวิจารณ์ศิลปะ
- สำหรับศิลปิน

2.แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน

3.แบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง

เอกสารอธิบายคำศัพท์และทฤษฎีประกอบการสัมมนา

ชื่อ-นามสกุล นายธนวัฒน์ ก้นภัย

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ 089 6018453

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
PROPOSED GUIDELINES FOR ART CRITICISM INSTRUCTION TO
ENHANCE HIGHER-ORDER THINKING OF UNDERGRADUATE
STUDENTS IN ART EDUCATION

คำถามการวิจัย

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ในลักษณะใด ที่มีความเหมาะสม
สำหรับการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษา ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิดขั้นสูง ในวิชาศิลปวิจารณ์ ของ
นักศึกษา ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การคิดขั้นสูง หมายถึงความสามารถในการคิดที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อน
ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องใช้ทักษะพื้นฐานหลายทักษะผสมผสานกัน มีการจัดการกับข้อมูลได้อย่าง
ถูกต้อง ในการวิจัยนี้ได้นิยามการคิดขั้นสูงจากทฤษฎีของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson
and Krathwohl (2001) ซึ่งขั้นของการคิดขั้นสูงประกอบด้วย ขั้นการประยุกต์ (Application), ขั้น
การวิเคราะห์ (Analysing), ขั้นการประเมินผล (Evaluating) และ ขั้นการสร้างความรู้ (Creating)
ที่มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นของการประยุกต์ (Applying) คือ การดำเนินหรือใช้ขั้นตอนผ่านการดำเนินการ
2. ขั้นของการวิเคราะห์ (Analysing) คือ การกำหนดวิธีส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง

โดยรวมหรือวัตถุประสงค์ความแตกต่างที่ผ่านการจัดการ

3. **ขั้นของการประเมินผล (Evaluating)** คือ การตัดสินจากเกณฑ์และมาตรฐานที่ผ่านการตรวจสอบและและการวิพากษ์วิจารณ์

4. **ขั้นของการสร้างความรู้ (Creating)** คือ การใส่องค์ประกอบร่วมกันเพื่อรูปแบบที่เชื่อมโยงกันหรือการทำงานร่วมกันทั้งหมดองค์ประกอบ การปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่ การศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดของผู้เรียนควรมุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดขั้นสูงซึ่งเป็นความสามารถในการคิดที่มีกระบวนการขั้นตอนมากและซับซ้อนต้องใช้ทักษะพื้นฐานหลายทักษะผสมผสานกัน มีการจัดการกับข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลจากนักทฤษฎีและนักการศึกษาสรุปได้ว่าระดับขั้นของการคิดขั้นสูงประกอบด้วย

1. ขั้นการประยุกต์ (Applying)
2. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysing)
3. ขั้นการประเมินผล (Evaluating)
4. ขั้นการสร้างความรู้ (Creating)

(Anderson and Krathwohl, 2001)

วิชาศิลปวิจารณ์ หมายถึง วิชาที่เน้นการจัดประสบการณ์ด้านการวิเคราะห์งานศิลปะ โดยใช้เหตุผลและหลักการทางศิลปะ ที่ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การพรรณนา (Description), การวิเคราะห์ (Analysis), การตีความ (Interpretation) และการประเมิน (Judgment) (Mittler, 1983)

การจัดการเรียนการสอน หมายถึงการจัดดำเนินกิจกรรม การจัดองค์ประกอบการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้ ซึ่งการเรียนการสอนศิลปะควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. เนื้อหาสาระ
3. กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน
4. วิธีสอน
5. การประเมินผล

(มะลินันต์ร เอื้ออนันท์, 2545)

แนวเหตุผล/ทฤษฎีสำคัญ

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ได้ระบุว่าจัดการการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาที่มุ่งให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในทัศนคติทางศิลปศึกษา สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ (หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง, 2552) โดยอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาของไทยในปัจจุบันสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งทักษะการคิดขั้นสูงตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy) ประกอบด้วยขั้นของการประยุกต์, การวิเคราะห์, การสังเคราะห์ และ การประเมิน (Bloom, 1974) ซึ่งได้รับการปรับปรุงใหม่โดย Anderson and Krathwohl (2001) ประกอบด้วย การประยุกต์ (Applying), การวิเคราะห์ (Analysing), การประเมินผล (Evaluating) และ การสร้างความรู้ (Creating) เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544) กล่าวว่า ผู้สอนในระบบการศึกษาไทยเน้นการวัดสัมฤทธิ์ผลมากกว่าการวัดศักยภาพการเรียนรู้ อีกทั้งไม่เห็นความสำคัญและไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในการคิด ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้ ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2544) ได้เสนอรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดขั้นสูง ที่พัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศได้แก่ การสอนมนทัศน์, การฝึกสืบสอบ, การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม, กระบวนการสอนการคิดแบบอุปมัย, การสอนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน, การสอนแบบซัคค่าน, การสอนคิดแก้ปัญหาขนาดตามแนวคิดของทอร์แรนซ์, การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และ รูปแบบที่พัฒนาโดยนักการศึกษาไทยได้แก่ การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, การสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย

ศิลปวิจารณ์มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการคิดขั้นสูง เนื่องจากกระบวนการวิจารณ์เน้นให้ผู้เรียนคิดในหลายด้าน Anderson (1993) กล่าวว่าศิลปวิจารณ์ไม่เพียงเป็นการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์อีกด้วย ซึ่งการวิจารณ์แบ่งได้ 2 ลักษณะคือ 1) การวิจารณ์ที่มีโครงสร้างชัดเจน เช่นตามทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ (Mittler, 1983) ที่แบ่งขั้นตอนของการวิจารณ์ไว้คือ การพรรณนา, การวิเคราะห์, การตีความ และ การประเมิน 2) การวิจารณ์ที่มีโครงสร้างไม่ตายตัว Stout (1995) เรียกว่าการวิจารณ์แบบ organic และ ผลการวิจัยของ Stout (1995) พบว่าการวิจารณ์ศิลปะที่ยืดหยุ่นสามารถเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บทสนทนา ทั้งในและนอกห้องเรียนล้วนก่อให้เกิดการคิดขั้นสูงขึ้นได้

จากความสัมพันธ์ระหว่างการวิจารณ์ศิลปะที่มีผลต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูงดังกล่าวข้างต้น ศิลปวิจารณ์จึงเป็นกลไกที่เสริมสร้างและสะท้อนการคิดขั้นสูงของนักศึกษา ผู้สอนมีส่วนส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการคิดขั้นสูงได้จากการวิจารณ์ศิลปะ งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาระบบการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์, เนื้อหาสาระ, กิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน, วิธีสอน และการประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ ว่ามีวิธีการส่งเสริมการคิดขั้นสูงอย่างไร โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ผ่านการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์มาแล้ว, การสัมภาษณ์ผู้สอน, การสัมภาษณ์นักศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์, การสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน และการทดสอบการปฏิบัติการวิจารณ์ศิลปะของนักศึกษา ซึ่งผลที่ได้จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี เพื่อนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไปจะสามารถสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่อาจารย์ และนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่สอนและเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา ที่เปิดสอนวิชาศิลปวิจารณ์ และเนื่องจากการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้จะเก็บในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจึงได้แก่ อาจารย์ผู้สอน, นิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554, ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา, นักวิจารณ์ศิลปะ และ ศิลปิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการเกิดทักษะการคิดขั้นสูงในวิชาศิลปวิจารณ์ ของนักศึกษา ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต
2. ได้แนวทางในการกำหนดส่วนประกอบที่สำคัญ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษา ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

ตารางรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดซึ่งพัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศ

<p style="text-align: center;">รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ซึ่งพัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศ 8 รูปแบบ (ฤทัยรัตน์ ธรเสนา, 2544)</p>	
รูปแบบการสอนที่เน้น กระบวนการคิด	หลักการ
1) รูปแบบการสอนมโนทัศน์	- การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหาสาระต่างๆ ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะค้นหาคุณลักษณะที่สำคัญ และสามารถให้คำนิยามของมโนทัศน์นั้นด้วยตนเอง
2) รูปแบบการฝึกสืบสอบ	- เพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ทักษะการตั้งคำถาม การค้นหาคำตอบ และทักษะต่างๆที่จำเป็นในการเสาะแสวงหาความรู้ที่เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนเอง
3) รูปแบบการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม	- เพื่อมุ่งพัฒนาทักษะในการสืบสอบ ให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยกลุ่มซึ่งเป็นเครื่องมือทางสังคมช่วยกระตุ้นความสนใจอยากรู้ และช่วยในการดำเนินการแสวงหาความรู้หรือคำตอบที่ต้องการ
4) รูปแบบกระบวนการสอนการคิดแบบอุปมัย	- เพื่อพัฒนากระบวนการคิดแบบอุปนัยของผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการจัดประเภทและสร้างความคิดรวบยอด อนุมานสู่หลักการ มีการตรวจสอบความตรงของหลักการหรือมโนทัศน์ โดยการนำหลักการหรือมโนทัศน์นั้นไปประยุกต์ใช้
5) รูปแบบการสอนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน	- เพื่อพัฒนาการคิด 3 ประการ คือ การคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) และการคิดเชิงปฏิบัติ (Practical thinking) เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างสร้างสรรค์
6) รูปแบบการสอนแบบซัคค่าน	- เพื่อการสอนสาระที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาขัดแย้งต่างๆ ซึ่งยากแก่การตัดสินใจ ฝึกทักษะในการประมวลข้อมูล วิเคราะห์ ไตร่ตรองเพื่อตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

**ตารางรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดซึ่งพัฒนาโดย
นักการศึกษาต่างประเทศ (ต่อ)**

รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ซึ่งพัฒนาโดยนักการศึกษาต่างประเทศ 8 รูปแบบ (ฤทัยรัตน์ ธรเสนา,2544)	
รูปแบบการสอนที่เน้น กระบวนการคิด	หลักการ
7) รูปแบบการสอนการคิด แก้ปัญหาขนาดตามแนวคิด ของทอรัแรนซ์	- เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นใน อนาคต และเรียนรู้ที่จะคิดแก้ปัญหาร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียน พัฒนาทักษะการคิดจำนวนมาก
8) รูปแบบการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์	- เพื่อมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียน เกิดแนวคิดที่ใหม่ แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำ ความคิดใหม่นั้นไปใช้ประโยชน์ได้

ตารางรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดซึ่งพัฒนาโดยนักการศึกษาไทย

รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดซึ่งพัฒนาโดยนักการศึกษาไทย 3 รูปแบบ (ฤทัยรัตน์ ธรเสนา,2544)	
รูปแบบการสอนที่เน้น กระบวนการคิด	หลักการ
1) รูปแบบการสอนการ แก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4	- เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน เกี่ยวกับแนวคิดแบบ อริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และ มรรค
2) รูปแบบการสอนโดยสร้าง ศรัทธาและโยนิโสมนสิการ	- เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การตัดสินใจอย่างไตร่ตรอง รอบคอบ และยังพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม รวมทั้งพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต
3) รูปแบบการสอนกระบวนการ คิดเพื่อการดำรงชีวิตใน สังคมไทย	- เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น คือคิด โดยพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคมไทยอย่างมีความสุข

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
(สำหรับนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์)

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
 พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาศาखाวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์
 เวลา ที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์น. ถึงน.
 สถานที่ ที่ทำการสัมภาษณ์
2. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
 เบอร์โทรศัพท์..... e-mail
 เพศชายหญิง อายุ.....ปี
 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขา..... ชั้นปีที่
 มหาวิทยาลัย.....
3. ประสบการณ์การเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์
 ถ้าเคย จาก.....
4. ประสบการณ์ในการวิจารณ์ผลงานศิลปะนอกเหนือจากการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ความคิดเห็นทั่วไป

1. ท่านมีความคิดเห็น ความรู้สึกอย่างไร ก่อนการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์

.....

2. สิ่งที่ท่านคาดหวังจากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์คืออะไร

.....

3. สิ่งที่ท่านได้จากการเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์คืออะไร

.....

4. ท่านคิดว่าจะสามารถเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

5. ตามความเห็นของท่านวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร ต่อนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษา

.....

การกำหนดวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ท่านกำลังเรียนอยู่มีวัตถุประสงค์อย่างไร และมีวัตถุประสงค์ส่วนไหนที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง

.....

2. ตามความเห็นของท่านการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

เนื้อหาสาระ

1. เนื้อหาในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ท่านกำลังเรียนอยู่มีเนื้อหาอย่างไร ที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง

.....

2.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาสาระวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควร เป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

3.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาในวิชาศิลปะวิจารณ์ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบ ศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะแล้ว องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ ด้านใดบ้าง ที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ เช่น ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ ปรัชญา วรรณศิลป์ (ทั้งวรรณกรรมและการเขียน) เป็นต้น และองค์ความรู้เหล่านี้มีส่วนช่วยในการ พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาอย่างไร

.....

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

1.กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ท่านกำลังเรียนอยู่มีกิจกรรมการ เรียนการสอนอย่างไร ขั้นตอนไหนบ้างที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง

.....

2.ตามความเห็นของท่านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการ พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือ บุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชา ศิลปะทั่วไป

.....

3.การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นระหว่างการเรียนการสอนมีผลต่อการพัฒนาคิด ขั้นสูงได้อย่างไร

.....

4.การฝึกการวิจารณ์ผลงานศิลปะผ่านบทสนทนาในห้องเรียนมีผลต่อการพัฒนาคิดขั้นสูงได้ อย่างไร

.....

5.ตามความเห็นของท่านผลงานศิลปะประเภทใด ลักษณะใดที่มีความเหมาะสมสำหรับการฝึก การวิจารณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดขั้นสูง สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา

.....

วิธีสอน

1.วิธีการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ท่านกำลังเรียนอยู่มีลักษณะรูปแบบการเรียนการสอน
อย่างไรที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง

2.ตามความเห็นของท่านวิธีสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของ
นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควร
เป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป

3.สื่อประกอบการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนนำมาใช้มีอะไรบ้าง และส่งเสริมให้เกิดการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงได้อย่างไร

4.ตามความเห็นของท่านสื่อประกอบการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการ
คิดขั้นสูงควรเป็นอย่างไร

การประเมินผล

1.การวัดและประเมินผลวิชาศิลปวิจารณ์ที่ท่านกำลังเรียนอยู่มีวิธีการในการประเมินผลการเรียน
การสอนอย่างไรที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง

2. ตามความเห็นของท่านการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้น
สูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง
การศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี หรือไม่ อย่างไร

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
(สำหรับอาจารย์ผู้สอน)

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์

เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2. วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์

เวลาที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์น. ถึง

สถานที่ ที่ทำการสัมภาษณ์

3. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

เบอร์โทรศัพท์.....

ตำแหน่ง/หน้าที่รับผิดชอบ

สถานที่ทำงาน.....

เพศชายหญิง อายุ.....ปี

วุฒิการศึกษา

.....ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

.....ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

.....ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

.....อื่นๆ

3. รายวิชาที่สอนปัจจุบัน หรือที่เคยสอน

4. ระดับชั้นที่สอน

5. ประสบการณ์ด้านการสอน ปี

6. ประสบการณ์ด้านการสอนศิลปวิจารณ์ ปี

7. ได้รับการอบรมเพิ่มเติมเรื่องการสอนศิลปวิจารณ์หรือไม่.....ถ้าเคย จาก.....

8. ประสบการณ์ด้านการทำงานศิลปวิจารณ์ที่นอกเหนือจากการสอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ความคิดเห็นทั่วไป

1. ตามความเห็นของท่านธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์โดยทั่วไปเป็นอย่างไร

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงในระดับอุดมศึกษาอย่างไร

.....

3. ตามความเห็นของท่านการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

.....

4. จากประสบการณ์ของท่านการวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

5. ตามความเห็นของท่านระยะเวลาในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสมควรมีเวลาในการเรียนมากเท่าไร ก็หน่วยกิต เพราะอะไร

.....

การกำหนดวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ท่านสอนอยู่ มีข้อไหนบ้างที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง

.....

2. ตามความเห็นของท่าน การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

.....

เนื้อหาสาระ

1. เนื้อหาสาระในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ท่านสอนอยู่ มีเนื้อหาใดบ้างที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง

.....

2. ตามความเห็นของท่าน เนื้อหาสาระวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

3. ตามความเห็นของท่านในการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี เนื้อหาที่ใช้สอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ควรสอนถึงขั้นไหน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในระดับใด เช่น ขั้นความเข้าใจ ขั้นนำไปสอนได้ ขั้นสามารถนำไปเขียนงานวิจารณ์ศิลปะเผยแพร่ได้ เป็นต้น

.....

4. ตามความเห็นของท่านเนื้อหาในวิชาศิลปะวิจารณ์ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะแล้ว องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ ด้านใดบ้างที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ เช่น ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ ปรัชญา วรรณศิลป์ (ทั้งวรรณกรรมและการเขียน) เป็นต้น และองค์ความรู้เหล่านี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาอย่างไร

.....

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

1. กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ท่านสอนอยู่มีกิจกรรมใดบ้างที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง

.....

2. ตามความเห็นของท่าน กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

วิธีสอน

1. วิธีการเรียนการสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ท่านสอนอยู่มีลักษณะรูปแบบการเรียนการสอนอย่างไรที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง

.....

2.ตามความเห็นของท่าน วิธีสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

3.ตามความเห็นของท่านรูปแบบวิธีการในการสอนศิลปวิจารณ์ที่ท่านใช้สอนอยู่เป็นอย่างไร และมีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงอย่างไรบ้าง

เช่น การสอนมโนทัศน์, การฝึกสืบสอบ, การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม, กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย, การสอนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน, การสอนแบบซัคคาน, การสอนคิดแก้ปัญหาขนาดตามแนวคิดของทอร์แรนซ์, การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์, การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, การสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย เป็นต้น

.....

4.ตามความเห็นของท่านสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงควรเป็นอย่างไร และสื่อที่ท่านใช้ได้ผลคืออะไร

.....

5.ตามความเห็นของท่านตัวอย่างผลงานศิลปะในลักษณะใดที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง

.....

การประเมินผล

1.ตามความเห็นของท่านการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูงมีวิธีการวัดและประเมินผลจากอะไร ด้วยวิธีใด และวิธีที่ได้ผลคือวิธีใด

.....

2.ตามความเห็นของท่าน การวัดและประเมินผลในวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี หรือไม่ อย่างไร

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา)

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

4. วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์

เวลา ที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์น. ถึง

สถานที่ ที่ทำการสัมภาษณ์

5. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

เบอร์โทรศัพท์

ตำแหน่ง/หน้าที่รับผิดชอบ

สถานที่ทำงาน.....

เพศชายหญิง อายุ.....ปี

วุฒิการศึกษา

....ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

....ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

....ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

....อื่นๆ

3. รายวิชาที่สอนปัจจุบัน หรือที่เคยสอน

ระดับชั้นที่สอน.....

4. ประสบการณ์ด้านการสอน ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ความคิดเห็นทั่วไป

1.ตามความเห็นของท่านธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์โดยทั่วไปเป็นอย่างไร

.....

2.ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงในระดับอุดมศึกษาอย่างไร

.....

3. จากประสบการณ์ของท่านการวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูงควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

4.ตามความเห็นของท่านการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

.....

5.ตามความเห็นของท่านระยะเวลาในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสมควรมีเวลาในการเรียนมากเท่าไร ก็หน่วยกิต เพราะอะไร

.....

การกำหนดวัตถุประสงค์

1.ตามความเห็นของท่านการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

เนื้อหาสาระ

1.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

2.ตามความเห็นของท่านในการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี เนื้อหาที่ใช้สอนในวิชาศิลปวิจารณ์ควรสอนถึงขั้นไหน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในระดับใด เช่น ขั้นความเข้าใจ ขั้นนำไปสอนได้ ขั้นสามารถนำไปเขียนงานวิจารณ์ศิลปะเผยแพร่ได้ เป็นต้น

3.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาในวิชาศิลปวิจารณ์ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะแล้ว องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ ด้านใดบ้างที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ เช่น ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ ปรัชญา วรรณศิลป์ (ทั้งวรรณกรรมและการเขียน) เป็นต้น และองค์ความรู้เหล่านี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาอย่างไร

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

1.ตามความเห็นของท่านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

วิธีสอน

1.ตามความเห็นของท่านวิธีสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

2.ตามความเห็นของท่านรูปแบบวิธีการการสอนศิลปวิจารณ์ที่ผู้สอนควรนำมาใช้เป็นแนวทางการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ควรมีรูปแบบอย่างไร

เช่น การสอนมโนทัศน์, การฝึกสืบสอบ, การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม, กระบวนการสอนการคิดแบบอุปนัย, การสอนการคิดของสเตอร์นเบิร์กและเดวิดสัน, การสอนแบบซีกค้ำ, การสอนคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์เรนซ์, การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์, การสอนแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, การสอนกระบวนการคิดเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย เป็นต้น

3.ตามความเห็นของท่านตัวอย่างผลงานศิลปะในลักษณะใดที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการ
วิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง

.....

การประเมินผล

1. ตามความเห็นของท่านการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้น
สูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง
การศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
(สำหรับนักวิจารณ์ศิลปะ)

**การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี**

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

6. วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์

เวลา ที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์น. ถึง

สถานที่ ที่ทำการสัมภาษณ์

7. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

เบอร์โทรศัพท์.....

ตำแหน่ง/หน้าที่รับผิดชอบ

สถานที่ทำงาน.....

เพศชายหญิง อายุ.....ปี

วุฒิการศึกษา

....ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

....ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

....ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

....อื่นๆ

3. ประสบการณ์ในการเขียนบทความศิลปวิจารณ์

เป็นระยะเวลา.....ปี

ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่ท่านเขียนบทความลงเผยแพร่

1.....

2.....

3.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ความคิดเห็นทั่วไป

1.ตามความเห็นของท่านธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์โดยทั่วไปเป็นอย่างไร

.....

2.ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงในระดับอุดมศึกษาอย่างไร

.....

3.ตามความเห็นของท่านการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

.....

4.ตามความเห็นของท่านระยะเวลาในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสมควรมีเวลาในการเรียนมากเท่าไร ก็หน่วยกิต เพราะอะไร

.....

5.บทความงานวิจารณ์ศิลปะในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทไหน ที่ผู้เรียนอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้ เช่น ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เป็นต้น และเพราะอะไร

.....

6. จากประสบการณ์ของท่านวิธีการเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะในลักษณะใดที่ท่านต้องใช้การคิดขั้นสูง และท่านมีวิธีการเขียนอย่างไร

.....

การกำหนดวัตถุประสงค์

1.ตามความเห็นของท่านการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

เนื้อหาสาระ

1.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาสาระวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

2.ตามความเห็นของท่านในการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษา ระดับปริญญาตรี เนื้อหาที่ใช้สอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ควรสอนถึงขั้นไหน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในระดับใด เช่น ขั้นความเข้าใจ ขั้นนำไปสอนได้ ขั้นสามารถนำไปเขียนงานวิจารณ์ศิลปะเผยแพร่ได้ เป็นต้น

.....

3.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาในวิชาศิลปะวิจารณ์ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะแล้ว องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ ด้านใดบ้างที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะเช่นความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ ปรัชญา วรรณศิลป์ (ทั้งวรรณกรรมและการเขียน) เป็นต้น และองค์ความรู้เหล่านี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาอย่างไร

.....

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

1.ตามความเห็นของท่านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

วิธีสอน

1.ตามความเห็นของท่านวิธีสอนในวิชาศิลปะวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

2.ตามความเห็นของท่านตัวอย่างผลงานศิลปะในลักษณะใดที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง

.....

การประเมินผล

1. ตามความเห็นของท่านการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี หรือไม่ อย่างไร

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
(สำหรับศิลปิน)

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

8. วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์

เวลา ที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์น. ถึง

สถานที่ ที่ทำการสัมภาษณ์

9. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

เบอร์โทรศัพท์.....

ตำแหน่ง/หน้าที่รับผิดชอบ

สถานที่ทำงาน.....

เพศชายหญิง อายุ.....ปี

วุฒิการศึกษา

.....ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

.....ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

.....ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

.....อื่นๆ

3. ประเภทผลงานศิลปะที่ท่านสร้างสรรค์

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ความคิดเห็นทั่วไป

1. ตามความเห็นของท่านธรรมชาติของวิชาศิลปวิจารณ์โดยทั่วไปเป็นอย่างไร

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงในระดับอุดมศึกษาอย่างไร

.....

4. ตามความเห็นของท่านการสอนศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังจะจบออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง

.....

5. ตามความเห็นของท่านระยะเวลาในวิชาศิลปวิจารณ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสมควรมีเวลาในการเรียนมากเท่าไร ก็หน่วยกิต เพราะอะไร

.....

6. ในฐานะผู้อ่าน บทความงานวิจารณ์ศิลปะในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทไหน ที่ผู้เรียนอ่านแล้วจะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูงได้ เช่น ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เป็นต้น และเพราะอะไร

.....

7. งานเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง มีประโยชน์ต่อศิลปินอย่างไร

.....

8. ในการทำงานศิลปะของท่านมีกระบวนการใดบ้างที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง

.....

การกำหนดวัตถุประสงค์

1. ตามความเห็นของท่านการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

เนื้อหาสาระ

1.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาสาระวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป

.....

2.ตามความเห็นของท่านในการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี เนื้อหาที่ใช้สอนในวิชาศิลปวิจารณ์ควรสอนถึงขั้นไหน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในระดับใด เช่น ขั้นความเข้าใจ ขั้นนำไปสอนได้ ขั้นสามารถนำไปเขียนงานวิจารณ์ศิลปะเผยแพร่ได้ เป็นต้น

.....

3.ตามความเห็นของท่านเนื้อหาในวิชาศิลปวิจารณ์ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะแล้ว องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่นๆ ด้านใดบ้างที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ศิลปะ เช่น ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ ปรัชญา วรรณศิลป์ (ทั้งวรรณกรรมและการเขียน) เป็นต้น

.....

กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

1.ตามความเห็นของท่านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป

.....

วิธีสอน

1.ในฐานะศิลปินวิธีสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทางการศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปปะทั่วไป

.....

2.ตามความเห็นของท่าน ผู้สอนควรนำกระบวนการทำงานศิลปะมาประกอบการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์หรือไม่ และเพราะอะไร

.....

3.ตามความเห็นของท่านตัวอย่างผลงานศิลปะในลักษณะใดที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการ
วิจารณ์ของผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคิดขั้นสูง

.....

การประเมินผล

1.ตามความเห็นของท่านการวัดและประเมินผลในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้น
สูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หรือบุคลากรทาง
การศึกษาควรเป็นอย่างไร และมีข้อแตกต่างพิเศษอย่างไรจากนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะทั่วไป

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง

แบบสังเกตนี้ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึก และสังเกต ด้วยตนเอง จากกิจกรรมการเรียนการสอนใน
วิชาศิลปวิจารณ์

การปฏิบัติในการสังเกต

1. ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครูผู้สอนให้เรียบร้อยก่อนการสังเกต
2. ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์ ลงในแบบสังเกต

กิจกรรมการเรียนการสอน

แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านผู้สอน

- เวลาในการเข้าสอน
- บุคลิกภาพ
- การวางตัว
- การนำเข้าสู่บทเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- วิธีการสอน ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- สื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- การใช้คำถามในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง
- การสรุปบทเรียน
- ประเด็นอื่นๆ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง

1.2 ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน

- ความสนใจในการเรียน
- สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน
- ความกระตือรือร้นในกิจกรรม
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- การแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- การถามคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- การตอบคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง
- ประเด็นอื่นๆ ที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง

1.3 บรรยายภาคในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆ ที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้สังเกต..... วันที่.....
 ชื่อวิชา.....มหาวิทยาลัย.....
 ชั้นปีที่สังเกต.....จำนวนนักศึกษา.....คน
 เริ่มเวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.
 หัวข้อที่สอน.....

ตอนที่2 แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
1.ด้านผู้สอน	
-เวลาในการเข้าสอน	
-บุคลิกภาพ	
-การวางตัว	
-การนำเข้าสู่บทเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	
-กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	
-วิธีการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	
-เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	
-ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	
-สื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	
-การใช้คำถามในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	
-การสรุปบทเรียน	
อื่นๆ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง	

ข้อสังเกตเบื้องต้น	ข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปวิจารณ์
2.ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน	
-ความสนใจในการเรียน	
-สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน	
-ความกระตือรือร้นในกิจกรรม	
-การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	
-การแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	
-การถามคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	
-การตอบคำถามที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	
อื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	
3.บรรยากาศในการเรียนการสอน ข้อสังเกตเพิ่มเติมอื่นๆที่แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง	

แบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูง

ใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลจากแบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน

แบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูง ของ Bloom ฉบับปรับปรุงโดย Anderson and Krathwohl (2001)

ลำดับชั้นการคิด		คำอธิบายพฤติกรรม
1.การจำ (Remembering)	ระดับ ของการ คิดขั้น พื้นฐาน	-ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่น ใคร, ทำ อะไร, อย่างไร, ชื่ออะไร, ที่ไหน, เมื่อไหร่, ข้อมูลต่างๆ
2.การเข้าใจ (Understanding)		-ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นการ เปรียบเทียบ, การบอกสิ่งแตกต่าง, บรรยาย, การชี้แจง, การแปล ความ, ใช้คำพูดที่เป็นคำพูดของตนเอง
3.การประยุกต์ (Applying)	ระดับ ของ การคิด ขั้นสูง	-ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นอธิบาย ความ, แบ่งประเภท, การเลือก, การจัดประเภท, รายงาน, คำถาม ประเภทคืออะไร
4.การวิเคราะห์ (Analysing)		-ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นวิเคราะห์ , การตัดสินใจ, ทำไม, การระบุ, การบรรยายอธิบายวิธีการ, การ สนับสนุน, อย่างไร, จัดประเภท, การให้เหตุผล
5.การประเมินผล (Evaluating)		-ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นการ ประเมินคุณค่า, การรับรอง, การตัดสินใจ, อภิปราย, การเลือก, การแนะนำ
6.การสร้างความรู้ (Creating)		-ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้สนทนาในห้องเรียน เช่นการ ทำงานร่วมกันทั้งหมดองค์ประกอบ การปรับโครงสร้างเป็น รูปแบบใหม่หรือโครงสร้างที่ผ่านการสร้างการวางแผนหรือการ ผลิต การต่อยอด

แบบการวิจารณ์ศิลปะสำหรับนักศึกษาเพื่อวัดความสามารถในการคิดขั้นสูง

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

คำอธิบาย ให้นักศึกษาเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะชิ้นนี้ โดยมีความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ A4

“ Vacation on Earth”

คณากร คชาชีวะ, สีอะคริลิคบนผ้าใบ, 160x120 ซม. 2553

แบบการวิเคราะห์การคิดขั้นสูงใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลจากแบบการวิจารณ์ศิลปะ
(ใช้ประกอบการวิเคราะห์แบบการเขียนวิจารณ์ศิลปะของนักศึกษา)

ลำดับขั้นการคิด		ตัวอย่างคำอธิบายที่บ่งชี้ระดับการคิด
1. การจำ (Remembering)	ระดับ ของการ คิดขั้น พื้นฐาน	เป็นขั้นของความสามารถในการจดจำ การจำแนก ประสบการณ์ต่างๆ ผู้เรียนสามารถวิจารณ์ศิลปะที่แสดงถึง จดจำข้อมูลความรู้ ทฤษฎีต่างๆได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษา ใช้ เช่น ใคร, ทำอะไร, อย่างไร, ที่ไหน, เมื่อไหร่, ข้อมูล ต่างๆ
2. การเข้าใจ (Understanding)		เป็นขั้นของความสามารถในการบ่งบอกใจความสำคัญของ เรื่องต่างๆ เข้าใจว่าความรู้นั้นๆมีประโยชน์อย่างไร อธิบาย สาเหตุการเกิดของสิ่งนั้นๆได้ การเข้าใจความหมาย สามารถ วิจารณ์ศิลปะที่แสดงออกถึงการการตีความในงานนั้นๆได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้ เช่นการเปรียบเทียบ, การบอกสิ่ง แตกต่าง, บรรยาย, การชี้แจง, การแปลความ, ใช้คำพูดที่เป็น คำพูดของตนเอง
3. การประยุกต์ (Applying)	ระดับ ของ การคิด ขั้นสูง	เป็นขั้นของความสามารถในการนำหลักการ กฎเกณฑ์และ วิธีการต่างๆแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่าง สมเหตุสมผล ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทฤษฎีต่างๆใน การเขียนวิจารณ์ศิลปะได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้ เช่น อธิบายความ, แบ่งประเภท, การเลือก, การจัดประเภท, รายงาน, คำถามประเภทคืออะไร
4. การวิเคราะห์ (Analysing)		เป็นขั้นของความสามารถในการจำแนกแยกแยะเรื่องราว และบอกความแตกต่างของส่วนที่เป็นองค์ประกอบของสถาน การณ์หรือข้อมูล สามารถเขียนวิจารณ์ศิลปะที่แสดงการบอก สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ความแตกต่างของสิ่งต่างๆ หรือของ ทฤษฎีแต่ละทฤษฎีได้อย่างมีเหตุผล ประเภทคำถามที่นักศึกษา ใช้ เช่นวิเคราะห์, การตัดสินใจ, ทำไม, การระบุ, การบรรยาย อธิบายวิธีการ, การสนับสนุน, อย่างไร, จัดประเภท, การให้เหตุผล

ลำดับขั้นการคิด		ตัวอย่างคำอธิบายที่บ่งชี้ระดับการคิด
5.การประเมินผล (Evaluating)	ระดับของ	เป็นขั้นของความสามารถในการตัดสินคุณค่า สามารถบอกได้ว่าสิ่งไหนดีกว่าสิ่งไหนเป็นการตัดสินใจด้วยการใช้เหตุผล การวิพากษ์ วิจาร์ณเช่น ผู้เรียนสามารถตัดสินคุณค่าสิ่งต่างๆได้ ประเภทคำถามที่นักศึกษาใช้ เช่นการประเมินคุณค่า,การรับรอง,การตัดสินใจ,อภิปราย,การเลือก,การแนะนำ
6.การสร้างความรู้ (Creating)	การคิดขั้นสูง	เป็นขั้นของความสามารถในการใส่องค์ประกอบร่วมกันเพื่อรูปแบบที่เชื่อมโยงกันหรือการทำงานร่วมกันทั้งหมด องค์ประกอบ การปรับโครงสร้างเป็นรูปแบบใหม่หรือโครงสร้างที่ผ่านการสร้างการวางแผนหรือการผลิต การต่อยอดความคิด, การคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถวิจาร์ณศิลปะโดยการนำเสนอ ทฤษฎี นำเสนอสิ่งต่างๆที่แตกต่างไปจากเดิมได้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายธนวัฒน์ กันภัย เกิดวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2529 สำเร็จการศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ - เซรามิกส์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปี พ.ศ.2551 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2552